

Håkan Olson

Döden,
Kärleken och
Marknadens logik

*Man måste förlåta människorna,
evolutionen har gett oss en uppgift
som är för stor.*

*Det finns trots allt många små
handlingar som gör världen mindre
ond.*

1

Intill min boplats reser sej ett berg, berget är inte högre än att jag kan bestiga det utan att bli andfådd. Därifrån kan man se ut över den nästan cirkelrunda sjön. I bakgrunden ser man de stora skogarna, de blånande bergen och ett grådis från staden i fjärran. Ute i sjön ligger några små trädbevuxna öar, de flyter som flermastade segelskutor. Det är ingen stor sjö och vågorna kan inte bli särskilt stora, ändå tar det ett par timmar att gå runt den. Jag har gjort mej en egen stig, bitvis huggit mej fram genom sly. Strax nedanför inne mellan träden, ligger min stuga, för övrigt är det obebyggt. Mellan stugan och sjön har jag i den magra jorden lyckats återskapa en liten äng.

Ofta går jag mot kvällningen upp på berget och ser solen färga himmelen. Där sitter jag och stillar mina tankar, mediterar skulle någon kunna säga.

Men jag kan också när jag har det stora landskapet runt mej gripas av en lust att sjunga och ta i så mycket jag orkar. Höra hur min basröst går ut över sjön, över skogarna och når ut till hela världen.

Men inte i kväll, inte denna lugna vårkväll, i stället går jag den av mej själv upptrampade och svagt s-formade stigen ner till den spegelblanka sjön. Tar av mej kläderna, den svarta slitna ylletröjan, den rödbruna skjortan, de blå jeansen. Läger dem på bryggbänken.

Kliver ner på den hala stegen, håller mej ordentligt i räcket. Det isar i benen när jag står på nedersta steget, innan jag bestämmer mej för att kasta mej ut. Tar några snabba simtag. Uppe igen kommer värmen, det är belöningen.

Det blev ett sent bad idag. Oftast tar jag ett dopp på morgonen, när jag har sängvärmnen kvar i kroppen.

När jag står och lufttorkar undrar jag hur det är att drunkna. Ska vara en skön död, sägs det. Munnen fylls med vatten, man sväljer. Man kan inte längre andas. Vad blir ens sista tanke? Ser man livet passera, som påstås? När jag tänker på döden, blir döden poesi, en slags vemodig skönhet. *Inte ens en grå liten fågel ... har det hänt att jag längtat dit.*

Jag ropar ut över sjön: *Var är du döden?* Jag hinner säga hela meningen innan de stora skogarna mullrar tillbaka: *Var är du döden? – Hur mår du? – Hur mår du?* Trots att jag ropar många gånger blir jag lika förvånad var gång. – *Jag mår bra. – Jag mår bra.*

Även den som står där på andra sidan och härmar tystnar.

Nej tids nog kommer den, än kan jag njuta av att jag inte har ont. Jag kan tillåta mej att stanna upp, se mej omkring, häpna över allt som finns, himmel och jord, luften, färgerna, ljuset.

Jag klär mej, sätter mej på bänken. Fiskar slår, vågringar rör sej utåt, försvinner. Inte en mygga. Inte ett störande ljud. Men fåglar pratar, konfererar, bofinken, rödhaken, blåmesen. Nu på senkvällen har vinden bedarrat. Till och med molnen tar det lugnt. Kanske kommer morkullan svepande över sjön som hon brukar vid den här tiden. Inne i skogen hoar då och då en ringduva.

När jag sitter här kan jag höra en ton inom mej. En ton som sakta rör sej, blir högre ibland, viner som ett trädslus eller som en hård storm långt borta, och som sjunker, mullrar, försvinner, blir nästan ohörbar. Det är kanske dagsrester som surrar i örat, alla ljud jag hört under dagen och som örat minns. Naturen har knarrat, knakat, susat, trädskronorna har böjt sej.

Det kan också vara staden, den arbetande staden. Det är visserligen rätt långt dit, men ändå. Långt förresten, vad är långt. Jag och en vän, vi var unga då, satte in en annons "Önskar resa söderut". Fick svar av en italienare. Han körde en stor silvergrå Mercedes, skulle till Milano. I Danmark strax utanför Köpenhamn blev han osäker på vägen. En äldre gråklädd man med gammaldags hatt kom cyklande. Den välrakade italienaren stannade och frågade efter en by som han sett på kartan att vi skulle passera. Mannen pekade. Italienaren frågade hur långt det var. Mannen svarade lite tveksamt: Kanske tjugo minuter. Då skakade italienaren i hela kroppen och började vifta med armarna. Tjugo minuter! med bil eller cykel eller kanske med flygplan?! Mannen såg på italienaren och svarade: Med bil, och cyklade vidare.

Man kan leka med sina tankar. Är livet ett visst antal år eller är livet den väg vi har trampat, alla våra händelser, våra resultat? "Jag har startat tre företag", ropade min far stolt inte långt före sin död. Att alla tre hade blivit en trist historia för honom själv kunde han i det ögonblicket bortse ifrån.

Till närmaste stad tar det i alla fall, enligt tidtabellen, fyrtyotre minuter med buss och ungefär det dubbla med cykel. Jag kan också gå vilket händer, då tar det minst fyra timmar. Det är en skön väg om jag går längs den gamla gruslandsvägen och jag passerar många vackra platser. På ett ställe, intill en sjö, har ett träd fallit. Det händer att jag även där tar mej ett bad, vilar sen på trädstammen och lufttorkar. Vi har det i oss, i Afrika, varifrån människan härstammar, sitter man under ett träd eller under ett utskjutande tak och låter värmen och behaget sjunka in i kroppen.

Jag kan också ta min bil, men bara om jag ska hämta några skrymmande saker. Det är inte bra att köra bil. Dessutom är det något fel på bilen. Den hackar och hostar lite då och då, särskilt om jag har lite bensin i tanken. Jag tror att bensinpumpen behöver bytas.

När jag går tillbaks över ängen, när jag är på väg till mitt hus stannar jag och ser de första blommorna, en matta av vitsippor. Det är ingen stor äng, jag har som sagt skapat den själv, huggit bort all sly som fanns här när jag kom. I skogskanten blommar blåsipporna än, och några fibblor, och gullvivan ska snart blomma. Jag nynnade gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol. Minns när jag dansade vals till Erik Östs orkester på Skansens gamla dansbana. Härligast var att dansa till Taubes Pierina. Hade just lärt mej att snurra åt båda hållen och kände mej stor och självsäker när jag gjorde figurer och begåvat förde min sköna flicka i cirklar mellan de andra paren. Vad vacker hon var, och lätt, med sommar i håret.

På håll ser jag mitt hus. Som en kinesisk pagod med krona på toppen. Under dagen sågade jag och täljde till en fågel som jag skar in och fäste på en av takstolarna vilka jag låtit sticka ut i de fyra hushörnen. Är det inte så att man inom byggandet idag saknar hantverket, detaljer som är gjord av en mänsklig hand. På gamla hus kan varje kvadratcentimeter vara ett konstverk. Visst är det så att hantverket har blivit dyrt, på grund av rättvisa löner men det har också att göra med att vi idag satsar mer på teknik än på skönhet, vår vänstra hjärnhalva har tagit över.

Vad man tydligt lägger märke till är taklanterninen, som en prinsesskrona högst uppe på takspetsen. Jag byggde den nere på marken och hissade upp den med hjälp av långa plankor, talja och rep. En vacker skulptur tycker jag själv. Den var viktig för mej. När jag byggde den hade jag svårt

att somna, låg och vred och vände på hur jag skulle utforma alla små detaljer. Jag var fylld av den i säkert en vecka. Det var något alldeles speciellt med att få dit den. Jag tror det var för att huset reste sej, blev stolt över sej självt.

Det kunde gott komma lite regn, marken är torr. Någon trädgårdsmästare har jag aldrig varit. Jag tycker visserligen om tanken att gå till regnvattentunnan och fylla kannan, låta det solvärmda vattnet strila över växterna. Jag tycker om tanken att gräva i jorden, att så, att se det växa. Men när det kommer till handling blir det inte mycket gjort. Ett litet grönsaksland ska jag i alla fall ha där jag kan hämta sallatsblad, som jag lägger på ostsmörgåsarna, och ett par tomatplantor bakom gamla återbruksfönster. Kanske potatis. Färskpotatis och sill eller rökt skinka, mycket gräddfil och gräslök, det är en favoriträtt på sommaren. Lite gul lök skulle jag kunna ha. Och blommor, frön som jag bara kan strö ut.

Jag planerar också att anlägga en liten kryddträdgård. Välja mellan smaker: timjan, oregano, mynta, basilika.

Dagsvärmen är kvar i huset och det känns skönt efter badet. Det doftar trä. Ja, jag har byggt huset själv. Började förra sommaren. Grunden: fyra hörnstenar i en kvadrat med fyra långa stegs sida, stommen av sågade träbalkar och stolpar. Skivor på ut och insida, plywood och masonit. Skivor är bra, de kan man skruva fast med skruvdragare och hela huset kan enkelt demonteras om jag skulle behöva flytta det. Så har jag fyllt golv och väggar med tidningspapper, som jag knycklat och en del gamla kläder. Det är välisolerat. Det är inte stort men tillräckligt. Bara ett kvadratisk rum med spetsigt tak. Mitt i rummet, uppe under takspetsen, har jag byggt en hylla, ett sovloft. Där kan jag innan jag somnar, genom lanterninen ligga och se

stjärnorna och molnen. Inte mindre behagligt är att sakta vakna och se morgonen komma.

Intill dörren står ett gammalt fint garderobskåp, rödbrunt. Ett vackert träarbete med många profiler. Jag köpte det på en auktion för många år sen, det har fått följa med. En gjutjärns kamin har jag placerat på andra sidan dörren. Längs hela bakre väggen har jag byggt en arbetsbänk, på den står en tvålågig gasolspis och en diskbalja. Till höger och vid fönstret ett antikt mörkbrunt bord med intarsia och med böjda, gracila ben. Där äter jag, ibland reparerar jag något. Det händer att jag på kvällarna, dock alltmer sällan, sätter mej vid bordet och skriver till mej själv. Eller vem det nu är jag skriver till. På andra sidan bordet har jag en mjuk blårutig fåtölj, i den sitter jag när jag läser böcker jag lånat på biblioteket.

På den breda fönsterbänken och på armlängds avstånd från sittplatsen vid bordet står det senaste jag har skaffat mej: en batteridriven radio med cd-spelare. Jag tvekade länge om jag skulle ha en radio. Jag står inte ut med att höra hur det är med världen, hur mänskligheten häver sej fram med falska argument, äter sej fram steg för steg utan all hänsyn.

Lika förbaskat, ibland kan jag inte låta bli att tjuvlyssna. När jag hör nyheter, känner jag en vanmakt som nära nog tar kål på mej. Länder lånar och lånar, trots att BNP ökar blir länderna alltmer skuldsatta. För några år sedan pratade man om miljoner nu är det miljarder. Om man istället sparar stannar ekonomin och samhället rasar. Hur man än gör blir det fel. Allt oftare nämner man klimatet på jorden. Vad som förvånar mej är med vilken optimism många trots allt kan prata. Ny teknik och allt blir bra. Människans hunger är oändlig.

Häromdagen fyllde jag år då gav jag mej själv en present som jag länge önskat. Jag skrev en insändare och tänkte även ringa till Ring P1.

Så här skrev jag: *Enligt en studie som publiceras i Nature Climate Change stiger utsläppen med i snitt 0,73 procent för varje procent höjd BNP.*

Hur känner sig politiker, ekonomer, riksbankchefen, finansministern och andra höga beslutsfattare när dom bara pratar om att höja produktiviteten och därigenom samtidigt gör allt för att förstöra Jordens klimat. Det behövs tydliga och radikala regler som tillåter vad som kan produceras på ett för Jorden hållbart sätt. I USA kunde man på 40-talet på bara något år ställa om hela industrin till en krigsindustri, det är faktiskt något liknande vi behöver. Under Vietnamkriget skapade man Russeltribunalen, nu skulle vi behöva en tribunal som ställer dem till svars som har möjlighet men inte gör något för att förhindra förstörelsen.

Aldrig får man vara glad säger kanske någon, nää, så är det, så länge vi inte gör något åt problemen så är det svårt att vara glad.

Jag säger tack till mej själv, det var en bra present jag gav mej. Men det är inte roligt att anklaga människorna, alla sitter i en rävsax.

Ja ja, så kan jag ibland få för mej att jag måste göra något. Göra en insats för att rädda världen. Men jag skickar numera aldrig iväg mina inlägg, det känns så meningslöst. Och ännu mindre pratar jag i radion, det gjorde jag ofta när det hette Klarspråk, men det var då det.

Nej jag står inte ut med att lyssna på radions alla dystopier och att inget görs.

Framför allt köpte jag radion för att lyssna på musik, antingen P2 eller cd-skivor som jag börjat köpa eller låna. Jag minns Hasse, som när han byggt sej ett stort rum med utsikt mot havet, sa: Här ska jag ligga och lyssna på Mahler,

på Mahlers 6:e symfoni, den tragiska, Mahler slår och bankar mot det här jävla livet, skriker och tjuter, är förbannad, men finner till slut ro när han slutar att stängas, till och med lite glädje.

Jag har ingen havsutsikt och ingen skiva med Mahler än, men jag har skog och flera andra skivor. Jag vet inte vad som hänt men jag lyssnar alltmer på opera. Men opera ska ses och jag gillar egentligen bara arior. Handlingarna är förstås förskräckliga. Inte sällan, oftast när det är mörkt, sätter jag på en skiva så högt jag kan, går en bra bit in i skogen eller ner till bryggan, och lyssnar. Det är något särskilt att höra musiken på håll, det är som om Maria Callas, Anna Netrebko eller någon av de andra stora stjärnorna, verkligen står i mörkret och sjunger. Eller som den senaste: Erik Erikssons kör sjunger Ingvar Lidholm. Otroligt. Tänk att höra en kör mitt inne i skogen. Skogen blir väldig, hela livet lyfter, blir enormt. Som när Allan Pettersson sa: När jag spelade på min fiollåda som jag byggt själv blev rivningshuset där vi bodde en katedral.

En kväll satte jag i en cd med danslåtar från femtioalet, gick ner till bryggan och mindes sommarkvällarna när jag och mina kompisar gick genom skogen och hörde dansmusiken på håll. Flickorna var unga och vi var glada. Oftast var det kamp om flickorna. Oftast blev jag utan. Men några gånger då Leif Kronlund spelade på Skansen följde jag med någon hem. Det var där jag träffade min första kärlek. Det varade en sommar. Vi seglade, vi åkte motorcykel. När det tog slut gick jag i skogen och slog mot träden.

Det var en ren tillfällighet att jag hittade det här stället. För några år sedan var jag ute och cyklade. Stannade till här, tog ett bad. Återkom sen flera somrar och nu har jag blivit

kvar. Det har legat hus här, det finns överväxta grunder. Gamla fruktträd och bärbuskar står kvar och jag kan se var trädgårdslandet låg. Jag tror att det hade betydelse. Spåren, resterna av boning gav mej en slags mänsklig förankring, som jag trots allt ville ha. Och givetvis vattenkällan bara hundra meter bort. Ett klart gott vatten.

Jag kan inte påstå att jag funnit mej själv men jag har funnit en ro här, ro till egna tankar, en slags vila. Här kan jag bygga en värld som jag förstår. Det var också tack vare att det funnits hus här som jag lyckades få bygga. Jag sökte upp kommuntjänstemannen. Han var rätt barsk och negativ och hänvisade till bestämmelserna, strandskyddet. När jag hävdade att det har funnits byggnader här så sa han att skogsbolaget som äger marken inte vill ha några hus på sin mark. Vad han själv tyckte förstod jag inte och jag funderade på hur det är att vara tjänsteman, följa reglerna men kanske själv tycka att det gör det samma. En annan gång är det kanske tvärtom.

Jag sökte sen upp bolagstjänstemannen. Han kände till platsen och sa att kommunen inte godkänner några hus där. Han såg öppen och trevlig ut och jag funderade på att fråga om modern skogsskötsel i hopp om att få kontakt men så såg jag att det låg en bok på bordet, Bröderna Karamazov, och vi kom i stället att prata om Dostojevskij och andra ryska författare som Tolstoj och Gogol, och till sist sa han att om kommunen godkänner så var det okej för honom. Han trodde väl att kommunen inte skulle gå med på det. Jag gick tillbaks till kommunen och sa att skogsbolaget har godkänt så jag fick mitt tillstånd och kunde köpa en liten bit mark.

Jag slår ihjäl några flugor som envist jagar i fönstret. Jag försökte först släppa ut dem men då de inte självmant flög

ut får de skylla sej själva. De kommer i alla fall att dö svältdöden, det är lika bra att göra pinan kort.

Tänk att det finns människor som samlar på flugor. Det ska visst finnas flera tusen arter bara i Sverige. Det är något intressant med människor som ett helt liv fanatiskt kan ägna sej åt en enda sak. Tänk att fånga flugor och lägga in dem i pärmor, leta och leta efter nya sorter, bli expert på flugor. En del gör ett val tidigt i livet, detta ska jag ägna mej åt. Jag har haft svårt för det, varje val innebär ju att man utesluter annat. Jag har nog alltid varit för orolig för att kunna binda mej till ett beslut.

Jag kokar gröt, blandar olika flingor, lägger i några fikon, det är bra för magen. Tar fram havremjölken, fantastiskt, den håller sej hur länge som helst, och den självplockade lingonsylten. Det är fjolårets lingon. Varje år plockar jag minst två hinkar. När jag hade familj plockade vi sjuttio liter. Lingon är det jag tycker bäst om att plocka, i all synnerhet sen jag hittade en snillrik hemmagjord rensare av ståltråd på en loppis. Hade jag haft företagssinne hade jag säkert kunnat härma den och göra mej pengar. Men ska man bli företagare så måste man helhjärtat gå in för det. Tycka att det är just detta som man vill ägna sitt liv åt. Och jag tänker annorlunda. Jag pratade en gång med en chef för ett servettföretag. Jag sa att det vore väl intressantare att vara chef för ett stålverk. Nej absolut inte, sa han. Det finns inga snabba pengar i ett stålverk.

Medan jag äter kan jag se ut genom det stora fönsterpartiet. De gamla handgjorda glasen får det svaga kvällsljuset att förstoras. Och träden att röra sej när ljuset glittrar ner genom stammarna. Fönstren kommer från en missionskyrka som revs. Jag har satt tre stora fönster intill varandra och över dessa ett stort halvmåneformat fönster.

Spröjsarna som jugendrankor och de många små färgade glastrutorna gör väggen till en del av naturen utanför.

Först byggde jag ett litet vindskydd och började ordna så jag kunde vara här allt längre. Som sagt förra sommaren och framför allt nu till våren, när marken torkat upp efter vintern, började jag bygga ett mindre hus. Jag ville inte störa de befintliga grunderna så jag har lagt mitt lilla hus en bit upp från sjön, huset syns då inte på håll. Jag kan å andra sidan se långt, se mellan de glesa träden ut mot sjön. Jag ville inte heller bo för nära berget. Berget kan bli väl tungt, det kommer liksom över mej, i synnerhet när det är gråväder. Att huset ligger en bit från sjön var också kommuntjänstemannen nöjd med, jag var ju tvungen att söka bygglov och andra tillstånd. Men det ordnade sej. Jag fick en bestämd känsla av att jag hade stor frihet när jag väl fått mitt tillstånd. Ingen orkar åka ända hit ut för att kolla vad jag håller på med, det gäller bara för mej att skicka in alla papper i tid.

Först hade jag tänkt bygga huset så att man skulle kunna tro att det alltid hade stått här, men jag kunde inte hålla mej, jag ville se vad det blev om jag skapade själv. Trots att man pratar så mycket om frihet så är detta att skapa något själv, ta ansvar för det man gör, något som håller på att gå förlorat i det moderna samhället. Gör jag fel kan jag inte skylla på någon annan, jag måste själv rätta till det. Jag visste inte hur huset skulle bli, allra minst hur det skulle komma att se ut. Jag tror att det är så många konstnärer jobbar. Tavlan tog över, hörde jag en konstnär säga. Lite pretentiöst, tycker jag, man ingår i en dialektisk process där det ena ger det andra. Så är det väl för de flesta och med det mesta.

Hursomhelst jag ville bygga enkelt och bestämde mej för att som grund bara lägga några stenar löst på marken. Det

är inte hela världen om huset sätter sej i något hörn, det är bara att lyfta det med en liten domkraft, det kanske till och med räcker med en enkel hävarm, en planka och en sten. Det är inget tungt hus, på sin höjd ett och ett halvt ton. Det blir inte mycket i varje hörn. Ett hus ska stå stadigt står det i bibeln, stå på hälleberget och inte på lösan sand, visst är det viktigt. Men jag ser huset som en fågel som slår sej ner en liten stund, för att sen flyga vidare. Om man vill kan man bli filosofisk. Står inte hela livet på lösan sand, har inte alla religioner, alla filosofier gått ut på att finna en stabil grund, men vart har de kommit. Så kom Heisenberger och Gödel och bevisade att till och med matematiken står på lösan sand, i varje så kallat axiom finns en obevisbar grund och måste så finnas. Jag är medveten om att man lika gärna kan tänka precis tvärtom, om allt här i livet är osäkert, varför kan då inte huset få stå stadigt. Men så resonerade som sagt inte jag. Det är ju ändå bara skenbart något är stadigt. Kanske har det med behovet av trygghet att göra. En del söker trygghet, vill rota sej, binda sej till jorden, andra söker frihet, för dem blir tryggheten ett hot, en begränsning. När jag första gången förstod detta blev det en mycket avgörande insikt. En människa som söker trygghet tolkar allt annorlunda mot en som söker frihet. Jag hade svårigheter på jobbet och det berodde mycket på att jag uppfattades som ett hot, en virrhjärna.

Medan jag byggde kände jag att jag var mästare. Jag både planerade och förverkligade mina tankar. Tog vara på slumpen, lät mej följas av impulser och vad materialet gav för möjligheter, trä lever och låter sej skulpteras. Hade jag förlitat mej på traditionen hade jag låst mej, bundit mej. Jag ville vara fri att välja; detta är mitt val. Varje val är en blandning av rationalitet och intuition. Jag ville se vart min egen blandning tog mej. Jag ville vara den öppne mästaren,

suverän och fri. Jag ville våga ta i, våga visa mej själv, inte förhäva mej men ändå känna att det var jag som bestämde, eller snarare: Det var mitt tillstånd som avgjorde.

Jag kan travestera Gunnar Ekelöf som skrev att man skriver för att ta reda på vad man skriver. Jag skulle kunna säga att jag bygger för att få reda på vad jag bygger. Och något har jag fått reda på.

Mitt hus blev fyrkantigt, närmare bestämt kvadratisk och det är nog den basen jag tycker jag har i mej själv; en slags saklighet, en fattbar enkelhet. Ovanpå den begripligheten kan jag leka, tillåta mej utsvävningar. Inte en enda takstolsfot är lika och när jag utformat fönsteromfattningarna har jag tagit spillbitar som jag komponerat efter ingivelse. Det ser faktiskt bra ut.

När jag skapat tidigare i mitt liv har jag alltid haft en föreställning inom mej som jag velat se förverkligad så snart som möjligt, därför har jag ofta arbetat hetsigt, oharmoniskt. Nu har jag lärt mej att ett sätt för mej att jobba lugnare är att verkligen göra det vackert, då tvingas jag hela tiden att ta några steg bakåt och stilla betrakta det jag håller på med. Det är kanske det skönheten är till för: att vi ska besinna oss.

Taksprånget är långt utdraget, förutom att det skyddar väggen är det bra att där kunna förvara en del saker. På ena sidan mot väster är det så långt utdraget att jag kan sitta där både när det regnar och när jag vill ha skugga. Den enda dörren är också den återvunnen från kyrkan, en rejäl ekdörr med böjda spröjsar och mönster, ett riktigt fynd. Det hörs en skön dov ton när jag stänger den.

Ändå jag har nog byggt huset mest med tanke på insidan och det har blivit ett behagligt rum. Den gula obehandlade takkonstruktionen lyser som guld, skapar ett stjärnmönster.

Takbrädorna är målade i en ljus och en mörk ultramarinblå färg, i ett mönster som pekar upp mot takspetsen.

Det var viktigt för mej att få in ljus från alla håll, därför sitter det fönster i samtliga ytterväggar. Kanske också för att det ger mej större trygghet att kunna se ut i alla riktningar.

Efter maten, gröt, te och ett par smörgåsar, och efter att jag diskat, tar jag fram min senaste anteckningsbok som ligger redo på fönsterbänken. Blårött rutmönster på pärmsidorna. Jag blev glad när jag hittade den i en bokhandel, jag köpte fyra stycken i ett paket. Det har blivit åtskilliga genom åren, närmare bestämt 129 stycken. De tillsammans med alla mina gamla anteckningar ligger i en trälåda som jag fick av min yngste son. Han gjorde den i slöjden. Lådan står på hyllan till vänster ovanför fönstret. Den är faktiskt rätt tung.

Jag slår upp sidan där jag slutade sist och skriver, låter orden rinna ut som av sej själva.

Doft av liv finns alldeles intill min näsa. O, doft stanna kvar. Men doften försvinner. Liksom flugan som så snällt och försiktigt gick på mina byxben.

Jag lägger tillbaka anteckningsboken på fönsterbänken.

När jag väl hade bestämt mej för att flytta hit ut i skogen, helt enkelt fly världen, så kom jag på att jag skulle kunna gå igenom mina skriversier. Läsa vad jag har skrivit i livet. Få ordning och överblick. Jag vill inte se det som ett bokslut, men ändå.

På hyllan står, förutom lådan med mina anteckningsböcker, också en pärm med kortnoveller som jag har sparat. Och intill den en av mej skriven bok, inte förlagd eller utgiven men väl utskriven på maskin och insatt

i en pärm med röd baksida. På etiketten står det MIN BOK. På min senaste, rättare min sista anställning, hade jag en egen sekreterare. En liten rund god tant. Hon var otrolig på att skriva maskin. Hon sa alltid att hon tyckte det var roligt att sitta vid sin dator och frågade ofta om jag inte hade något mer hon kunde skriva. Jag frågade om hon hade lust att skriva ut mina privata anteckningar. Och det hade hon. Hon satt hemma och skrev och tittade på TV samtidigt. Hon blev fenomenal på att läsa min handstil. Jag frågade om hon var intresserad av det jag skrev. Nej, jag bara skriver, svarade hon. Men en gång frågade hon om hon kunde få se foto på en kvinna jag skrivit om. Hennes mor ringde en dag och berättade att de hade hittat henne död, hon satt i sin stol framför TV:n. Hon var inte gammal. Bara hennes mor och en liten hund sörjde henne. Och så jag. Hon var den enda människa på denna jord som läst mina viktigaste anteckningar. Och hon hade precis skrivit in mitt bokmanus på en diskett. Jag lät skriva ut den, så jag kan som sagt säga att jag skrivit en bok.

Det hände förr att jag frågade människor om de trivdes med vad de sysslade med på jobbet, inte sällan fick jag till svar att de visserligen trivdes men ändå skulle vilja göra något annat och ofta sa de att de skulle vilja skriva en bok.

Varför då? Kanske tycker man att man har något att säga, vill berätta något viktigt.

Men jag tror det mer handlar om att man skriver för att reflektera över sej själv, över livet och hela världen. Om man skriver ner sina tankar blir de synliga, möjliga att betrakta. Man vill förstå något, få ordning i sina tankar. Det kan också vara tvärtom, en flykt, man vill bygga sej en egen värld. Gå in i ett eget rum, stänga dörren, känna sej som en gud. Jag tror att det är ett särskilt tillståndet man vill komma åt. Det är som om livet blir större, får en rymd.

Inne i huvudet har man en oändlig värld med oändliga möjligheter. En teater utan alla tekniska begränsningar. Människan sägs vara det enda djur som kan göra sej världar utanför sej själv. Och den möjligheten vill man utnyttja.

En gång gjorde man skapelsesagor, det är inte så konstigt då verkligheten måste ha tett sig obegriplig när man inte ens visste vad som fanns bara några mil bort. För att inte tala om varifrån livet kom. Med liv och lust gick man in i sina sagor, trodde så intensivt att sagorna blev verklighet. Och så är det fortfarande för många. De kallas inte galna, de får till och med prata i Sveriges radio. Då stänger jag alltid av.

En gång tänkte jag att allt jag skriver är till för att bevisa, om inte annat så för mej själv, att mitt liv är viktigt, att jag tar det på allvar. Och så var det nog, har i alla fall varit. Nu tänker jag snarare att jag borde avhålla mej från att skriva för att visa att jag inte tar mitt liv på allvar. Jag skulle vilja avdramatisera mitt eget liv. Osynliggöra mej själv är väl inte rätta ordet, men något ditåt. Det är skönt att inte uppleva sej själv som viktig, avslappnad slipper man konkurrera om uppmärksamhet.

Och ändå, lika förbannat skriver man. Vi människor är i grunden förtvivlat ensamma, vi behöver någon att prata med. Hör mej, se mej, jag finns, ropar vi rakt ut i den tomma luften. Och på något psykologiskt sätt funkar det, i alla fall för mej. Jag blir mindre ensam när jag skriver, trots att ingen läser det jag kastar ur mej.

Jag läser förstås en hel del. När jag åker in till staden, vilket jag nu kan göra utan att gripas av panik, så går jag nästan alltid till biblioteket.

Mín senaste lånebok har en uppriktighet som berör mej. Den heter "Dervischen och döden" av Mesa Selimovic. En person bultar en mörk kväll på porten till ett kloster. Han

är jagad och poliser hörs på håll. Ska dervischen, klostrets överstepräst, skydda den jagade eller lämna ut honom till polisen? Klostret och makten har alltid litat på varandra, samarbetat. Ändå finns en misstanke hos översteprästen att den jagade är oskyldig. Översteprästen låter mannen komma in. Stänger snabbt porten och poliserna passerar.

Förutom att dilemmat engagerar mej blev jag intresserad av boken för att Selimovic bodde i Bosnien i staden Tuzla. Jag har varit där. Jag åkte dit för att hjälpa en organisation, men egentligen mest för att försöka förstå hur människor som varit grannar plötsligt kunde mörda varandra. Något lite förstod jag. Några utnyttjar orättvisor eller historiska oförrätter och provocerar fram konflikter, snart går det inte att vara neutral. Tar man inte ställning och inte stödjer sin grupp blir man förrädare, man blir fiende, och kanske värst: man blir helt ensam. Ingen orkar i längden vara ensam. Då mördar man hellre. Kanske kan all mänsklig ondska förklaras med vår rädsla för att bli ensamma. Det är inte lätt att idag vara jude, bo i Israel och vilja dela landet lika med palestinierna. Eller bo i USA och inte hata terrorister eller säga att man inte tro på någon gud.

Jag såg många sprängda hus. På gatorna i Sarajevo såg jag svartklädda människor. Gamla av tradition, unga av mode. Läpparna var svarta, naglarna var svarta. Jag såg många sönderskjutna hus, först var jag nyfiken, sen blev det tungt. Alla dessa kulhål i väggarna. I luften hördes bönutropare. Allah är stor! Och visst är det så: ju mer en tänkt gud plågar en desto mer måste man ropa och tro på den.

Skrev Selimovic boken för att stärka sin egen moral, våga stå emot makten? Får man större civilkurage om man tänker, bearbetar vad som är rätt och orätt? Har den som fått nobelpriset i litteratur högre moral? Eller är det som Rousseau sa: Kulturen förstör, förvränger människan? Det

är inte de som läst flest böcker som jag först ser framför mej när jag tänker på civilkurage.

Det är nu mörkt ute, så där behagligt, mjukt mörkt som det kan vara en vårnatt. Jag går en sväng ner till sjön. Den ligger spegelblank, speglar det ljus som ändå finns. Långt borta hör jag en hoande fågel. För många djur är natten den vakna tiden. Berget intill ser väldigt ut.

2

När jag är färdig med mina morgonbestyr bestämmer jag mej för att gå en promenad. Går genom skogen. Marken är täckt av gråbrunt ris och gröna mossor. Höga träd sträcker sej upp mot ljuset. De smala mörka granträden står glest. Några björkar är ljus ockra, med blad som sakta tittar fram. Också höga gråvita träd med spretande nakna grenar. Träd som väntar, kanske askar som alltid väntar till sist, sparar sin lust att få äta solljus, skapa energi till jorden.

Jag går på en djurstig. Fåglar sjunger, kanske varnar för mej. Jag finns i ett rum som envist rör sej framåt. Jag är, just nu, bara precis nu. Känner varje steg. Marken är mjuk, stövlarna sjunker svagt ner. Jag kommer att tänka på en dikt, Aspenström tror jag det är: "Där går du med vita stövlar och här går jag med svarta stövlar och det som kommer uppfifrån är regnet." Ungefär så minns jag den. Det regnar inte och ingen går vid min sida men det är så jag tänker. Det finns en rörelse där händelser avlöser varandra, utan mening, utan avsikt. Jag har sovit, vaknar, kliver ur sängen, går ut och pinkar, sköljer av ansiktet med kallt vatten, ser mej omkring, läser in naturen, vädret, går in igen, tänder gasolspisen, sätter på tevatten, dukar fram: en djup tallrik, sked, en tekopp och brer mina smörgåsar, äter min frukost, läser en tranströmare, går på utedasset, gör mina rörelser, en solhälsning, ibland mina fem tibetaner, går en promenad, går ner till sjön och sjunger ... så går dagen, så går dagarna, år passerar, generation läggs till generation. Händelse avlöser händelse, utan mening, utan avsikt. Så är det bara. Men det finns poesi i denna obegriplighet. "Där går du med vita stövlar och här går jag

med svarta stövlar och det som kommer uppifrån är regnet."

Jag stannar, hör en hackspett, en rödhake smattrar strax ovanför. Vid bäcken rinner det porlande vintervattnet mot havet.

Jag tänker på det som människor kallar gud. Ordet gud öppnar människan för en oändlig poesi. Får människor att bygga katedraler, skapa väldig musik, skriva sublimes ord och meningar. Inget annat kan som ordet gud få människan att blomma ut i underverk, i fantastiska skapelser. I den obegripliga världen är allt möjligt, i den obegripliga världen finns änglar, finns paradiset. Gud är poesi, gud är magi.

Men är inte gud bara en liten del av allt, gud är bara en begränsad mänsklig tanke. Är inte livet i mej större än denna tänkta gud? Livet är allt: himlen, stjärnorna, mörkret, myrorna, grenarna, löven, alla min tankar och minnen som rusar i alla riktningar. Livet är störst, livet är allt, livet är även det obegripliga. Gud är innesluten i livet. Gud är bara en människotanke, upprepar jag högt, som ingår i det stora väldiga livet.

Visst det är smart av människan att hitta på en kraft utanför sej själv. Ett slags kognitivt tänkande. En kraft som man kan ta till när det blir besvärligt, när man behöver en slags vän. Ofta förr kunde jag när jag skrev eller talade högt för mej själv uppleva att jag hade kontakt med världsanden, ett slags diffus kraft svävade ute i rymden. Det var behagligt. Och så kan det fortfarande vara, ibland i alla fall, det är som om jag inte är ensam. Det finns en svindlande poesi i denna känsla. Många anser att om vi ska kunna rädda mänskligheten, så måste vi skapa en sådan kraft.

Det finns en verklighet som vi kan studera, mäta, beräkna, förstå. Så finns den verklighet som vi inte förstår: varifrån, varför, varthän. Man kan kalla den överkligheten. Den kan

vi ge vilket innehåll vi vill. Bör man då inte ge den ett innehåll som hjälper och stödjer den begripliga verkligheten? Är det då rätt att hitta på en gud? Tyvärr har väl alla försök att med olika gudar skapa en bättre värld misslyckats, vänts till sin motsats.

Jag närmar mej dalen där människor bygger hus. Eller snarare byggde. Där är stilla nuförtiden. När jag kommer närmare ser jag att det ryker ur ett av husen. Jag passerar en förfallen koja eller vad man ska kalla det. Ett litet hus byggt av flaskor inbakade i betong. Taket, en slags cementerad ståltrådsväv har rasat in.

För några år sedan dansade de på ängen. De spelade fiol och klarinett efter att först ha slagit ängen med nyslipade liar. Kvinnorna i tunna blåa, gröna och gula klänningar, männen i jeans, långa eller avklippta, och bara överkroppar, alla dansade de. Och barnen lekte, tjoade och alla sjöng sånger om fred och frihet.

Så byggde de. Skapade ett nytt samhälle. Här skulle de visa hur man bygger enkelt, billigt, miljövänligt och göra sej oberoende det stora tärande samhället, bli självförsörjande. Ur marken tog de jord och lera, till afrikanska rytmer stampade de upp väggar. Med bara händerna formade de leran till mjuka runda figurer. Sköna, roliga människor, växter och djur föddes ur leran. Andra väggar byggde de med halmbalar som de fick av grannbonden. Husen växte, ett efter ett. Av stora återvunna fönsterglas byggde de ett stort gemensamt växthus. De körde med en liten lastbil, återvann gammalt, fönster, inredningar. I en stor lada samlade de allt. Dalen var fylld av skulpturer som i olika former öppnade sej och tog in universum eller sågs sväva fritt och därmed menade att livet är lätt och allt omöjligt är möjligt bara man vill. De byggde vingar som lekte med

vinden, och vattenhjul som snurrade med kraft från den dämnda bäcken.

En efter en kom svårigheterna. Det sägs att en rökare kastat en cigarett, ett halmstrå tog fyr och en av hushärligheterna brann upp. Nu står där några hårdbrända lerväggar kvar. En ruin, ett minne från den goda viljan. Experimenten visade sej inte hålla. Skulpturerna sjönk ihop.

En efter en blev de tungsinta, de bildade samtalsgrupper, pratade om relationer, om varandra och olikheterna kom i dagen. Flera letade i terapifloran. Man masserade fötterna, smekte pannan, rörde armarna i cirklar, åt rötter, studerade stjärnorna, tog in de kosmiska krafterna. Lika förbaskat, gudarna hörde inte bön och sakta har byn övergetts.

Jag fortsätter, går upp på berget intill. Det är brant, jag får klättra. Jag sitter länge och ser rester av hus och andra skapelser nere i dalen. En tycks i alla fall bo kvar, och det ser ut som om några fortfarande sköter några trädgårdsodlingar.

Högt uppe cirklar tre rovfåglar runt. Då och då hör jag ett gällt fågelskrik och ser en fågel envist jaga en annan. De böljande bergen långt borta blånar, kulisser som försvinner in i molnen.

Kanske var det ensamheten de i den övergivna byn ville komma ifrån. Tillhöra en grupp, få en förankring. I den gamla kulturen höll man ihop, man var aldrig ensam, man accepterade grupptradition och gruppsyck för att slippa vara ensam. Man var altruistisk för att det var lönsamt, man var beroende av gruppen. Nu ska vi konkurrera och vi blir alltmer ensamma. Jag tänker också på den goda socialdemokratiska viljan att skapa ett tryggt och jämlikt samhälle med hjälp av en stark stat. Så fort människorna fått det bättre gjorde de uppror, ville slippa att bli inordnad

i ett kollektivt system hur vällovt det än var. Staten kan vara tjänare men också fascistoid.

Eller var det en begriplighet de sökt. Bryta ner tillvaron till något fattbart, något man kan ta på, odla sin mat, bygga sin boning. De ville förstå i vilka kretslopp de ingick. De ville komma nära själva livet, födas, växa och dö. Förstå den innersta meningen med att leva, att överleva.

Vi människor drömmer om att hitta en begriplighet, vi vill så gärna finna en formel som förklarar allt, vi vill veta hur världen skapades, vart den är på väg. Men om vi fann svaren! Vore inte livet dött då? Världen är inte skapad, den skapas ständigt. Orsak och verkan vet vi inget om, det är alltför komplicerat. Inte ens världen själv vet vad som händer, och ännu mindre varför, om nu världen kunde tänka, det bara händer. Varje annat sätt att se världen gör den ännu mer absurd. Om livet var förnuftigt, om det fanns en förnuftig planering och det var ordning och reda i världen, då skulle människan hitta på en slumpmaskin som skulle se till att något oväntat hände, en störning i den planerade ordningen. Livet skulle bli för tråkigt annars. Kanske gjorde man uppror i de kommunistiska länderna inte bara för att det var djävulska diktaturer, det var också för att den planerade ekonomin var tråkig. Är det inte just de obesvarade frågorna som gör livet intressant, som gör själva livet? Eller kan vi leva utan frågorna, bara acceptera att livet är. Du har vita stövlar, jag har svarta och det regnar. Finns det inte en inbyggd nödvändighet i allt som sker, det kan bara gå åt ett håll. Ingenting är i och för sej förutbestämt, det finns inget mål, men det pågår en process som bara kan gå i en bestämd riktning. Riktningen går inte att begripa, inte ens efteråt. Jag sitter här på en sten för att jag inte kan något annat, eller rättare sagt jag sitter här för att jag sitter här. Alla de förutsättningar som ligger till

grund för att jag befinner mej här just nu är vad de är och då kan det inte bli något annat än att jag sitter här just nu. Det har bara blivit så. Visst, jag har valt ibland, men jag kunde inte välja annorlunda för då hade jag gjort det.

Och så tror jag universum fungerar, något händer och det omkring reagerar, och så vidare i en ständig växelverkan mellan aktion och reaktion. Det finns ingen plan eller något särskilt slutmål. När stjärnor slås ihop, galaxer skapas så sker det som måste ske, summan av alla krafter var just så just då.

Människan vill så gärna tro att hon har en fri vilja, att vi kan välja våra liv. Vi måste tro så, det blir för tråkigt annars, och vi måste kunna ställa människor till svars. Vi kan anklaga människor för att de gjorde si eller så eller inte gjorde si eller så, men de kunde inte göra annat för då hade de gjort det. Man kan gå tillbaks i historien och säga: då borde man gjort det och det, men det kunde man inte, förutsättningarna var sådana att de gjorde vad de gjorde. Hur ofta anklagar vi inte politiker för att de inte agerade, men förutsättningarna var ju som de var. Visst borde politikerna tagit makten över oljan, över energin när de hade möjlighet strax efter kriget. Men de gjorde inte det, det fanns inte de rätta människorna. Situationen var som den var, därför blev det som det blev.

Vet vi egentligen vad som sker idag? Globaliseringen har gjort att nationerna har tappat greppet. Enorma kapital rusar omkring i datorerna utan att någon kan kontrollera. Bankerna skapar ständigt nya pengar och världsskulden bara ökar.

Vad vet vi om allt som sker? Kanske en tusendel. Och vi ska styra detta skepp som kallas Jorden. Det händer något, en felsägning av en maktavare, ett missförstånd, en olycka, någon snubblar och världen förändras. Intuitivt förstår alla

att allting kan inte bara fortsätta, någon gång och förmodligen inom en inte alltför lång tid kommer ett nytt skede i historien. Finanskris, klimatkris, oljebrist, eller något annat kommer att skapa nya förutsättningar.

En yrvaken citronfjäril leker i den nyutslagna busken, gör några lovar, letar på marken efter vårbloomor.

Ser åter ner över dalen, jag tar fram papper och skriver:

*Leende sjunger hon om jordens undergång.
Med strålande ögon ser hon framtiden
lägga sej som is på ackorden
och efteråt är allt som förut*

Just när jag ska till att ta fram min medhavda lunch blåser det upp, en kylig vind kastar. Jag rör mej i stället neråt, finner en glänta. Slår mej ner vid ett träd att luta mej mot. Läger ut min sittdyna på marken, tar fram mina två medhavda smörgåsar och kaffetermosen. Jag har kvar min gamla glastermos, en gammal vän. När jag tar fram brödet ser jag min mor lägga små smörgåspapper mellan de motvända smörgåsarna. Ofta var det leverpastej som pålägg eller ett stekt ägg.

Det är lugnt här nere, men det susar stark i trädkronorna. Solen värmer behagligt. Fjolårslöven har snart förmultnat, gett näring till det nya livet. Små blålila violer, en matta av liljekonvaljblad, och flera andra växter som jag inte har en aning om vad de heter. Långt borta gal en gök, jag hör den bara svagt. Småfåglar kvittrar och jagar. Livet är mat och kärlek.

På hemvägen genom skogen tappar jag riktningen, tänker på Tranström skrivit att bara den som går vilse får uppleva

det märkliga. Jag kan skogen och blir inte orolig, upplever heller inget märkligt.

Jag glömmer att se ljuset som glittrar i de spretiga träden, glömmer att se grönskorna, jungfrugrönskan och den erfarna mörka grönskan, glömmer att lyssna till fåglarnas diskussion om kärleken. För tankarna fortsätter. Jag minns när jag gick tillsammans med andra höga chefer. Vi hade gjort en utflykt till en ö. Gått längs stranden för att på platsen undersöka möjligheterna att anlägga en hamn till ett nytt petrokemiskt centrum som skulle skapa sysselsättning och rädda en hel region. Initiativet till utflykten var mitt, jag hade föreslagit ett nytt läge som inte skulle störa lika mycket som det ursprungliga som låg närmare staden. Man skulle få bygga en ny hamn, men en ny hamn kunde man bygga med massorna man fick när man sprängde ur bergen, där oljan skulle lagras. På tillbakavägen föreslog jag att vi skulle ta en genväg genom skogen. Jag ledde gruppen. Det var bara att gå rakt fram, hålla lite till vänster, vi kunde inte missa stigen. Plötsligt var vi tillbaks till platsen där vi börjat. Jag hade lett gruppen i en cirkel. Den högste chefen såg bister ut. Det var han som när vi lekte vattenpolo slet sej fram, tryckte ner alla under vattnet.

Orden kommer bara, jag säger dem högt:

Stöna människa! Och människan stönade. Men det hjälpte inte.

Det händer rätt ofta att ord bara kommer.

Trots den långa vandringen hittar jag som sagt rätt utan svårighet. Hemkommen är jag trött och måste vila en stund, lägger mej raklång på golvet, med händerna på magen. Förutom den ton som jag alltid har i huvudet är det tyst.

3

Det börjar bli skumt och jag tänder taklampan. Solcellerna fungerar, batterierna är fulladdade. Hungern kommer och jag lagar som vanligt gröt, brer några smörgåsar med salami och ost och dricker grönt kvällste. Sätter mej behagligt i min sköna fåtölj. Vilar efter den långa promenaden och maten. Tar fram min bok och skriver.

Aningslöst vandrar vi, när vi kommer fram kletar vi ner oss med allehanda grisomojer, ting som inte längre kan andas morgon.

Ser ut genom fönstret. Fattar efter en stund åter pennan.

Livet är att söka det fulländade fortplantningsögonblicket. Livet är fåglarnas sekundsabba fullträff. Nej, livet är hundarnas juckande på gatan.

Jag letar efter fler meningar men det kommer inga.

Tar ner lådan. Jag ska börja från början. Jag skrev med svart bläck på den tiden i ett block med lösa sidor av nu gulnat papper. Sidorna är vikta och småtrasiga. Det var länge sedan jag såg mina gamla skrivelser, det känns nästan som om de inte är mina. Jag var ung i London. Det var då jag började skriva. För att underhålla mej själv, eller kanske för att hantera alla de intryck som kommer rusande mot en i en storstad. Världen hade plötsligt blivit så otroligt stor. I detta stora obegripliga kaos kände jag mej ensam. Flera gånger trodde jag att jag blivit galen, att jag hade samma anlag som min bror.

En stad rusar. Folk skriker, pratar, skiter. Dagen är ljus. Natten mörk. Jag kastas upp i luften, bollar, hålls kvar och simmar omkring på andras händer. Jag kallsvettas. Riktningen är ingens. Tanken söker i cirklar efter fasthet. Jag ska på teater. Jag är ute i god tid. En maskin som jag står i går sönder och jag måste byta. Det tar tid. Jag

frågar en stående varelse om vägen, han visar mej fel. Fullkomligt åt behvete. Jag kommer alltså för sent. Förbannad går jag på måfå. Jag måste göra något. Jag går förbi en biograf och den visar "Loving Couples". Jag hamnar utan något egentligt övervägt val på bio. Trött sitter jag långt bak. Filmen slutar med att ett barn föds. Något ytterligare omtumlad irrar jag efter bion omkring på gatorna. Folk trampar, tjuter, vrålar, står still, väntar. Det är natt. Jag står i centrum i världens största stad. Jag upptäcker att jag tror på tecken, stående med fötterna på marken i världens största stads centrum. Jag tror inte på Gud, eller annat skrock. Men ändå, jag märker att jag blev glad över att ett levande barn kom fram, jag tar det som ett gott tecken. Jag vet inte varför. Men jag känner att jag hade blivit rädd om det hade varit ett dåligt tecken. Nu är jag inte rädd. I världens största stads centrum har man ingen annan utväg, man tvingas tro på tecken. Man blir tokig annars. Överallt dessa tecken på tro, göra sej en överlevnad. Reklamen, drottningen, kyrkan, sexannonserna, allt, allt. Man smetar ner hela djävla livet med denna förbannade tro. I en stad tvingas man begränsa förnuftet. Det är natt, jag halvsover.

Jag låter blicken röra sej i rummet. Känner ett behag, men också förvåning. När blir man den man är? Arv, miljö, alla miljoner förutsättningar.

Nästa natt vaknar jag av att jag har ont i magen men kan inte skåta eller kräkas. Det trycker i skallen. Till slut lyckas jag med hjälp av fingrarna kräkas lite och somnar om en liten stund. Vaknar åter. Kräks nu bättre och somnar igen och sover till morgonen. Morgonen är ljus och jag tänker på vad jag tänkte.

Omkring mej ser jag ord, som jag inte kan hålla fast; dom snurrar runt, jag griper efter dem, dom försvinner. Kanske är dom bakom mej eller bakom väggarna. Jag är förföljd av sökandet efter ord. Du säger ett ord, jag tar på dej, på kinden, ömt på balsen, i håret, men ordet känns inte, du döljer det, kanske håller du det i handen och leker.

Jag väntar, jag tar på dej igen, på läpparna, jag slickar dina fötter, dina knän. Jag älskar ordet så in i helvete att jag måste gripa det med våld och kanske dödar jag dej. Våldtäkt, jag blir straffad. Jag slår mina händer mot mitt blodiga, trasiga ansikte. Jag skriker: Akta er för mej. Akta er för mej. Akta er! Jag har fortfarande en morgon att leva.

Det brusar uppifrån. Det värker, hamrar. Det är mina tankar som kryper neråt, dom tar mina axlar och spänner dem. Tar mitt bröst och låter det gråta. Tar min mage och skär i den, tar mina fötter och gör dem smutsiga. Dom vill försvinna, inte vara här, vill bort, tankarna ska försvinna. Tankarna ska leta sej in bland stenarna, bland träden. Dom ska springa efter bilar, bussar, tåg och flygmaskiner, dom ska gå på gatstenarna gå, gå, gå, nötas. Slingra sej runt stolpar, ner i marken och komma upp som huggormar eller ruttna för att aldrig komma upp igen.

Det blir mörkare ute och jag känner att varje ord jag skriver eller bara tänker drar mej bort, fjärrar mej världen. Mina tankar är sanna, mina ord är dubbelt sanna, men det hjälper inte, det är bara mina ord. Varje ord som är mitt och som jag äger för att göra en brygga över till världen får motsatt effekt. Jag skjuter, lägger hela min tyngd bakom och vräker mej på. Jag ramlar omkull, väggarna viker sej, jag ligger på marken, skriker på hjälp, du sträcker fram din hand, jag tar den, jag drar mej uppåt, men du orkar inte, din arm sträcks ut i samma takt som jag häver mej upp. Du kanske inte kunde. Du kanske inte ville. Men vem är du? Se på den kraken, nu ligger han där och tigger om hjälp. Vi behöver inga skuggor. Men ruttet kött då, vill du inte ha det heller? Avgrunden är stor och min kraft och min kraft ... Är ni mina fiender? Jag vill lära känna er. Gemenskap är att lära känna sina fiender för att lättare kunna slå dem, gemenskap är det samma som spioneri. Vi är konkurrenter. Vi är fiender. Men kom ihåg, det är jag som ska gå ifrån dej, inte du ifrån mej. Varför låter jag mej beröras. Min sanning blir ju större och större. Om jag skulle djävläs, om jag skulle binda fast mej själv just

här, då skulle dom åtminstone behöva en kniv för att ta bort mej. Okej, jag har min stolthet. Jag måste klara mej. Jag accepterar dem. Men indirekt. Djävlighet kan jag inte acceptera. Jo - jag accepterar den, då tesen "ju djävligare man är desto svårare har man det" stöder dej, och jag känner dej, du måste klara dej, förlåt mej. Men någon måste jag bekämpa, jag kan inte se mej själv ruttna utan kamp. Men alla har det svårt. Kanske har man rätt att låta det goda bli en förvändning för att vara djävlig. Visar det sej sedan att det är gott, blir man ju rättfärdigad. All potentiell godhet måste få förverkligas. Det är ju alldeles åt helvete, hur skulle det då gå? - ja - ungefär som det gör.

Jag ger upp ordningen. Du skulle givetvis säga att ordningen skulle vara min räddning. Men jag ger upp den. Jag måste det för att komma en millimeter närmare. Men du, vem är du? Ibland är du du och ibland är du inte du, utan du är någon helt annan, så bli inte arg, tag inte åt dej eller illa vid dej, du är kanske inte ond, utan kanske bara min egen fiende, min egen demon. Kanske finns det en länk som jag ännu inte fattar, men som jag saknar och inte ens fattar att jag saknar. Länken skulle kunna vara du. Men kanske det ändå är ett ord, ett troord mellan världen och mej mellan mej och mej mellan dej och mej eller mellan oss. Där du är du och jag är världen, nej jag är jag och världen är - nej jag vet inte.

Jag vräker mej över tiden, lägger armarna om den, tar den. I ett samlag med tiden. Jag knullar som tusen hästar. Men jag är rädd för utlösningen. Jag håller den inne i det längsta. Jag ställer mej upp. Ser rakt framför mej. Blicken omfattar allt. Blicken slickar tiden. Jag förstår min egen storhet. Jag har kraft att göra barn med tiden. Jag är människa och jag håller inne utlösningen. Jag är väldig. Jag låter inte min kåthet göra dej illa. Jag älskar min kåthet och vårdar den som min ömma oskuld eller min bästa älskarinna. Jag önskar bara att jag vore ännu större.

Jag låter hela min inbillning kasta mej i universums hav, jag dyker, simmar, smeker, leker. Inbillningen retas av det motståndslösa och

rusar, rusar med en hastighet som inget förstånd kan hinna eller fatta. Svindlande vräker jag mej vidare, ökar och ökar. Jag är galen och vill mera, bara mera. Jag slår volter och jag är tyngdlös, friktionsfri och det finns inget slut, rikedom är oändlig. Ingenting stoppar mej. Det händer att jag stöter på en annans tanke. En tanke som vill hindra mej, men jag undviker, skjuter ny fart, undan min främling och fortsätter min inbillning. Och det är inbillningens väsen att det inte går att bejda eller avsluta den, så orden får bli punkter och punkterna får bli det oändliga ingenting ...

Kanske var det musiken som räddade mej. På Royal Festival Hall hörde jag världens stora mästare. Beethoven, Mahler, Prokofjev, Stravinskij. Pukor och tusen stråkar lyfte mej, tog mej bort ifrån mej själv och dånade ut all den förträngda kraft jag hade inom mej. Eller det sköna, den spröda ensamma oboen i Mozarts oboekonsert, som fick mej att gråta.

Det var också i London som jag började ana något om världen. Jag pratade med en mörkhårig ung man, han stod på trottoaren vid Piccadilly Cirkus och samlade namnunderskrifter. Människor passerade, han försökte förklara för mej vad England gjorde i Persien, nuvarande Iran. Jag minns att jag lyssnade utan att förstå, utan att ta ställning. Många år senare förstod jag att jag fått reda på sanningen. Engelsmännen hade med hjälp av amerikaner mördat den demokratiskt valde ledaren och satt shahen som diktator. Världen brydde sej inte. De flesta, liksom jag, trodde mannen på gatan var överspänd. Och min far var stolt när han kom hem och berättade att han köpt en engelsk bil.

Det var också då en polis sa "Keep moving" åt mej när jag vandrade i Soho. Det var också då jag fick lära mej att 95 procent av allt vad människor gör är dåligt. Det var min

engelsklärare som sa så. Han ville trösta mej när jag klagade. Han menade att det gäller att se de fem procenten.

Jag släcker taklampan, tänder istället de fem stearinljusen i den handsmidda järnljusstaken. De vitmålade väggarna blir varmt gula, mjuka skuggor. Jag lägger i en cd, Sonny Rollins *The moon from Malacura*.

Jag sänker ljudet från tenorsaxen och läser vidare, hittar ett annat skrivet från londontiden. Jag kommer till och med ihåg dagen, också en vacker höstdag. Jag satt på en parkbänk. Intill spelade några äldre damer i tjocka kjolar och herrar i yllegolfbyxor boule. Det var en dag jag mådde bra.

Jag sätter mej på en bänk under ett träd i en park. Trädet låter sina blad falla och virvla ned till marken, där det redan ligger fullt med rödbruna löv. Solen tränger ned genom grenverket och värmer mej. Jag lutar mej bakåt och ser upp i trädet. Det är mörket, nästan svart mot den ljusa himlen. Men ögonen vänjer sej och jag kan se in i trädet. Bladen är ljusgula eller fortfarande gröna. Grenarna spretar och kämpar in i det sista för att föra ut sina blad till solen. Det är en härlig höstlig poesi, den fyller mej och jag blir glad. Kroppen slappnar av. Jag känner hur armarna, hur benen och axlarna sjunker och vilar. Ansiktet släpper masken, munnen öppnar sej och jag dricker den svala höstluften. Med hela min vilja söker jag fatta ett ögonblick, hålla det kvar i mej och ta kraften ur det, släppa det mjuket när det bästa är urdrucket och lika behagligt lugnt och skönt ta tag i nästa. Till slut försöker jag få ögonblicken att strömma genom mej utan avbrott utan att behöva vänta på nästa. Jag vill bli ett både med nuet och med tiden som rör sej. Men det är svårt och jag tror inte jag lyckas.

Jag reser mej, sträcker på mej, trampar in i löven. Det är tjockt med löv. Jag gräver ner foten, sparkar till och löven flyger omkring. Jag tar upp några med händerna. Ser på dem. Dom är vackra, dom är

fantastiska. Jag släpper dom, dom singlar ner till marken. Jag sparkar till dem igen, sparkar igen och igen och igen. Löven yr omkring mej. Jag skrattar, jag fångar dem, kastar dom och löven dansar med mej. Jag fyller åter famnen och försöker kasta upp dem i trädet. Det regnar löv över mej. Överallt är det löv, gula, gröna, röda och bruna. Och solstrålarna hoppar i luften och på marken. Ett tag har jag nästan alla löven i luften på en gång.

Men jag orkar inte så länge. Jag slutar att kasta upp dem och lugnt lägger dom sej platt på marken. Jag sätter mej på bänken igen, ler och betraktar löven. Dom bildar ett mönster som är vackert, här finns allt vad en konstnär kan begära. En enkel fattbarhet, en rikedom som är oändlig. Jag undrar om man kan göra om mönstret så att det inte blir vackert. Jag reser mej igen sparkar upp löven och låter dom falla. Men nej det är fortfarande lika vackert och spännande att se på. Jag gör om det flera gånger. Men det blir egentligen bara vackrare för var gång. En tanke smyger sej på mej: Kan jag själv lägga dem i ett lika vackert mönster? Men jag slår bort den, då jag är alldeles för rädd om stunden för att våga riskera ett misslyckande som jag känner lurar bakom tanken.

Nej förresten det är fejt, jag ska försöka. Jag lägger mej ner på marken, börjar placera dem i figurationer. Det ser lite fulmigt ut. Jag prövar och prövar men varje gång jag sätter mej på bänken och betraktar det jag gjort måste jag erkänna att det ser mycket tafatt ut. Nej nu vet jag, jag lägger dem i rader. En stor hög där och efter den flera små högar. Och så en annan stor hög vid sidan av den första och så småhögar bakom. Till slut har jag tolv stora högar med långa svansar efter av småhögar. Själv ställer jag mej längst fram för att visa att det är jag som gjort det. Ja ja, det ser riktigt prydligt ut. Om jag nu hade lite musik så skulle vi kunna marschera. Jag spelar själv. Och så dirigerar jag mej själv. Bombom, bom babom bom. Det går lite trögt i början, men allt eftersom jag kommer på melodier så verkar det faktiskt som om löven rör på sej. Spelar ingen roll förresten. Jag hör ju själv hur bra det låter. Bombom bom babom bom. Just när jag

själv så smått börjar tröttna att stå på stället och marschera och melodierna känns tryta och inte går att upprepa mer, kommer det en kraftig vindpust och kastar omkring alla mina fina lövrader. Jag slutar att spela och sätter mej igen på bänken. Somnar.

Efter en stund vaknar jag av att jag känner mej lite ruggig. Solen skiner fortfarande, men döljs bakom trädstammen. Jag går in mot stan. Jag börjar vissla så smått. Jag tänker på löven och min lek. Det känns som om jag gjort ett litet konstverk. Och jag fylls av en härlig tillfredsställelse, jag har gjort något, skapat något.

Det var min första lilla novell.

När Sonny Rollins spelat färdigt går jag ut i mörkret, den svarta skogen, den mörka himlen. Kylan finns i den fuktiga kvällsluften. Stjärnhimmeln är stor och den vita skäraformade nymånen jagar bakom tunna vågräta molnslöjor. Inifrån skogen hör jag ringduvan glucka kärleksfullt. Natten är stilla, så smekande snäll. Som vanligt söker jag upp Karlavagnen, Polstjärnan och Orion. Jag ser också Venus blinka.

Kanske är de ljud, den ton som susar inne i mitt öra ett ljud från meteoriter som krocker, stjärnor som föds och dör, galaxer som gnider sej mot varandra. Ljuden kan ju finnas kvar, till och med ljudet från den stora smällen, the big bang, kan fortfarande segla omkring i universum. Tänk, där ute i rymden jagar ljudvågor från tidens begynnelse. Och detta sus kan jag höra när jag står alldeles stilla denna rofyllda kväll då allting bara tycks vila.

Plötsligt kommer jag att tänka på bibelns inledning: I begynnelsen var ordet. Jag har aldrig förstått uttrycket, men medan jag tittar på stjärnorna tänker jag att om en människa inte har ord så finns hon inte, det är först genom orden man kommer till. Om en människa var totalt ensam

på Jorden, inte hade något språk, aldrig lärt sej några ord, då skulle hon kanske inte kunna föreställa sej att hon finns. Av ord är du kommen ... natten, den mörka skogen, Vintergatan. Allt detta finns bara för att jag har ord för det, tänker jag. Orden väcker allt detta till liv.

Tankarna tar slut och jag går ner till bryggan, ropar allt vad jag kan rakt ut: *Stjärnor, måne, himmel*. Ur mörkret kommer orden tillbaka: *Stjärnor, måne, himmel*.

Jag ropar: *Jag finns*. – *Jag finns*, ekar långt borta, liksom mullrar inne i mörkret. När jag stirrar upp mot stjärnorna blir jag osäker, mer osäker än vanligt ska jag väl säga. Finns jag verkligen? Finns någonting överhuvudtaget?

Är det ett träd eller en människa? Jag ser en siluett. En man står plötsligt fram ur mörkret. Han står still, säger inget. – Vem är du, frågar jag. Vad vill du? Jag ser inte hans ögon, men förstår att han ser på mej. – Polisen är efter mej. Han låter skrämmd. Jag har flytt från Iran. Man vill utvisa mej. – Jag har ingenstans att gömma dej. Jag har bara detta hus, ett enda rum. – Men jag har ingenstans att ta vägen. – Jag kan inte hjälpa dej. – Jag kan inte åka tillbaks, hela min familj är mördad, jag kommer också att bli dödad. – Jag kan ingenting göra. Jag kan inte ta hand om dej. Varför flydde du då? – Jag har alltid kämpat för frihet, först mot Shahen, sen mot islamisterna. Jag är stämplad som motståndsmän och kommer att bli dödad om jag tvingas tillbaks. – Vad kan jag göra? Du kan inte bo här.

På natten vaknar jag och ser genom lanterninen upp mot stjärnorna. Vad skulle jag ha gjort? Skulle jag byggt en koja till? Byggt tillsammans? Så kommer det fler, först tio, sen hundra, tusentals. De väller in. Vad skulle jag göra? Gå, stick! Jag vill vara ifred! Men de försvinner inte. De slår sej ner i närheten. Hela skogen fylls med människor som flytt,

från krig, från översvämningar, från torka, svält. Ett flyktingläger. Varför just här?

Hur blir det i en framtid när människor kommer från hela världen och ska bo här, i vårt land, i ett land där det går att överleva, där det finns plats, där det finns vatten, där man kan odla. Vad kommer vi att göra? Stänga gränserna, slåss. Spärra in dem i stora flyktingläger. Vi har trots allt varit generösa i Sverige, men hur länge kommer det att vara. När vi blir hotade, när vi måste dela med oss. När en annan kultur kommer att dominera. Vi blir en minoritet i vårt eget land. Bra, säger vi. Vad gör det. Varför måste svenskar finnas, har vi något egenvärde.

Jag hittar som vanligt inget svar, bara stora frågetecken. Ser folkvandringar, människor jaga runt Jorden. Flyr torkan, flyr översvämningarna, letar efter mat, efter vatten. I horder kommer de. För att överleva skyr man inga medel.

4

Ser mej själv liggande på bryggan. Fåglar, stora kråkor, eller är det kajor hackar i mej. De slåss, stjälar köttbitar av varandra. Hackar ut mina ögon. Sliter i kinderna. Bitar ramlar ner i vattnet. Fiskar snappar åt sej. En räva kommer. Fåglarna försöker hindra räven, de kretsar runt och jagar honom. Räven bryr sej inte, sliter bitar av mej. När räven är mätt försvinner han. Fåglarna som suttit i träden kommer tillbaka, nu i stora gäng. De bråkar. Bryggan blir nedsölad. På natten kommer ett lodjur och slickar i sej resterna. Nästa dag ligger benrester kvar på bryggan, mycket av skelettet har ramlat ner i vattnet, ljusa ränder lyser på botten. Fiskar nosar på resterna.

När jag vaknar upplever jag inte drömmen som obehaglig, snarare tvärtom, den var skön på något sätt. Jag togs till vara, blev föda till något nytt, ett nytt liv.

Tanken på flyktingar som fyller skogen glimtar till då och då men jag slår bort dem, vill vara ifred.

Innan jag går upp tänker jag på hur många dagar och nätter jag har kvar i mitt liv. Om jag blir lika gammal som min far så har jag drygt 3000 dagar kvar. Men jag lever hälsosammare än han så jag borde bli äldre. Kanske har jag 5000 dagar kvar att leva. Det är ganska mycket. Och nu ska jag ta vara på den här dagen. Ser ut att bli en fin dag.

Klättrar ner från sovloftet. Går ner till bryggan. Efter doppet, står jag länge på bryggan och solen värmer, jag låter den spirande grönskan fylla mej. Fågelsången, svalan som jagar. Jag lever nu och runt omkring mej finns våren. Naturen har hämtat kraft och ska snart explodera.

Plötsligt kommer två hackspettar lekande med varandra. Jag sitter alldeles still, de klättrar, hoppar i trädet, de är lika

med röd färg på magen. Är det två hannar? Som leker? De försvinner in i skogen.

Efter morgonritualen bestämmer jag mej för att fortsätta mitt senaste bygge. Jag har tagit mej före att bygga ett instrument, rättare en resonanslåda. Fick idén när jag råkade stå intill ett nedplockat piano. Stora pianon är ju inte så populära numera, ingen vill bära dem och man plockar ner dem i bitar. I det här fallet var fronten borttagen och man såg alla strängarna, de lindade bassträngarna, de tunna pianotrådarna i diskanten. Jag började sjunga och hörde hur pianot spelade med, gav en väldig resonans. Jag lyckades få ett gammalt stort piano med stålram hitkört och jag ska bygga en ny större resonanslåda kring det, pröva olika skivor och tjocklekar, höra vilka som ger bäst resonans. Hela ställningen ska bli som en stor skulptur här nere vid stranden.

När jag jobbar med händerna, borrar och skruvar tänker jag: varför har jag inte gjort det hela mitt liv, varför har jag kastat bort så mycket tid på att sitta i sammanträden, lyssna på ett upprepande prat. När jag håller i den stora skiftnyckeln och får ta i ordentligt känner jag en stor inre glädje. När jag efter stor möda får loss gamla rostiga muttrar njuter jag. Jag svär, helvetes djävlar, jag är arg, domderar, men jag njuter. Det är som om jag får kontakt men den verkliga verkligheten, den som jag alltid längtat efter. Samma känsla som när jag kröp ner i maskinrummet på vår gamla laxkutter, tände blåslampan, värmdde kulan och när jag sen fick ta i allt vad jag kunde för att dra igång svänghjulet. Då var jag också nära livet, denna magiska kraft som finns i själva det fysiska.

Jag intar lunchen, grönsaker, råstekt skivad potatis, ost och bröd, nere vid sjön. Efter maten lägger jag mej på rygg på en filt på bryggan, den når även runt kroppen. Det tycks dra ihop sej, molnen blir tjockare, mörkare, blåsvarta. Det kan bli regn. Några fåglar sveper förbi. Ibland kommer en lite kylig vind och jag drar filten ordentligt över mej. Några insekter surrar, men inga störande mygg. Långt bortifrån hör jag ett ljud, kanske ett vägbygge, men det borde jag känna till. Förmodligen någon skogsmaskin. En motor river och sliter, lugnar ner sej, tar i igen.

Jag somnade visst. Jag är lätt frusen och behöver röra mej. Går på min upptrampade stig längs stranden. Det är stilla, skönt. Grådaskigt men det blir nog inget regn. Björkarna skimrar i grönt. Sälgens små blomtussar slår ut. Stora fält av vitsippor, men de börjar sloka. Jag vet inte varför men vitsippan har för mej alltid varit symbol för den enkla människan. Den anspråkslösa. Förmodligen också den goda och oskyldiga.

Jag fortsätter längs sjön. Tränar på att andas, behöver förbättra min lungkapacitet för att kunna simma och framförallt sjunga bättre. Jag går sju steg på varje andetag, i början tog jag bara sex. Anstränger jag mej kan jag ta tio steg på varje in- och utandning. Ibland håller jag andan så länge jag kan, jag kan räkna upp till trettio steg i lugn takt.

"Se vilken rolig tall! Hör du fåglarna! Där uppe lockar en och så svarar den där, hör du!" och så härmade du lätena. Du visste namnet på alla fåglar. Du var också alltid så duktig att hitta svamp, murklor på våren, trattkantareller, soppar på hösten.

Det var alltid jag som gick först. Jag frågar om ett planerat liv kan anses vara ett liv. Du ser en blomma. Böjer dej ner. "Känn! Känner du doften?", säger du och du vet även vad

blomman heter. Jag sätter näsan intill och känner en svag doft. Om man vet namnet så tror man att man känner blomman, säger jag. "Är den inte vacker." "Du vet till och med vilka som är vackrast." Vi fortsätter ut på ängen. Här kan vi älska, tänker jag. Du plockar en stor bukett. "Den ska jag ge till Agnes hon fyller år i morgon." Din bukett är stor, en underbar färgprakt. Jag ser dina vackra ben, din blålila sommarkjol lyfter i den lätta vinden. Meningen med livet är att krypa in mellan dina ben, dina lår. Du ligger på marken, jag lägger mitt huvud på din mage, borrar ner näsan, avstår ifrån att bita. Smeker med kinden din småsvettiga hud. Du doftar ros. Du låter mej hållas.

Vi letar oss vidare fram genom skogen. Du går vid min sida. "Vad var det som gjorde att människan började tänka", undrar jag, "varför utvecklade hon sin hjärna?" "För att hon kände sej ensam och ville lära känna en annan", säger du. "Kanske var det för att om hon lärde känna en annan fick hon ett övertag. Den som bäst kan förutse den andres tankar och planer vinner." Jag tycker jag har kommit på något.

"Se en strömstare!", ropar du när vi passerar en bäck. "Fantastiskt!"

Jag går fort, följer den upptrampade stigen. Försöker ändå behålla tyngdpunkten lågt. Inte spänna eller lyfta axlarna.

När min första kärlek tog slut gick jag också i skogen. Då trodde jag att jag höll på att bli tokig. Ville välta träden. Mitt liv förändrades, jag förlorade en idé, det var så jag tänkte. Och kanske gjorde jag det också. Är det människans öde att successivt förlora sin oskuld. Men gäller det inte att kunna se världen och människorna utan att bli bitter. Min mor och far blev båda bittra. Världen och livet blev inte som de hade tänkt sej. Den gamle romaren Seneca lärde oss att vi måste vara beredda på det värsta, endast då kan man undgå

att bli bitter. Då kan allting bara bli bättre. Och Buddha lärde oss att inte ha några begär, inte ha några ambitioner annat än att sitta med benen i kors och invänta nirvana. Och Schopenhaver ansåg att det är viljan som är upphovet till all ondska. Han kunde tydligen inte låta bli att vilja själv.

Jag koncentrerar mej på naturen omkring, ser in i grönskan, björklöven som bara på någon vecka slagit ut och blivit stora, asplöven som börjar sitt darrande liv i brunrött. Liljekonvaljerna har knoppar, blåbärsriset har slagit ut. Marken är nu täckt grön. Men det är också maskrosornas tid, överallt på öppna ytor slår de ut sin solgulhet. Småfåglarna leker och pratar. Västergöken gal.

Så lyckas jag bemästra mina tankar och finna lyckan i att bara gå, behagligt röra mej framåt som ett litet djur i storskogen.

Regnet kommer, först lätt, sen allt våldsammare. Funderar på att skyla någonstans men jag låter mej bli blöt. Vattnet rinner ner över ansiktet, in under jackan. Det smattrar och stänker. Lite kyligt men jag rör mej och håller värmen. Det plaskar i skorna. Det är riktigt skönt.

Jag tänder inte lampan när jag kommer tillbaks. Övergången från ute till inne blir mjukare så. Tar av mej den blöta jackan, hänger den utanför, på kroken vid dörren. Även de andra kläderna får hänga ute. Tar på mej torra kläder, värmen kommer snabbt.

Efter maten, gröten och ett par smörgåsar med ost och leverpastej är jag behagligt trött. Kryper upp till mitt loft, vilar.

När jag vaknar efter en liten slummer är det svalt. Jag väljer mellan att lägga på mej en filt till eller gå ner och elda. Jag gör det senare. När det brinner i kaminen och värmen

kommer tar jag fram min anteckningsbok och sätter jag mej i fåtöljen. Skriver.

Innan morgonen hunnit fly till afton har jag älskat ett träd, en blomma, en fågel och en sjö. Innan aftonen hunnit fly till morgon har jag älskat två drömmar, fyra stjärnor, två långa frågor och fjorton galenskaper.

Senare på kvällen spelar jag Tosca med Birgit Nilsson, en cd som jag lånat på biblioteket. Skruvar upp volymen så högt det går utan att ljudet spricker. Det dånar. Jag blundar, mitt lilla rum blir Metropolitan. Från världens största scen hörs världens största röst. Livet blir stort.

När hon sjungit färdigt går jag ut. Månen står i nedan, lyser spöklikt mellan träden. I kväll ser jag inga flyende människor.

5

Det första jag gör när jag vaknat, efter att ha pinkat och konstaterat att regnet har upphört och att himlen är blå, är att se efter hur fågelmamman har det. Hon har byggt ett bo under taksprånget, just där min spade hänger, vilket gör att jag inte kan använda den. Hon sitter på ett klädstreck jag spänt mellan huset och ett träd. Kvittrar. Mörkgrå på översidan och ljusgrå på bröstet. När jag gått en bit bort flyger hon till boet. Jag har sett att där ligger fyra ägg. Hon blir störd varje gång jag går förbi så jag undrar hur det ska gå för äggen, kanske de kallnar.

Jag går genom den blöta marken med frukostbrickan. Även denna stilla och milda morgon, smakar frukosten bäst nere vid bryggan. Min stora blommiga tekopp står på det lilla träbordet jag gjorde häromdagen, två breda hyvlade bräder. Lite vingligt. Jag borde skruva fast en tvärså, en diagonal. Ännu har vinden inte satt fart. Sjön ligger blank. Solen strilar genom de ljusa lövverken. En gulbrunröd fjäril kommer godtroget fladdrande. Några småfiskar slår intill bryggan. På andra sidan sjön ligger morgondiset kvar. Det kommer att lätta med dagen.

En snäcka kryper upp längs ett grässtrå, grässtrå viker sej, lutar sej mot ett annat, snäckan byter, suger sej fast och vill uppåt. Jag lutar mej fram, ser hur den vrider sitt vackra hus, långsamt, stolt som om världen är god och inga faror finns. Ljuset glittrar i det brunvitrutiga skalet.

Trots att det är alldeles stilla i luften rör sej grässtrån och blommor. Det är inte bara snäckor, sniglar, flugor och humlor och andra smådjur som är orsaken. Det växer,

blommor och blad vill sträcka på sej, visa sej för solen. Kanske är det den tonen jag hör om jag lyssnar inåt.

Jag minns drömmen jag hade i natt, jag drömde att jag låg och pratade med drottning Silvia. Hon tydde sej till mej. Jag la min hand på hennes bröst, då tog hon bort den. Jag sa att det var så trångt att jag inte visste var jag skulle lägga handen. En annan natt drömde jag att jag pratade med kungen, om varför vi har en kung. Han hävdade att människorna behöver en tillhörighet. Jag hävdade att det finns för mycket av nationalism. Silvia lyssnade och rättade mej när jag bara sa kungen. Jag skulle säga ers majestät. Men det gjorde jag inte. Det är när jag tänker på monarki och religion som jag förstår att det inte finns något hopp för människan.

Jag drömmer inte så ofta nuförtiden, men det händer. Några drömmar stannar kvar. En natt delade jag en kropp med en kniv och kroppen var jag själv. Jag gjorde det samtidigt som jag berättade för några som såg på. Man skulle skära på ett visst ställe så att man inte skadade organen. Ur den ena kroppshalvan stack det upp en fiskstjärt och jag drog upp den. Det var en makrill. Jag blev förvånad att den var hel då jag vet att jag hade tuggat den ordentligt. Det var ingen obehaglig dröm, jag var mest undrande hur det kunde komma sej att fisken var hel.

Jag minns en till. Det skulle bli ett stort kalas för mej, kanske ett födelsekalas. Jag jobbade med något in i det sista och när jag skulle klä om tog det lång tid, det var krångel med skjortan och annat. När jag kom till festen hade den redan börjat. Folket satt på en kyrkogård med gravstenarna fällida och använde dem som bord. Tallrikarna var slut så jag fick leta efter någon som ätit färdigt. Jag rusade omkring och strulade och hade dåligt samvete för att jag blivit försenad, det var ju min fest. Jag minns nu inte alla detaljer

men jag vaknade med lätt huvudvärk. Jag vet inte hur man ska tolka den.

När jag var yngre ville jag alltid läsa i så här rofyllda stunder, sen hade jag en period då jag alltid skulle skriva, fyllde sidorna i mina små anteckningsböcker med händelser, tankar och känslor. Nuförtiden har jag inget problem med att inte göra något särskilt, inte minst så här på morgonen. Bara lyssna till ljuden omkring mej. Just nu seglar ett gäng stora fåglar över sjön, jag hör dova vingslag, troligen tranor.

Plötsligt ler jag för mej själv och ser en man komma roende i en liten eka. Jag känner igen kalufsen, det är självaste Strindberg som sitter i båten. Han stannar framför mej. Ser bekymrad ut men säger inget.

Det är jag som frågar: Varför skrev du så mycket? Han svarar inte, ler bara lite sarkastiskt. Tänk att du tänkte och skrev så mycket och ändå misslyckades du. Du la ord till ord, det blev meningar. Och lägger man mening till mening så ska man väl hitta meningen. Var det därför du skrev så mycket? Men det hjälpte visst inte. Han ser nu roat på mej. Kände du dej förstådd någon gång? Fick du fram vad du egentligen menade?

Herr Strindberg drar med årorna i vattnet.

Du hade alltid 100 % engagemang i vad du än gjorde. Blev du aldrig besviken? Ingenting kunde motsvara dina enorma förväntningar. Var det inte så? Ta kärleken, ville du inte för mycket? Trodde att man kan bli ett och samtidigt vara fri. Eller överhuvudtaget tro att vi människor kan bli ett med någon annan. Vi är alltid ensamma, men det behöver inte vara synd om människan för det. Bara hon kan försona sej. Men det kunde visst inte du. Kände du dej som ett offer? Som förlorare? Jag tycker du var stark, du

vågade stå upp och säga vad du kände. Men du var ganska opålitlig, kunde säga både det ena och det andra. Du säger inget? Du vet, det finns inget svar. Det finns bara frågor. Hur var det att dö för dej, var du bitter? Det sägs att du såg nöjd ut.

Jag kan inte avgöra om han ler, jag tror han gör det, ett varmt förstående leende. Sakta försvinner båten.

Det blir åter tyst både utanför och i mitt huvud.

När tankarna kommer om vad jag ska göra idag bestämmer jag mej, trots att jag inte är färdig med resonanslådan, för att istället göra det kryddland jag tänkt. Jag tar det som en förevändning att undersöka en kulle som ligger inte långt från huset. Jag har sett mot den då och då och undrat varför den ligger där. Den ser ut att smälta in i naturen men kan vara en uppfylld hög. Kanske en skräphög med intressanta gamla föremål. I största laget visserligen som kryddland men det behöver inte vara till nackdel. Det blir en stor varm sydsida. Bäst att passa på innan växtligheten helt tar över.

Jag får ta min fyllhammare, spaden har ju fåglarna låst. Men den passar utmärkt. Har bara tagit några få tag när jag stöter på stora stenar och förstår att det måste vara någon form av grund. Stora långa stenar ligger upplagda på en stenmur. Jag tar det försiktigt. Behöver inte gräva så mycket för att blottlägga en bit av muren. Finner en trappa under de långa stenarna. En källartrappa. Tar små tag. Läger den utgrävda fyllningen i små högar. Tänker att jag senare ska söka igenom dem bättre. Jag minns när Ebba och jag sökte jobb tillsammans som arkeologpraktikanter i Sahara. Det kunde ha blivit något mellan oss. Jag tyckte om hennes leende, hennes vackra fötter när hon gick barfota. Hon var generaldotter och borde ha blivit pojke. Pappan var hård,

hennes mamma var rädd och gick på tå. Ebba ville alltid att man skulle vara tydlig, säga vad man egentligen menade. Hon reagerade alltid om jag sa något förstulet, om jag låtsades. Hon tyckte inte heller om att överdriva eller förhäva sej. Vi fick inte jobbet men gjorde ändå en resa. När vi stod vid relingen på en stor båt som la ut från Venedig och såg ut över havet sa jag att det känns som om vi åker in i evigheten. Hon tyckte inte om det, det lät överspant eller kanske pretentiöst på något sätt. Och vi hade olika tempo, jag ville springa, det ville inte hon. Men jag tyckte om henne, hon var ärlig. Jag kan fortfarande känna hennes fasta bröst. Det fanns något personligt charmigt hos henne, hennes glittrande blick och hennes varma leende när jag kom emot henne. Vi gick längs en gata i en liten by i Grekland. Det var varmt, hon hade en kortärmad, smårutig klänning på sej. Fikonträdens grenar hängde över staketet. Jag tog några fikon och bjöd henne, de var precis lagom mogna och saftiga. Varje gång jag äter ett färskt fikon, som dock aldrig är lika gott, tänker jag på henne. Jag sökte upp henne när jag hade skilt mej, hon var också skild. Hon var deprimerad, jag tror hon blev rädd och det blev inget då heller. Jag visste inte själv vad jag ville. Så har livet varit många gånger. Jag längtar så det gör ont i kroppen, så står jag där och känner ingenting. Jag har kollat några gånger på nätet inne på biblioteket, ville se var hon nu bodde. För inte så länge sedan var hon försvunnen.

I och med att jag funnit trappan blir jag ivrigare. Det ser inte ut att var en husgrund, snarare en gammal nedgrävd jordkällare. Jag får bort den översta jorden från trappnedgången. Hittar en dörr, en lucka av ek tycks det vara. Kusligt. Som om det skulle kunna gömma sej något därinne. Jag lyckas göra ett litet hål in mot rummet. Känner

en unken doft. Böjer mej ner, kikar försiktigt. Det är kolsvart, jag ser inget. Jag hämtar en ficklampa, men batterierna är så gott som slut. De har väl legat och dragit ur, så är det alltid med mina ficklampor. Jag borde köpa en solcellslampa eller bättre en vevficklampa. Jag gör hålet större. Flyttar försiktigt på stenarna som ligger i vägen. Vill inte att luckan ska rasa in. Gräver med händerna. Kanske räcker det med ett stearinljus. Jag hämtar ett. Ser för dåligt. Bländas av lågan. Anar en del bråte. Måste skaffa nya batterier till ficklampan.

Undersökandet av kullen har tagit i stort sett hela dagen och nu mot kvällen går jag den lilla rundan. Det har blivit en skön vana att följa samma stig, se förändringarna dag för dag. Träden som sakta skiftar färg, som för var dag blir allt djupare gröna. Nya blommor, tjärblomster, tror jag det är och rödblåra, midsommarblomster. Jag hade en period i min ungdom då jag med Ursings flora lärde mej känna igen de vanligaste blommorna. En del namn sitter i alla fall kvar.

Den svaga vind som kom under dagen har nu lagt sej och det är åter alldeles stilla. Jag tränar som vanligt min andning, sex, ibland sju steg på varje andetag. Då och då håller jag andan så länge som möjligt, hinner räkna till trettio.

Dagsverket har tagit på krafterna men jag njuter av min trötthet. Sträcker ut och stretchar mina armar som blivit stela av grävandet. En spillkråka flyger skrikande över vattnet. Över skogen på andra sidan sjön syns en svag kvällsrodnad.

Jag tänker tankar som kom medan jag grävde: Det är inte vägen och sökandet som är livets mål och mening. Målet och meningen är fördjupningen, intensiteten och förmågan

att omfatta alltmera och till slut omfatta allt. Men när jag tänker vidare och frågar mej vad som är allt, kommer jag plötsligt på att man letar efter andra universa som man tror finns bara några millimeter ifrån oss men som det ändå skulle ta miljarder ljusår att komma till därför att alla universa ligger helt skilda längs en hoprullad bana.

Jag ser upp mot skymningshimlen. Det svindlar. Jag måste blunda. Jag ser oss människor krypa omkring på Jorden. Och så denna enorma oändlighet. Så finns det de som vill tro att det finns någon skapande kraft där ute som bryr sej om oss, som har gett oss en uppgift. Detta fåfänga sökande efter mål och mening. Men varför göra det svårt för sej, är det inte bättre att leva utan en pådyvlad uppgift, en mening utstakad av någon högre makt. Ett sånt liv är krävande, man ska uppfylla ett mål. Ett liv utan mening är frihet. Man kan tillåta sej svindla i obegripligheten. Är det inte frihet att säga: Mitt liv har ingen mening. Men det är det som är svårt, friheten är svår, då lägger man sej hellre i någon annans händer.

Går tillbaks till mitt lilla näste, min stuga, dricker mitt kvällsté, som jag brygger på nyvakna björkblad. Läger även i lite fjolårshumle, jag inbillar mej att jag sover bättre på det. Men jag har numera inga problem med sömnen. Kan också tycka att det är skönt att ligga vaken och fundera. Inte som min far som skrek på nätterna av ångest. Fick ta tabletter, en kväll tömde han hela burken. Jag räddade honom trots att det inte var min mening. Jag ringde till honom för att kolla, jag brukade göra det ungefär en gång i veckan, när ingen svarade kontaktade jag hemtjänsten. Hade jag vetat att han ville dö hade jag inte ringt.

I kväll tar jag ner lådan med anteckningsböckerna. Jag har alltid letat efter färgglada notesböcker. Flera har jag köpt i utlandet. I lådan ligger rutiga, blommiga, enfärgade blåa, röda, en och annan grön, bara få svarta. Det känns lite märkligt att hålla i böcker som jag skrivit i i mer än fyrtio år. Här finns en stor del av mitt liv, allt jag känt och tänkt, alla stora och små händelser.

Jag började metodiskt notera mina upplevelser när jag skulle göra en repmånad i Boden. Jag behövde något att underhålla mej med. Och så har det fortsatt. Har man en kamera så letar man efter motiv och kameravinklar. Har man en anteckningsbok söker man efter ord och meningar.

Första gången jag seglade på havet tog jag ett fotografi på vågorna som jag tyckte var väldiga. När jag lät framkalla filmen fanns inget av det stora som jag upplevt. Och så är det alltid, kopior av livet är alltid sämre. Men det är klart att en duktig författare ska kunna uttrycka detta som kallas livet och denna själ som finns i varje kropp. Hittar jag själen på sidorna? Här finns familjens alla flyttningar, barnen, de olika jobben, resorna, skilsmässan, ett nytt liv.

Kanske det mesta jag gjort har jag gjort för att slå mej in i den här världen, bli delaktig. Men jag har inte lyckats, och människorna är mej fortfarande främmande. Jag förstår fortfarande inte vad vi håller på med. Det har hänt att jag anpassat mej, försökt härma de andra, betett mej lika. Men det har inte fungerat, förutom att jag inte känt igen mej själv, så har jag gjort mej löjlig.

... nu visar det sej trots allt att det blir allt omöjligare att planera en petroanläggning i de lägen som man tidigare funderat kring och mitt läge i Galtström framstår som det enda acceptabla.

Nej, det är gammalt, passé. Jag blir trött på allt. På allt jag skrivit om hur det var att leva i företagavärlden: Vi gillar varandra, vi är kompisar. Jag ser alla leenden som bara gick ut på att få mej att vara lojal. Jag kände mej aldrig lojal. Jag förstod aldrig deras skämt. Och ändå skrattade jag. Men jag förstår gemenskapen: Man har ett tydligt gemensamt mål: att höja vinsten. Och man vet om man lyckats? Man kan mäta sitt liv i pengar. Sen blev jag själv näst intill makthavare, inte politiker men jag var nära dem. Då handlade det ännu mera om att vara lojal för att få vara med. Världen förändras, rör sej, ideologier slår kullerbyttor, vrider sej runt flera varv. Ena sekunden solidaritet nästa individuell frihet, valfrihet. Man ska vara lojal, inte reagera, bara hänga med, bara vara lojal. Jag var inte medveten om mina inre känslor, jag förträngde dem. Och jag fann alltid ett försvar för att få vara med. Eller så tänkte jag om inte jag gör det här så gör någon annan det och då kanske det blir ännu sämre. Jag hittade alltid ett försvar. Hela vår generation har inte gjort annat än tagit för sej, ätit av jorden, inte naggat i kanten utan frossat. Jag har varit medbrottsling, jag erkänner. Och visst, jag kunde ha ställt mej utanför, men jag gjorde det inte. Jag vet egentligen inte hur det skulle ha gått till. Man ingår vare sej man vill eller inte i det stora samhället, är en del, en kugge, har bara olika roller. Som att vapenvägra, gå i trossen och inbilla sej att man inte är med i kriget, inte dödar. Jag kunde ha protesterat mera, skrikit. Men jag har aldrig haft läggning för aktivistrollen. För feg kanske. Men jag var också rädd för dem som skrek, det finns en farlig kraft i mobben. Jag levde i olika världar. Sov dåligt, tog sömntabletter. Det går inte hur länge som helst. Kroppen bestämmer till sist.

Jag hittar något jag skrev efter ett möte. Jag minns den stora byggnaden. Alla hyggliga människor som satt i salen.

Vi hade samlats där för att fatta viktiga beslut, jag skulle ge mina goda råd. Jag vill minnas att det var här någonstans som det började, mina inre tankar och känslor förändrades, kom upp till ytan.

Jag går upp för de breda slitna kalkstentrapporna. Det är tyst i korridorerna. På de tjocka vitkalkade stenväggarna hänger gamla gubbar i förgyllda ramar. När jag kommer in i sammanträdesrummet har de andra redan hunnit sätta sej. Jag nickar en kort hälsning och tar den vanliga platsen längst bort från ordföranden.

Det är ett vackert rum. Det rosa morgonljuset tar sej in genom dom vackert spröjsade höga fönstren och dom ljusa tunna gardinerna. Stora kristallkronor hänger i taket och tunga stenväggar omger rummet. På väggarna hänger även här porträtt av gamla herrar men också en kvinna. Rummet är nyligen renoverat och har fått nya tygklädda, ljusblå stolar. Kring det långa smala specialtillverkade bordet sitter en brokig samling människor och framför var och en ligger A4-papper och pärmar i små högar.

Sammanträdet börjar. Ord fyller rummet: tunga trygga manliga basackord och så ljusa vackra kvinnodiskanter. Här finns också tystnad. En tystnad kring varje person som inte pratar. Kanske ett avspänt lugn eller ett inre förträngt skrik. Men inga förälskade leenden. Hur många har älskat i natt? Hur många kan ställa sej upp och säga: Livet är härligt!

Det är skönt att höra röster. Som att åka tåg. Det rör sej, det finns ljud utanför mej, men jag kan sitta stilla och behagligt åka med. Mina tankar och känslor ger jag friheten att segla, för mej, för dej och för alla som dansar. Vart vill dom? Vad vill dom? Kanske vill tankarna bara sitta och se ljuset komma? Jag ser på en av dom gamla vithåriga herrarna som hänger på väggen. Han är klädd i en fin gammal svart kostym, har vit skjorta med stärkekrage och ett band runt halsen. I västen en klockkedja, ser ut att ha haft framåtanda och framgång. Han ser på oss som sitter runt bordet. Vad tänkte han

över utvecklingen på sin tid? Tavlan med kvinnan är modernare. Hon är riktigt stilig, har något charmigt över sej.

Man drar ut på orden, låter tiden gå, sakta. Vi sitter alla bra. Det är slaskigt ute. Livet finns nu i detta varma ögonblick. I den svaga fladdrande lågan, som vill väl; vill förbättra. Här finns en koncentration av mänskliga ambitioner.

Ärenden diskuteras, argument framförs.

Jag känner igen argumenten och jag vet numera varför dom sägs. Jag ser på ansiktena runt bordet. Ändå vet vi så lite om varandra, trots att vi har suttit så här i många år.

Vi följer den godkända dagordningen. Nya ärenden tas upp och föredras. På en av väggarna hänger kartor och diagram med linjer, rutor och färger som beskriver verkligheten. Några runt bordet följer intresserat med. Blickar kastas försiktigt, kanske söker man samförstånd. Några sitter tillbakalutade. Jag undrar vad dom har drömt om i natt. På overheaden läggs bilder med ord, som vi kan läsa på den stora vita duken. Vissa ord är skrivna med rött och till och med under strukna. Den föredragande pekar och berättar. Efter vissa ärenden blir det diskussion. Ett par gånger blir det votering. De som sitter på ena sidan röstar på ett sätt, dom som sitter på andra sidan röstar båda gångerna tvärtom.

Sammanträdet fortsätter. Nya papper läggs upp på det långsmala bordet, man pratar sej fram.

"Statistiken visar att gränsvärdena fortfarande kan bli svåra att ..." – Det finns inga gränser för tankar. – Nytt ärende. Jag gör ett inlägg. – "En ny utredning bör kunna visa ..." – Hon har inte hört av sej. Jag hade hoppats på det. – "Försök att få remisstiden så kort som ..." – Men jag förstår dej. Olikheterna är stora. Det är lätt att börja och svårt att sluta. – "Det kommer att behövas ytterligare 70 mil ..."

Ny föredragning. En kvinna reser sej upp och lägger på en overheadbild. "Den ekonomiska planen innehåller ... det blir mer användbart för statistiken och mer information kan ... på menyn kan

man ..." Hon sträcker sej fram och pekar med sin penna "I databasen finns uppgifter ..." Handen darrar något och hon håller mycket försiktigt i pennan. "Man kan begränsa sej till ... med en ny uppläggning kan ordningen bli ..." Jag tänker att jag sträcker ut min hand, lägger min hand på hennes kind och att hon ler mot mej. Fingrarna känner hennes läppar, den fina näsan ... "Ordningen blir bättre om man skapar ett särskilt register ..." Långt där borta ser jag den tunna binnan som omger Jorden. "Vi måste anpassa oss till EU-lagstiftningen ..." Hennes hand ser snäll ut. "... det regelnät som är nödvändigt ..." Handen darrar något. – "Genom att byta ut ..." Det finns något tveksamt i blicken ... "Det går också bra att lägga in det i en ny fil ..." Jag kan ana en oro ... det är en vacker och känslig hand ... Jag undrar om hon verkligen ... eller är det så ... nog är det märkligt ...

Plötsligt och utan att jag la märke till det har hon försvunnit, i stället ser jag att en av de äldre herrarna, vars porträtt hänger på väggen, står vid kortändan av bordet där de föredragande tidigare stått. Han är kort och lite rund, skallig och har stort grått skägg. Han står tyst och ögonen ser plirigt på oss en efter en.

Alla som sitter runt bordet ser lite undrande ut, men ingen vågar säga något.

Efter en stund säger i alla fall ordföranden: "Är det något du vill?"

Den gamle mannen säger då lugnt: "Nog har jag sett mycket genom åren, jag har sett alla dessa goda ambitioner och all den kraft som lagts ner på att finna regler och principer som gynnar vårt mänskliga skapande." – "Ja det är därför vi sitter här." Ordföranden försöker återta initiativet men mannen fortsätter. "Människan har byggt ekonomiska system, formulerat filosofiska och politiska tankar, skapat religioner, allt för att ge trygghet och välstånd, och för att det mänskliga samhället ska utvecklas." – "Ja är inte det bra då?"

Här stannar han upp, tar en liten paus, ser igen på oss som sitter runt bordet. "Denna mänskliga skaparkraft kan synas vacker och var nog bra på min tid – men vart leder den?"

Han gör en ny paus och alla runt bordet börjar nu se lätt skrämnda ut, han fortsätter.

"Människan har fram tills i dag arbetat så mycket att hon nu påverkar hela jorden och utvecklingen är inte längre under kontroll."

Flera skruvar på sej men ingen kommer sej för att säga något utan väntar att han ska fortsätta.

Men i stället kommer ytterligare en av herrarna som hänger på vägen och lägger sej i. Det är en reslig man, breda axlar, stor näsa och hakan skjuter fram. Han säger direkt utan att begära ordet: "Nonsens, nonsens, för den skapande människan finns inga gränser. Tack vare fusionskraften kommer människan att ha obegränsat med energi och med genteknik kan hon omskapa allt. Jag lovar er, med människans kunnande, engagemang och fantasi kan hon ordna allt till det bästa. Lita på människan. Hon har klarat fem miljarder, hon kan klara fem till. Bara man inte bromsar utvecklingen."

"Nej nej, du har fel", avbryter den förste lille runda herrn bestämt och fortsätter sen lugnt vänd mot oss: "Det är denna hybris som är farligast av allt. Människans kunskap kommer aldrig att räcka till. Inte ens om hon visste allt om allt skulle hon kunna göra det hon vill. Inte ens den största datorn kan förutse framtiden. Världen går alltid sin egen väg. Slumpen finns och kan inte utplånas inte ens av människan och hon spelar med oerbörda krafter."

Nu lägger sej en tredje herre i, han har stort krulligt hår och tunna glasögon, han ser nästan arg ut: "Människan måste göra sej fri. Minns ni att vi sa att vi skulle organisera oss. Vi skulle bli fria, fria att välja. Framtiden berodde på oss och vårt kampmedel var sammanhållning. Men vad har det blivit? Att organisera sej har blivit organisationer och förbund. Ska man kunna välja väg måste man vara fri, fri även från organisationer."

De sittande kring bordet börjar nu bli oroliga. Deras blickar irrar, söker stöd hos varandra. Hos en del kan jag ana en irritation och en vilja att få slut på spektaklet. De tittar på ordföranden, men han ser nu förskräckt ut och tycks inte våga göra något.

"Ni har inte friheten inom er", fortsätter han som pratade sist. "Ni är tvungna att bevaka era egna intressen, nej inte ens era egna ... är det något som behövs så är det civilkurage, alla har blivit ..."

Han hinner inte fullborda meningen förrän de två andra herrarna griper in och alla börjar tala i mun på varandra, även de som sitter vid bordet lägger sej nu i. Ordförande rycker upp sej och slår desperat flera gånger i bordet, men ingen bryr sej. Det är ett jäkla kacklande, ord flyger i rummet utan att någon tar emot, alla vet bäst och försöker överrösta de andra.

Själv känner jag ett inre obehag, det är som om något inom mej börjar vibrera och koka. Utan att jag riktigt vet hur det gått till kliver jag plötsligt upp och ställer mej på bordet och ropar raket ut: "Vilka är ni som kan sätta er till doms över oss. Vad gjorde ni själva? Ska ni anklaga oss för att vi gör precis det som förväntas av oss? Skulle vi kunna göra annat? Vad då, vara fri? Ekonomin rasar, vi gör konkurs."

Jag vänder mej mot dom som sitter runt bordet. Jag fylls av en slags inre kraft, mina ögon drar ihop sej och orden bara rinner ur mej. Jag varken vill eller kan hejda dem: "Står vi inte alla i en ständig ström av impulser, i ett ständigt flöde av händelser, verkliga eller skenhändelser. Information, hänga med. Data. Nya system. Nya krig. Räntorna går upp, går ner. Kretslopp. Kärnkraften är farlig, kärnkraften är räddningen. Fallskärmsavtal. Gatuväld. Växthuseffekt. Dom skjuter. Mord, terror. Inbördeskrig. Man mördar kurder, svälter ut afrikaner. Hur ska det gå med min karriär? Tycker dom om mej? Väcka barnen, skynda till dagis, till skolan. Förverkliga sej själv? Får jag ha kvar jobbet? Och alltid måste man ha en åsikt. Vad ska man egentligen tycka? Man har ju för helvete jämt skägg med att bara hänga med. Vad kan vi gör när inte ens presidenterna, ekonomerna eller företagsledarna kan göra något?"

Alla tystnar. Dom som sitter runt bordet ser förskräckta ut: Vad är det som händer? Men kanske gillar dom att jag försöker försvara dom. Till och med dom fina herrarna står tysta.

Plötsligt hör jag en mjuk kvinnoröst bakom mej, och när jag vänder mej om ser jag den vackra kvinnan stå där, den kvinna som också är avporträtterad och hänger på väggen. Jag kommer av mej och kan bara se på henne. Hon är ännu vackrare än på bilden. Har en resning som fyller hela rummet. Jag blir stående tyst. Hon går sakta ett varv runt bordet, ser på oss en i sänder. Så tittar hon särskilt på mej och säger med en säker röst: "Ska ni bara försona er med omständigheterna? Ska ni se er egen jord förstöras, era barn gripas av vanmakt? Ska ni inte vara bittra, ja förbannade över att ni är så likgiltiga över era egna handlingar? Är det inte ni människor som skapar och utvecklar alla dessa händelser?"

Hon stannar upp. Det är som om hon ångrar sej och i stället vill finna ord som inte anklagar, hennes röst blir åter mjuk: "Ni är både offer och exekutörer. Ni verkställer era egna öden, men ni är också offer för de förutsättningar och omständigheter som ni inte själva rör över. Livet är en ständig ström av motsättningar och motsägelser."

Här gör hon åter en paus, ser sej omkring. Alla, även dom fina herrarna står som överrumplade och förstenade.

"Men för att orka leva måste man ha något fast att hålla sej till. När ni öppnar alla era sinnen finner ni era innersta känslor. Då förstår ni att ni måste vårda det växande, att ni måste älska livet och inte tingen och att ni kan göra er fria om ni verkligen vill."

Hon stannar kort upp men fortsätter: "Det är inte när man gör mycket som man blir stor, utan det är när man låter sej besjålas av det goda som man växer, då blir man en del av allt, ja hela universum. Och i stället för att bara ta för sej blir man försiktig och ömsint, då förstår man att dom goda orden är mer värda än allt guld i världen."

Medan hon talar förändras hon. Hennes hår slår ut och hon får något förförisket över sej. Och hela rummet förvandlas och fylls plötsligt med färger och ett varmt solljus. Hon ler och ser på mej.

Jag blir alldeles varm.

Plötsligt hör jag ordföranden nämna mitt namn.

Jag tittar snabbt upp. Märkligt, ansiktena runt om mej ser så gråa ut.

Ordföranden undrar om jag har några invändningar.

Jag rätar upp mej och svarar högt och bestämt: Nej.

Det var ordet ”varför”, som var svårt för mej. Jag förstod inte varför vi skulle göra allt som vi gjorde, jag var i grunden inte motiverad. Ta kärnkraften som var en så stor fråga. Vi diskuterade riskerna, det omöjliga avfallet, sambandet med atombomber, vred och argumenterade. Men vi ställde egentligen aldrig frågan varför vi överhuvudtaget måste ta risker. Bara för att få mer av det som jag tyckte vi redan hade för mycket av. Ju mer energi människan har desto mer förstör hon. Och det är falskt att påstå att man ersätter oljan, gasen kolet, de kommer man att ta upp, var så säker, så långt och länge det går.

Jag slår ihop anteckningsboken, lägger tillbaks den i lådan och ställer lådan på hyllan. Sitter still en stund. Ett behag genomströmmar mej. Jag tycker trots allt om mitt liv.

Strax innan jag kryper ner i sängen, tar jag fram min anteckningsbok och skriver.

Han kände Jordens bultande hjärta. Lät sej genomborras av en solstråle i ögonblick av svart himmel. När stjärnorna plötsligt slocknade ...

Jag har ingen aning om vad jag menar. Men jag minns poeten Quasimodos dikt.

Innan jag somnar tänker jag: Har mitt liv varit en stor sammanhängande symfoni eller korta sonetter? Är det en symfoni om man har familj, fru och barn och lever samman hela livet? Alla uppbrott jag gjort, hänger de ihop? Man vill så gärna att man skapat något sammanhängande, att det finns ett samband mellan början, mellanpartierna och slutet, ett stort väldigt livsverk. En stor väldig symfoni. Men är inte livet en massa efemära händelser.

6

Grådaskigt väder när jag vaknar. Kroppen vill inte röra sej. Ligger länge och tittar upp genom taklanterninen. Letar efter mina drömmar men hittar dem inte. I stället kommer bilder på kvinnor jag haft. Hur har de det idag? Har jag egentligen älskat någon? Verkligen älskat. Min far älskade min mor så att han tappade sej själv, i sitt beroende visste han inte vem han var. Är det det jag har varit rädd för, bli beroende? Eller har jag inte förmågan att älska, att helt gå upp i en annan? Jag har alltid varit självständig, vill gå min egen väg, tänka mina egna tankar, inte kompromissa. Kan man älska då? Jag tror inte det. Det är ett val man gör, man gör det inte medvetet, det finns i ens gener. Försöker man göra våld på det så blir det kaos i huvudet, i känslorna, man hittar inte sej själv. Jag ser mina kvinnor, deras nakna kroppar. Brösten, höfterna, skötet. Sinnlig lust förstår jag mej på. Naturen har skapat en enorm kraft för att vi ska leva vidare. Är det detta som vi kallar kärlek? Men kärleken ska vara vacker, sublim, överjordisk. Vill vi kunna skriva hög poesi, stora romaner om denna lust, då måste vi också ge det en högre mening. Lika förbaskat har det varit skönt att älska, se kroppen, kramas och krypa in mellan de sköna låren. Och efteråt ligga intill varandra, känna den varma huden.

Plötsligt erinrar jag mej en dröm jag hade för inte så länge sedan.

Jag drömde att jag var på en stor fest. Där fanns många kvinnor. Ingen tycktes duga. Men så fick jag se en kvinna och direkt kände jag att henne ville jag leva med. Allt stämde. Jag visste detta utan att ha pratat med henne. När festen var slut ville jag ge henne mitt telefonnummer. Ja

hon frågade efter det. Jag skulle skriva det på en lapp. Jag fick tag på penna och papper, men pennan fungerade inte. Jag tog en annan penna, det var fel på papperet. Det fäste inte. Nytt papper. Det gick sönder. Nytt starkare papper. Jag skrev, men handen vägrade skriva rätt nummer. Jag kämpade med hela armen, men det blev bara några få siffror, det fungerade inte, antingen pennan, papperet eller handen. Ingenting lyckades. Till slut ristade jag med båda händerna knutna kring en kniv i en träbit, jag tvingade kniven att skära siffra för siffra. Jag var färdig och skulle överlämna träbiten. Då såg jag att det fattades en 1:a mellan 0:an och 6:an. Jag började mejsla in en 1:a, men det gick inte. Allt blev bara otydligt, oläsligt.

Är det så mitt liv har varit. Ständigt har jag sökt kontakt men inte lyckats. Men hon ville ha mitt telefonnummer. Hon finns kanske någonstans. Men det var länge sen.

Så vill jag ändå röra mej.

Det första jag lägger märke till när jag går ut på morgonen är att fågeln har fått ungar, tre kanske fyra små näbbar ropar efter mat. Jag står still och ser mamman, utgår ifrån att det är mamman, hon kommer till boet med en mask i näbben. De klarade sej i alla fall.

Efter en långsam frukost vid matbordet tar jag cykeln ner till bussen och åker in till stan. Chauffören nickar igenkännande när jag stiger på.

Läser i den senast lånade boken "Konstnär i den flytande världen" av Kazuo Ishiguro. Jag läser okoncentrerat, tappar tråden, får börja om flera gånger. Jag har förstått att boken handlar om en japansk konstnär, en gammal man, som inte får sin dotter bortgift på grund av att han, fadern, som ägnat sej åt konsten under sitt liv, har hamnat fel när

ideologierna kommit och gått. Än skulle man hålla sej väl med kineserna, än skulle man se dem som fiender. Jag blev intresserad av Ishiguros böcker efter att ha läst Återstoden av dagen, en fantastisk bok. En engelsk butler är anställd hos en lord som han tror arbetar för fred i Europa, till slut går det upp för honom att han hela sitt liv varit anställd av och jobbat för en nazist.

Tittar upp, låter blicken svepa i bussen. Passagerarna ser dystra ut, halvsover. Bara två ungdomar längst bak i bussen skrattpretar. En man läser. När vi närmar oss stan stoppar jag ner boken i min slitna lagade skinnaxelväska. Den blev uppskuren en gång i Bukarest, i trängseln på en buss. De tog en toarulle och ett par småsaker. Rumänen, en gammal fin man, som jag gästade blev mer upprörd än jag. Vad är det som håller på att ske med vårt land! ropade han.

Det var ett stort ögonblick när han berättade hur det gick till när de störtade Chauchesko. Han hade själv stått på torget som var packat med folk. Chauchesko höll tal. Plötsligt började några bua. Alla tittade upp mot säkerhetspoliserna som stod beväpnade i fönstren i husen mittemot. Skulle de skjuta? Buropen blev högre. Chauchesko fick ta om, upprepa. Han hördes inte. "Det var våra rop mot polisens kulsprutor. Vi vågade för att vi var så många." Plötsligt hämtade de Chauchesko med en helikopter. Folket jublade. Vi gick i centrum, han visade var gruvarbetare på den nya regimen inrådan hade slagit ihjäl studenter som ville mer än att Chauchesko skulle bort, det var ritat kors på asfalten och på husväggar.

Mannen som läste reser sej och slår ihop sin bok. Jag sneglar och hinner se titeln: "Universum, döden och den logiska analysen." Han är välklädd, ser ut att vara tjänsteman, eller möjligen konsult. Jag minns boken. Det

finns frågor som den logiska analysen inte kan förklara och aldrig kommer att kunna förklara, frågor som ligger utanför en begriplig analys. Jag funderar på att gå av vid samma hållplats, men blir sittande.

När vi är framme tackar jag chauffören och säger något för att det känns bra med lite kontakt. Han svarar hyggligt.

Går genom centrum. Så här på förmiddagen är det redan mycket folk, människorna går fort, målmedvetet. Nästan alla bär något. En kasse i handen, eller en ryggsäck. Människan uppfann väskan, kanske hennes första redskap, för att kunna samla saker. För att kunna bära mat till gruppen. Väskan var solidaritet, möjliggjorde att leva tillsammans. Väskorna blir allt större, vi bär mer och mer, uppfinner nya väskor och kärror. Idag handlar det inte om att kunna hjälpa varandra. Jag läste att om trettio år måste vi köpa för dubbelt så mycket som idag. Jag minns en rysk pjäs som handlade om hur människans hjärna bara blev större och större, till sist blev hon tvungen att skaffa sej en kärra att dra efter sej. På kärran hade hon en tillägghjärna som hon gjort sej. Förmodligen är det inte en större hjärna vi kommer att dra om trettio år. Modern forskning säger att vår hjärna inte kan bli så mycket större, vi har slagit i taket. Istället kommer alla människor att gå omkring med en cykelkärra fullastad med varor, till sej själva. Den så kallade marknaden är otrolig, hittar ständigt på nya grejer som vi kan använda våra pengar till, och man lånar och lånar och ser till att vi har pengar, i alla fall de flesta i vår rika värld. Men det är detta överflöd som gjorde att jag ville flytta ut i skogen, bo enkelt. Drivkraften för marknaden är vinsten, detta vinstbegär hotar Jorden. Finns det någon annan drivkraft? Lusten eller att bara göra det som behövs? Kan

längtan till gemenskap vara en morot? Men då behövs en annan ekonomi. Hur ser den ut?

Jag läser löpsedlarna: mord, sex, bantningspiller, kungen. Varför kan man inte ersätta kungen med en totempåle.

Ser in i skyltfönstren. Kläder, kläder, mera kläder. Otroligt. Den ena klädbutiken efter den andra, inte många kunder. På tåget från storstaden träffade jag en gång en butiksföreståndare. Jag frågade honom hur det kan komma sej att det lönar sej med så många klädaffärer. "Se på henne", sa han och pekade på en kvinna i en grön blus som satt längre bort i vagnen. "Hon har köpt den där blusen i stan, använt den kanske två dar, när hon kommer hem kommer hon att använda den i tre dar sen kastar hon den." Jag vet att han hade rätt, jag hjälpte till med en klädinsamling en gång. På en helg hade vi fått två långträdare med släp fyllda med kläder.

Jag köper mina batterier i varuhuset. Den unga expediten svarar snorkigt när jag frågar vilka batterier som håller längst och jag undrar: Varför är det inte jag som blir irriterad? I samma ögonblick som jag tänker så förstår jag något. Det är det det handlar om: marknadens tjänstemän eller det offentligas. Är expediten snorkig kan jag gå till en annan butik. I det offentliga är man beroende.

När jag kommer ut har det börjat småregna. Jag bestämmer mej för att gå till ett kafé. Fäller upp mitt paraply, går vidare längs gågatan.

Minns mjölkbutiken och grusvägen dit. Jag var liten, åttanio år, varje dag efter skolan skulle jag gå och handla. Jag fick en mjölkspann, en rund lite bucklig aluminiumkanna med lock, rymde kanske fyra liter. På hemvägen tog jag av locket och snurrade spannen med utsträckt arm i luften. Jag kände centrifugalkraften och såg

spannen högt över huvudet. Inget rann ut, och kanske imponerade jag på flickorna. På Lillemor. Hon var ljus, inte bara i hyn och håret, hon var ljuset i mitt liv. Jag och en kompis kunde sitta utanför hennes fönster i timmar. En gång fick jag kyssa henne. Jag var kortare och stod på ett trappsteg.

En man står under ett skärmtak till före detta varuhuset, som är ombyggt till galleria, och spelar klarinett. Han är mörkhårig, gråa kläder. Jag stannar och lyssnar. Säkert kommer han från öst, från ett land där planekonomin kollapsat och nu ska alla bli företagare. Från ett land där politrukerna tog för sej. Nu är det kapitalisternas tur. Människor passerar. Det ligger några blanka mynt och ett par sedlar i lådan. Jag lyssnar och lägger själv de mynt jag har i fickan. Han spelar allvarligt, vackert, någon gång då och då är det som om han spritter till och musiken lyfter, blir nästan uppsluppen. Jag undrar vad han tänker, vad han har varit med om. På vägen till kaféet leker jag med ord som formas till en dikt.

Jag passar också på att se efter övergivna cyklar. Jag har tre stycken på gång. En blå och en lila damcykel och en fin sjuväxlad herrcykel. Den ska jag ta till mej själv om jag får den. Det är lite sport och övning för minnet att komma ihåg vilka cyklar som har stått länge övergivna. Det är ju lättast när det är snö men även så här års går det att hitta någon. Jag tittar lite extra för i en av livsmedelsbutikerna har jag sett en liten lapp där det står med mycket prydlig men med lite barnslig handstil: *Önskar köpa en cykel, ring Maria.* Och så ett telefonnummer. Lappen har suttit där rätt länge.

När jag sett en cykel stå mer än ett par månader på samma ställe drar jag den till polisens hittegods. Inte sällan

hämtar någon sin cykel och jag har gjort någon glad. Efter tre månader får jag cykeln om inte ägaren gjort anspråk på den. Är en cykel någotsånär så lagar jag den. Det är otroligt hur fina cyklar som står övergivna.

Tidigare i våras gjorde jag mej en cykelverkstad. Det är i stort sett bara en bänk med ett tak över. Och några lådor med verktyg och delar. Det svåra är reservdelarna. Det finns så många märken och olika standard att det ofta är svårt att använda delar från en cykel till en annan. Därför har jag specialiserat mej på svenska märken, särskilt Crescent och Skeppshult. Är det en riktigt bra utländsk med många inbyggda växlar så tar jag den också. Jag känner mej oftast lite fänig när jag släpar en låst cykel på stan och när jag kommer till polisens hittegods visar damen där tydligt att hon tycker jag besvärar. De som inte kan hålla reda på sina cyklar får skylla sej själva, säger hon nästan var gång. Jag förstår henne, hela polishusets källare är överfullt med upphittade cyklar. Förutom att jag tycker att jag gör viss nytta ser jag det som att jag övar mej i att bete mej okonventionellt. Det kan stärka ens civilkurage.

Det är något speciellt med en cykel, en fantastisk uppfinning. Ett tramptag och man har förflyttat sej tiotjugo meter. Eller när man rullar nerför en backe. Sitter still och känner vinden. När jag var chef försökte jag införa tjänstecykel i stället för bil. Jag påvisade att det var ekonomiskt fullt rimligt. Jag hade ingen framgång. Men det kommer nog när det blir nödvändigt.

Det finns ett särskilt skäl till varför jag intresserar mej för cyklar. Jag kom på det medan jag i våras byggde cykelskjulet. På sjuttioalet läste jag boken ”Zen och konsten att sköta en motorcykel”. Jag minns att boken hade långa resonemang om begreppet kvalitet, att vårda sina saker och att finna tillståndet då man njuter av att sköta

dem. Ofta när jag meckar med cyklarna hittar jag det tillståndet. Jag kan känna värme i att bry mej om, att få göra rent, få mekaniken att fungera, få cykeln att rulla lätt. Nästa steg i min utveckling blir att ta hand om och laga elcyklar, det ska bli intressant, förstå mer om el och motorer.

Jag hittar ett kafé, Café Oro. Märkligt namn. Jag vet att oro betyder guld på spanska, men ändå. Jag kliver in, hälsar på kvinnan bakom bröd- och kakdisken, en äldre rund mörkhårig kvinna. Undrar var hon kommer ifrån. Dessa vackra gyllenbruna människor.

Sätter mej vid ett bord längst in med utsikt över lokalen med min kaffekopp och en chokladkaka. Det är inrett i någon sydländsk stil, nygammalt. Allt i svart och vitt. Röd klinker på golvet. Enkla träbord och stolar. Många stiliga färgstarka målningar, expressiva motiv med mänskliga möten, vackert inramade. HO står det i kanten. Måla vackra glada bilder vore kanske något. Men jag skulle nog vilja måla mer galet.

I taket hänger små kristallkronor. Jag lyssnar till rösterna. Ett skönt sorl. Det småpratas. Några läser tidning. Vid ett bord är de mer högljudda, de pratar fotboll. Jag hör flera språk. Samtidigt sägs det att vi går mot allt färre språk. Vad blir det för ett språk. Tänker på hur det började med en liten människostam någonstans i Afrika, hur några bröt sej ur, bildade en ny grupp, skaffade sej egna vanor, eget språk. Hela Afrika bestod så småningom av ett otal grupper med var sitt eget språk. Och de spred sej över Jorden, det fanns tusentals språk. Idag är riktningen motsatt, alla språk blandas, snart har vi bara ett språk. Vi binds samman till en enda stor grupp.

Jag tar fram min anteckningsbok och skriver ner den dikt som kom till mej på vägen till kaféet. Efter några ändringar blir den så här:

*Vid torget
stod en gråklädd man
spelande på sin pipa
Han spelade för gråtande slagfält
för de stängda busen
för de bleka gatuljusen
ur pipan hördes vindarnas vinande klagan*

*På en blå cykel kom hon
kastade så en kyss i farten
vinden tog kyssen
kyssen gjorde en båge
slog en volt
och landade på hans axel*

*Han höjde sin pipa
spelade för de högsta bergen
för stjärnor, solar och galaxer
Han spelade för våren
med körsbärsblom och fågeldrill
och fjärilarnas vingar darrade
i solkattens gnistrande ljus*

När jag läst igenom den några gånger bestämmer jag mej för att ändra den till presens.

*Vid torget
står en gråklädd man
spelande på sin pipa*

*Han spelar för gråtande slagfält
för de stängda busen
för de bleka ljusen
och ur pipan hörs vindarnas vinande klagan*

På röd damcykel kommer hon ...

Och kanske ska jag ändra till att kyssen landar på hans kind. Är det inte så att en liten händelse, bara en blick, en gest, kan få hela ens värld att se annorlunda ut. Kanske är det så med världen också, ett leende från en ledare ska rädda världen.

Två kvinnor och en man slår sej ner vid ett bord intill.

När samtalet kommit igång hör jag att de pratar om en resa de gjort, det låter som de varit i Asien.

Två unga kvinnor sätter sej vid bordet närmast mitt, båda behåller sina tjocka mörka jackor på. Hon med en stor kalufs pratar hela tiden. " ... han var omöjlig, jag var tvungen att flytta, men han hittade mej, förföljde mej. Polisen kunde inte göra något. Jag flyttade tre gånger men han hittade mej i alla fall. Stod och slog på dörren. Jag var skiträdd. Nu är jag rädd att Emil börjat knarka ...". Hon tittar sej omkring och sänker plötsligt rösten.

Ett gäng ungdomar kommer in, pratar högt, småknuffar varandra. Jag känner igen oron, ändå plockar jag ihop mina papper. Sätter brickan med kaffekoppen och kakfatet i brickstället. Nickar till servitrisen.

När jag kommer hem, något senare än jag tänkt mej, ser jag fågelmamman, hon sitter på klädstrecket. Jag hör ungarna pipa svagt, men lika envetet.

Snart är jag borta vid jordhögen. Plockar undan de stenar jag lagt framför öppningen för att hindra djur att komma

in. Jag minns en historia av Per Gunnar Evander, en man hade länge matat råttor instängda i en källare, de hade blivit stora och feta. Plötsligt slutar han mata dem, efter några dagar lurar han in sin fru och stänger dörren.

Jag lyser in i mörkret. Det kan finnas djur. Jag lyser runt golvet. Vad i helvete! Ett huvud sticker fram ur en filthög. Fy fan.

Jag borde kanske inte men efter en stund kan jag inte låta bli. Jag gör hålet större, så stort att jag kan krypa in. Det rasar lite jord och småsten. Det är lågt i tak så jag får krypa. Är på väg att lyfta på filten, men tvekar, det kan vara ett brott. Jag vill ut, men blir kvar. Bara tunt skinn, som torrt läder. Inga ögon, bara hår. Förmodligen en man. Ett mord. Fy fan. Han måste ha blivit instängd här. Det ryser i mej och jag vill krypa ut. Ser på honom igen. Död, bara ett skal. Detta har varit en människa, ett liv, nu är det tomt. Inga ögon, en halvöppen munhåla, en hoptorkad näsa. Samtidigt är han otäckt välbehållen, inte uppäten. Hur länge kan han ha legat här?

En liten radio står intill mannen. Underligt. Som arrangerat. Jag orkar inte mer, måste ut. Väl ute grips jag av känslan att jag har en sensation att komma med. Jag vill ringa direkt. Men jag har ju ingen telefon. Nej, jag åker in till stan i morgon.

På natten tänker jag. Funderar på hur det kan ha gått till. Källaren var ju igensatt. Han måste ha dödats först, kanske med gift, sen stängts in. Men varför låg han under en filt? Och radion! Märkligt. Jag borde kanske inte gått in, i fall det nu är ett brott, ett mord.

Vaknar flera gånger och ser honom framför mej. Det var något fridfullt över rummet där han låg. Kanske han ändå har lagt sej där själv. Märkligt sätt i så fall att begå självmord på.

7

När jag kommer ut hör jag ett pip nedanför boet, ser en liten boll ligga i gräset. Den måste ha ramlat ner, kanske försökte den flyga men för tidigt. De tre andra sitter kvar. Mamman pratar intensivt. Ögonen rör sej på ungen på marken. Den lever. Jag hämtar en pappskiva, ska försöka lyfta upp den till boet. När jag försiktigt närmar mej flaxar den till, samtidigt hinner jag se de tre andra kasta sej iväg, flyger över mej och försvinner blixtnabbt in bland träden. Ungen kan tydligen inte ta sej upp utan hoppar omkring. Jag gör fler försök att få upp den utan att lyckas. Mamman håller ett öga på den och pratar på. Jag gräver fram en mask som jag lägger framför den, den reagerar inte annat än att den flaxar iväg ytterligare några meter bort. Och så där håller den på. Jag låter den vara. Mamman följer den men kan tydligen inget göra. Jag letar efter de tre ungarna som flög iväg men de är försvunna.

Jag vill in till stan. Tar första bussen. Det är sommar-morgonljus, en blå skir himmel lyser mellan de sommarmogna träden. Det är som vanligt tyst i den tidiga bussen. När landskapet öppnar sej ser jag de ljusgröna nysådda fälten. Stora kråkor kretsar. Och vita måsar seglar.

Utanför polisstationen stannar en polisbil. Poliser, i mörka uniformer, pistolhölster. Jag går in i det mörka huset, stannar till, tvekar. Nej jag vill inte. Det slår mej: Varför skulle jag anmäla honom? Varför ska jag leda dessa uniformerade män in i hans grav? Jag grips av en stark känsla att mannen ville vara ifred, han ville inte bli funnen.

När jag står vid receptionen frågar jag om det finns uppgifter om saknade.

– Det försvinner många människor, många fler än man tror, säger den unga blonda kvinnan innanför glasväggen. Men de flesta återfinns välbehållna.

Efter mycket sökande får hon fram att en person i trakten. En man, Andreas Johansson, anmäldes försvunnen för sjutton år sedan. Han återfanns aldrig.

– Vad vet man om honom?

– Det var ju länge sedan, jag arbetade inte här då. Men du kan ju fråga min kollega, hon vet kanske mer.

Kollegan minns honom ganska väl.

– Han var ju rätt speciell.

– Hur då?

Jag får reda på att det var en rik man och att han flyttade hit och byggde ett märkligt hus mitt ute i skogen. Man fann inte att något var stulet i huset där han bodde.

– Vad vet man om hur han försvann?

– Det är det nog ingen som vet.

Då jag inte vill att de ska fråga varför jag vill veta så avslutar jag samtalet och lämnar polishuset. Jag får i alla fall reda på var han bodde. Inte alltför långt från mitt ställe.

När jag kommer hem måste jag förvissa mej om att det inte var något mord. Jag kryper in. Han ligger där. Det är nästan så jag blir förvånad. Jag har bara sett en död människa och det var min far. Han låg i ett vitt kalt rum. Han var uppsnyggad, såg ut att ha funnit ro. Händerna vilade på magen. Jag stod länge och tittade på honom, jag försökte tänka, nej snarare känna, men det var tyst både i huvudet och i hjärtat.

På golvet står fyra flaskor med vanliga Pommacs etiketter. Bara en är öppnad. Vid benen står en kraftig vas med torra kvistar, har kanske varit blommor. Och så radion, nej det är visst en bandspelare. Har han pratat in något? Jag trycker

på en av knapparna, inget händer förstås. Kan jag ta ut bandet? tvekar, likplundring. Min nyfikenhet vinner. Läger det i fickan. Lyfter lite på filten. Kläderna är nästan intakta. En vackert mönstrad ylletröja, mörka byxor, svarta skor. Han måste ha stängt in sej själv. Jag funderar på hur det kan ha gått till. Han måste ha gjort ett ordentligt jobb, stängt till så att inget syre kunde komma in. Och dessutom sett till så att stenar och annat ramlade ner och täckte dörren utifrån. Sen var det omöjligt att ta sej ut. Kanske byggde han upp någon slags ställning som höll upp dörren så den låg vågrätt och så la han stenar och grus ovanpå. Sen kröp han in och kunde fälla ner alltihop inifrån. Han måste ha varit kunnig. Och målmedveten.

Han gick in här för att dö, här vill han ligga. Han kan gott få ha sin grav i fred. Jag kryper ut. Läger tillbaks stenarna så ordentligt jag kan, skyfflar tillbaks jorden och kamouflerar öppningen. Om bara några dar kommer ingen att kunna se något.

Efter lunchen bestämmer jag mej för att gå runt sjön, fortsätta till det hus där han bodde. Det är gråmulet men bra promenadväder. Jag följer bitvis en djurstig men får också bryta mej fram genom snår. Slyet växer fort och det var ett tag sen jag gick här. Sist hade jag en liten vass japansk yxa, känner igen huggen. Avhuggna tall- och algrenar. Då och då, när stigen möter stranden, stannar jag och provar ekot, men det blåser för mycket.

Halvvägs runt sjön hittar jag vägen som ska gå till huset. Jag håller nästan på att passera det, det ligger inbäddat i vildvuxen grönska. Jag förstår att jag kommit rätt. Trots att det snarast är en ruin är det lätt att se att det här har stått något speciellt. En del av taket har rasat in, men i de stenväggar som står kvar sitter vackra gjutjärnsfönster.

Konstigt att de inte stulits. Väggarna är konstverk med inramade keramiska plattor. Flera sten- och betongfundament med stålfästen, där har säkert stått skulpturer. Jag smyger in i trädgården bakom huset. En del skulpturer står kvar: änglalika människor, vackra fågelbad, färggranna keramiska krukor. Uppe på en anlagd kulle står ett stort vitt ekotempel och nere invid den lilla konstgjorda dammen ligger rester av en byggnad som ser ut att ha varit en pagodliknande förmodligen bastu. Det var så här han bodde. Allt verkar vara ett behov av att slösa. Stilar i en enda röra. Postmodernism i kvadrat. Men varför bygga allt detta här, undanskymt inne i skogen? Tydligen inget behov av att visa upp sej. Så kröp han in i en källare långt borta och dog, bortglömd.

Ingen tycks heller vilja ta över. Borde kunna vara en sevärdhet. Men nu är det övergivet, allt förfaller. För dyrt att underhålla. Jag går fram och känner på dörren, den är öppen. Går in. En gång var det ett stiligt hem det ser jag på lister och detaljer som finns kvar. I ett av rummen har någon bott, kanske bor där ännu, någon hemlös.

Jag känner mej som en inkräktare, lite otäckt och tar mej ut. Följer vägen tillbaks. När jag kommer till min sjö fortsätter jag vidare runt sjön. Finner den lilla grusväg som leder mot min udde.

Man vill lämna livet med en viss värdighet. Inte ligga som en blodpöl på gatan. Eller hänga i ett rep. Alla människor borde få ett piller och själva välja när de vill försvinna. Och man borde få hjälp om man inte kan klara det själv.

Vi lever våra liv, en dag är det slut. Det är bara så. Tanken är trivial, men jag upplever hela det stora livet som en blomma, nej som ett musikstycke, det börjar, har sina faser och sitt slut. Något annat är det inte. När det spelas kan det vara väldigt, när det är slut är det slut. Det är inget

märkvärdigt med det. Det är inget märkvärdigt med att dö. Varje sekund dör många tusen människor. Varje dag dör en halv miljon och fler föds.

Kanske tänkte han att han ville uppleva sin egen död och inte bara försvinna omedvetet, den sista stora upplevelsen. För inte länge sedan läste jag Carl-Göran Ekerwalds bok: Tabula rasa. Han tröstar sej med att vi som gamla åter blir som barn, vi blir ett oskrivet blad och vi kan se världen med förundran, utan att värdera, bara ta till oss allt märkligt vi har omkring oss. Jag är inte säker på att jag kommer att lyckas.

När min bästa vän Lasse dog, bara drygt 50 år, hade vi kommit ifrån varandra under kanske två år på grund av ett fänigt missförstånd. Jag visste inte att han var sjuk och hade varit det länge, levercancer. Bara en vecka innan han dog skrev jag ett försonande brev som han, enligt hans dotter, blev glad att han fick. Jag vet att slumpen är tillräcklig som förklaring men jag kan inte komma ifrån att jag tycker det var märkligt. Skriva ett brev veckan innan, efter två år!

Ändå, det är inte enbart vemodigt att tänka på döden. Döden finns i livet, döden kan ge en dimension som också är innerlig, och gör upplevelsen av livet större. Det är så jag tänker just nu i alla fall.

När jag kommer tillbaks sätter jag på tévatten. Kvällsmaten består att fyra smörgåsar med olika pålägg som jag äter ute på min gård. Sittande på marken, lutar jag mej mot en björk, inte långt från jordhögen. Jag fylls av ett poetiskt lugn. Gulrosa himmel över den blåsvarta skogen. Den stora naturen och livet är skönhet.

8

Det är tät dimma. Mjölkvitt utanför fönstren. Men ljumt, den digitala termometern visar femton grader ute.

Står på bryggan och torkar. Från skogen hörs små knakningar, kanske ett djur, eller en gren som gett upp. Långt borta hör jag ett svagt kvitter, någon gång ett dovt kraxande. Dimman bäddar in allt i en stor stillhet. I trädet intill sitter två talgoxar, de hoppar mellan grenarna. Längre bort anar jag ett helt gäng. Snart ska de på något underligt sätt samtidigt kasta sej iväg. Flyga som en enda kropp in i dimman. Vad är det som bestämmer. Finns det en ledare eller är det ett kollektivt medvetande. Vi människor rör oss också i flock, fotbollshuliganer, låntagare, ekonomer. Men också fredsdemonstranter, vi fick i alla fall slut på vietnamkriget. En dag ... nej jag vågar inte tro det.

Går tillbaks, klär mej, tar på mej min tjocka svarta tröja, en tunn blå jacka. Åter även denna morgon min frukost nere vid bryggan.

Sjön andas. Små små rörelser intill bryggan. Instängd i dimman är jag ensam i världen.

Så här satt min far, han kunde på äldre dar sitta stilla i timmar. Jag undrade många gånger vad han tänkte. Det runda lätt skalliga huvudet, den tjocka näsan, den stora underläppen och de små ögonen. De gråbruna kläderna. På sommaren hade du en ljus keps.

Vad tänkte du på? Dina oförrätter? Mest tänkte du nog på familjen. Varför sa du aldrig något? Du kunde berättat hur du träffade mor. Var hon ett helgon redan när du såg henne första gången? Ni träffades på ett politiskt föreningsmöte, det vet jag ju. Du berättade aldrig något viktigt om dej

själv? För att du aldrig tänkte på dej själv. Du hade en uppgift, mor och du skulle förbättra världen. Det var så ni tänkte. Barnen ska ha det bra och samhället måste bli bättre. På slutet tänkte du på dina oförrätter, men farsan, att du misslyckades var ditt eget fel. Man gör själv sitt liv. Du blev slagen av dina egna. Du kunde ha slagit tillbaks, men du orkade inte, du gav upp. Du borde i stället lärt mej att så här är livet. Det är en kamp, varje människa kämpar för att klara sej själv och de sina. Man får inte bli bitter far, det finns poesi i livet. Varför blev du inte poet, skrev dikter, gjorde poesi av din bitterhet? Det var ändå du som visade mej den första poesiboken. Anders Österling tror jag det var. *Bygg dig en värld om världen känns dig vrång ...* var det inte så.

Hur var det att älska, far? Kunde du älska? Det talade vi inte om. Hade du aldrig lust till andra kvinnor? Var det bara mor? Du tänkte inte i såna banor. Kommer du ihåg diskussionerna, farsan? Vi hade kul. Vi förstod varandra, vi intog bara olika roller. Vad säger du om pensionssystemet? Att vi alla ska spekulera i aktier? Vad ska sossarna göra? skulle du ha sagt. De kunde väl kämpa emot i alla fall, skulle jag svara. Det är inte så lätt som du tror, skulle du sagt.

Minns du far när jag sa: Varför kan vi inte stanna och ta det lugnt, vi behöver ju inte mer. Utvecklingen går inte att stoppa, sa du. Men om det går åt skogen då? Då får vi vrida den rätt, sa du. Och så där höll vi på. I timmar kunde vi sitta, du i fåtöljen, jag i soffan. Så kom mor in med kaffet. Ibland var hon med i diskussionen, men oftast satt hon i köket och läste utredningar. Det var kärlek farsan, att vi bråkade men respekterade varandra, innerst inne var vi ju lika, ville livet väl. Du hade rätt, men du skulle varit starkare. Inte låtit de dumma ta över ditt liv. Det har du lärt

mej i alla fall. Vet du farsan, det var när jag upptäckte ordet tolkningsföretråde som jag förstod något. Man måste ta sej tolkningsföretråde, det är det det handlar om. Det finns ingen sanning, det finns bara någon som bestämmer och det kan lika gärna vara du själv. Jag tror jag upptäckte det första gången när jag hade köpt en dubbelknäppt kavaj. Gick stolt med den och upptäckte att alla andra hade enkelknäppt. Då förstod jag något, men det var jobbigt.

Jag ställer mej upp och deklamerar, morgonförsiktigt, inte tillräckligt högt för att ekot ska rulla tillbaka.

‘Min fader var en goder man, han gick med röda fanan fram, han ville se världen god och glad, därför blev allt fel en dag, en sådan man var han.’

Jag lämnar bryggan. Ser bara femtio meter, går över ängen. Vitgråskalan är vacker, ett grafiskt blad. Ängen blommar och blomfärgerna lyser nu ännu starkare. Midsommarblomster, prästkragar, rölleka. Som är bra för magen. Fortsätter i diset, går i det fuktiga gräset.

Minns du far när jag glömde ringa? Du sa aldrig något. På tre år hade du knappt haft ett besök, en gammal arbetskamrat skulle komma. Han skulle skriva en bok om företaget. Du bad mej ringa för att visa att du inte var helt bortglömd. Men jag var så upptagen. Vad ville du egentligen, hade du inte ett jävla storhetsvansinne, trodde att du kunde förbättra världen. Så gick det som det gick, otack fick du. Inte ens familjen klarade du. Bertil blev galen, söp och låg en dag död på golvet. Ni knäcktes av era egna drömmar att världen var påverkbar och människorna goda. Först tappade mor tron, blev ledsen, fick elchocker som inte hjälpte, och dog och du ropade på henne varenda dag tills du också satt i stolen och dog. Tjurskallig var du. Till sist blev det bara TV och radio och nyheter och nyheter. Hur fan kan de, sa du lika tjurskalligt som alltid.

Det snurrade i huvudet på dej, ont i hjärtat. Tusen gånger åkte du in på sjukhuset. Han vill ju dö, sa jag när du tagit en överdos och de räddat dej. Sköterskan bara tittade på mej. Vi är som myror farsan. Du lärde oss att tro att världen är förnuftig. Det är känslor och idiotiska påhitt som styr världen. Människor tar för sej, människor skyller ifrån sej. Du byggde en organisation, du var stolt. Men fattar du inte att förr eller senare tar de onda över, de får det serverat. De små stegens tyranni. Du lät dej hunsas, när det blev för mycket skrek du som en stucken gris. Du skulle ha blivit konsult farsan, flyttat en massa papper, snackat en massa skit. Eller du kunde åkt ut i världen, kört helikopter och släppt ner mat till de svältande. Varför gjorde du inte det? I stället grät du och sa: måtte det ta slut någon gång. Fattar du inte att man inte får ge upp, människorna hatade dej, du hotade ju själva livet. Du la dej på golvet, fattar du inte att man slår en som lägger sej.

Visst förstår jag dej. Du ville påverka, inte bara se på. Utan makt kan man inget göra men i samma ögonblick man börjar konkurrera om makten är man fast. De onda har pistoler, de är smarta, de har tränat sen de lekte i sandlådan, för dem är alla medel tillåtna. Utan makt kan du inget göra, du förhandlar, kompromissar, lyckas undvika det sämsta alternativet, godkänner det näst sämsta, så är du fast, du sviker dina ideal. Hela ditt liv hade du pistoler i ryggen. Du försökte ducka, springa men de hann upp dej, behövde bara vänta. De onda som vill utnyttja andra är så oerhört starka, de har pistoler. Det är på deras villkor vi lever. Jag vet, farsan, jag vet.

Jag har kommit ner till bryggan igen, lägger mej raklång på ett par torra plankor. Det kluckar, jag hör fåglar. Lyssnar in i dimman, små små ljud.

När jag vaknar har dimman lättat, förångats av solvärmen. Jag är själv varm men något ruggig.

Går upp till huset och sätter på kaffe. Bestämmer mej för att åka in till stan, jag behöver låna nya böcker. Och så vill jag kolla bandet.

Hinner med den senare morgonbussen, den är nästan fullsatt med skolbarn. Jag tar en plats intill en kvinna, det är den enda lediga platsen. Tar upp min bok, men snart börjar hon prata, hon anser att det var fel lag som vann igår. Jag förstår att det måste vara någon TV duell. Jag vill inte säga att jag inte har någon TV. Jag försöker läsa men det går inte, hon pratar på om allt möjligt. Det mesta är det fel på. Det är något märkligt med människor som kan låta munnen bara gå, hoppar hit och dit mellan ämnen. Den dåliga sjukvården, dåliga tv-programmen, att man gnäller på kungen är bara avundsjuka. Längre bak i bussen stöjar skolungarna, höga skratt. Chauffören ropar flera gånger åt dem att vara stilla, att sitta ner.

När vi är framme vid skolan kastar sej ungdomarna ut, trängs för att komma först. De slänger elaka ord mot varandra, elakare än vad vi vågade. Ändå gläds jag åt kraften, livslusten i deras kroppar. Ser mej själv i min ljusa kalufs. Sprang ständigt, dribblade.

När jag står på gågatan på väg till radiohandlaren minns jag känslan jag hade den gången när jag bestämde mej för att flytta ut i skogen. Även då stod jag på en gågata mellan varuhus. Det kom över mej helt plötsligt. Som om jag hade träffats av blixten. Nej det gjorde inte ont, men det var skrämmande. Staden kändes plötsligt galen, människorna verkade så underliga, jag förstod ingenting. Alla omkring mej blev så främmande, som om de levde i en annan värld. Alla skyltar, alla ord, överallt sånt som inte angick mej. Höll

jag på att bli sjuk, galen? Det var då jag fattade beslutet att jag måste rädda mej själv.

Nu kan jag se staden med ett slags överseende och det känns bra. Det har gjort mej gott att bo ensam en tid. Det är riktigt behagligt att gå här. Jag kan till och med imponeras av att man kan bygga en stad, med alla ledningar, med all logistik, att man överhuvud taget får all mänsklig och annan kommunikation att fungera så bra som det ändå görs. Det är otroligt.

Tidigare upplevde jag staden svår bland annat för att den inte gick att förstå, jag hade behov av att begripa hur staden egentligen kunde leva. Varifrån kom alla varor, all mat. Vad gjorde alla dessa människor. Idag är själva obegripligheten en befrielse, jag slipper att begripa, kan röra mej fritt och är fri att bara förundras över detta arbetande kaos, som det uppenbarligen finns en slags ordning i.

Hos radiohandlaren får jag låna en kassettbandspelare. Jag vet inte vad jag hade väntat mej. Kanske en sista hälsning.

Det börjar med att ett skrik, ett mycket ångestladdat skrik, sen kommer konstiga ljud. Men så en vacker barnvisa, sen blir det jazz, dixielandlåtar och mer modern jazzmusik. Ibland kan jag ana någon operaaria, Carmen och några som jag inte kan namnen på. Jag lyssnar noga i hopp om att höra något meddelande men jag hittar inget. Jag hör rop och vrål blandat med mjuka vemodiga melodier men mest ett kaotiskt dunkande och skrikande. På slutet blir det lugnt igen, nästan sakralt. Jag blir besviken.

Något slår mej när jag står där och lyssnar, en sådan där obegriplig idéassociation. Kan han ha menat att den som hittar bandet ska gå till den här radiohandlaren för att han kände honom och kan berätta något. En helknäpp tanke som inte ens skulle gå att använda i en mankelldeckare men

tanken slår mej i alla fall när jag ser radiohandlaren röra sej i rummet. Han är rätt gammal och jag har förstätt att han haft sin affär här i stan rätt länge. Så visst, han kanske vet något. När jag ser att han har tid nämner jag huset och Andreas Johansson och frågar om han kände honom.

– Inte kände precis, jag var ju ung då, men visst minns jag honom. Alla på den tiden visste vem han var. En ganska egen man. Han försvann plötsligt. Jag minns inte riktigt, det hände så mycket konstigheter och det pratades men jag var härifrån när det mesta hände. Men jag tycker det var ett roligt hus. Många klagade på det. Han var lite egen kan man nog säga och huset blev därefter.

Han funderar en stund, blicken irrar något.

– Det sas att han tjänat stora pengar på markaffärer vid utbyggnaden av Stockholm. Det sas också att han byggde huset åt sin vackra hustru som han också lovat kultur för att hon skulle vilja bo där med. Men hon flyttade visst ändå.

Han pratar långsamt, har en lite vass men behaglig röst.

– Hon tröttnade kanske?

– Ja, det var väl inte så roligt på landet ute i skogen. En dag var han i alla fall plötsligt borta. Han var ju rik, ja mycket rik, tjänat pengar på sina affärer och sina byggen. Jag känner, rättare kände, han är död nu, en bankdirektör som berättade hur mycket han hade. Det var åtskilliga miljoner. Han tömde i alla fall sina bankkonton. Så efter några år var han lika plötsligt tillbaks. Då minns jag honom, han var ju ett original kan man säga. Hade bytt personlighet, ändrat utseende, klädde sej annorlunda. Man trodde att han gått ner sej och börjat dricka eller andra droger. Men han sågs aldrig påverkad. Så försvann han igen, ingen vet vart. Det är i alla fall länge sen någon såg honom. Man trodde att han blivit kidnappad, han hade ju mycket pengar, men ingen hörde av sej. Han efterlystes

men ingen fick tag på honom eller fick reda på vart han tagit vägen.

– Hur menar du att han bytt personlighet?

– Han höll sej mest för sej själv. Lät håret växa. Lite originella kläder.

– Hur klädde han sej menar du?

– Han hade alltid en stor tröja, en vitsvartrutig, en sån man kan köpa i Estland, det minns jag, för jag har en sån själv. Han som alltid hade varit så propert klädd, plötsligt gick han i tröja och jeans. Men det var något stiltigt över honom ändå. En slags stolt resning.

– Och ingen vet vart han tog vägen?

– Ingen vet, det gick en massa rykten. Det sas att han åkt utomlands. Det fanns rykten att han skulle ha levt lyxliv, spelat upp sina pengar, men det tror jag inte på. Men ingen vet.

– Hur gick det för hans fru då?

– Jag vet inte. Jag har för mej att hon hade problem, men jag bodde själv borta en tid. Jag har bara hört att hon också reste utomlands.

När jag säger att jag har hittat ett band med musik, som kan ha tillhört honom, säger han och pekar på bandspelaren:

– Du får den, den är gammal men fungerar.

Jag tackar honom, går vidare. Det borde gå att hitta någon som vet mer om honom om han nu var så känd. Men jag vill inte att man ska börja undra varför jag frågar. På biblioteket borde det finnas gamla tidningar.

På vägen till biblioteket funderar jag på vad jag själv skulle valt för musik, min sista musik? Att ligga och lyssna till och sakta tyna bort. Jag skulle inte vilja ha något eget komponerat även om jag kunde spela in något. Nej, kanske

vacker vemodig musik? Schuberts adagio. Något högtidligt borde det väl vara, men det kan bli för mycket av det också. Varför inte lite enkel gladjazz. Jag har varit med om mycket, haft ett bra liv, nu är det slut, tjo flöjt. Nä kanske inte det. Man kan ha naturljud också, vårfåglar från en öländsk lund. Jag tror ändå att jag skulle valt en kvinnlig röst, ligga och lyssna till Anna Netrebko, höra henne sjunga arian i andra akten av Hoffmans äventyr. Svensk folkton vore inte så dumt heller. Vackra valser och polskor, höra Pekkors Gustav spela en bingsjöpolska.

Nej nu vet jag. Jag läste en spansk poet, Felix Grande, som beskrev hur flamencon uppstod, hur den skapades ur ett skri. Ungefär så här minns jag att han skrev. *En utslagen människa vaknade, jämrade sej i kramper och förtvivlan på ett sätt som dunkelt påminde om musik, en ljudhärming, ett klagorop, en flåsning av ilska och rädsla.*

Den musiken skulle jag vilja ha. En ursprunglig jordig flamenco, sjungen av en äkta zigenarkvinna.

Ingmar Bergman frågade i ett radioprogram för några år sedan: Var kommer musiken ifrån? Egentligen tycker jag frågan är lite fänig och lite snobbig. Det började med ett litet ljud som sen byggdes på, så har ju allting utvecklats sen Darwin kom på det. Den som sjunger vackrast får den vackraste honan. Men jag tror Bergman skulle ha gillat Felix Grandes tes att musiken skapades av en ensam utsatt människa, ur ett ursprungligt vrål, en slags bön. En pressad ensam människa kände ett djupt behov av att uttrycka sej och då fanns skriket, skriket befriade. Hon upptäckte att skriket kunde hon variera och det uppstod musik. Det blev hennes räddning. Musiken, sången är räddningen. Den musiken skulle jag vilja ligga och lyssna på och sakta somna.

Det är som vanligt tyst på biblioteket. Enstaka låntagare. Bibliotekarien, en ung mörkhyad, sensuellt vacker flicka, fyller i blanketter och nickar förstrött när jag hejar. Läger först mina böcker i återlämningslådan går sen fram till henne och frågar om de har kvar gamla tidningar.

– Bara några veckor tillbaks, får jag som svar. Men det går att hitta på KTB, kurs- och tidningsbiblioteket i Göteborg. Jag tror de sparar allt.

Jag tackar. Det är ganska långt dit. Och är det inte mest skvaller i tidningarna, och ofta är det fel, det vet jag av egen erfarenhet. Nej man vet aldrig vad som är sant. Bättre att hitta någon som kände honom.

När jag ändå är här, rör jag mej mellan hyllorna. Skulle vilja låna en episk klassisk roman, en som man inte behöver tänka så förbaskat medan man läser. Jag började på Krig och fred för ett tag sedan men den kändes för omständlig, med människor som inte intresserade mej. Även Bröderna Karamazov tycker jag är för mycket på något sätt. Skogsliv vid Walden av Henry Thoreau borde passa mej, och jag har försökt att läsa om den, för visst läste jag den när den var populär på sextioalet. Jag gillar honom, inte bara för att han tidigt såg vart vi är på väg och levde sitt eget liv, utan också för att han tog ställning och kämpade mot slaveriet. Men nu måste jag erkänna att jag tycker att han är ganska tjugit även om han har fått rätt i det mesta.

Från rummet intill hör jag en röst. Jag går dit. Framför en ung kvinna på en stol sitter barn på golvet, några tycks lyssna, andra rör sej oroligt. Jag står en stund, ler lite tafatt när hon tittar på mej. Jag tvekar men sätter mej på en ledig stol invid dörren.

– En kväll slår de läger under trädet "Sbarinda", som har växt till ett stort träd med vita blommor på de långa tunna grenarna. I trädet sitter många färggranna fåglar och sjunger.

Solen står högt när de rider vidare.

Rider genom djupa skogar, över stora öppna fält. Upp över väldiga berg. Ser nya landskap. De rider dagar och nätter. Skogen är svårframkomlig. Stora träd ligger kullvälta. Det är blött och ofta får de rida omvägar. En dag kommer de fram till ett stort vatten, till en strand.

Vid stranden ligger några små hus och där bor en fiskarfamilj. De får låna en flotte med segel. Hästarna lovar fiskarfamiljen ta hand om. De glider iväg i den svaga vinden. Det är underbart skönt och de kan ligga länge i vattnet hållande sig i ett rep efter flotten.

Ett par barn börjar bråka och hon säger till. Jag minns hur det var. Jag hade också svårt att sitta still och lyssna.

Den unga bibliotekarien fortsätter. Berättelsen handlar om två föräldrar och ett barn. När de sitter på flotten berättar föräldrarna för barnet om kärlek och rädsla, de två krafterna som styr våra liv.

Jag blir rörd över denna goda vilja att läsa för barnen. Berättelser som kan påverka hela deras liv. Minns en kompis vars kropp var orolig, armarna ja hela kroppen fäktade. En lärare gav honom en dag ett instrument, en fiol. Han lärde sej spela. Och kroppen blev lugn.

Hon är vacker, sitter med resning, som en grekisk gudinna och jag tänker att det finns ett tydligt samband mellan erotik och lusten att leva. Jag njuter av bara anblicken. Känner mej som en pojke och tror faktiskt att jag skulle ha chans på henne. Kom, vi kan älska du och jag. Läs färdigt, jag väntar på dej.

Jag reser mej, nickar till henne, får en blick tillbaks. Grips av ett slags lyrisk svindel, måste luta mej mot väggen några sekunder. Lämnar biblioteket.

Väl ute på gatan ler jag åt mej själv, ja nog är livet kärlek. När jag var ung var det brunst, det fanns stunder då jag längtade efter att slippa. Det var som om brunsten jagade mej, plågade mej. Idag är kärleken en mjuk varsam ömhet.

Funderar på att gå till mitt kafé men avstår och flanerar på måfå. På en husgavel är ett blindfönster målat. En målad kvinna i blå klänning står i fönstret och håller ut en hand, två fåglar flyger mot handen. Den målade kvinnan, som en zigenarflicka, har stora guldörhängen.

Minns du Nisse, när jag skrev till dej. Jag ville skriva om det vackra livet. Jag berättade att jag såg en kvinna böja sej ut genom ett fönster, hon var också mörk, hade en röd urringad blus och hon skakade vita lakan. Vi var unga då. Du var sjuk, jag visste inte att det var obotligt. Vi seglade segelkanot, kappseglade, du vann oftast. Jag fick låna din Porsche, jag blev skrämmd, det gick för fort. En dag spydde du grön galla, två dagar senare var du död. Jag borde ha hjälpt dej mera, jag förstod inte hur allvarligt det var.

Jag passerar några utslagna. Utslagna blommor! De sitter på en bänk och pratar vilt. Jag slår mej ner. Tänker fråga vad de tycker om livet, hur de ser på framtiden. Men tar upp min bok, Fårmannen av Lennart Sjögren. Han skriver vackert, otroligt ärligt om sorgen att bli gammal. Jag hinner inte långt förrän en frågar vad jag läser men jag hinner inte svara förrän han själv börjar berätta, urskulda sej. Han måste komma hemifrån. Han lagar mat åt sina föräldrar varje dag. ”Dom tog ju hand om mej i tjugo år nu är det min tur. Men det är ett helvete. Morsan är senil, ligger på golvet och skiter på sej. Farsan bryr sej inte. Jag måste

komma ifrån.” Han tar upp flaskan han har i fickan. Försöker bjuda, men jag tackar nej. Även kompisen, en mörkhårig kraftig invandrare, som hela tiden säger: ”Ja så är det. Ja så är det.” När han som beklagat sej gått, säger kompisen att man ska aldrig låta sej bjudas ur en öppnad flaska. Det kan vara vad som helst i flaskan eller så kan de ha spottat i den.

Vi pratar en stund. Jag frågar och han svarar. Han har nyligen kommit ut från fängelset. Satt i fem år. Hade langat hasch, som han trodde, men kompisarna hade lurat honom, det var heroin, därför det långa straffet.

Jag blir nyfiken.

– Var kommer du ifrån?

– Libanon.

Han fortsätter utan att jag behöver fråga. Det är bara skit i det kriminella, alla kämpar för att överleva, man kan inte lita på någon. Men det är svårt att klara sej ensam. Så var det i fängelset också, gängen är hårda. Men jag är stark, jag klarade mej.

Jag frågar om hans barndom, det är ju då allting börjar.

– Det var inte lätt att vara ensam invandrare i en liten stad, blev mobbad i skolan, kunde slåss, hade lärt mej i Libanon.

– Så fick du kompisar, fick en roll, blev något?

– Javisst, jag är ju stark, och så blev jag provocerad för att jag hade lätt för att bli arg.

– Så blev det knark, säger jag.

– Nej har bara rökt hasch. Har sett för mycket skit. Men i Libanon är hasch inget problem, alla ungdomar röker. Det var därför jag inte tog det så allvarligt att sälja lite här.

– Vad gör du nu då?

– Hade jobb som ställningsbyggare innan jag åkte fast, men nu är det svårt. Men jag hoppas på jobb i Norge.

Han berättar om Libanon. Hur korruperade politikerna är. Hur alla slåss mot alla. Han berättar om krigen, de ständiga skyddsrummen, om hur barnen inte stod ut, lekte på gatan, han såg sin bror bli skjuten, låg död på gatan. Om flykten från krigen, att de hamnade av en slump i Sverige.

Medan han pratar, förändras min attityd till honom. Sakta växer det fram en ny människa. Först såg jag en tuff, lite dum kille. Så blir han mjuk, jag ser något rörande snällt hos honom, och ögonen blir intelligenta.

På bussen hem ser jag ut genom det smutsiga fönstret. Vi passerar hus, TV-ljusen flimrar. Jag tycker om såna samtal. Plötsligt når man en annan människa. Det är som två tåg som kommer från var sitt håll och stannar en liten stund på samma station, man hinner prata på perrongen, sen rusar livet vidare.

När jag kommer till det som jag ser som mitt hem, om än bara en tillflyktsplats, är det sommarmörkt.

Jag går ner och sätter mej på en sten invid stranden. Det är vindstill. Sjön ligger blank, speglar skogen på andra sidan. Jag kastar en flat sten, den hoppar fem gånger, ringarna rör sej försiktigt, försvinner.

Jag ställer mej upp, rör mej, släpper loss en lång spänning.

9

På natten drömmer jag. Jag är cirkusartist. Direktören domderar. Alla människor jag känner sitter på läktarna. Jag kommer in gång på gång, gör konst, kastar mej i linor, hoppar, flyger, rider på farliga djur. Ingen applåderar, det är tyst på läktarna. Jag spelar på instrument, en stor saxofon, en trombon, jag slår på trummor. Jag jonglerar med bollar, med eldpinnar. Bara direktörens stora stämma hörs, han driver mej, vill mera. Jag spelar clown, skrattar, sjunger, slår kullerbyttor. Inga applåder. Publiken sitter tyst, rör inte en min.

Jag räddas av att jag vaknar, men känner ett starkt obehag. Och i mitt halvvakna tillstånd ser jag mitt liv. Så är det, jag har gjort mej till. Jag har försökt nå kontakt, bli sedd. Jag är avslöjad av min dröm. Jag har alltid sagt mej att skapandet är meningen med livet, nu förstår jag att allt jag gjort är som en lång meningslös kamp att bli bekräftad. Det är otäckt, jag förstår något om mej själv. Men är det bara jag, är vi inte alla sådana. Så här lever vi, alla kämpar med behovet av att bli sedda, bekräftade. Milan Kundera skriver att några vill bli sedda av bara en, andra av tio och många vill bli sedda av tusentals. Det förklarar varför vi människor betar oss som vi gör. Bankdirektörer som kräver miljarder för att de tror att de blir mer sedda. Idrottsmän vill bli bäst. Alla vill bli kändisar, trots att de flesta är olyckliga, måste droga för att orka. Alla kämpar med samma fråga. Och helst vill vi män bli sedda av en kvinna. Man har funnit brev som Sven Hedin skrev, där han bekänner att allt han gjort, alla resor han gjorde, genomförde han för att han skulle imponera på en kvinna. Han skriver detta i samband med att han fått nobben av en ung tjej strax innan han

skulle resa till Tibet. Och så är det. Jag minns en man som byggde en trappa upp på ett berg. Jag frågade honom varför han byggde trappan. Han svarade att han mindes en trappa i sin ungdom som ledde upp på ett berg. Vad gjorde du där uppe då, frågade jag. Jag satt väl med någon tjej, svarade han lite vagt. Vi män strider, kämpar för att vi betraktas av kvinnan, hon triggas oss till stordåd.

Jag kryper ner från loftet, ut i den varma, morgonfriska luften.

Sitter efter badet på bryggan med min tekopp. Ser den mustiga djupgröna sommaren omkring mej. Ser det branta berget. En mäktig skulptur. Bergen lever, säger samerna, de är heliga, dem ska man vårda. Ser mej själv stående där uppe sjungande ut över världen.

Nu förstår jag varför jag vill tänka mej själv som operasångare. Stå på världens största scen, på Metropolitan och sjunga ut allt vad jag kan. Då skulle jag bli bekräftad.

De som sjunger, Placido Domingo och de andra, är bekräftade och lyckliga ... eller ... Jussi söp ihjäl sej.

Och Rod Stewart, när han hade sjungit inför hundra tusen och efteråt satt ensam på hotellet visste inte vad han skulle göra. Han slog sönder hela inredningen och kastade ut TVn genom fönstret. Ju mer man har inom sej desto svårare får man det.

Jag går tillbaks på min slingriga stig. Över ängen, sommarblomster, smörblommor, hundkex, darrande gräs och timotej, och är det inte gulmåra. Går upp till min stuga. Byter till de redan nedsmutsade kläderna.

Går till jordhögen, flyttar försiktigt på stenarna, böjer mej ner och kryper långsamt in. Utan att jag egentligen vill det blev jag nyfiken att åter öppna graven.

Jag tycker om jorddoften. En fuktig, rå doft. Det finns en frid där inne som jag dras till. Jag minns känslan när jag seglade på havet i min lilla jolle, när jag inte såg land eller människor åt något håll. Även om situationen är den motsatta kan jag känna samma lite ångestpirrande frihet nu när jag sitter på min pall inne i gravkammaren med liket, med den gamle mannen, med byggmästaren, med Andreas Johansson som enda sällskap. Ljuset från öppningen är tillräckligt och efter en stund kan jag urskilja honom. Han ser inte otäck ut, snarare vänlig, godmodig. Ser verkligen inte ut som någon storbyggmästare, liten, ynklig, hoptorkad.

Kan inte låta bli att känna efter, att undersöka hans fickor. Jag lyfter lite på handen, den är lätt, jag är rädd att den ska gå av. Det ligger några mynt, två gamla enkronor, i högerfickan. Ett kuvert ligger i vänstra byxfickan, inget namn och ingen adress. Det är inte igenklistrat, bara fliken är instoppad. Det är märkligt oförstört, som om någon lagt det där helt nyligen. Jag inser att jag ger mej längre in i min brottsliga handling om jag öppnar kuvertet men jag har ju redan gått för långt. Jag väntar i alla fall och lägger det på hans knä, jag vill förbereda mej.

Kryper ut ur graven och går ner till bryggan, sätter mej åter på en av de blåmålade stolarna. Det blåser svagt från öster och nu täcker gråa moln större delen av himmelen. Situationen gör mej högtidlig. Kanske var brevet ämnat till någon som det inte blev av att skicka det till. Kanske var det ändå hans mening att någon skulle öppna det. På den yttersta dagen vill vi tro att vårt liv i något avseende går vidare, vi vill lämna något litet spår. Jag bestämmer mej för att gå tillbaks, sätta ljus i hållarna, ordna det vackert, öppna brevet inne hos honom.

När jag tänt alla ljusen fylls rummet av ett varmt sken. Ska jag hämta min cd-spelare och sätta på en mässä, ett requiem av Brahms. Nej det får vara tyst. Och det är tyst, så tyst att jag hör min ton inom mej. Men den tänker jag bort.

Det är med klivna känslor som jag öppnar kuvertet.

I det finns endast ett foto. Ett svartvitt foto på en kvinna i helfigur. Det är något suddigt. Hon har långt ljust hår, långbyxor och en tunn tröja. Hon kan vara mellan trettio och femtio, rätt smal. Vacker, ler in i kameran. Hon står i ett torrt storskaligt landskap, kan vara någonstans i Afrika. Det står inget på baksidan. Jag lägger tillbaks kortet i kuvertet, stoppar tillbaks det i samma ficka.

Jag har tagit med mej kassetbandspelaren och slår på bandet. Hans musik fyller rummet. När jag lyssnat på bandet för tredje gången börjar jag tycka om det, om jag nu ska kalla det för musik. Det är mycket humor, i alla fall får jag det till det. Han måste ha skapat ljuden själv, förmodligen med egna instrument, ibland har han nog gjort ljud med den egna rösten. Jag hör rop och vrål men också mjuka vemodiga melodier. Jag lyssnar noga i hopp om att höra något meddelande men jag hittar fortfarande inget.

Ändå, själva formen är kanske ett meddelande. Han gestaltar sitt liv. Om jag vill, det blir förstås min tolkning, så finner jag ett sökande, ett kaotiskt jagande och så kommer han fram, försonas. Ett skrik, födelsen, barndomen med leken. De oroliga tonåren. Vacker kärleksång. Det blir alltmer kaotiskt, ljuden skär i varandra, ett slags crescendo. Åter lugnt ett tag, men övergår i mystiska ljud, låter österländskt. På slutet blir det riktigt vackert, en enkel svensk folkton låter det som. Han vill med musiken berätta om sitt liv. Och det är som om jag hittar människan i honom. Ju mer jag lyssnar desto mer finner jag av innerlighet. Jag önskar att jag hade förmåga att med ord

komma i närheten av vad jag hör men den förmågan har jag tyvärr inte.

Sitter länge still och lyssnar. Låter bandet gå flera gånger. Allt tydligare tycker jag mej ana hans liv. Glädje, lek, smärta, sorg, ett slags sökande, försoning.

Kryper ut, lägger för stenarna.

Jag tar av mej kläderna, springer ner till bryggan, slänger mej ut i vattnet. Det kyler men jag simmar mej varm. När jag simmat ut en bra bit lägger jag mej på rygg, ligger så stilla jag kan, sluter ögonen och känner min egen tyngdlöshet. Jag ropar högt rakt upp mot himmelen: *Döden, döden* och ekot mullrar tillbaka: *Döden, döden*.

Hela resten av dagen arbetar jag vidare med min resonanslåda. Måste göra något med händerna. Gör bara uppehåll för lunch och eftermiddagstéet. Då och då går jag en liten lov in i skogen. Sätter mej på marken och plockar blåbär som nu är mogna. Jag blir blå om fingrarna. En gång satt jag i blåbärriset och skrev en slags dikt. Blåbär och direktörer, kallade jag den.

Gjorde byggmästaren också allt för att bli sedd och framför allt av denna kvinna. När mor dog tog fars liv slut. Mor, skrek han rakt ut i luften. Varför skriker du, hon är ju död, sa jag. Ja, jag vet, svarade han.

På kvällen efter min enkla middag tar jag fram en blå anteckningsbok. Jag minns min far, hans död och jag minns att jag satt och skrev i hans lägenhet när den var tomt.

'Sista gången jag åker till min far eller rättare med anledning av min far. Det är mycket i livet man gör för sista gången. Det tar på krafterna. Man kan blunda, bita ihop och låta upplevelsen av det sista ögonblicket passera. Man kan också hålla i det, låta sig bekommas av det orimligt stora som det innebär. Säga att också denna smärta är livet. Kanske till och med säga att just dessa ögonblick är de stora i livet, då livet och döden möts.

Jag går uppför trapporna till andra våningen. På trappavsatsen stod far ofta och vilade när hjärtat inte orkade pumpa och han blev andfädd. Här har jag själv sprungit uppför, tävlande, för att se hur många trappsteg jag skulle hinna innan porten slog igen. Jag minns hur jag kastade mig runt på avsaterna och vidare upp i nästa trapplopp.

Jag låser upp de två läsen till lägenheten och öppnar ytterdörren, möts av den gamla lukten, de gamla kläderna, barndomsbhemmet. Alldeles stilla.

Hallen är trång och mörk. Jag känner genast igen den inbodda värmen, hallmattan, det lilla brunblanka skåpet, den stora spegeln, hatthyllan. När jag stänger innerdörren slår dörrbladet mot den gulbrända bandkantade tyglampan i taket. Fars kläder hänger på galgarna. Paul U Bergström står det på dem och en bild av PUB-buset kan anas mitt på. Den ljusa sommarrocken, kavajen och på hyllan ovanför ligger den brunvita solkepsen.

Jag hänger av mig, tar av skorna, rör mig vidare. Till höger köket, till vänster vardagsrummet, finrummet.

Jag går in. Allt är sig likt. Nu är det tyst. Soffgruppen i vinröd plysch. Det blanka mabognybordet med inlagda stenplattor. Den svartblanka bokhyllan. Tavlorna. "Den där är värd över tiotusen", hör jag far säga. "Göran Folker är känd." Hur många gånger har jag inte sagt att det skiter jag i, ändå upprepar han det.

Vid balkongdörren står en nästan ny TV. Radio hade de bara för nyheterna och då räckte det med små halvdåliga apparater. Framför TV:n står en ensam, nedsuttan fätölj. Här satt far, han dog medan den allmänpolitiska debatten pågick. Jag ser honom framför mig. Nedsjunken, tunn, ändå lite knubbig, och huvudet skjuter fram.

"Förjävligt", hör jag, "hur kan de?" Han knyter näven, knogarna blir vita.

Jag vill sätta mig i stolen men kroppen lyder inte. Efter en stund går jag fram till fönstret och ser ner mot gatan. Idag finns många bilar och få barn på gården. Det är mörkt, men det lyser från andra lägenhetsfönster. Husen, träden, hela den stora gården är inpräntad i mitt minne. Jag känner varje sten, varje liten del, endast små förändringar har gjorts. På somrarna satt vi ofta på den soliga balkongen och åt. Här har Riksbyggen byggt ett mönsterområde. Trevåningshusen ligger högt och runt en skyddad gård med naturmarken kvar. Här stod far när han visste att jag skulle komma, och när jag gick. Jag tyckte inte om det, han blottade en svaghet. Jag tyckte du var löjlig när du grät.

En hemhjälp hittade honom. Han slapp den långsamma sängliggande döden. Han slapp långvården.

Jag går ut i köket. Ett runt matbord som knappast får plats, en nedsuttan bäddsoffa, på väggen hänger det gamla vägguret som fortfarande tickar. Här stod mor och lagade mat. Jag ser henne framför mig. Denna alltid kämpande sossekinna, läste papper, gick på möten och pratade, pratade.

Köket är inte stort. Det var inte meningen att arbetarna skulle laga maten hemma; man och fru skulle äta på jobbet och barnen i skolan och kvällsmaten och säkert även helgmaten skulle köpas färdiglagad. En fyraplattors elspis och en två meter lång diskbänk mellan städskapet och skafferiet vid ytterväggen, det lilla kylskåpet bakom dörren är allt. Väggarna är ljusa och det stora fönstret gör att det inte känns instängt.

Jag tittar ut. De två höga smala granarna där skator en gång byggde bo. Fortfarande finns rester av torra kvistar. Men granarna tycks ha stannat i växten, ser inte ut att trivas med alla husen omkring. Längre borta, rakt fram, ligger Hammarbyhöjden. Trettiotalshuset sticker upp mellan de mörka tallarna, där bakom ligger staden, något till höger ser jag ett stort nygjort berg, det är stadens skröp som återvunnits och nu är skidbacke. Tidigare såg man trätornet på hoppbacken resa sig högt över horisonten, det är nu rivet. Jag hoppade själv men vågade aldrig högst uppifrån, vilket några yngre kompisar gjorde. Till vänster in i dalgången har man nu byggt. Förorten förtätas.

Vid bordet med vaxduken satt vi ofta och såg solen gå ner, himlen byta färg, bli rosa, violett och mörkret kom. Även där pratade vi om utvecklingen och framtiden, och om hur det var då, när det hela började, när sossarna tog makten. Här satt vi som barn och läste våra läxor om vi överhuvudtaget brydde oss om sånt. Det var fotboll och scouterna som gällde. Ja här har vi suttit. Här har vi pratat. Familjen. Här i detta kök i den nedsuttna soffan har far legat, har Bertil legat, har mor legat. Här stod maten på bordet när jag kom hem från skolan. Här har vi ätit bruna bönor och fläsk, oftast korv förstås. Mor kokade alltid en stor gryta. Här i detta kök har vi bedömt världen, människorna. Far och mor har berättat om sina barndomar. Far om syskon som mest bråkade, var tjuriga, tänkte mest på pengar, var jävligt envisa och hade storbetsvansinne. Mor om sin familj som trots att de hade det sämre ställt var gladare. Ofta hade de inget att äta, fick tigga hos släktingar. Här satt far och jag för en månad sedan. Här finns det vardagliga. Det slitna. Kvar finns en lukt av en gammal man och kvar finns alla ord, tankar och känslor. Tyvärr mer ångest än glädje. Skratten hör jag inte, men de måste ha funnits. Här satt också far och la sin sista patiens, den slitna kortleken med mörkeblåa baksidor ligger på fönsterbänken.

Mor låg i kökssoffan. Det var hon som var uppe först, så det var enklast så. Ibland blev hon liggande hela dagen för att hon hade

huvudvärk och mådde illa. Det fanns en nära nog obrottslig lojalitet dem emellan. Blev de botade höll de ihop. Far avgudade mor. De träffades på ett föreningsmöte. Han blev genast förälskad. Hon är den enda kvinnan i hans liv. Riktigt hur mor kände har jag aldrig fått reda på. Två människor som nöts samman genom livet, dag för dag, i denna föränderliga tid. Från fattigdom, nära nog misär, till enorm rikedom. Samtidigt gick de, som mor själv sa, från den lilla glädjen, en frukt, ett bokmärke, ett vad som helst, till överflödets innehållslöshet. Jag sätter mig vid bordet. Här satt alltid mor, närmast spisen men också med utsikten. Mor färgade alltid håret, ville inte bli grå. Kanske var det så hon höll modet uppe. Hon klädde sig aldrig i svart, av färg blir man glad sa hon ofta. Det är helg, hon bakar en stek i ugnen. Hon öser steken, tar fram skålar och karotter. Jag måste öppna fönstret annars osar det i hela lägenheten. Visserligen har Ivan sagt att jag inte får för då går luften åt fel håll säger han. Men ventilen är ju för liten även om jag öppnar spjället. Det måste varit karlarna på Riksbyggen som bestämt, någon som aldrig lagat mat. Steken jag fick tag på i Konsum såg saftig och mör ut, hoppas nu stektermometern fungerar, förra gången blev köttet dåligt genomstekt, jag får nog låta den stå inne lite längre den här gången. Jag förstår inte varför Ivan alltid ska skala potatisen så kraftigt, trots att jag har sagt till honom, han skalar ju bort det mesta. Idag ska vi duka med det fina porslinet, när kanske alla barnen kommer. Undrar hur Bertil har det, kommer han? Det var länge sedan han börde av sej. Tänk om Ivan kunde göra i ordning det stora bordet och sätta i skivorna, vi kan ju sitta i mitt rum om jag tar bort mina pappersbögar. Jag förstår inte varför han ska vara så omständlig när han ska göra nåt. Nämnden på tisdag blir nog jobbig, jag måste läsa handlingarna på måndag förmiddag. Det skulle vara förskräckligt om vi skulle döma Karin till fängelse, men den nye folkepartisten kan nog gå med på skyddstillsyn. Jag förstår inte varför Anna ska bli ordförande, hon pratar ju bara. Vi skulle behöva någon som var handlingskraftig, som fick något gjort. Tänk om vi

kunde få med några ungdomar. Jag tror inte Bertil kommer. Han har det säkert inte sämre än andra som ser lyckade ut. Han hamnar lätt i dåligt sällskap, men är stark och kan nog försvara sej. Om jag bara kan få till en god sås, det är ju den som är viktigast. Hos Astrid får man aldrig någon sås, hon som annars lagar så god mat. Det värsta är att hitta på nya rätter varje dag, men stek tycker dom om. Gelé måste det finnas mycket av och inlagd gurka. Jag ska prata med Signe, kanske kunde vi välja Eva till ordförande, hon är ung och verkar pålitlig. Det blir inte lätt i nästa val om vi inte får in nån ungdom. Men varför skulle dom engagera sej, sitta på möten? Vi måste försöka få med lite underhållning. Tänk om Ivan hade vågat satsa på en större lägenhet och varför ska köken nuförtiden vara så små? Jag ska be Bernt bygga om överskåpen så man får in en hylla till. Varför kunde dom inte gjort en balkong på kökssidan, då hade vi fått glädje av kvällssolen? Men det var väl viktigare hur det såg ut mot gården. Till sommaren måste vi åka ut med bilen, kanske kunde vi åka till Brita, dom ska ju vara i Höllviken hela sommaren. Undrar om Kalle klarar sej, han såg verkligen dålig ut sist. Jag måste ringa hans fru.'

Det var då det, men det är så jag minns mor, aktiv, pålitlig. Det svåra var att hon var så känslig för kritik, hon skulle alltid vara god.

Jag rör mig vidare i lägenheten. Den trånga korridoren leder till de två sovrummen. Det flyttades och byttes ständigt sovplatser beroende på vilka som var hemma, oftast låg far i finrummet i bäddsoffan. Det var också han som såg på TV senast på kvällarna.

Bertil fick ibland ligga i klädkammaren.

Varför kunde ni inte acceptera att han var som han var? Det finns så många liv och vem vet vem som är lycklig. Han klagade ju inte även om han sa att han hade ångest och kände ett tryck över bröstet. Det var därför han drack. Men han levde ju sitt liv. Han hade sina drömmar och tyckte att det var alla andra det var fel på.

Det var far som ringde och meddelade att Bertil dött, han var då bara drygt fyrtio. Han kom till livet, fick kämpa och kämpa, mest med sig själv och sin kropp. Så fick han dö. Detta är livet, detta är vad gudarna bjuder på och vi människor tvingas att vara tacksamma och ropa: Härlig är jorden.

En del blir gynnade, andra blir spill. Det är det pris vi får betala för naturens behov av att pröva nya mutationer. Jag vägrar att acceptera det, det får inte vara så. Måste man inte tro att det finns rättvisa, att alla liv har mening.

Han fick åtminstone dö utan smärta. Han reste sig från sin stol i köket och hans stora kropp måste ha fallit raklång på golvet. Polisen hittade honom. Så ska man dö, bara sjunka ihop.

Far kunde aldrig förstå sig på Bertil, såg honom alltid som onormal, ville tvinga honom att bli riktig, bli som andra. Jag tänker på honom varje dag, kunde han säga.

Jag går tillbaka in i finrummet. De bästa stunderna var nog vid eftermiddagskaffet och kvällskaffet. Samtal, skratt, jo det fanns skratt, ishockey och Hylands hörna. Mor satt i den lilla gröna fåtöljen, följde TV:n och stickade samtidigt, hon stickade alltid.

Det var noga med kaffet, det skulle bryggas i särskild påse och alltid vara skånerostat och det skulle finnas ordentligt med kakor, mest hembakta. Vi pratade om det alldagliga, om de nära människorna, men oftast politik, alla var överens om att sossarna var det enda rätta, frågan vara bara hur radikala de skulle kunna vara. Borgarna hade alltid skumma avsikter. Samma ämne som vi kämpat med sedan tjugo år tillbaka. Alltid hade vi olika uppfattningar även när vi visste att vi tyckte lika.

Jag hör mig själv. Varför står alltid sossarna för kvantitet? Socialdemokratin borde väl gå i bräsch för social gemenskap och god kultur? Jag är som vanligt angriparen och får försvarar. Far säger passionerat: De intellektuellas krav har alltid lett till svält och fattigdom, det ger historien belägg för. Kära far, jag förstår att det är förmätet att ställa kvalitetskrav när man har det materiellt för jävligt. Men du får väl hålla med om att när det materiella behovet är uppfyllt då måste nästa behov angripas. Totalt är vårt land tillräckligt rikt för att alla ska kunna vara nöjda om vi fördelar välfärden rättvist. Far: Ge sossarna 60 % av rösterna och vi kan göra som du säger. Med nuvarande knappa marginal går det inte att göra så mycket, tappar vi röster så tappar vi makten och då blir det ännu mindre av det du vill.

Vi pratar på. Ofta blir jag förbannad på fars envisa sosses försvar. Med åren infann sig en tvekan även hos honom, till och med sossarna kunde kritiseras, inte minst av mor.

Jag minns ingen riktig glädje. Det måste vara orättvist. Här måste ha funnits den vardagliga trygga glädjen. Något slags självklar hygglighet. Mat och värme och omtänksamhet.

Far levde utan mor i fyra år. Det var hans svåraste år. Mor, ropade han varje dag. Han kallade henne alltid mor. Jag vet, skrek jag. Jag vet att du längtar efter kärlek. Jag vet, jag vet, men jag kan inget göra. Vi ropar alla efter kärlek, Kärlek! Vad kan jag göra?

Ibland tänker jag att han levde de sista åren för att lära mig dö. Jag såg aldrig mor dö, jag var utomlands och hon dog snabbt. Vi måste lära oss att bli gamla, att sakta dö. Far var dålig på att sakta dö. Man borde inte bli gammal, sa han ofta.

Jag minns när jag var hemma de sista gångerna.

Han hade alltid ont, ändå ville han passa upp. Jag blev irriterad, spände mig och blev förbannad. Slappna av, sa jag. Ingen förstår mig, sa han. Jag säger att det är för att du visar att du är så beroende som man ger fan i dig. Far lägger patiens. Jag ser vidare på TV:n. Det går bättre för Edberg. Så säger jag att jag måste åka. Kom snart hem igen, säger han. Jag kommer när jag kommer. Vad jag än sa, blev det missförstånd. Jag är elak, tänkte jag, men det var så jävla trist att sitta så där. Far värdjade med att göra sig ynkelig. Jag bad om förlåtelse. Det är jobbigt för mig också. Ja, man borde inte bli gammal, sa far. Det är också jävligt jobbigt att jämt få höra dig säga: Måtte det ta slut. Det blev spänt igen. Livet är ju så här jävla grymt. Jag kan inget göra, sa jag. Ändå skiner solen och ändå och ändå och trots allt, livet tål inte att förnekas. Hur orättvist, hur grymt livet än är, ingår det som en a priori-förutsättning att det alltid måste bejakas. Det gnälliga och keverulerande ska skäras bort, förnekas.

Du sa inte mycket, men jag vet att du förstod. Du genomskådade, visste, ändå lät du det passera. Andra fick ta för sej. Du blev anklagad. Varför slog du inte tillbaka? Så blev du bitter också. Far, livet är så här! Det är den fräckaste som vinner. Det kan inte vara annorlunda. Fattar du inte att man måste ta för sig. Dina förbannade ideal. Det är därför du blev lurad.

En annan gång. Jag kom hem, såg fars nödklocka ligga på köksbordet. Jag ringde till sjukhuset. Efter flera samtal fick jag reda på att han var där. Kom dit i tisdags. Samma smärta. Nu på avdelning 25.

Vad är det för liv vi lever? Tankar jagar. Smärta. Ögonen rusar. Vi måste krama våra liv. Hålla våra händer mot marken. Gå, bara gå, för att benen inte ska få chansen att stanna. Vad är det för liv vi lever? Smärtan. Sjukbuskorridorer. Sängen av stål. Värktabletter. Slangar. Vad är det för liv? Livssmärtan jagar. Döden. Först far, sen jag, sen barnen. Detta långsamma, malande, smärtfyllda. Stå ut! Acceptera! Skriv en dikt! Till vem då? Vem fan vill ha min dikt? Vem i helvete vill ha våra liv? Bara döden. Döden gapar och tar. Och ändå måste vi vara glada för att vi får vara med ett ögonblick. Se ett leende, höra en sång.

Jag har ju bara dig, säger far. Ja, det är det som är jobbigt, säger jag. Ja far, det är väl bättre vi pratar och reagerar på varandra, än att bara låtsas som ingenting. Det är ju jobbigt tillräckligt och låt inte några ord hit och dit få så stor betydelse. Nej det är så klart, säger far. När jag går tar jag far lite tafatt på axlarna, en halv kram. Det är sällan jag rör honom. Ja far, det är jobbigt för oss båda.

Det var så djävla irriterande att vara hemma. Jag retade mig så lätt på alla hans rörelser. Och samtidigt kände jag mig hård och ogenerös. Han stapplar fram mot livsvägens slutmål. På målskynket står det med stora bokstäver: DÖDEN. Han stapplar och snubblar och gnäller ynkligt. Jag vill att han ska gå segrande i mål eller åtminstone stolt.

Jag ser honom, han vrider sig och ropar av smärtor över bröstet. Inga starka tabletter hjälper. Han vill att jag ska ringa jourhavande läkare. Jag tvekar. Han åker bara in och ut. Vad kan de göra? Ofta går det över efter en stund. Ropen fortsätter. Jag ringer. Ambulansen kommer. Han härs ner. Får hjälp. Sirenerna försvinner. Tunnelbaneljuden tar över. Han vill slippa det här, men livet envisas. Jag känner mig tafatt. Hela mitt livs relation till far finns samlad i mina rörelser. Vi har aldrig kramats. Fysisk beröring har nästan alltid varit obehaglig. Samtidigt känns det som om hela fars smärta är en längtan att bli berörd. "Ta på mig! Rör vid mig! Känn att jag finns!"

Ur denna ständiga känsla av ensamhet har far ändå alltid försökt resa sig, vara stolt, göra något. Men han var klumpig och okänslig. Därför var han alltid tacksam att slå på, att reta. Han slog aldrig tillbaka. I stället svalde han all förtret. På nätterna kom det upp som vånda, ångest, skräck och ett långt bittert illamående. Därför måste han ta sömntabletter. Han tålde inte att ligga vaken med allt vad det innebar av tankar som han, efter mors död, var ensam och försvarslös mot.

Så lätt vi har att ställa krav på andra. Vi vet så litet om andras förutsättningar. Den ständiga inre kampen, den är man alltid ensam om. Du säger att jag ska vara bättre, vara annorlunda än vad jag är. Okej, säger jag. Ge mig andra förutsättningar. Ge mig andra föräldrar, byt ut min hjärna, mina nervbanor, låt mig födas i en annan tid och jag lovar att jag ska bli bättre, vara annorlunda.

Jag minns midsommarafton året innan du dog. På natten skrev jag ingen dikt som jag många gånger gjort på midsommaraftnarna. När jag kom hem från dansbanan i Vintjärn, fick jag lust att måla. Tog fram mina gamla vattenfärger. Jag hade bilden inom mig. Sommarnattens leende. Jag var tvungen att få ut den, förlösa den på ett stort vitt papper. Träden var visserligen stilla, men inte midsommarnattens oro, och himlen var inte sval, den brann av vildhet. Färgerna och vattnet flödade. Natten levde. Det glittrade och blänkte i det dunkla inomhusljuset. Hela det väldiga ljuset fanns där. Det som är du och jag, det som är marken och vinden och det som är alla som lider och gråter, eller som roar sig och leker och smeker. Det fanns ingenting av det onda och dåliga, bara det sanna och oberäkande och innerliga. Papperet blev större. Vattnet rann och tiden och rörelsen fanns där.

Jag sov några timmar. Vaknade, såg min målning. Färgerna hade stannat. Bilden såg enkel ut, okomplicerad. Men jag hade den inom mig. Såg allt som fanns i ögonblicket när jag målade. Papperet fick vara så dött det ville. Jag visste att det levde. I varje färgkorn, vitt, blått, rött eller gult, fanns det liv som hade talat, det nattens väsen som visade sig. Jag minns att jag var uppfylld av en stor inre poetisk kraft.

Då tog det verkliga livet kramtag om mig. Du var dålig, trött, sjuk, ensam, bitter, ledsen. Jag hade ringt på midsommaraftonen innan jag åkte iväg till dansbanan. Du svarade inte. Jag ringde länge. Till sjukhuset, socialjouren, pensionärsjouren. De lovade kolla.

Så dansade natten. Så sjöng människorna snapsvisor. Gamla gubbar lyfte flaskan mot himlen och lät det rinna ner, skruvade på korken och raglade vidare. Kroppar trycktes intill varandra. Hud. Människa höll om människa. Ett leende. En blick. En längtan. En okänslig platthet. Livskompotten blandades på en fläck i skogen, en upphuggen glänta. Jag kör hem. På den raka vägen skjuter jag in mig i tiden och rummet. En ensam liftare får åka med. Jag målar min sommarnattsleende tavla. Sover, äter frukost. Grannkvinnan hujder på kaffe. Jag tänker: Jag vill lägga min hand på ditt bröst, du har så fylliga läppar. Jag ringer till dig. Ingen svarar. Ringer till pensionärsjouren.

En kvinnoröst hittar en lapp och läser: Ivan Svensson hittades hemma i går kväll. Han hade tagit en burk sömntabletter och har förts till intensiv. Jag ringer. Kommer inte fram. Upptaget. Jag ringer igen. Efter fyra människoröster och lång väntan får jag reda på att du lever, men sover djupt. De fann dig medvetlös i lägenheten. Kanske vaknar du i natt. Du ville ju inte vakna. Du var färdig med det här livet. Räddade jag dig till förlängd plåga? Eller var jag en sista omtanke i ditt liv? En liten ynkelig omtanke, att vi trots allt inte är helt ensamma? I detta stora, förunderliga, märkliga och orimliga vet vi ingenting. Vi handlar, parerar ögonblicken och kan bara böja oss.

Jag ser dig i sjukbussängen med slangar och apparater. Hur kändes det att vakna och åter se världen, tingen och alla människor som rörde sig? Nerdrogad börja förstå, läsa in dig på omgivningen och sakta inse, tvingas acceptera att du åter är i livet. Vad tänkte du när du förstod att du har blivit lurad på döden. Ja, kanske lurad av mig, av mig som står dig närmast. Jag som kanske i stället borde hjälpt dig få slut på det hela. Jag tänkte aldrig att det kunde vara så. Jag trodde dig inte om att kunna göra så. Du kunde inte beller. Man dör inte av Mogadon. Din kanske sista heroiska handling var också ett misslyckande. Men det var i alla fall en handling. Ett sista försök att bestämma över ditt sista liv.

Jag gråter inte, far. Det gjorde jag inte beller när mor dog, fast det var helt oväntat. Grät gjorde jag bara när Bertil dog. Många gånger har jag i tankarna gått igenom din död, hållit tal vid din begravning. Nu känns det bara lugnt och tomt.

Sista gången jag såg far låg han i kistan. Han var som ett skal, läpparna var vita. Händerna skruppna och bruna. Jag kände mig stel själv. Ett sista avsked. Det var svårt att gå, att veta: aldrig mer.

Far, du och jag är lika, samma vilja att göra våld på det orimliga i livet. Jag förstår varje liten känsla i dig, allt det du hade finns även i mig. När jag tänker vet jag att dessa tankar har också du haft. Vi ältar samma frågor, vi vill lika. Visst var det bra att du slapp att plågas mera. Ändå, hur ska vi förstå att det är bra att dö. Jag hade velat vara hos dig far. Hålla din hand när du tog de sista andetagerna. Hur kändes det att andas in för sista gången? Har jag gjort rätt far, skulle vi inte ha setts mer? Vad var det vi pratade om sist? Hur tänker man när man strax ska dö? Förmodligen sov du. På begravningen läste jag vad jag skrev på taget ner. Ordfragment som jag strödde för vinden. Jag ville inte att prästerna skulle ha monopol på det sista avskedet. Jag ville vara stark, ge mig själv ett värdigt minne, resa mig upp, inte bara smyga in i tystnaden. Nu är du begravd far, strödd ut i luften. Ingen vet längre var du är. Jag var inte med när du försvann. Jag bryr mig inte beller om något kors eller

annat minne. Vi finns i varandras tankar, så länge tankarna finns, sen är vi borta. Du trodde inte på något liv efter detta, ändå kunde jag höra dig säga rakt ut i luften: Nu träffas de, och du tänkte på mor och Bertil. Vi orkar inte leva utan att trösta oss själva, sen spelar förnuft ingen roll. Du kom från ett fattigt hem och du hade sett hur människor utnyttjades av dem som hade makt och pengar. Att organisera sig och hålla ihop var enda möjligheten, därför blev partiet och facket ditt liv. I tjugo år kämpade du, reste i landet, var ofta borta, bodde på enkla hotell, det hände att du sov på stationen när du inte hann med tåget. Ja det var annorlunda på den tiden. En dag kom du hem och sa att dina medarbetare ansåg att du inte dög längre. I tjugo år hade du varit ordförande för facket, året innan hade du blivit omvald, plötsligt utan förvarning skulle du bort. En kupp, en maktkamp som pågått länge bakom din rygg. De utnyttjade ett beslut som du inte hade förankrat, du hade varit självsvåldig. Det spelade ingen roll att beslutet var bra. Du var slagen av dina egna. Det kom du aldrig över, du blev bitter.

Ändå övergav du aldrig din tro på sossarna och facket och idealen. Du var lojal in i det sista. Du såg dem som hade makten i början på seklet, du lärde dig hata förtrycket. Du såg också kommunisternas kampmetoder där det diffusa drömmålet belgade medlen, och du blev rädd. Du var aldrig någon revolutionär utan trodde på det mänskliga förnuftet och samtalet. Sakta, demokratiskt steg för steg skulle makten tas. Det gällde bara att bli många. De sista åren skakade du allt oftare på huvudet.

Nu är du död, kanske vi ses en dag, hela familjen: du, mor, Bertil, Bernt, min syster Elisabeth och jag, då sätter vi oss i soffan, dukar fram kaffet och diskuterar.'

Så skrev jag när min far hade dött. Jag satt i lägenheten, det luktade ålderdom, möblerna stod kvar ändå var rummen tomma. Det finns en tomhet även nu när jag kryper upp till mitt sovloft.

Hade du levt idag hade du varit 105 år, då hade du varit ordentligt skrynklig. Det var bra att du inte blev så gammal, du hade inte tyckt om världen. Men du finns någonstans, dina molekyler är utspridd i universum.

10

En regnig morgon, ett mjukt strilande regn. Vattendroppar rinner ner på fönstren. Jag stannar inne, läser ut: Onåd av J M Coetzee. Framförallt tycker jag om huvudpersonens dröm om att skriva en opera om Byrons sublimes kärleksaffär och att den slutar med att han hjälper sjuka hundar att dö. Är det inte i detta spänningsfält vi lever, mellan dessa ytterligheter. Vi vill så mycket, har så sublimes drömmar som vi vill uttrycka på det mest poetiska sättet och samtidigt trampar vi i vår triviala värld. Ibland står jag på ett högt berg och sjunger så änglarna hör mej. En annan gång kan jag se mej själv stå i slummen bland fattiga barn och dela ut mat.

På eftermiddagen när regnet upphört och solen anas bestämmer jag mej för att cykla till kvinnan som ska få en cykel. När jag var inne i stan och kom åt en telefon svarade jag på hennes lapp: *Önskar köpa en cykel, ring Maria*. Hon bor en bit härifrån men jag kan ta bussen tillbaks. Jag borde väl skaffa mej en mobil, men vad ska jag med den till egentligen. Jag chansar, hon är nog hemma.

Jag cyklar längs landsvägen. Bilar jagar förbi, tvingar ut mej mot den smala vägrenen. Jag räddar mej in på en mindre och grusad väg, trafikljuden försvinner. Istället hör jag gruset knastra under cykelhjulen. Naturen är kraftigt grön. Jag passerar hyggen. Stannar och plockar smultron. Smakar inte så mycket, känner ändå den ljuvliga sommaren. Passerar ljusgröna åkrar. En traktor plöjer. Jag ser van Goghs målning med fåglarna. Ser honom stå där på åkern, kämpa med att uttrycka det våldsamma inre som väcks av jorden, traktorn, himlen och fåglarna. På duken upphöjs

detta enkla vardagliga till poesi, till något stort, högtidligt. Till det vi vill göra med livet, få det att lyfta, sjunga. Men aldrig blir det så stort som vi vill. På kvällen ligger van Gogh och gråter, kryper ihop, slår armarna om sej själv.

Jag cyklar längs en strand, småbåtar ligger uppdragna. En gammal eka ligger i marvatten. Sista biten är vägen kantad på båda sidor med stora väldiga askar. Solen tittar just fram och allén blir en katedral i skirt grönt ljus.

Jag har hennes beskrivning i huvudet och hittar utan svårighet huset. Det är stilla och tyst, ytterdörren står öppen. Jag knackar försiktigt, får inget svar. Går runt huset. Hon står i en ljusblå klänning, inne bland de gröna växterna. Jag stannar, ser henne hänga tvätt på en lina.

Ett konstverk blir till, en installation. En sommarinstallation i blått, lila, gult och grönt. Och så hennes mörka långa hår. Hon böjer sej, tar upp ett nytt plagg, skakar ut det, sträcker sej och fäster med klädnypor.

Jag blir villrådig. Något händer i mej, jag tror det börjar vid axlarna, går ut i armarna, så finns det i hela min kropp. Det är som om verkligheten försvinner, jag lyfter, blir lätt. Kanske kan man säga att jag transcenderar till en annan verklighet. Verkligheten framstår i vilket fall som helst på ett annat sätt. Det är andra gången denna sommar. Samtidigt ser jag mej själv mycket konkret stå vid den faluröda husknuten, strax under ett vitmålat fönster med blommor på insidan. En stor björk skyler mej, grenarna hänger ner och bladen lyser gula i motljuset. Över hela scenen finns den sommarblå himmelen. Jag har cykeln som jag ska ge till henne vid min sida, det blänker till från de rostfria stänkskärnarna, blixreflexer som jag kan få huvudvärk av. Jag håller ena handen på styret, den andra på sadeln. Mina fötter står stilla.

Kanske är det skatan som sprätter i gruset, jag återkommer till verkligheten, men behåller mitt lyriska lugn.

Jag överväger att sakta gå min väg, ställa cykeln vid husgaveln och bara gå, gå med denna tavla som minne tillbaks längs allén.

Jag lutar cykeln mot väggen och går med medvetet knastrande steg fram mot henne. Hon vänder sej om, ser på mej. Ett kastanjebrunt ansikte. Det svarta glänsande håret hänger ner över axlarna. Jag anar en förvåning i blicken, i de stora mörka ögonen. Stannar en bit ifrån henne och säger att jag kommit för att lämna cykeln som jag lovat.

– Tack, säger hon, det var hyggligt. Nu kan jag ana en brytning.

Jag kan inte avgöra om hon välkomnar mej, men det finns inget som motsäger att jag går närmare. Ställer mej på andra sidan om linan.

– Du har tvättat kulört, säger jag. Hon svarar inte men jag får ett litet leende, de vita tänderna lyser. På var sida alldeles intill näsroten har hon små gropar. Tydliga höga kindkotor. Hon fortsätter med vana rörelser. Jag vill säga att det blev en vacker dag, men förblir tyst. Hon sträcker sej upp, hänger. Jag håller ner linan för att hjälpa henne. Hon säger ett litet lätt tack. Jag vill säga: Du är vacker. När jag stod där borta och såg dej stå här blev hela livet förklarat, färgerna, dofterna, dina vackra gyllene armar som sträckte sej uppåt, din klänning som drogs upp av din rörelse och jag anade dina nakna kastanje glänsande vader, jag såg den ljuvliga båge som din rygg gjorde. Du gav mej en mening med att leva. Och jag tänker att jag vill sträcka ut min hand, dra med fingertopparna försiktigt över hennes blus, snudda bröstet. Ta med handen över hennes axlar.

Jag gör det givetvis inte. Men jag tänker: så nära och ändå så långt borta. Det finns en tunn slöja mellan oss, jag kan sträcka ut handen, föra den åt sidan och där står hon. Men det finns också en ogenomtränglig pansardörr mellan oss.

Jag minns en morgon i södern. Vi satt på en veranda, hon sträckte på sej och tog med sina långa goda armar ner blårröda vindruvor som hängde i taket. Vi såg ut över havet och hon berättade om sitt liv. Jag kan fortfarande känna hennes bröst i handen.

Hon böjer sej ner, tar några plagg och sträcker sej åter upp.

Jag säger att cykeln fungerar bra, att jag kan visa henne hur hon kan justera växeln om den krånglar.

– Det ordnar sej nog, svarar hon, inte avvisande utan vänligt. Ändå vänder jag mej om och är på väg bort när hon ropar:

– Du ska ha tack. Vad kostar den? Jag vinkar, ler och ropar:

– Jag har redan fått betalt.

När jag målmedvetet med fasta steg går längs allén ser jag löven, dropparna som lyser så underbart mot den blå bakgrunden. Det var första gången, tänker jag, som jag kände att jag börjar bli gammal. Och jag minns en dikt: Lycka är att se ett löv falla.

För jag blir inte besviken, snarare tvärtom. Jag kan fortfarande känna denna eufori, denna lust. Och nu är den inte tvingande, det är som att krypa in under ett mjukt duntäcke. Jag får också associationen att jag ligger och flyter stilla på vattnet, på det varma sjövattnet en sommardag som denna.

Jag kommer fram till landsvägen. Får vänta på bussen. Jag behöver denna väntan. Läger mej i gräset vid sidan av vägen.

Första gången. Vi åkte motorcykel och seglade. När det tog slut förändrades hela mitt liv, inte bara min syn på kärleken. Det blev en slags oordning i huvudet som aldrig riktigt rättats till sen dess. Jag förlorade en idé minns jag att jag tänkte. Idén om det stora, eviga. Efter den vintern var jag en annan människa, jag tänkte sämre, blev till och med sämre i matematik som jag hade haft så lätt för.

Jag minns också. Samma luftiga klänning. Hon reser sej och kommer emot mej. Skrattar och säger att hon vill dansa med mej. Jag tar hennes hand. Hon följer mjukt, nästan utan att märkas, som kvinnor man helst vill dansa med, som är så lätta och följsamma att man kan göra precis det man vill. Hon känns i mina armar. Det finns kraft och vilja men hon sliter inte åt något håll, inget motstånd. Efter några turer är vi i takt. Vi hittar balanspunkten, snurrar elegant. Hennes sommarklänning svänger ut, min högra hand runt hennes midja, både fast och mjuk, min vänstra håller i hennes överarm. Då och då ser vi på varandra, då och då ett leende.

Jag försöker erinra mej hennes ansikte men jag får söka i minnet, skymtar henne bara då och då. Det rödbruna håret. Det sommarbruna ansiktet, de blå ögonen, den gulglada klänningen, hennes händer runt min kropp, hennes fasta midja. Allt skymtar, blixtrar sekundsnavt till. Våra kroppar, våra själar var sammanflätade i ett nu, i en svindlande berusning.

Det var den sommaren då jag dansade. Många i spelmanslaget log och skrattade åt mej som dansade mest, fortast och som gav allt i varje steg, varje tur, oavsett om kvinnan var späd eller rund, bara hon såg glad ut, glad att få dansa på utedansbanan när himlen var blå, när svetten rann efter en vinter som varit lång. Jag dansade bingsjöpolska, bodapolska, schottis och vals, hambo, masurka, och mindes

min ungdom när jag vid Skansens gammeldansbana bjöd upp en lätt flicka och skrev figurer på dansgolvet till Taubes Pierina. Den berömda Erik Öst spelade och jag var arton år. Jag tillät mej att rubbas i min betraktarroll, andades in hela ögonblicket, förstörde mej själv och allt jag såg omkring mej. Jordan snurrade, allt var att vara två och dansa. Men vad är för stort, för litet, vad är verklighet och vad är våra drömmar, inbillningar. Jag vet bara att jag blev otroligt glad. Dessa glada ögon kom emot mej. ”Jag vill dansa med dej”, sa hon. Hade jag haft kontroll över mej själv, vågat vara den jag verkligen var just då hade jag stannat mej, stått stilla, lagt mina händer på hennes axlar, sett henne i ögonen. Och hon hade förstått att det här ögonblicket är obegripligt. Vi står här just nu, vi ser på varandra, runt omkring oss finns människor, men de är bara bakgrund, bara statister. Detta ögonblick ska vi hålla i, minnas när vi ligger och vilar oss för sista gången. Då ska vi tänka att livet är inte bara en massa tillfälligheter som staplas på varandra, då ska vi tänka att det måste inte bli saknad, smärta, det finns ögonblick som lever vidare, bär in i nästa, bygger upp, som ger livet mening och utan dessa skulle livet vara ännu svårare.

Ännu ett dansminne. När jag snurrar på dansgolvet, får jag se Gertrud. Hon tittar på mej. Vi har spelat teater tillsammans, flera gånger, spelat gubbe och gumma. Vi är gamla nu, du och jag, sa jag. Tala för dej själv, sa hon. Det var då det, nu är hon gammal på riktigt, nu är hon en riktig vithårig gumma. Hon har dansat mycket i livet. Nu står hon med sin rollator precis utanför dansbanan. Jag ler åt henne. Nästa gång jag närmar mej henne vinkar hon mej till sej. Jag stannar dansen och ser på henne. Vill du dansa med mej? säger hon. Jag frågar min tjej som ler jakande. Så lyfter jag upp Gertrud på dansgolvet, hon väger nästan inget. Jag

håller henne stadigt, vi går några steg i valstakt, gör några små svängar. Nu orkar jag inte mer, säger hon och vi rör oss tillbaks. Jag ställer henne intill rollatorn. Tack för att jag fick dansa min sista dans med dej, säger hon och ser otroligt glad och vacker ut i sitt alldeles vita hår. Det var min sista dans, upprepar hon, inte sentimentalt, inte sorgset snarast med en slags glädje. Dansen finns, man kan dansa i livet även om det någon gång blir den sista. Tack för att jag fick sista dansen med dej.

Är det inte nu jag borde dö. Bara sjunka ner i jorden, ätas upp av djur, stora och små, bli ett med allt.

Bussen rör sej som ett penseldrag i sommarens banala färger. Jag vill ställa mej upp i bussen och sjunga. Men jag sitter kvar. Det rinner tårar.

När jag kommer tillbaks varken sjunger jag eller sätter på cd:n, men jag letar efter ord. Sätter mej på bryggan med min anteckningsbok och staplar ord.

Res dej upp barn

minns du trädgården

stenarna, det glittrande vattnet tårfyllda ögon

jag hör

sprung min själ

min penna hjälp mej

Du måste kunna stå i det här livet Res dej människa

Klädstretch med rena kläder

men handen är matt

blommor i lådor

vad du är trött

res dej

musiken lyfter dej

*stråkarnas vibrato skär dej i bitar, sorgen, skulden, hjälplösheten,
otillräckligheten*

det ordlösa livet

ton du dödar mej

res dej barn och försvara dej, ta det nära, håll det nära

ett bord, en stol, en kaffeburk, hundarnas nattskäll

du lägger glasögonen på bordet, gnuggar dina ögon

hon var så vacker

där hon stod och hängde upp blåa, röda blusar

ser dina drömmar

Vem kan ana att detta är en

kärleksdikt till livet.

eller eklutade drömmar drivna mot fruktan spelar stenarna i det långsamma havet ovetande att den iskalla nattens rörelse blir halv och jaget släpper taget stegen kan inte andas skummande minnen brinnande av löften så fylls seglen

Orden vill inte sluta. Men jag ger upp, lägger mej ner på bryggan, sluter ögonen och vilar. När jag vaknar frågar jag mej inte i vilken verklighet jag finns. Jag finns i skogens stora sus, i vindens prassel och fågelläten. När jag hör fåglarna kommer jag att tänka på mannen som låg för döden. Fönstret i hans sjukrum var öppet mot skogen. Hör ni fåglarna, sa han.

11

Sensommarmorgonbad. Kastar mej med huvudet före rakt ut i det bärnstensgula vattnet. Leker som ett barn. Solen har varmt ytvattnet som är lent som bomull, bara stråk av kyla. Ligger länge på rygg, försöker flyta, men benen sjunker. Simmar på rygg, tar stora armtag över huvudet. Forsar fram som en flodångare. Jag är ensam på det stora havet.

När jag åter ligger på rygg och vilar ser jag henne, trots att det gått över en vecka, hennes sköna rörelser, när hon böjer sej och tar upp tvätten. Åter fylls jag av poesi. Färger, grönska, kvinna.

Går barfota tillbaks på min stig, marken är varm, morgonfuktig, svalkar fötterna. Stannar. Plockar hallon, ett stort vildhallonsnår. Bränner mej på brännässlor. Fyller handen och munnen, slukar den varma sommaren.

Efter frukosten bestämmer jag mej för att jag ska försöka laga bilen. Kroppen vill göra något rejält. Eller så är det utmaningen att lösa ett mekaniskt problem. Det kanske inte är bensinpumpen, det kanske har kommit vatten i bensinen, har jag kommit på.

Jag lyfter på baksätet och skruvar bort en plåtskiva som sitter i karossen, därunder ligger bensintanken. Skruvarna är rostiga och jag får hålla på länge, en slagmejsel hade varit bra. Men jag lyckas. Sen skruvar jag loss en bult under tanken och tömmer ut bensinen, låter den rinna ner i en dunk. Jag kan inte se något vatten. Jag får också bort skruvarna som håller själva pumpen. Tar ur den, gör den ren, den ser hel ut. Gör också ren tanken så mycket jag kan

komma åt. Skruvar ihop allt och häller tillbaks några liter bensin. Vrider på nyckel. Det tar en stund men den startar. Tyvärr samma ryckiga gång. Då är det nog bensinpumpen i alla fall. Jag får lugna mej och köpa en ny när jag kommer till en bilskrot.

Det prosaiska arbetet har gjort mej gott.

Långt borta hörs ett muller, först tror jag det är skogsmaskinen.

Men det är åskan. Regnet kommer plötsligt och kraftigt. Jag går in, sätter mej och läser. Det smattrar mot taket. Men jag kan inte koncentrera mej. Det finns en lockelse i naturens krafter. Tar på mej regnkläder och stövlar.

Det blåser och viner uppe i trätopparna. Det slår regndroppar mot glasögonen trots att jag har en bra keps. Jag följer de våta stigarna. Stövlarna sjunker ner i den mjuka mossmarken. Det doftar sommarskog. Jag stannar, plockar nu de regnvåta hallonen. Ett frosseri att ha hela skogen att bara ta av.

Impulser eller en i förväg uppgjord omedveten plan? Kanske vill jag ha sällskap, jag vet inte, men jag kommer bort till den lilla experimentbyn. Stannar och ser ut över ängarna. Ser en man, den ende som bor kvar, pyssla med sitt hus. Jag känner honom inte, men vi har hejat på varandra någon gång. Jag ser honom hämta saker i uthuset. Han tycks ha bekymmer med taket, han har täckt en bit med en presenning. Han klättrar upp och ner på en stege. Det ser farligt ut.

– Behöver du hjälp, ropar jag när jag står nedanför stegen. Du borde ha en säkerhetslina, det är väl halt på taket. Ångrar mej genast: Ett råd är också en tillrättavisning. Men han uppfattar det inte så.

– Visst, du får gärna räcka mej plåtarna där borta. Jag måste byta de här jävla plåtarna, de har rostat och taket läcker. Det är ju ett förbannat regnande.

Det är så här man ska leva, tänker jag, när jag sträcker upp plåtarna och han tar emot. Jag känner gemenskapen, vi förstår varandra utan ord. Vi håller i samma ting, förstår varandras rörelser. Tingen, plåtarna förmedlar en omtanke. Vi har ett gemensamt mål. Det är detta som är kärlek.

När vi är klara bjuds jag in i huset. Vilket rum!

– Sover ni där uppe, frågar jag och pekar på en avsats uppe under taket.

– Javisst.

Jag är på väg att fråga vad hemtjänsten kommer att säga, men hinner stanna mej. I stället frågar jag om konstruktionen, isoleringen, uppvärmningen, avloppet och en massa annat. Han berättar stolt.

– Du och din fru är ensamma här i byn nu.

– Jo de andra har gett upp.

Jag vill inte verka nyfiken men han fortsätter självmant.

– Det fanns för mycket drömmar. Vi kom hit med alla våra förhoppningar, men här fanns också verkligheten och det klarade inte alla.

– Vad var det för drömmar?

Han ser på mej.

– Alla kom med olika drömmar ... Nej, kom hit en kväll så äter vi tillsammans, jag måste till stan och handla innan de stänger.

– Okej vi ses.

– Hej.

– Hej.

Det är fortfarande gråtungt när jag klättrar uppför berget men regnet har upphört. När jag kommer ända upp sätter

jag mej på stenen varifrån jag ser ner över dalen. Ser honom köra iväg, släpvagnen hänger tom efter.

Var det för att förverkliga sej själva som människorna försökte skapa ett nytt samhälle? De sökte frihet från det stora samhälliga tvånget. Vilhem Moberg skriver i sin svenska historia att svenskarna tyckte om de stora skogarna för att dit kunde de fly från dåtidens överheter, från kungens fogdar. Idag är överheterna snarast inordningen i ett system som man inte vill ställa upp för. Men kanske skapade de här ett eget litet samhälle med samma krav på inordning. Och så stod de inte ut där heller. Sällan vill de människor som skapar ett nytt samhälle leva i det samhälle de själva har skapat.

På vägen hem tänker jag på hur samhället formar oss, tvingar oss till ett gemensamt beteende. Vi vill bli inordnade för att få gemenskap, och slippa göra alla val själva. Och vi vill bli bekräftade av människorna omkring oss. Samtidigt kämpar krafter inom oss som vill slå sönder likformigheten, som begränsar oss, som hindrar oss att leva, som tvingas på oss för ordningens skull.

Återigen glömmer jag att se blåklockorna och den vackra gulröda laven på stenarna.

En gång hajar jag till. Ett rådjur skräms och kastar sej iväg. Jag står tyst kvar i hopp om att få se fler men det kommer inga.

Vandrar vidare.

Minnas en dikt av Ingrid Sjöstrand. 'Livet är inte att klara sej, att sköta sitt jobb, betala sin skatt, hålla ordning i lådorna ... Livet är häpnad över att leva ...' Jag tänker: Livet är att lägga plåtar på ett tak, att lägga sågspån på komposten, att laga sina byxor med textillim, att torka plastpåsar.

Hör en bofink. Ser silverljuset mellan träden, grenarna sträcker sej som längtan. Jag tänker på henne. Där hon stod och sträckte på sej. Jag gör en melodi och nynnar: Livet är att hänga kläder på en lina. Jag hör melodier inom mej, börjar nynna. Jag gnolar på den aria ur Figaros bröllop som min bror, som skulle bli operasångare innan det gick snett, sjöng, den enda som jag fortfarande konstigt nog minns. *Säg farväl lilla fjärl åt nöjen, åt kurtiser och lekar och löjen.*

Finner en öppning ner mot sjön.

Vid sjön sjunger jag ut ordentligt.

Ekot sjunger tillbaks.

Natt och dag har du prytt mina sköna säg dem nu herr Adonis farväl.

Så rynkar jag pannan, drar ihop ögonen, dramatiserar med armarna.

Lägg nu bort denna hatt med plymaschen, denna grannlåt som prydde herr Paschen.

Längre än så minns jag inte. I stället tar jag om det flera gånger, varierar med styrkan, leker med egna tonslingor. Sjunger ömsom lekfullt, ömsom kraftfullt och dramatiserar vädjande.

Jag minns lite på italienska också: *delle belle turbando il riposo, narcisetto, Adoncino d'amor ...* och ekot svarar: *delle belle turbando il riposo, narcisetto, Adoncino d'amor.*

Minns när min bror och en kamrat till honom stod på översta balkongen i trevåningshuset där vi bodde. Det var sommar. De sjöng för hela kvarteret och folk kom ut på sina balkonger. Runt den stora innergården stod grannar och lyssnade. Far grät. Mor log stolt. Efter varje aria hördes försiktiga applåder. Det var varmt, det var soligt. Nu är det ett lyckligt minne, då skämdes jag, opera var löjligt. Själv spelade jag fotboll.

På kvällen när jag ätit min gröt och druckit mitt kvällsté tar jag ner pärmen med mina anteckningar, eller noveller om man så vill. Jag letar efter Blåbär och direktörer men fastnar i stället för en annan, en novell jag skrev när jag kunde se saker med lite humor.

Tar ner pärmen, läser en som jag kallade Tjurskalle.

Tjurskalle

– *Tjurskalle, säger hon och slår till honom på armen, jag är trött på ditt djävla gnäll. Det är vår, nu ska vi ut.*

– *Du vet hur jag har det, svarar han och ser om möjligt ännu tjurigare ut.*

– *Man får inte roligare än man gör sej. Kom igen nu. Vi åker ut på landet.*

– *Va fan ska vi ut på landet och göra? Vi kan väl åtminstone gå ner på stan. Jag behöver se människor.*

– *Vi tar cyklarna, det är ju vår. Det börjar ju bli varmt. Jag brer några mackor och du kan ta med några öl.*

– *Landet, va gör man där? Titta på djuren va!*

– *På landet är människorna glada vet du väl. Där finns livet, det äkta livet. Här i stan är allt konstlat. Nej ut på landet ska vi.*

– *Jag tar med mej en bok. Jag håller på och läser Idioten och måste lämna tillbaka den snart.*

– *Lämna Idioten i stan, kom nu, ta med dej regnkläder.*

– *Det är ju för djävligt, cykla på landet.*

När dom kommer ut ur stan börjar det regna.

– *Du ser, va gör vi nu, säger han*

– *Vi tar på oss regnkläderna och cyklar vidare, det är härligt.*

Dom har inte hunnit långt förrän det öser ner och det börjar åska.

– *Så underbart, säger hon, vilket härligt vårregn. Naturen är underbar. Vilken dramatik. Detta är teater när den är som bäst.*

Det här kan inte ens Lars Norén eller Peter Oskarsson göra bättre. Känner du dofterna?

– Jag tycker det är för djävligt. Regnstället läcker, jag är genomsur snart.

– Det är inte långt till gården där dom stora tjurarna står. Vi är snart framme

– Vad ska vi där och göra? Jag gillar inte tjurar.

– Kom igen nu.

Dom cyklar på, det blixtrar. Stora droppar smattrar mot marken och det rinner vatten på grusvägen. Det stänker högt när dom kommer ångande.

– Det här var det djävligaste jag varit med om, ropar han. Jag vänder.

– Nu är det inte långt kvar.

Regnet avtar, upphör plötsligt.

En jättstor tjur står på ängen vid sidan om vägen, den vänder sej om när dom kommer.

– Nu är vi framme. Hon hoppar av och lägger ner cykeln i diket och går fram till tjuren, som är kedjad.

– Va i helvete gör du, den är ju farlig, skriker han.

– Nej inte om man är hygglig mot den, säger hon och klappar den på nosen. Kom hit du med.

– Aldrig i livet

Då går hon tillbaks till honom, tar honom i armen och föser honom fram mot tjuren. När han står bara några meter från tjuren säger hon:

– Gå fram till tjuren och lägg handen på skallen.

– Va fan menar du?

– Titta noga i ögonen på den. Ser du nåt?

– En farlig tjur, nej nu går jag.

– Nej titta den i ögonen så är den inte farlig.

Tjuren rör sej lite, den stora kroppen tar några steg närmare honom.

– *Stå still, säger hon lugnt. Om du springer så blir han farlig. Rör dej inte.*

– *Du är inte klok, vad ska vi här och göra?*

– *Kom närmare. Lagg din skalle här. Tryck pannan mot hans skalle. Jag ska hålla honom. Han blir snäll och du kommer över din rädsla. Det är så man gör nuförtiden.*

Han är nu helt paralyserad av rädsla, kan inte tänka klart och går fram till tjuren som hon befäller. Han böjer sej fram och ska lägga pannan mot tjurens. Då tar tjuren ett steg tillbaks. Då säger han till tjuren: Kom här, gå inte. Jag är inte farlig. Han går närmare. Böjer sej ner. Återigen ryggar tjuren bakåt. Samma sak upprepas. Han närmar sej. Men så står tjuren still och han lägger sin panna mot tjurens. Tjuren andas, han hör och känner lätta flåsningar, de varma tjocka dofterna. Han står kvar, känner att han blir lugn. Axlarna sjunker ner. Han är inte rädd, han blir glad, känner sej modig, klappar tjurens nos. Han vänder sej mot henne. Ja du har rätt, den är inte farlig. Det är härligt på landet. Så vänder han och ska gå tillbaks.

Hon ser tjuren ta sats.

Jag ställer tillbaks pärmen på hyllan. Går ut i kvällsluften. Vinden har lagt sej. Det är stilla, tyst. Gör en lov runt gravkullen, ser byggmästaren framför mej, tänker på hans musik. Går ner till bryggan. I kväll skulle det eka ordentligt, men jag låter natten vara.

Jag vet inte varför, men i stället för att krypa upp på loftet, tar jag ner lådan med mina dagböcker. Väljer på måfå. Bläddrar, läser sporadiskt.

Svindel. Jag faller baklänges. Mjukt i meningslösheten. Ändå denna kraft att leva.

...

På lördag ska jag flytta. Jag är totalt utmattad och stel som en pinne. Jag har fått en lägenhet, en trerummare. Lägenheten ligger högst upp, tredje våningen vid gaveln, så jag tror jag kan spela utan att störa. Och inga bör störa mej.

...

Smärtan är stor. I torsdags packade vi tillsammans ihop de saker som jag behöver och jag flyttade. Känslorna kastar i mej och jag är som bedövad.

Jag har sovit bra, men är oerhört trött. Vid varje tanke på barnen bränner det till i kroppen och jag vill vika mej, krypa ihop för att lindra smärtan.

...

Varför detta? Var det verkligen så svårt tidigare? Jag måste kämpa mej igenom krisen.

...

Det känns som om jag åkt långt bort, och jag är mycket trött.

...

Jag måste återfå innerligheten.

...

Idag känner jag stark aggression.

...

Jag har sytt gardiner och lampskärmar och ska köpa ett par sängar och en bokhylla.

...

Jag är en cello, som spelar ensam.

...

Den ständiga irritationen som tidigare fanns har nu förbytts i ett vemod.

...

Snön kom tidigt i år. Men det pendlar mellan plus och minusgrader. I dag var det slaskigt värre att gå till jobbet.

...

Varför detta lejon som ryter inom mej? och som jagar mej.

...

Så bankar och slår jag på verkligheten. Ju mer jag slår, desto överkligare blir verkligheten.

...

Ett vemod som gör att jag inte känner lust att sakna.

...

Idag kan jag se resultatet. Gjorde jag rätt? Kunde jag gjort på något annat sätt? Nej, svarar jag. Det var nödvändigt.

Lägger undan mina skrивerier. Är egentligen rätt trött på att läsa i dem. Det var så länge sedan. Det livet finns knappast längre. Ofta känns det som om det inte är mitt liv. Det är en berättelse som jag hört någon annan berätta.

Letar ändå vidare. Vill hitta något vackert. Så gör jag det. Det var många år senare. Det var också vid en sjö inne i skogen.

4.7 En sommaräng, en sommaräng, än en gång en sommaräng. Klöver, darrgräs, timotej, vitmåra, blåa, gula, vita färger. Vad kan jag mer begära? Morgonen darrar av hetta. Vad kan jag mer begära? Kärlek, fred, en social förankring. En kvinna går över ängen, stannar i strandkanten, tar av sej och simmar ut. Sjön är stilla. Det plaskar. Huvudet blir äggformat. Simmar på rygg. Brösten blommar i vattenytan. De vita benen sparkar. Vad kan jag mer begära? Att livet vore evigt. Hon solar sej i strandkanten, viftar bort flugor. Vad kan jag mer begära? En kärleksakt i gräset, en omfamning, ett skeri av vällust. Sen åter allt tyst, stilla som sommarmorgonen, som sommarängen. Klöver, darrgräs, timotej. Vad kan jag mer begära? En frukost tillsammans, ett jag-du-ord, att dagen blir sång, att sången kommer inifrån, från djupet. Långt borta hörs ett fågelskeri och så ett till, en hel fågelkör, kanske längtan, vällust, kanske klagan, en väldig kör av klagoskeri och andra svarar, en konsert. Så kommer vinden. Morgonen darrar av hetta. Jag ser Jorden snurra i den tomma rymden och hur fågelsångsmormarna rör sej som en våg allteftersom klotet vrider sej. Vad kan jag mer begära?

Ladan fylls sakta. Solen finns som ett gitter genom laduväggarna. Vi lär oss andas, fylla kroppen med luft, hålla andan. Det gör ont, kroppen blir större. Vi andas ut, låter luftmolekylerna försvinna ut i

världen till andra själar och krypa in i våra egna celler och finna sitt eget universum.

Jag ser in i en annans öga, en annan ser in i mitt. Längre, så länge att bara ögat syns. Jag kryper in i ögat och berättar om allt jag älskar: ängarna, vinden, marken, människorna, att leva nära. Nuet stannar och den varma tonen omsluter och innesluter även det omöjliga. Jag ser in i irisens svarta hål och anar en annan längtan, ett rum fyllt med lusten att leva, att spränga sitt skal, vidga sej själv, bli stark.

Vi badar, vi äter, sitter i solen, i skuggan. Vi sjunger och romaniorden snubblar ur den vidgade strupen. Vi andas in varandras röster och fyller ladan med främmande klanger. Vi frågar oss inte om vi sjunger vackert, vi letar efter kraften inom oss, känner kärleken till sången och den stora Ida som är tjock och halvzigenerska ler och bejakar.

5.7 Jag ser åter in i en annans öga. Ser sorgen, ögat blir fuktigt, nära, det rinner tårar. Det är vackert, vackert som Ida säger. Sorgen kryper sakta ut, rinner efter kinderna. Ändå skiner solen, ändå är det varmt, ändå hörs fåglarna. Vi berättar våra sorger, mor som jag velat tala med, fars bitterbet som jag inte kunde göra något åt, mina barns stressiga liv, kvinnor som jag inte kunnat ge det jag velat. I det andra ögat finns sorgen av ett förlorat barn. Ett barn som försvann för 14 år sedan. "Jag tror, nej jag vet att han lever, men varför hör han inte av sej." Tysta ser vi ögonen, inga tårar rinner och vi kramar varandra.

Efteråt sjunger vi med hela vår sorg, först alla sen var och en. Aldrig har jag tagit i så, aldrig har jag sjungit med sådan inlevelse. När var och en sjungit svarar vi andra med all vår närvarande kraftsång, och solen skiner in mellan laduväggarnas glesbräddor. Så har sången blivit kraft, kraft att leva, med sej själv och med varandra. Våra tårar är pärlor som fuktat jorden.

Vi sitter på golvet, våra fötter pekar inåt mot ett centrum. Vi pratar om känslor: glädje, sorg, ilska. Vi är inestängda i en liten ask där vi känner oss trygga, rädda att gå ut till känslorna. Ska vi sjunga sant måste vi ut i det fria. Ida upprepar sej och jag blir otålig, uttråkad, okoncentrerad men svarar ändå att jag är lycklig, det är det alternativ av fem som bäst stämmer när frågan går runt i rummet. För lyckan finns där, den är sann. Vad gör det att tiden går, det korta ögonblick då något kan hända kan komma flygande när som helst, när jag minst anar det. Ofta talar Ida om systemen som trycker ner oss, pressar ner oss i den lilla asken. Jag tänker: Var finns det system som inte trycker ner oss? Kan vi leva utan system? Vi organiserar inget, allting händer när det händer, när vi råkar mötas längs skogsstigen, några vägar finns inte för de kräver system.

7.7 Jag tänker på Gustav. I gårkväll när vi satt på våra sängar i den gemensamma sovsalen, det var varmt i rummet, man kunde bara sova med lakan på, nattljuset silades genom de vita tunna gardinerna, det doftade gamla golvbrädor, timmerträ och god gemenskap. Gustav berättade om sin familjs flykt från Tyskland 1939. Fadern hade lyckats komma ut ur ett läger. De möttes i Oslo, där de stannade till 1942 då de måste fly vidare i en fiskebil, till en båt som de fick ro trots att isen lagt sej. Fadern var tvungen att fly instängd i en fiskebåt över oslobukten, kom till Hunnebostrand. Bara av en slump och genom en notis i en lokaltidning, en tidning som de sparat, fann de varandra. Gustav är liten, smal, har exem och är allergiker. Han är läkare och har jobbat med det mesta, nu hjälper han gömda. Han är till åren, nästan pensionerad och när han sjunger ser han ut som en svulten fågel och låter så också.

Vi andas. Ida räknar. Vi håller andan. Ida räknar. Det gör ont, kroppen blir större. Vi sjunger våra sorger. Var och en sjunger om den största sorgen i sitt liv. Rummet, ladan fylls av gråt, av äkthet, av tårar. Jag gick ifrån min familj. Var är min mor, varför övergav du

mej? Han var så hård. Jag visste att det var sista gången vi sågs. Jag blev övergiven. Rummet, våra blickar blir varma, ja hela kropparna värms av våra äkta livsorger. Var och en sjunger ut allt som ligger samlat i varje liten cell i våra kroppar. Vi kramar varandra och det är som Ida säger, våra sorger ger kraft, vår sorger värmer varandra.

8.7 Samma morgon, samma promenad ner över ängen, samma simtag i samma brunklargula insjövattnen, samma otroliga sommarvärme. Ändå borde jag ha sovit längre. Det var konsert i Avesta i gårkväll. Ida och hennes vänner sjöng så den gamla hyttan vaknade och började smälta malmen igen. Och vi, vi glädje- och sorgbarn från Sverige öppnade våra munnar, öppnade våra sinnen, vår lust, och publiken tog emot och bakom stod zigenarna och gav oss ton. Sen blev det fest, maten dukades i festsalen, trots att vattnet hade tagit slut och det bara fanns vin att dricka men det gjorde inte mej något. Jag dansade fast klockan var över tolv och Åsa bara med tvekan lät sej snurras, men jag gav mej inte. Min ljusröda skjorta blev svettig, mina bara fötter stampade brädgolvet och Åsa log och snurrade allt häftigare. Halv tre la jag mej, då sken fullmånen mellan granträden och fåglarna tog över festen. Jag tog en insomningstablett och sov till sju som vanligt och det var som vanligt tyst i huset när jag smög upp och gick ner till samma bad, som igår, som i förrgår och dagen innan. Ändå går man aldrig ner i samma flod två gånger.

Det är sista dagen, vi sjunger och bandar alla våra sånger. Vi kramar romerna, de har 30 timmars resa hem. Jag säger till Maruschka: Jag kommer alltid att minnas dej. Och jag dej, svarar hon och ler. Jag ser henne framför mej när jag sjunger. Hon ställer sej intill mej och pekar försynt med sitt vackra finger uppåt. Jag höjer tonen, tar i allt vad jag kan, tonen skriker i mej, jag pressar uppåt. En liten försiktig rörelse med fingret och jag hör min röst långt där uppe och Maruschka ler, hennes mörka ögon strålar. Jag blir varm, min röst vilar i höjden. Livet är sång, ögon och kärlek.

Veckan är slut. Jag kysser Maruschka och säger: Nu har jag kyssit en zigenerska. Maruschka ler. Vi står på rad när deras skåpbil passerar. Vi packar. En efter en ger sej av.

Kryper upp på loftet. Tänker att detta minne ska jag tänka på när jag vilar för sista gången. Maruschka, Maruschka, vad du var vacker.

Strax innan jag somnar tänker jag på kärlek. Att en forskare anser att kärleken uppfanns när hjärnan hade blivit så stor så att den inte kunde vara färdigutvecklad när barnet föddes, modern måste vårda barnet och behövde hjälp av mannen för att samla mat, mannen var tvungen att hjälpa till. Det är denna empati som kallas kärlek. När man ställer upp för varandra. Vill varandra väl, när man litar på varandra.

Ändå finns det i kärleken något överjordiskt som får oss att skapa, att begå heroiska handlingar. Inspiration, lusten att leva. Allt vad vi människor strävar efter.

Det är kanske så att jag älskar kärleken. Jag älskar inte en speciell människa, jag älskar det som man kallar kärlek. Män kan jag i alla fall tro att de är lika som jag, men kvinnor ... de är på något sätt kvinnor, som fenomen, som grupp. Jag ser det jag vill se, det mina djuriska instinkter säger mej att jag ska se. Maruschka, vad du var vacker. Den som har den vackraste kvinnan få de vackraste barnen. Ändå vet jag inte om vi människor har blivit så mycket vackrare med generationerna. Och lycka är kanske inte att vara vackrast.

Jag förstår att ska jag kunna somna så måste jag få stopp på tankarna. Jag har haft lite svårt på sistone med sömnen och vill helst inte ta några tabletter som jag alltid gjorde förr.

Jag lyssnar till regnet som smattrar mot taket, det är musik.

Och vattnet som rinner ner i små forsar från taket, det plaskar mot marken. Och vindarna viner över träden, som knakar och brakar. Visst är det musik.

12

En underbar morgon. Vita fjärilar jagar varandra, sätter sej på blommorna. Humlor och bin surrar. En fluga söker på mitt ludna ben. Det killar och rätt som det är rycker benet till. De röda rönnbären lyser i solen. En svag vind får träden att prassla och på sjön kommer snälla kårar svepande. Vinbären på de gamla buskarna är mogna, både de röda och svarta.

Jag sjunker in i denna stillhet, till det som en del kallar det inre livet. Då det lilla jaget utplånas och bara det stora livet finns. En liten spindel svävar framför mej. Jag koncentrerar mej på dess rörelse. Jag drar fingret genom luften och spindeln gungar. I vissa lägen glänser träden, en silversträng i luften. Jag är i nuet som det så vackert heter. Sitter så ganska länge. Men så startar den lilla motorn, den som vill vidare, som får mej att resa mej.

Jag tar bussen till stan för att låna nya böcker. På torget står ingen och spelar. Trängs på gågatan. I skyltfönstren blir trosorna allt mindre. På gatan visar unga kvinnor magen. Jag är förvånad över mina egna känslor. Det är nästan så att jag måste anstränga mej för att känna något. Det finns en slags behaglig njutning som inte sitter i underlivet utan i överkroppen. Jag vill kramas, bara tycka om. Inte bara dessa ungdomliga skönheter, även de lika gamla som jag ger mej lust att kramas. Ska jag inte älska någon mer gång, tänker jag. Har jag älskat för sista gången, varit så där underbart förälskad. Aldrig mer.

Den lite knubbiga bibliotekarien, som jag ibland skojar med, rekommenderar, när jag frågar henne, en bok. Den är

bra, säger hon bara. Hon brukar annars rekommendera skräckromaner.

På kaféet är det lugnt och lite folk, det är skönt att som omväxling sitta här och läsa.

Jag tar fram boken.

Så öppnar sej havet ånyo, likt Venus uppenbarar hon sej. Solstrålar faller över den nakna, våta kroppen och får dropparna som rinner nedåt att skimra likt pärlemor och ädelstenar.

Bröstvårtorna på de fasta bröstet glänser, hennes kropp glimmar röd som elden ...

Två män kommer in. En pratar högt, verkar något uppjagad. Jag blir först irriterad men kan sen inte låta bli att se på dem. De gör som jag, betalar och hämtar kaffe vid serveringsbordet. Han som pratar, både med mun och armar, stöter till kompiserna så att koppen hoppar till och han spiller kaffe på duken. Jag hör hur den skyldige ber om ursäkt, tar ett par servetter och torkar upp samtidigt som han pratar. Han är rätt kort, rätt satt, långt tunt vitt hår, skäggig och kraftiga mörka glasögon. Han bär en hängig vinröd blazer. Den andre, i en grågrön kostym, lite slapt tjock, men längre, han nickar då och då lite lamt.

De sätter sej vid ett bord strax bakom mej. Mannen fortsätter när de satt sej att lika envetet prata och det är inte svårt att höra. Det är märkligt hur en del kan prata högt utan att låta sej generas. Funderar på att flytta till ett annat bord eller kanske gå.

‘Skulle inte jag veta att vi sitter fast.’

‘Men du har inte fattat ...’

Jag sneglar över axeln. Ser den längre dra handen över hakan, som om han tänker. Den kortare fortsätter lika envetet.

‘Vad ska politikerna göra? Det är strukturerna man måste ändra. Om man inte ...

‘Du gör dej bara löjlig. Marknadsekonomin kan man inte ...’

Jag låtsas inte höra utan ser ner i min bok. Jag känner den längres bullriga mörka röst bakom min rygg när han avbryter.

Den korte är lika snabb att ta för sej, hans röst är ljusare, självsäker, varm och tydligt. Han skulle kunna vara skådespelare.

‘Men begriper du inte att i det ekonomiska systemet finns det en inneboende logik ...’

‘Ja du sa det. Men hur fan ska det gå till när alla sitter fast som du själv säger. Som att lyfta sej själv i håret ...’

‘Tänk dej ett stort pariserhjul som bara snurrar fortare och fortare och där sitter vi människor i våra korgar och pysslar.’

‘Och du tror att vi kan få stopp på hjulet?’

‘Javisst. Vi ägnar oss åt korgarna och struntar i hjulet.’

‘Och du har lösningen!’ säger den längre nu lite överlägset.

‘Så länge vi människor är helt beroende av marknadsekonomin så kan vi inget göra annat än putsa lite. I en marknadsekonomi är slöseri själva idén. Om vi bara blev oberoende ...’

‘Oberoende. Har du inget annat att komma med. Hur fan ska det gå till, det är ju löjligt. Hur skulle det då gå med sjukvården ...’

‘Just det, nu har du fattat något, det är det det handlar om. Därför gör politikerna allt vad dom kan för att vi ska slösa. Ju mer vi köper desto bättre sjukvård. Det är just den kopplingen vi måste komma ifrån.’

‘Ju mer vi arbetar desto bättre sjukvård kan man ju också säga, det är väl rimligt?’

‘... och vad är det vi gör, vad är det vi tvingas tillverka, vi skapar behov för att ha något att göra och vi måste skapa nya behov i allt snabbare takt ...’

‘Nu är du där igen, hur fan ska det gå till?’

‘Vi måste bli självförsörjande och oberoende ...’

‘Det där tror du väl inte själv på. Vad blir det då för sjukvård, handpåläggning, zonerapi!’

‘Det blir det nog snart ändå. All vård blir bara dyrare ...’

Min far och jag, vi satt vid kaffebordet i vardagsrummet. Att munhuggas var som en kärleksförklaring, ett sätt att komma varandra nära. Jag vänder mej om.

– Ursäkta att jag lägger mej i men jag undrar också hur det ska gå till. Hur ska man kunna bli självförsörjande?

De två männen vänder sej mot mej. När de ser på mej tror jag att de ska fråga vem jag är, men han som anser sej ha lösningen svarar som om han redan kände mej.

– Alla är idag så upptagna med att diskutera detaljer, om vi ska ha den eller den prylen, när det är själva förutsättningarna vi måste ändra på. Vi måste förstå orsakerna varför det ser ut som det gör.

När jag nu ser honom på nära håll är han inte så stilig som jag förväntat mej med tanke på rösten. Små grisögon och en ganska klumpig näsa, tjocka läppar. Den andre, den längre och kraftigare, har något godmodigt över sej, han småler när han upprepar:

– Ja hur fan ska det gå till?

– Vi måste utveckla en ny lokal valuta. Varje kommun skulle ha sin egen valuta.

– Du är inte klok, invänder den längre genast.

Under några sekunder och medan de käbblar hinner jag se mitt sommarkollo när jag gick i realskolan. Vi tävlade jämt,

jag var bra i simning, vi simmade över sundet, och jag vann terränglöpningen. Jag avbryter dem.

– Du, när jag var på kollo en gång gjorde vi våra egna pengar. Du skulle sett vilken svartabörshandel det blev. Dom som inte behövde sina kollopengar sålde mot vanliga pengar eller gav dom till vissa som dom gillade och som då kunde konkurrera ut dom andra.

– Så var det också i Östeuropa, säger den länge lite uppgivet.

Den korte lyssnar och svarar lugnt.

– Det är riktigt, ni har rätt, det går inte att använda pengar, dom är alltid konvertibla på ett eller annat sätt. Men idag finns det dataprogram som löser detta. Inom en kommun kan man ha ett program där man reglerar vars och ens lokala kapital. Och har man inget konvertibelt mynt så stannar pengarna inom kommunen. Då kan man också göra arbetsinsatser istället för att betala skatt. Och det är en stor poäng. Då slipper man bli lönearbetare. För den största vitsen med det lokala systemet är att är en kommun självförsörjande så kan den ställa krav på den stora globala ekonomin.

Den andre, den längre mannen lägger sej i igen.

– Så du menar att man ska ha både en global och en lokal ekonomi? Och det tror du skulle gå. Och fattar du inte att ingen förstår allt det där. I en demokrati så ...

– På samma sätt som alla kommer att vara tvåspråkiga. Vi ska ha en globo och en loko. Marknadsekonomi i det stora där var och en kan jobba hur mycket han eller hon vill och så en lokal baseekonomi med grundtrygghet. Det är lösningen på miljöproblemen, på all stress. Ja på allt ...

– Och det tror du på?

– Visst. Marknadsekonomi och planekonomi samtidigt, som två vänner men skilda från varandra. Det är det som är lösningen. Den tredje vägen.

Den längre säger med ett visst eftertryck som om han vill ta initiativet:

– Nä du, inget går att förändra för alla har blivit så brända av historien, av alla misslyckade försök. Men jag håller med dej vi skulle behöva någon form av planering men den måste i så fall skötas av FN, vi skulle behöva en världsregering. Ett FN som kan ge ramarna åt marknaden. Det är enda möjligheten.

– Och det tror du på, du ser hur dom käbblar. På dom stora mötena händer inget och allt blir bara värre.

– Det är i alla fal enda lösningen, säger Hilding nu lite håglöst.

– Nä du, det kommer att bli nödvändigt att vi tar saken i egna händer. Och några måste börja visa att det går.

– Du är obotlig.

– Se i Argentina, Brasilien där organiserar man sej i ...'

– Det där tror du inte själv på, säger den långe och lutar sej tillbaka.

Jag kommer plötsligt att tänka på en bok och efter en kort väntan säger jag:

– Har du läst boken Blindheten av Saramago?

Både ser med misstänksamhet på mej.

– Den handlar om en kvinna som spelar att hon själv är blind för att få följa med sin man till ett isoleringsläger för blinda. Många har plötsligt blivit blinda, man tror att de har en smittosam sjukdom och stänger in de. Hon som är immun mot smittan är den enda seende bland en massa instängda blinda. Hon tvingas se på när de blinda blir alltmer brutala, hur de slåss om mat och annat för att överleva. Det är kanske så du känner dej?

Mannen, den korte, ser på mej, tittar länge och nu kommer frågan.

– Och vem är du då? om jag får fråga.

Likväl blir jag överrumplad och jag vet inte vad jag ska svara. Hur svarar man egentligen på frågan: Vem är jag? Ska jag säga: Jag tror inte på någonting, jag lever för stunden och hoppas att jag inte gör så mycket skada. Men så erinrar jag mej att jag fick samma fråga en gång för länge sen. Det var på en trädgårdsfest där jag hade suttit tyst rätt länge. Plötsligt vände sej en kvinna till mej och ställde precis den frågan, precis de orden: Vem är du då? Då tänkte jag inte utan sa spontant: Jag tror inte på någon gud, jag har hjärtat till vänster och jag har pengar så jag klarar mej. Ungefär så minns jag att jag svarade. Det blev en intressant diskussion efteråt, mest om gud.

Jag svarar som den gången, jag kommer inte på något annat. Det är möjligt att jag därmed retar mannen för han ser nästan aggressivt på mej.

– Tror du verkligen att jag vet något om dej om du säger att du står på vänsterkanten. Det är det en jävla massa människor som säger.

– Något säger det i alla fall. Jag tror att människor på vänsterkanten tänker mer altruistiskt.

– Det är möjligt men frågan idag gäller: Ska man styra ett samhälle uppifrån eller tillåta individerna att själva vara motorn som håller det hela igång. Det är det som är frågan. Det är det man på vänsterkanten inte gjort klart för sej. Man vill tro att det går att ha både personlig frihet och statlig styrning. Jag har aldrig förstått hur anarkister och socialister kan ha något ihop annat än att dom vill ändra på allt.

Jag är på väg att säga något om att staten kan väl styra vissa saker men inte allt men hinner inte argumentera förrän han fortsätter och nu än mer uppjagat.

– Och är det några som inte vill förstå det ekonomiska systemets logik så är det ni socialister. Ni tror ni har svaret själva, att det är kapitalism som är problemet. Fattar ni inte att det alltid kommer att finnas någon som äger, som kan samla kapital. Även om det är ett kollektiv så lyder ni under marknadens lagar. Det är marknaden som är problemet. Nej det är så jävla lätt att säga hjärtat till vänster. Och dessutom vill ni elda på ytterligare, ha fler offentliganställda, jättebra, men fattar ni inte att då måste vi producera och konsumera mera för att få råd till välfärden. Även offentlig konsumtion är miljöförstörande eftersom den är beroende av produktionen. Det är det många på vänstern som inte vill fatta.

– Kan man inte ta av dom rika? det finns det ju gott om idag, inflikar Hilding.

– Visst det räcker ett tag men det är ingen långsiktig lösning. Nej vi måste ha ett annat ekonomiskt system, inte någon jävla statskapitalism utan en lokal ekonomi, en basekonomi som ger människorna trygghet.

– Hur ska man få råd till välfärden i ditt samhälle då?

– Man kommer att ha samhällstjänst, det är enda möjligheten.

– Ett slags planekonomi i det lilla, menar du?

– Ja. Alla måste jobba några dagar för det gemensamma. Och det kommer att göra alla gott.

Jag kastar ett öga på den andre men han ser bara lugnt på mej. Demagogen avbryter sej själv.

– Vad var det mer du sa att du var, jovisst du tror inte på gud, säger du.

Han ser nästan uppgiven ut.

– Ta ifrån människorna hennes gudar, någon tröst kan dom väl få ha?

Jag svarar:

– Människor kan väl få tro på vad som helst om det ger tröst, men ...

– Man kanske skulle ha en gemensam världsreligion, säger den långe. Vi slår ihop alla gudar till en.

– Vore bra, svarar jag, men problemet är att det handlar om makt, man bildar sekter. Är det något som religionerna är så är dom rasistiska. Man utestänger andra, det är själva poängen med att skapa en religion.

Den korte avbryter.

– Du läser mycket har jag förstått. Du behöver inte läsa länge förrän människorna i boken finns för dej. Du blir engagerad, vill veta hur det går för dom. Ändå är det bara en författare som sitter och hittar på. Det finns författare som får brev från läsare som undrar hur det gått för romanpersonerna. Nä du, dom gamla myterna lever, och skulle dom dö skaffar vi nya. Såna är människorna.

Den långe bryter in.

– Eftersom det idag är så svårt att förstå vilka krafter det är som styr i världen, staterna och dom vi röstar på blir ju allt svagare, så tror jag att människorna alltmer kommer att ty se till någon religion. Människorna behöver någon slags om inte förklaring så i alla fall något som ...

– Eller så är det just denna förmåga, avbryter jag och vänder mej mot den korte, att skapa en alternativ verklighet som är problemet. Människor lever alltmer i den världen och vill inte förstå hur den verkliga världen fungerar. Därför vill heller ingen förstå att du har lösningen.

Jag tycker jag finner mej snabbt och tror att han ska hålla med. Han ser i alla fall lugnare på mej.

Jag fortsätter.

– Jag har egentligen, om jag ska vara allvarlig, aldrig förstått vad man menar med en gud annat än att man kan kalla det obegripliga för gud. Men det förstår jag inte vitsen med.

Den länge återkommer, nu lugnt och sakligt.

– Det är inte frågan om det är förnuftigt eller inte, människan behöver förklaringar. Vi vet inte hur det ser ut bortom det sista universum och vi förstår framför allt inte meningen med allt. Därför gör sej människan förklaringar. Och eftersom livet är ett mysterium så får förklaringarna även innehålla det obegripliga. Jag kallar mej själv för religiös, jag har bestämt mej för att det är bäst så. Jag mår helt enkelt bäst genom att tro att det finns något gott.

Jag känner mej ställd, vad ska jag säga. Vad har jag föranledning att ifrågasätta.

Så säger den korte lätt lakoniskt:

– Människorna älskar sagor och mysterier, det gör livet rikare.

Jag ser det som en möjlighet att komma från ämnet och säger:

– Du menar att det varit ett överlevnadsvärde för människan att lura sej själv.

– Javisst ...

– Men du menar nu att det skulle vara ett överlevnadsvärde i att våga se sanningen om ekonomin.

– Bra, javisst ... Det ser ut som om han, den korte, vill fortsätta på ämnet men så ångrar han sej, ser mej i stället i ögonen och säger:

– Nä du, säg mej i stället vad du brinner för och jag ska säga dej vem du är.

Jag som trodde att samtalet var över blir ställd och även provocerad. Vad brinner jag för egentligen? Jag hittar inget svar men säger:

– Dom som brinner för något brukar vara farliga, tappar lätt omdömet.

– Det var inget bra svar.

– Svara själv då, vad brinner du för?

– Har du inte förstått det, jag brinner för den lokala ekonomin, den är lösningen på allt. Fick vi en lokal ekonomi så blev vi också solidariska då fick vi hjälpa varandra, kämpa gemensamt. Hela det här giriga konkurrenssamhället skulle dö. Keynes sa att vi måste vara giriga i hundra år, sen skulle något annat komma. Det har snart gått hundra år.

Den länge vänder sej mot mej och säger:

– Ja du, så här kan vi sitta och gnabbas.

Den korte svarar med ett hjärtligt skratt. Jag passar nu på att resa mej och säger lite nonchalant:

– Ja vi ses kanske igen.

– Du är välkommen, säger den korte och den andre nickar. Det är alltid roligt att prata, och vi behöver lite nya tankar.

Jag nämner mitt namn och tar dem båda i handen.

Den korte säger:

– Ragnar, men dom flesta säger Ragge.

Den längre säger:

– Hilding.

När jag kommer ut på gatan är det klart, en lite kylig vind, det känns skönt. När jag gått en bit och åter närmar mej centrum funderar jag förstås på vad jag egentligen brinner för. Jag känner mej anklagad. Måste man brinna för något, är de inte farliga. Det låter så stort, brinna för något.

Centrum är dött, affärerna har stängt. Jag hör mina egna steg och mina tankar.

Ju mer vi köper desto bättre sjukvård får vi. Ja det är märkligt. Ju mer man snålar och sparar desto sämre välfärd får vi ... En dag kommer vi att få den vård, den kommunala service som var och en har betalt för. Vi kommer att få ett kort där det står hur mycket vi har handlat för och hur mycket moms vi betalt och så får vi service för den summan. En slags omvänd ransonering. Och så kommer man att köpa och sälja rättigheter till det offentliga ... det kommer att finnas en marknad för ... en lokal valuta ...

Jag passerar en kiosk och stannar av gammal vana och läser löpsedlarna. När jag ser veckotidningsreklamen intill och läser om kändisarna slår det mej det som mannen sa om vad som händer när man läser böcker. Tidningarna behöver bara skriva ett par gånger om någon människa så blir hon levande, när människan blivit kändis kan de skriva och hitta på vad som helst. Bibeln var en av de första böckerna och det var under lång tid den enda bok man läste, det som står där blir så levande att det blir sant. Det är så förbannat sant att människor offrar sina liv för det.

Tankarna fortsätter i bussen och återkommer till mannens idéer om ekonomin. Om jag ställde mej upp här i bussen och frågade hur många som tror att om man klipper sönder tandkrämstuben och tar den sista krämen, eller klämmer ur sista droppen ur filmjölkskartongen, eller sköljer ur och torkar plastpåsar så får vi sämre sjukvård, mindre pengar till skola och kulturen. Hur många skulle hålla med om det? Det är svårt att bara tänka så.

Visst har han rätt. Det är detta beroende av tillväxt som tvingar oss. Det är därför allting rullar på. Men kanske en dag när det blir nödvändigt.

På kvällen skriver jag:

*Världen ser ut som den gör för att människor tänker på annat.
Människor tänker på annat för att världen ser ut som den gör.*

Ändå är det frågan vad jag brinner för som mest upptar mina tankar på natten. Jag måste erkänna att jag känner mej störd, man bör vara engagerad, göra något, tro på något. Men jag hittar inget. Mina föräldrar trodde på något och blev bittra. Vad jag kämpar med är att inte bli bitter. Men kanske gör jag fel.

13

Sommaren lider. Varje morgon går jag ner till bryggan, dyker i vattnet som nu är behagligt ljummet. Simmar en lång runda, längre för var dag. Jag har ett märke vid stranden, en stor björk vars grenar hänger långt ut över vattnet, när jag passerat den så vänder jag och simmar så fort jag kan tillbaks. När jag passerar en stor sten, som en liten kobbe, tar jag ut det sista. Tvingar armarna. Njuter när mjölksyran plågar musklerna.

Efter att ha vilat något tränar jag på undervattenssim, känner hur jag lyckas hålla andan allt längre. Men fortfarande får jag lätt panik så fort huvudet kommer under vattnet, när jag inte kan andas.

Ställer mej på bryggan, gör mina rörelser, en slags långsam dans. Sen sjunger jag som jag brukar. Då det blåser kommer inget eko, det gör att jag tar i ännu mer, fullkomligt vrålar. Det är härligt, hela bröstet öppnar sej, jag blir väldig.

Efter morgonritualen sitter jag på bryggbänken och äter min frukost. Lyssnar till morgonljuden, ser dagen komma.

Det är skönt med denna ritual, ett fast mönster.

I övrigt låter jag dagarna bli vad de blir. Omväxlande jobbar jag med resonanslådan, lagar något, går igenom mina anteckningar, läser böcker. När jag går promenader eller tar det lugnt tänker jag allt mindre. Jag hittar då och då en ro och en ensamhet som jag mår bra i.

Mitt trädgårdsland har blivit liggande. Jag kommer mej inte för att gräva i det. Det blir inget att skörda i år. Kanske beror det på att byggmästaren ligger därunder. Han har blivit en vän, det känns tryggt att han ligger där.

Idag har jag i alla fall bestämt mej för att åka in till stan. Kanske sitter de där. Funderar ett tag på att cykla men det ser ut att kunna bli regn så jag tar bussen.

I stan rusar människomassorna som vanligt målmedvetet mellan affärerna. Anslagstavlorna är fyllda av underhållningsaffischer. Jag förstår knappt vad de handlar om. Ett nytt språk. När jag närmar mej kaféet börjar det småregna. Som på beställning, tänker jag.

Visst, de är där, sitter vid samma bord som sist.

– Hej du, slå dej ner. Det var ett tag sen.

Tvekar ett ögonblick om jag ska sträcka fram handen, gör det. Båda tar kraftiga tag. Sätter mej på en av de lediga stolarna med min kaffekopp och kaka.

– Kul att se dej. Vi pratar just om demokrati, säger Ragge och skrattar. Vad anser du: Blir världen mer demokratisk?

Jag tänker inte utan svarar som om jag gått och tänkt på just detta.

– Det är i alla fall det enda acceptabla.

– Kvasidemokratier, svarar den korte. Diktaturer försöker göra sej rumsrena genom fiktiva val. Det är pengarna som styr, sen kan man kalla det för demokrati om man vill.

– Pratar ni alltid politik? frågar jag.

Hilding vänder sej mot mej.

– Det var bra att du kom, nu får du komma med något nytt.

– Jag är rädd att jag inte har så mycket att komma med. Men nu vet jag vad jag brinner för: Samtalet. Samtalet håller på att gå förlorat. Alla bara pratar om sej själva och påstår en massa. Ingen lyssnar längre.

Jag fortsätter.

– Jag gillar er när ni pratar, ni bråkar men ger inte upp. Min far och jag bråkade också, alltid, och vi älskade varandra. Det var i angreppen vi lärde känna varandra, vi var som brottare i närkamp, och det var kärlek, riktig kärlek.

Ragge nickar instämmande och säger:

– Visst, alla blir mer och mer tysta.

– Jag tycker alla babblar på som fan, säger Hilding och skrattar högt.

Men jag behåller allvaret och säger:

– Visst är det en jävla massa babbel. Men vi måste tala om det som är viktigt. Samtala för att förstå varandra. Och vi måste lära oss lyssna. Alla. Vi måste prata på riktigt. Kanske inte för att vi kan rubba det stora, men för att vi kan göra det lilla. När jag säger det hör jag själv hur snusförnuftig jag låter, känner mej plötsligt löjlig.

– Visst har du rätt, säger Ragge lite slappt, tror du inte att jag har försökt.

Det blir tyst några sekunder.

För att släppa ämnet frågar jag:

– Du har vad jag förstått bott här länge kände du byggmästaren han med det underliga huset, han som försvann?

– Andreas, jovisst kände jag honom, svarar Ragge direkt. Vi hade mycket gemensamt. Under många år var vi som kompanjoner. Han byggde, jag fattade besluten, kan man säga.

När han berättat allt vad de gjort tillsammans, allt de byggt, alla projekt de varit med i, frågar jag.

– Han tröttnade visst och reste bort?

Han tänker ett tag.

– Det var mycket som hände för honom. Problem i äktenskapet. Ändå var det nog en annan händelse som jag tror hade större betydelse.

– Berätta.

– Det låter kanske inte så märkvärdigt men jag har ofta tänkt på det, och jag har förstått att det påverkade honom. Vi seglade mycket tillsammans. Han var en duktig seglare. En gång hände något. Det förändrade både hans och mitt liv, även om jag inte förstod det förrän senare, och kanske inte han heller. Vi satt på en berghäll och grillade kyckling, när han ätit färdigt gick han ner till stranden för att skölja av sej. Det tog tid, jag undrade vad han gjorde. När han kom tillbaks var han alldeles svart och kladdig om händerna. Vi skämtade först sen pratade vi om det jävliga med att dumpa olja i haven. Det tog flera månader innan vi sågs igen. Då berättade han att han skulle sluta att bygga och sa att han skulle resa utomlands. Jag förstod inget då, men som jag sa så förändrades sen även min värld. Ska jag vara riktigt ärlig så var det han som fick mej att börja tänka.

– Vart reste han då?

Han drar på det.

– Det vet jag egentligen inte. Han skulle ut i världen, sa han.

– Han skilde sej också i samband med detta eller ...?

– Jo det är riktigt. Jag tror att frun inte stod ut med honom sen. Hon hade ju rika vanor. Det var tragiskt för jag vet att han tyckte om henne.

– Vad vet du om henne då, hon försvann visst också utomlands har jag hört.

– Hon blev sjuk efter en otäck olycka, vet jag, och engagerade sej sen i någon slags biståndsverksamhet.

– Han kom visst tillbaks.

– Jo efter några år.

Vi pratar en stund om vad det är som kan få människor att ändra sitt liv och beteende. För en del behövs inte mycket, för andra tycks inget vara tillräckligt.

När jag tänker fråga mer om byggmästaren blir jag avbruten, det kommer in ett gäng ungdomar som stöjar och bråkar och Ragge börjar tala om hur jobbigt ungdomen har det nuförtiden.

– Dom är desperata, säger han.

– Ja dom behöver något vettigt att göra.

– Det kommer att finnas jobb, vänta bara.

Men jag ger mej inte, nu vill jag höra mer och frågar utan omsvep:

– Kan du berätta mer om byggmästaren?

Han ser på mej, stirrar mej länge rakt i ögonen. Men så anar jag ett leende.

– Du kanske tycker att jag är naiv men då skulle du lärt känna honom.

– Så du vet vart han tog vägen?

– Ja det kan man säga. Åter sitter han tyst och jag undrar om jag varit för påflugen. Men han svarar efter en stund.

– Du minns kanske hur det var på sjuttioalet efter energikrisen och det där.

– Lite minns jag väl. Kärnkraftsvalet, man skulle spara på el och så satte man in direktverkande el i vartenda nybygge.

– Det var väl det som gjorde att även han förstod att man aldrig skulle kunna stoppa utvecklingen med demokratiska beslut. Politikerna sitter i en rävsax, som du kanske har förstått. Det insåg han redan då.

– Du menar att han tappade lusten att bygga och gick och gömde sej?

– Inte han inte, han var inte sån.

– Så du vet vart han tog vägen?

Den länge har lutat sej bakåt, sitter tyst, iakttar sin kompis.

– Vad gjorde han då? frågar jag igen.

– Lugna dej. Vi ville båda göra något för att rädda världen men jag misslyckades. Han var mer insiktsfull och konkret skulle man kunna säga.

Nu säger jag inget för att inte störa honom, avvaktar bara. Han ser ut att tänka en stund innan han fortsätter.

– Jag hade, i alla fall i början, någon slags tro att man skulle kunna övertala politiker och väljare att vi måste begränsa oss. Han trodde aldrig det, jag tror han hade varit i den så kallade verkligheten tillräckligt länge för att se vad som var möjligt. Människor vill inte förstå, man förnekar i det längsta. Måste gå till källan sa han. Vilken källa tror du han menade?

– Den mänskliga girigheten, säger jag snabbt. Men hinner tänka att han måste mena det ekonomiska systemet. Och säger det.

– Ja det skulle man kanske kunna säga, svarar han, men det var ju det han insåg att man inte skulle kunna göra så mycket åt. Vet du vad hela vår så kallade civiliserade värld bygger på?

– Det är lika bra att du berättar.

– De flesta tror att det är teknik och handel, att vi blir duktigare hela tiden. Han sneglar på Hilding, som ler. En gång i tiden så var det solen och det egna arbetet som gav mänskligheten kraft att växa. I över hundra år har det varit oljan. Flera hundra miljoner års solkraft ligger lagrad på några platser under marken. På hundra år har vi gjort slut på hälften. Det var detta han såg och förstod. Han var en av de första, i alla fall mej veterligen, som insåg konsekvensen av det som man nu kallar oljetoppen. Vi är snart där, vi gör inget idag heller annat än pratar och

marginellt satsar på alternativen, alla bara snackar. Men oljan ska upp.

– Det är ju för att vi är fångade, vi sitter i en rävsax, som du själv säger.

– Du verkar ha fattat något i alla fall.

– Kunde han göra något då?

– Han förstod att man aldrig skulle kunna få människorna att frivilligt sluta att ta upp den olja som går att ta upp.

– Det var väl inte så begåvat, det kan ju vem som helst begripa.

– Jovisst, men han sa att det finns en chans, en möjlighet och den skulle han ta. Han trodde ju inte att en demokrati kan göra så mycket, som jag sa, men en diktatur kan göra radikala förändringar bara den är upplyst.

– Det har vi väl alla drömt om. Se på Kina, dom är om möjligt ännu värre.

– Jo. Jag vet faktiskt inte om han trodde på det själv men han sa att det är enda och sista chansen.

– Nu får du komma till saken. Vad gjorde han?

– Har du inte fattat det. Du vet var det mesta av oljan ligger.

– I Saudiarabien.

– Jovisst, låg i alla fall. Kanske en tredjedel av världens oljetillgångar låg där, ingen vet riktigt hur mycket som är kvar. Förmodligen är det inte så mycket eftersom USA börjar överge dom och istället siktar längre österut där det också finns en hel del. Men för en tjugo år sedan var Saudiarabien klart störst leverantör av olja och där var det diktatur.

– Det är det ju fortfarande.

– Jovisst. Hursomhelst så såg han en chans att få kungen att bli upplyst. För att närma sej kungen förstod han att måste kunna visa hur oljesituationen såg ut i världen och

vad som skulle hända den dag då det inte längre går att ta upp lika mycket olja som världen behöver. Inte minst araberna själva skulle ju bli drabbade.

– Om oljan blir dyrare så tjänar dom ju bara mera.

– Jo ett tag till, men dom har satsat sina pengar i västindustrierna och blir det ekonomisk världskris, som är det troliga, så förlorar dom också. Och ju längre dom håller på desto värre blir det. Han läste även Koranen, försökte förstå islam och finna argument, ville lära sej att prata som dom religiösa araberna, förstå dom. Det var nog det svåraste, kanske var det därför han misslyckades.

– Hittade han inga bra argument?

– Jovisst, det finns många tankar om hänsyn till naturen i Koranen och ett enklare rättfärdigare liv. Mohammed var faktiskt inte så dum, en klok man.

– Som i alla religioner ... Så det var detta han gjorde när han försvann, försökte få dom att sluta ta upp oljan.

– Ja just det. Han berättade det för mej först efteråt. Han levde ett slags dubbelliv. Här hemma såg han ju ut som en slags bohem. Så åkte han ut i världen och var ett slags världsräddare. Han började med att köpa in sej i ett oljebolag, han hade ju pengar, och där fick han insyn i branschen. Det mesta är hemligt, sa han, men han lyckades få kontakt med människor, geologer och andra som kunde göra kvalificerade bedömningar. Man har räknat ut att det sammanlagt har funnits två biljoner fat olja under marken och att man inom kort kommer att ha förbrukat hälften. Men då gick det sakt i början. Du kan ju förstå nu när kineserna, indierna och andra också börjar frossa i olja att den inte kommer att räcka länge till.

– Så han trodde att han kunde förmå kungen att låta oljan ligga kvar?

– Just precis. Han tyckte att han hade kommit långt. Kungen började fatta något.

– Du menar att han träffade kungen?

– Ja, han sa så, där nere har dom ett slags direktdemokrati, man kan få audiens hos kungen. Han hade ju också kontakter inom oljebranschen, det hjälpte nog.

– Då blev han ju ett slags förrädare? Jag vill visa att jag förstår det här och fortsätter: Oljebolagen gör ju tvärtom, säger att dom har mycket mer än dom har bara för att hålla uppe aktiekurserna.

– Jovisst, du fattar det här.

– Ja det är märkligt.

– Javisst, rasar kurserna är det en massa folk som förlorar sina pengar.

– Hur gick det då?

– Han tyckte att han hade kommit långt men det fanns alltid någon som argumenterade emot.

– Precis som här, det sticker alltid upp någon som ...

– Och så var det kampen mellan shia och sunni. Dom bråkar ju om någon slags arvsrätt till Mohammed. Hade saudarabierna hållit igen så hade iranierna fått övertag.

– Dom borde prata med varandra. Även om det låter larvigt kan jag inte låta bli att säga det.

– Det har dom försökt i över tusen år. Religionen är bara en förevändning, det är makt det handlar om.

– Jovisst, det var ju det jag sa.

– Dessutom var ju USA beroende av att få tillgång till deras olja, deras egen höll ju på att ta slut. Dom hade gått i krig om dom inte fått vad dom ville ha. Argumentet var att oljan var en internationell tillgång. Inget enskilt land kan hindra någon från att ta upp den.

– Det är ju så vi ser det i Sverige också. Läs gruvlagen.

– Javisst, vem äger egentligen Jordens inre. Men han kom väl för sent också. Girigheten hade redan gripit dom. Dom hade investerat så mycket både i landet och för den egna konsumtionen att dom hade blivit beroende dom med. Dom behövde sälja varenda oljedroppe för att klara sina utgifter. Inte minst hade dom köpt vapen, ja det var ju det som inte minst USA gav dom som betalning. Kungen hade dessutom inte den makt byggmästaren hade hoppats på, han hade byggt upp sin makt på att ge gåvor och annat till sina undersåtar, framför allt sin släkt, han var tvungen att fortsätta. Han förstod att det inte räcker med diktatur, diktatorn måste vara begåvad också. Och dom är svårare att finna. Det är inte dom kloka som tar sej fram till makten och som sen kan behålla den. Det är dom som kan maktspelets regler.

– Så han kom ingen vart?

– Nej. Men han hade lärt sej något. Världen styrs av stora internationella konsortier, sa han. Både skurkaktiga och icke skurkaktiga tar för sej och politikerna måste samarbeta med dom. Det är väl därför som jag menar att man måste börja underifrån.

– Det viktiga är att vi gör den globala planeringen demokratisk, kastar Hilding nu in, verkar dock mest för att visa att han trots allt hänger med.

– Där är det bara korruption, det är stormakterna som bestämmer, svarar Ragge snabbt.

Jag avbryter.

– Så han kom hem besviken?

– Egentligen inte. Jag tror inte han fullt ut hade trott på det själv. Men han hade gjort sitt, sa han. Nej konstigt nog blev han inte bitter. Kanske hade han trott att en diktatur skulle kunna fatta kloka radikala beslut. Att den inte heller

kan det gjorde honom kanske besviken, det är möjligt. Han sa aldrig något om det.

– Vad hände sen då? Vart tog han vägen?

– Jag vet inte så mycket mer. Han ville vara ensam. Jag har musiken, sa han någon gång när jag frågade vad han gjorde. Jag vet också att han dom sista åren försökte komma på dom krafter som gör att det inte går för människan att ändra på utvecklingen. Det finns inbyggda motsättningar i våra system, i våra relationer, i själva grundförutsättningarna för att leva.

– Hur då menar du?

– Ja en sån enkel sak som att en demokrati alltid måste vänta på dom långsammaste, hur ska man då kunna styra världen när det nu är bråttom. Eller att människan bara kan ta kortsiktiga beslut, informationen om framtiden är alltid för osäker.

– Och nu är han borta?

– Ja han försvann utan att säga något. Polisen utredde, efterlyste honom men man har inte hittat honom. Han kanske finns någonstans. Ibland har jag tänkt att han åkte och sökte upp sin fru. Lever kanske med henne, ganska nöjd på någon avlägsen ö, vem vet. Han tyckte om henne, det vet jag. Om de nu lever.

– Det hade varit intressant att träffa honom.

– Ja han var en hygglig och intressant människa, såna som det inte finns så många av.

När jag ska till att resa mej och gå, böjer Ragge sej och tar upp något ur väskan och säger:

– Läs det här och så ger han mej några pappersark. Och kom ihåg att felet med dom flesta är att dom tycker en massa utan att analysera problemet.

– Jo jag har förstått att du menar det.

Jag tar emot arken, lägger ner dem i min väska, reser mej och hejar.

Det har slutat att regna, men det blåser, svalkar behagligt. Blir alltid påmind om segling när det blåser särskilt när jag går i motvind. Så han seglade också. Kommer regn före vin´ta storseglet in.

Jag går till biblioteket. Lämnar tillbaks mina låneböcker. Den kvinnliga bibliotekarien tar ingen straffavgift, kanske glömmet hon, kanske för att vi brukar prata lite. Jag ser på henne. Hon är vänlig men hon visar ingen vilja till kontakt. Jag gör vad jag kan för att inte se in bakom hennes urringade blus. Ändå drar hon ihop blusen.

Jag stannar kvar i staden. Flanerar. Vet inte vart. Går på måfå. Huvudet känns skönt avspänt. Det goda samtalet gör mej lugn, tänker jag. Märkligt, sen jag flyttade ut till min stuga har jag haft finare samtal än i hela mitt tidigare liv.

Det doftar friskt och svalt när vindbyarna tar i. Då och då anar jag solen. Det finns en eufori i luften. Jag minns en dikt jag skrev: *Asfaltens fuktblanka yta tyder att regn mot sol sej nu förbyta*. Jag skrev den till en av mina första tjejer. Hon blev imponerad. Hon var rar, vi hade det bra när vi var tillsammans. Lite knubbig var hon. Jag ser henne klä av sej, hennes unga mjuka kropp. Jag är glad att jag har det minnet. Nu är det skönhet, då var det lidelse. Förstod jag verkligen att ta vara på det då? Skulle jag vilja göra om det? Få vara med om det en gång till? Tveksamt. Om det hade gått att bara uppleva det fina, men så är det inte. När jag gjorde slut, det var som om jag bröt av något, jag fick slita mej loss. Vi var båda för unga, ville något annat, vad visste vi inte, kände bara oron.

Slår mej ner på en bänk i parken och ser in i träden. Fortfarande grönt men flera träd är redan gulbruna. Är det

inte askarna som vissnar först? Tänker på min lövsaga. Går vidare. Jag kommer utanför staden, ut i skogen, rundar en sjö. En övergiven dansbana. Det var dans bort i vägen ... Vi delade på en flaska billigt vin. Hörde musiken på håll. Såg lyktorna i parken. Vågade bjuda upp. Ofta spydde vi. Men vi hade kul. Livet lekte och vi sjöng ekivoka sånger.

På en anslagstavla med åtskilliga överlagrade affischer och annonser hänger en liten lapp om ett möte. Jag fylls av värme. Det är som om blodet plötsligt pumpas snabbare genom kroppen. Jag kan se framför mej en liten lokal, kanske en källare, där det samlas människor, många ungdomar. De sitter i en ring, vill varandra väl. Eller så pratar de om världen, visar bilder på krig, på svält, på förstörelse. De är alla fyllda av vilja att göra något. Och världen blir lite bättre, eller i alla fall mindre dålig. Och jag tänker vidare att det är de som haft civilkurage att gå emot utvecklingen som vi har det att tacka för. Utan civil olydnad hade vi fortfarande fått slå ihjäl våra barn, slå våra kvinnor.

Så måste jag skynda mej för att hinna med bussen. Kommer precis när den sista ska gå.

Det är skönt med buss. Det är som om man gör något samtidigt som man vilar. Man kan sitta alldeles still, man behöver varken läsa eller skriva. Bara sitta still och se.

Hur ser världen egentligen ut? Är det onda strukturer som styr? Denna cyniska ondska? Men världen är också vacker. Jag kan frammana vilken bild som helst. Det är som att se på en modern tavla, man kan se och tolka den som man vill. Den skiftar. En gång i ingenjörsskolan berättade Carlo Derkert om en målning. Först begrep jag ingenting men sakta framträdde ett motiv. Och ju mer jag såg på den desto fler motiv såg jag. Målningen oscillerade, som Derkert sa. Det är det som världen gör när jag tänker på den. Men när jag tänker på världen blir jag ändå mest rädd. Jag minns

Canettis bok *Förbländningen*. Kapitelindelningen. *Ett huvud utan värld*, en man lever i sin egen värld instängd i ett rum. *En värld utan huvud*, utanför finns hela världen. *Världen i huvudet*, mannen går ut och får världen i sej och hamnar på dårhus. Då var det 30-tal, nu är det nya kriser.

Tar upp Raggens papper och läser hans artikel eller vad man ska kalla det.

När jag läst färdigt förstår jag något. Och jag grips åter av en ömsint kärlek till människorna. Det ekonomiska systemet är som dagen och natten, eller som solen och månen. Förutsättningarna är som de är och dem kan vi inte göra något åt. Därför är det inte människornas fel att världen ser ut som den gör. Vi är aniaraskeppet på vår färd i rymden, vi vet att vi går mot vår undergång, men vi roar oss under tiden, vi kan inget annat. Samtidigt måste vi hoppas. Även han, denne garvade politiker, måste tro att vi kan byta ekonomiskt system, finna en lokal ekonomi. Jag vill ropa: Jag älskar dej människa som kan tro och hoppas.

Plötsligt känner jag den där svindeln som kommer över mej ibland. Det snurrar i huvudet. Jag sitter still, andas långa djupa andetag. Och lugnar sakta ner mej.

Bussen skakar, slingrar sej fram. Jag är nu ensam passagerare.

Det är sent när jag kommer till min stuga. Står en stund vid kullen, tänker på honom, reste ut i världen för att få mänskligheten att sluta att ta upp oljan. Jag har alltid själv undrat över det möjliga. Lekt med orden: Man måste ge det omöjliga en möjlighet för att det omöjliga ska bli möjligt. Var det så han tänkte och så tog han sina pengar och ville ge det omöjliga en chans. Jag tycker alltmer om honom. Tänk, vi mördar för att ta upp oljan. Sen mördar oljan oss.

Jag kokar min gröt, sätter på té och gör i ordning tre smörgåsar, två med leverpastej och inlagd gurka, en med ost och ett par sallatsblad.

Jag kommer att tänka på min prosadikt eller vad man ska kalla den, om blåbär och direktörer. Jag inbillar mej att han skulle gillat den. Så fort jag ätit färdigt tar jag ner pärmen och läser.

Blåbär och direktörer

** Jag böjer mej ner och plockar ett blåbär med munnen.*

Samtidigt sitter långt borta direktörer vid ett stort blankpolerat bord. Direktörerna pratar om nödvändigheten att lägga ner allt som är smått och i stället bygga något som är stort för att allt ska bli bättre.

** Det är gott att fylla hela munnen med bär. Jag biter i bären och känner hur saftigt det blir. En söt vild smak.*

Ingenjörerna kommer in, lägger sina ritningar på det blanka bordet. En ny väg behövs. Och så måste man spränga.

** Mina fingrar blir rödblåa och det doftar skog.*

Ritning efter ritning rullas ut. Vitt papper med svarta linjer. Överingenjörerna pratar. Direktörerna lyssnar.

** Jag lägger mej ner i riset, bären smälter i munnen. Ovanför mej hör jag vinden.*

Någon talar om visioner och utveckling och tar upp nya ritningar och utredningar, siffror och beräkningar. Nu talar även politikerna: Vi måste skapa sysselsättning. Jobben.

** Långt ifrån hör jag ett brus, kanske är det havet. Jag lägger mej på rygg och ser molnen. Marken är varm. Från träden hör jag fåglar, korta snabba kvitter, men också lugna långsamma läten.*

Politikerna talar om att vi behöver pengar till välfärden.

** Jag känner myror komma krypande längs benet strax ovanför strumpan.*

Direktörernas, ingenjörernas och politikernas sammanträde drar ut på tiden.

** Jag reser mej upp och tar försiktigt bort myrorna och ser på när dom irrar vidare.*

Det krävs stora beslut. Problemen bara ökar. (Trots att man lovade att allt bara skulle bli bättre.)

** Vinden ovanför mej tar i och himlen fylls åter av moln. Cumulusmolnen tornar upp sej. Men vinden är varm och jag sitter kvar. Plockar åter handen full med bär.*

Runt bordet ser dom på varandra, blickarna irrar från den ene till den andre. Några sitter framåtlutade och pratar envist och beslutsamt. Besluten skrivs in på datorn och justeras omedelbart.

** Jag känner några regndroppar, på den grå stenhällen intill blir det små mörka blötfäckor.*

Dom stora besluten om utvecklingen är fattade, utvecklingen måste med än större kraft gå från smått till stort och från nära till bort ...

** Plötsligt kommer det ett våldsamt regn. Jag blir snabbt genomblöt; dyngvät på några sekunder. Det är ett varmt behagligt regn. Det rinner vatten från huvudet. Jag känner rännilar i ansiktet, det droppar från näsan och vattnet rinner längs hela kroppen.*

Maskinerna, som programmerats med data, arbetar som aldrig förr. Dom gräver, spränger, fyller, omarbetar allt. Det dröjer inte länge förrän även huset och det vackra rummet där direktörerna och ingenjörerna och ekonomerna och politikerna satt också rivs och sprängs bort. Men dom bygger snart nya hus varifrån dom håller alla utvecklingens rörelser under kontroll.

** Efter regnet kommer vinden. Huden blir kall och jag lägger mej ner i det blöta riset där den varma marken värmer mej. Nu hör jag*

inte fåglarna längre. Nu är det träden som talar. Dom pekar, vrider och böjer sej. Kanske vill dom mej något.

Utvecklingen går allt snabbare, för varje hit- och ditrörelse tjänar dom pengar.

** När jag ser träden röra sej mot himlen, där molnen jagar, svindlar det för mej. Jag försöker tolka trädens språk. Träden böjer sej. Det finns en riktning, träden pekar och verkar vilja följa med vinden, men segt och envist står träden kvar. Vill dom berätta om oviljan att ramla omkull, att knäckas? bara böja sej lite sen resa sej igen. Det svindlar än mer.*

Direktörerna och hela beslutsgänget börjar bli oroliga. Maskinerna verkar gå av sej själva, dom går inte längre att kontrollera.

** Jag blir alltmer yr i huvudet, jag måste finna något fast att hålla mej till. Jag reser mej och ställer mej med bröstet mot ett stort träd. Jag lägger mina armar runt trädet och når precis runt. Det känns tryggt. Jag vilår.*

Då kommer en av ingenjörerna på att man kan göra små bomber som man kan styra från långt håll. Med hjälp av mutor och angiveri lyckas man nästla in små bomber i maskinerna.

** Trädet rör sej lugnt. Jag följer med i den sakta rörelsen. Vi böjer oss, gungar tillbaks. Sakta. Nu är det inte vinden som talar. Nu känner jag jordens röst. Det är själva jorden som vill mej något. För att bättre förstå jorden tar jag av mej skorna och känner en svalkande värme gå in genom fötterna och upp i kroppen.*

När maskinerna inser att dom är infiltrerade med små bomber bestämmer dom sej för att ta hela jorden som gisslan. ”Vi spränger oss i ett enda stort kollektivt självmord, om ni inte... ”

** Lutad mot trädet, sakta gungande fram och tillbaks, blir fötterna större och större, blir varmare och varmare och jag känner mej delaktig i något stort, hela jag växer.*

Direktörerna och hela gänget som skulle leda utvecklingen ger sej direkt. Vi vill leva, ropar dom unisont. Maskinerna kräver att alla bomber, stora såväl som små, ska plockas bort och oskadliggöras. Ingenjörerna lovar, och dom ber därför maskinerna gräva ett stort hål. Dom gräver en dag, två dagar, hela året, hela nästa år och hålet blir allt större.

** Under mina fötter känner jag jorden skaka.*

Jag satt inne i skogen, lutad mot ett träd, en stor tall, när jag skrev den. Jag tycker om den där märkliga eufori som kunde komma över mej. Plötsligt rusade något inom mej. Orden ville bara flöda. Det händer tyvärr alltmer sällan. Kanske skulle jag kunna sätta musik till den. De olika stämmorna skulle kunna kontrastera. Den skulle kunna bli bra. Vi bildar en grupp som kan spela den här vid sjön, bjuder in publik som kan sitta på ängen och på berget.

När jag klättrar upp för stegen och kryper in mellan lakanen mår jag bra, inte en tanke stör mej, jag vilar faktiskt. Ett underbart behagligt lugn och jag somnar.

14

Efter lunchen, sill och potatis, går jag genom skogen. Kunde tagit cykeln, men idag vill jag gå. Människan har vandrat i tusentals, miljontals år. Våra kroppar är gjorda för att vandra. Så sa Eva som gick till Paris för att demonstrera. Jag minns inte mot vad. Men jag minns att hon sa att det var två buddistmunkar som räddade gruppen, deras lugn kunde samla gruppen när den höll på att splittras. Det är också mer socialt att gå, man kan stanna och prata om man möter någon.

Det var också så det började. Jag såg henne första gången för några månader sedan. Vi passerade varandra på grusvägen. Jag la märke till henne på långt håll, hennes blålila kappa lyste som ett smycke mot den brungröna mörka barrskogen. Jag gjorde en antydan till hälsning och hon svarade med en lätt nick. Det hände flera gånger, vår ögonkontakt blev allt längre. I förra veckan stannade vi, vi pratade om det myckna regnandet men att det ändå varit en härlig varm sommar. Hon heter Barbro.

Jag frågade om hon bodde i närheten eftersom hon gick där. Hon berättade var hon bodde och jag förstod var det var. Jag har vid någon utflykt lagt märke till hennes lilla stuga, och sett trädgården med färgstarka keramiska skulpturer. Jag har förstått att hon är någon slags konstnär. En gång höll jag på att göra bort mej. Jag frågade om hon inte hade en hund. Det är ju det vanliga att folk är ute och går med sina hundar, inte minst ensamma kvinnor. Hon svarade att hon gärna skulle vilja ha en hund men att hon inte ville vara bunden. Som tur var ställde hon inte samma fråga till mej. Jag tycker inte om hundar och det hade det varit pinsamt att erkänna. Det är obehagligt att se dessa

tiggande djur. Jag tycker överhuvudtaget inte om tamdjur, jag begriper mej inte på dem. Och inte har jag handlag med dem, en gång hade jag ett akvarium med guppiefiskar, de dog allihop.

Senaste gången vi möttes hade hon bundit upp vänstra armen med en halsduk, jag kunde inte låta bli att fråga vad hon gjort. Hon hade ramlat, halkat på yttertrappan som hade blivit hal av allt regnande. Det är ju inte lätt att bo på landet om man har problem med armen så jag erbjöd mej om hon behövde hjälp.

Luften är varm, de stora gråa molnen dominerar men en svag sol tittar då och då fram. Skiner ner mellan trädstammarna. Jag följer stigen upp över berget. Går förbi den insomnade ekoby, tänker att jag en dag ska söka upp mannen som bor ensam kvar. Går över de ännu gröna ängarna, följer dikeskanten intill de blöta åkrarna. Åter in i skogen. Passerar gruvminnen, gråbruna stenhögar. Jag ser svarta fåglar på himlen, hör ett kraxande. Även ett skri som jag antar är en spillkråka.

Solen skiner när jag närmar mej huset, torpet lyser rött och vitt. Det knastrar när jag går på grusgången, jag ser henne titta ut genom det gardinlösa fönstret. Hinner se ett leende.

Hon öppnar dörren och vi trycker kinderna mot varandra. Det är så man gör nuförtiden, jag tycker egentligen inte om det, det känns obekvämt.

– Jag skulle just till att dricka té.

Jag hade hoppats på kaffe men säger:

– Ja tack, det vore gott.

– Jag har eget te av vinbärsblad och mynta.

– Det kan vara intressant att pröva, säger jag.

Det brinner i köksspisen och hon värmer vatten i en kastrull. Varför har hon ingen vattenkokare? tänker jag, hon har ju el.

Vi sitter i det gamla köket. Hon tycker om färg. Den blommiga keramikskålen, små teckningar och målningar på väggarna, den stora glaslampan över bordet.

Jag frågar om armen och hon säger att den är nästan bra.

– Det är egentligen skönt när det regnar, säger hon medan hon gör i ordning téet, tar fram en både rolig och vacker kanna, lägger gröna blad i kannan och slår i vattnet.

– Jo jag tycker också om regnet, allting blir stilla.

– Ja det är som man får ro själv, man vilar med naturen.

Jag ser på en målning som hänger på väggen.

– Kanske är det därför som du målar så vackra och lugna bilder.

– Ja kanske.

Köket är målat i starka färger, en varmororange på väggarna och en ljusblå på listerna. Själv har hon en mörkblå klänning med fastsydda exotiska bilder i olika färger. Det är reda i köket. Medan jag funderar om jag ska våga fråga mer om hennes målning iakttar jag henne. Ett litet skogstroll, tänker jag. Lite knubbig, men inte tjock. Det ljusa håret är krulligt, en kort lugg, ger ett lite tufft intryck. När jag försöker se henne i ögonen anar jag något undvikande men för den skulle inget skyggt. Hon torkar av de rödblåa kopporna och faten ordentligt innan hon sätter fram dem, även bordet torkar hon trots att jag tycker det är rent. Jag tänker att hon är för ordentlig, en sådan kvinna skulle jag inte kunna leva med.

– Det är inte så vanligt nuförtiden att man målar vackra bilder.

Vi småpratar om behovet av skönhet, behovet av färg och kommer snart in på att skapa. Vi enas om att skapandet ger

livet mening. Jag funderar över om jag ska krångla till det, är inte allt vi gör ett skapande.

– Känner du ingen lust att måla kaos, frågar jag utan att tänka mej för, kasta färg på duken.

Hon tar det som tur är inte som kritik.

– Jag behöver måla ordning. Jag håller mej frisk genom att skapa harmoni.

Jag tänker på hennes starka nästan vilda färger i rummet men känner också att de ger ett lugn. Samma ro som höstfärger kan ge mej. En liten blårod målning hänger framför mej, figurer inneslutna i en kvadrat. Hon ser att jag ser på den.

– På sistone har jag börjat måla mandalafigurer.

– Jaha. Jag låtsas som om jag vet vad det är. Något indiskt tror jag.

– Dom passar mej. Som en symfoni, det finns en övergripande ordning, inom den kan vad som helst hända.

Jag blir konfunderad och sitter tyst, anar något mystiskt. Ska jag byta ämne?

– Du ställer ut ibland?

– Nej det var länge sedan.

– Är det inte därför man målar?

Hon ler nästan överlägset.

– Man ställer ut, man gör en massa saker ...

Jag väntar på en fortsättning men det kommer ingen.

– Målar du aldrig människor?

– Nej, inte numera.

Jag funderar på att fortsätta att fråga om hennes relationer till människor, men kanske frågar jag för mycket.

Hon reser sej, hämtar tekannan.

Jag har sett ett löst papper med något skrivet på, det ligger uppochnar på byrån intill. Jag lyckas utan att hon märker det vrida på det och läser:

*Insvept i morgonens bestöjade dis
träder hon fram stolt och vis
famnar himmel, famnar jord
föder så ett paradys*

Medan hon håller upp i de blåroda kopparna funderar jag om det är en solhymn eller en feministdikt ... och tänker att om några år kommer vi att leva i ett matriarkat. I ett IT-paradis där kvinnan kommer att vara den ledande. Så hör jag henne.

– Tidigare när jag ställde ut så målade jag inte mina bilder, inte dom bilder som finns inom mej ... Man blir betingad om man lever bland andra.

– Hur då betingad?

– Andra människors tankar går in i kroppen och man vet inte vad som är en själv.

– Är vi inte alla betingad av hela världen, av allt som finns omkring oss, av hela vår historia?

– Jovisst men man kan trots allt hitta sej själv, det är det jag försöker.

– Är det så viktigt då ... att hitta sej själv?

Hon funderar innan hon svarar:

– Nuförtiden måste alla göra sej en egen värld, hitta sina egna svar.

Hon sätter sej. En katt hoppar upp och lägger sej i mitt knä. Jag känner ett obehag men jag kliar den bakom öronen som man ska. Katten tycks i alla fall gilla det, den spinner. Jag ser på henne, på konstkvinnan, på Barbro, det utstrålar en värme från henne, ja faktiskt ett slags lugn som jag avundas. Hon ser inte bitter ut, jag tror henne. Jag skulle vilja tala mer om konst. Vad vill hon egentligen? Men jag hittar inget bra sätt att fråga. Vi pratar lite om att bo på landet kontra staden, om att det alltid finns något att göra

utomhus om man bor på landet. I en stad konsumerar man bara. Så frågar jag i alla fall:

- Har du alltid målat?
- Inte alltid, tidigare skrev jag. Men det har jag slutat med.
- Är det roligare att måla?
- Kanske inte roligare. Men ...
- Vad skrev du då?
- Jag skrev mest sagor, men jag tror inte ord lämpar sej för att beskriva ... ord flyter liksom ovanpå, bildar sin egen värld.

Gör inte all konst det?

- Jo på sätt och vis.
- Det är kanske det som är meningen. Man ska suggerera, skapa nya världar.

Jag funderar på om jag ska jämföra konsten med religionen, att båda handlar om suggestion. Men avstår.

Det tar en stund innan hon svarar.

- Man skapar för att finna det innersta i livet och det kan man bara göra om man går in i sej själv och då måste man glömma ord, ord betingar en. Det är i det utsagda vi finner både oss själva och själva livet. Jag har alltid inbillat mej att mitt eget skapande ingår i allt skapande, att det ingår i något större.

Det hugger till i mej, två känslor tränger sej fram. Jag får kämpa med att hålla emot den ena, känslan som gör mej förbannad över allt prat om att lära känna sej själv i en värld som skriker, där galna makthavare får utrymme bara för att människor sitter och mediterar. Men det är den andra känslan som vinner, känslan av att samtala med en människa som försöker hitta ett sätt att leva, helt enkelt överleva.

- Det låter som om du blivit religiös, säger jag men tycker samtidigt att jag är för rättfram.

– Ja kanske i någon mening, svarar hon. Men ordet religiös är så missbrukat. Det förknippas så lätt med dom vanliga religionerna. Och dom har blivit maktapparater.

Jag nickar bara, ser på henne. Trots att hon är kort har hon resning, utstrålar en slags trygghet. Ögonen är stora, blicken glimtar till då och då på ett lite humoristiskt sätt. Hon har vackra armar och händer, rena välformade naglar. Hur kan hon klara det på landet? Hon måste ha handskar på sej när hon jobbar. Katten ligger kvar i mitt knä. Den spinner rogivande. Ute lyser svaga solstrålar, skiner på skulpturerna i trädgården, på grönskan som är full av färger. Den gula rudbeckian letar sej upp i träden. Rosa, lila flox svajar. Längre bort står majestätiskt solrosor.

Hon reser sej, sköljer av våra koppar och lägger ner de kvarvarande kakorna i en gammal plåtburk med fina rödgula mönster och bilder.

Det har slocknat i spisen, hon lägger in nytt papper, tänder. Jag funderar på att fråga om hon tror på någon gud men avstår. Jag är egentligen ganska trött på allt prat om religion. Katten hoppar ner på golvet, sätter sej och ömsom kliar sej på kroppen och slickar tassarna. Jag följer kattens rörelser. När Barbro står halvböjd säger hon:

– Många säger att naturen är gudomlig. För mej är den bara tyst och vacker. Finns det något gudomligt så är det just denna medvetenhet om varandra som vi människor kan ha. När vi lyfter oss själva i håret och verkligen känner och visar medkänsla.

Jag vet inte själv varför men jag höjer rösten.

– Är inte livet en kamp om att överleva och för att överleva är alla medel tillåtna, vi konkurrerar, bildar lojaliteter, är hyggliga när det lönar sej. Människor betar sej som stater, allt är beräkning ... du ser ju hur det är i världen

... Allting är snart bara en kamp om den där jävla oljan och människorna ...

– Javisst är det så, svarar hon lugnt, vi är alla rädda, men rädslan är en del av livet. Vi är rädda och vi vill älska, det är dessa krafter som driver oss. Det är ju för att alla kämpar trots dåliga odds som jag tycker om dom. Hon säger det bestämt. Men fortsätter:

– Nej, nu struntar vi i det här. Drick upp så hugger vi veden innan det blir för mörkt.

Först blir jag irriterad för att hon avbryter, men så känner jag att hon har rätt och att det är skönt att få komma ut.

Hon tar på sej en ljusblå sliten jacka.

– Du hugger så staplar jag.

– Klarar du det för armen?

– Jo det går nog om jag inte tar så mycket åt gången.

Jag hugger med en riktig klyvyxa. Den är tung men den får mej att känna mej stark. Det är härligt att höra vedklabbarna spricka isär och se hur de sprätter iväg. Några kraftiga klabbar får jag dela med kilar. Hon plockar och staplar mellan två stöd Stolpar. Det slår mej att hon tycks vara trött på människor samtidigt som hon säger att medkänsla är viktig. Det är som om hon skiljer på individer och mänskligheten. Min kvinna sa precis tvärtom. Hon tyckte om alla människor som hon hade på nära håll, däremot tyckte hon illa om hela mänskligheten. Människan är en felaktig mutation, kunde hon säga. Och hänvisade till Koestler som sa att enda hoppet för mänskligheten vore att man kunde operera in något i människans hjärna. Vem som nu skulle göra det!

– Du har en bra yxa.

– Ja jag köpte den på en auktion, men den är väl tung för mej.

– Du borde huggit veden i våras, nu hinner den inte torka.

– Jovisst. Men jag har gammal så jag klarar mej nog i vinter. Det här får ligga till nästa år.

Medan jag hugger ser jag hur hon rör sej säkert, hon vet vad hon vill. Rätt vad det är stannar hon upp.

– Vet du att när en konstnär i Grekland för så där två och ett halvt tusen år sedan skapade en människoskulptur som antydde en rörelse, ja bara lyfte ena foten, så inledde han en ny tid. Tidigare i Egypten var alla figurer statiska, stod rakt upp och ner.

Hon lyfter ena foten, bara så mycket att man kan ana ett steg.

Jag blir förvånad över att jag fattar så snabbt, förstår vad hon menar. Hinner också känna att det finns något sensuellt i hennes rörelse, kanske har hon dansat.

– Det låter intressant. Du menar att det var konstnären som var orsaken till det moderna samhället, där allt rusar?

– Ja precis, och vet du, jag tror att man kan skapa en bild som får världen att stanna igen. Det är den bilden jag letar efter.

Hennes ansikte lyser upp när hon säger det. Jag vet inte vad jag ska svara. Något om orsak och verkan, men nej, varför det.

– Räcker det inte med att du hittar en bild som får dej själv lugn som du sa?

– Jag tror att om jag hittar den bilden, som jag vet finns inom mej, så är det just den som kan få världen att också ta det lugnt.

– Så du tror att en bild kan rädda hela världen. Att vi människor kan styra utvecklingen?

– Ja. Det kan bli så. Vi måste gå igenom en total synvända, våga se vad vi håller på med. Människans sinnelag måste ändras och bilder är bättre än ord, det pratas

så mycket. Och är det inte symboler som kors och annat som styr världen dit vi är?

– Det låter som någon slags healing. Bara man tänker på fred, så upphör alla krig. Världen blir god bara man ...

– Jag tänker att man skulle kunna projicera bilden på himlen så den syns runt hela Jorden. Det kan inte vara så svårt med all teknik som finns. En jättebild. Skapa ett slags norrsken och sydsken som man kan styra. Vilken magisk kraft skulle inte en bild på himlen kunna ge. Som om anden själv pratade. Och samlade mänskligheten till en gemensam handling. Vi har ju en gemensam fiende.

Jag hugger isär några tjuriga klabbar. Hon dröjer, står rak. Jag vet inte vad jag ska säga. Undrar vilken fiende hon tänker på, är fienden inte vi själva?

Hon fortsätter.

– Inom varje människa finns det något ... kanske inte en bild eller ett ord, men något som visar sej för en ... jag vet inte hur, men det finns något som är vi själva och samtidigt något gemensamt. När man hittar sej själv så finner man också det gemensamma. Vi härstammar alla från samma träd. Och människan är egentligen god. Vi är alla en del av helheten och vi är måna om helheten. Människan hade inte kunnat överleva om hon inte samarbetat. Globaliseringen gör att vi nu är en enda stor grupp och för att överleva måste vi samarbeta.

– Är det inte så att människan anpassar sej till utvecklingen och den rusar bara på.

– Har du läst Lasse Bergs bok Gryning över Kalahari?

– Nej, men jag har hört talas om den.

– Den ska du läsa.

– Ja jag ska låna den nästa gång jag kommer till biblioteket.

– Den är nog utlånad, du kan få låna den av mej.

– Hyggligt.

– Vi människor är skapade till att ta det lugnt, vi har det i våra gener och vi styrs av symboler, så har det varit sen vi började tänka. Marx kanske hade rätt när han sa att det är den materiella dialektiken som styr. Men det är i vår fantasivärld vi lever, andevärlden om man vill se det så. Det gäller att skapa en tillräckligt stark ny andevärld om vi ska kunna överleva. Den vi har bygger på att några är onda, andra goda. Dom gamla bibliska sagorna har fel, dom gäller inte längre. I en global värld där vi vill att alla ska överleva kan vi inte se det så längre.

– Vi kanske inte vill att alla ska överleva. Vi håller ju på att bli för många.

– Det fina med globaliseringen är att vi är så beroende av varandra. Ingen kan klara sej ensam.

– Så du försöker tänka ut en ny andevärld, kanske en ny skapelseberättelse?

– Ja, precis. Det är en ny berättelse om hur vi ska leva som behövs. Bibelns knasiga berättelser fördummar oss. Vi behöver en berättelse som både förankrar oss i den här världen och som samtidigt tar vara på vår förmåga att lyfta oss till högre nivåer av medvetande.

– Hur långt har du kommit då? Jag säger det försiktigt, vill inte driva med henne, och hon tolkar det inte heller så.

– Grekerna hade sin syn på livet, att allting var bättre förr. Sen kom kristendomen och sa att det kan bli bättre i en framtid, i ett gudsrrike. Så har vi upplysningstiden, att med teknik kan människan forma världen, allt var möjligt. Där är vi fortfarande. Vad som idag behövs är en ny syn där människan lever i nuet och inser sin begränsning och sitt sammanhang med naturen. Ekonomi och ekologi måste vävas samman.

Jag nickar. Visst har hon rätt. Kastar då och då ett öga på henne. Jag trodde också en gång att det fanns något orubbligt gott i varje människa, och att människan kunde styra världen till något bättre. Så tror jag inte längre. Idag tror jag att 5 % av mänskligheten är god, 90 % anpassar sej, vill bara överleva, 5 % är onda och de har pistoler. Men varför ska jag säga det.

Jag huggar och hon plockar. Mellan träden lyser himlen orange, röd. Solen håller på att gå ner. Jag ser oss uppifrån, som en fågel, ser hur vi rör oss, en slags teater, jag böjer mej, reser mej, rör mej fram och tillbaks mellan klabbarna och huggkubben, hon mellan det huggna och vedstapeln, en dans, en pardans.

– Härligt att jobba med kroppen, säger jag när jag huggit färdigt det som var uppsågat.

– Jo men det känns ... och nu ska vi ha en bit mat.

Vi går in. Tillsammans gör vi i ordning maten. Sallat, en paj förstås, alla äter pajer nuförtiden, tidigare var det grytor. Jag skär och hackar.

– Du har fina grönsaker.

– Utan trädgård skulle jag inte klara mej.

– Jag har också en liten trädgård, men jag sköter den inget vidare. Fast ett kryddland har jag tänkt att jag ska ha.

– Ja det är härligt med färska kryddor.

Jag dukar i finrummet, i rummet innanför köket, hittar i köksskåpen gammalt vitt porslin med mörkblå kant och guldinslag. Gör en brasa i kakelugnen, bara för trivselns skull.

Rummet är sparsmakat inrett. Väggar och tak är vita. Ett stort furubord. Fyra mörkbetsade stolar står uppradade efter ena väggen. Hon tänder en stor träljusstake. Jag tänker på brandfaran men också att en sån skulle jag kunna göra.

- Det är verkligen ett stilt rum.
- Du skulle sett i vintras, säger hon skrattande, då var det fyllt med prylar, jag var galen i att samla.
- På en duk, på en bonad som hänger på väggen är det broderat:

*från skogens alla vindar,
från ängens alla blommor,
från havets alla vågor,
hör jag sånger som jag sjungit*

- Jag står tyst, undrande. Hon ser på mej och säger:
- Det var en god vän som skrev det, och jag tyckte det var så vackert så jag broderade det.
- Ja det är fint, säger jag.
- Ja jag tycker om vackra saker men jag vill inte bli beroende av dem. Jag vaknade en natt i vintras. Bar ut nästan allt jag hade på gården och brände det dan därpå. Jag har mått mycket bättre sen.
- Kunde du inte kört det till Emmaus eller lämnat det till en auktion så det blev återanvänt?
- Nej det skulle bort, det finns för mycket.

När vi slagit oss ner och hon lagt upp på tallrikarna, hållt upp vitt vin, kan jag inte låta bli att fråga vidare om konst.

- Du, ibland tänker jag att man har gjort något heligt av konsten. Ungefär som kyrkan med sina saker. Det är som om konstnärerna till varje pris måste försvara att det dom gör är heligt, är så otroligt värdefullt.
- Jovisst, konstnärer är bra på att skapa myter kring sej själva och det dom gör.

Jag blir lite förvånad över att hon så direkt håller med mej, som om hon tänkt tanken själv.

– Förbannat smart, säger jag, och konstnärer lever ju väldigt mycket i en värld där det inte finns någon sanning. Vad man än påstår om konsten så kan man lika gärna säga motsatsen, och det är lika sant.

– Jovisst, svarar hon igen, och lever man i en värld där allting flyter så måste man skapa något att hålla sej till. Hon fortsätter eftertänksamt: Vi måste kanske alla ha något som är heligt. Men jag tycker att konst ska ha med avsikten att göra.

– Om man har onda avsikter då? Man kan ju påstå att krig är konst. I alla fall blir det ju det när man diktar om krigen, och så har vi mohammedteckningar och liknande. Allt är ju konst på sätt och vis och idag tänjer man ju gränserna ...

– Det är just därför som det har med avsikten att göra.

– Hur vet man om man har goda eller onda avsikter? Jag kan tänka mej att ...

– Det är det man måste ta reda på själv. Många skyr inga medel för sina idéer och sin konst. Jag tror att konst som skadar är kontraproduktiv.

Frågorna, eller rättare mina tankar snurrar. Har inte alla idéer ett pris, och när vet man vad som skadar? Ett ögonblick vill jag fortsätta att prata om politisk konst, men vet också att det är känsligt och vill inte riskera den goda stämningen. Jag känner henne inte tillräckligt. Jag vet plötsligt inte hur jag ska fortsätta men säger strax:

– Jag tror inte dom flesta drivs av några idéer, snarare försöker vi anpassa oss. Samtidigt vet vi inte vad vi ska anpassa oss till. Livet utanför oss är så flyktigt, det rör sej hela tiden.

– Det är därför vi måste finna våra egna värden. Det finns något spänt i blicken när hon fortsätter. Vi måste göra oss fasta värden, vi måste tro på något, tro att något är viktigt, annars orkar man inte leva.

Hon tystnar.

Jag vill säga något om att man kan väl leva även om man inte tror att det man gör är viktigt. Men jag börjar bli trött i huvudet.

Jag ser rummet, som lysas upp av ljusen. Stearin rinner ner, stelnar på träfoten. Hon ser mot fönstret, jag följer hennes blick, hennes ansikte speglas i det mörka glaset. Det blir vackert, jag kommer att tänka på ikoner. Jag frågar om hon lever ensam, vilket är uppenbart.

– Min man stack när han byggt färdigt. Nu har jag inget här att göra, sa han.

– Du kanske tog för stor plats? Med alla dina grejer du hade. Män vill ha en roll, en uppgift. Det är snart bara bygga som återstår för oss män.

Hon tycks vänta på en fortsättning, när jag inte säger mer, frågar hon:

– Du själv då?

Jag blir osäker. Jag tycker inte jag känner henne tillräckligt, men det var ju jag som började.

– Det är svårt att leva ihop. Det är alltid kamp om vem som ska bestämma.

– För att vi kvinnor börjar ta för oss, säga vad vi vill?

– Ja kanske. Och kvinnor håller ihop, i alla fall mot oss män.

– Och ni män ska jämt konkurrera. Hon ler lite.

– Idag måste alla konkurrera. Jag fortsätter: Det värsta är nog att vi har blivit så osäkra på varandra. När vi ska vara självständiga blir vi också egensinniga. Var och en vill visa att den kan klara sej själv, kan gå sina egna vägar. Då skyddar den andre sej, vill också visa sej oberoende, sluter sej inom sej själv och så kommer vi längre och längre ifrån varandra.

– Eller så är det tvärtom, säger hon, man går in i varandra, blir en del av den andres tankar och känslor, till sist hittar man inte sej själv, förlorar sej själv och vet inte vem man är. När jag levde ihop var det som om jag hade en kniv i ryggen. Hur många gånger gjorde jag inte fel bara för att jag inte kunde tänka klart. Veta vad jag själv ville. Och när han inte visste var han hade mej blev han svår.

Hon stannar upp. Jag vill säga något om kärlek och beroende men hör själv hur banalt det låter. Funderar om hon blivit slagen men vill inte bli för närgången. Det har slocknat i kakelugnen men det glöder fortfarande. Ute är det nu mörkt.

– Jag måste väl gå innan det blir helsvart.

Vi pratar en stund om en del praktiska saker och jag erbjuder mej att hjälpa henne fler gånger.

– Javisst och jag kan också ge dej zonerapi om du vill. Eller lära dej Chi Gong.

– Det kan vara kul att prova, svarar jag och försöker låta entusiastisk.

– Glöm inte boken, säger hon och hämtar den. Jag stoppar ner den i jackfickan.

När vi står vid ytterdörren och jag tar på mej jackan ser jag att uppe vid slutet på trappan till övervåningen hänger ett svart draperi med en stor rund sol isydd. Jag tittar nyfiket. Hon ser lite klurigt på mej.

– Är det där uppe du jobbar?

Hon tvekar lite men säger:

– Vill du se mitt hemliga rum?

Med jackan på följer jag henne uppför trappan.

Vi stannar innanför det svarta draperiet, det är kolsvart. Små lampor tänds en efter en. Allteftersom avslöjas ett rum fullt med underliga figurer. Jag fattar inget, blir bara

konfunderad. Ett slags galen new age-värld. Hon är inte riktig, tänker jag och känner ett obehag. Hela rummet fylls av ett gulsilvrigt sken. Väggarna och taket är format till en grotta, allt är klätt med blankt folie, på väggarna sitter figurer, och i taket hänger, liksom nyuppfunna djur, originella som smycken. Det blänker och glittrar i glas och metallbitar. Djur- och människoliknande figurer svävar i luften, i något slags landskap. Golvet är målat som en blomsteräng, som ett storskaligt Jobstryck. Jag blir helt förvirrad, blir yr och förstummad.

– Det här är min värld, säger hon efter en stund med självklar säkerhet.

– Fantastiskt, säger jag. Men obehaget sitter kvar. Jag rör mej snarast pliktskyldigast i rummet. Kollar på de olika föremålen.

Hon tar av mej min jacka och hänger ett skyнке över mej, över mina axlar och knyter det framtill vid halsen, hänger ett annat över sej själv. Mitt är gulrött och hennes ljusblått. Så hör jag musik, en ton som rör sej mjukt, svagt, långt borta. Hon försvinner samtidigt som hon gör en gest att jag ska vänta. Jag vill gå, men står kvar.

När hon kommer tillbaka bär hon en hög krona på huvudet och en kjol, eller snarare en kjolställning. Både kronan och kjolen är gjorda av ståltrådsnät. Det glittrar, det hänger silverbestick som klirrar när hon rör sej. Hon tar en annan krona och sätter den på mitt huvud. Reflexmässigt vill jag genast ta den av mej, men armarna blir hängande. Så rör hon sej, dansar, snarare glider runt på golvet. Och lockar mej med handen. Djuren, figurerna eller vad man ska kalla dem börjar röra sej. Och ljuset i rummet förändras, rummet byter form, blir stort som om vi är i en jättegrotta.

Jag vill gå, vill inte vara med. Står still. Ser henne flyta omkring. Hon rör sej drottninglikt, stelt men graciöst, det rasslar när metallbesticken slår mot varandra och mot golvet. En gång var jag på en kurs, sensitivitetkurs kallades den, den stämde inte med vad jag och de andra deltagarna förväntat oss. Jag hör ledaren säga: Ni bestämmer själva om ni vill delta. Jag tvekade länge men så tänkte jag att jag har väl inget att förlora. Tankar kommer också att har jag inte alltid bara betraktat världen, inte vågat gå in i den helhjärtat. Jag står utanför.

Något släpper inom mej. Jag blundar, lyssnar på musiken, och börjar långsamt röra mej. Först tafatt men musiken går in i kroppen, manar mej. Jag håller ut armarna, i mjuka svepande rörelser. Min stora kropp blir en fågel. Jag rör mej in i en egen värld, gör mina egna figurer, känner mej omväxlande som en fågel och som en katt. I figurerna som hänger finns klockor som slår när vi stöter mot dem. Snart lär jag mej ljuden och vi skapar klanger med bakgrundsmusiken. Vi snuddar vid varandra, vi rör oss från varandra i bågar, i cirklar, åter mot varandra. Musiken och rörelserna blir alltmer fantasifulla, vi improviserar. Jag jagar henne, hon frestar, samtidigt flyr hon undan. Kommer nära, försvinner, svävar stolt bort.

Jag kan inte säga hur länge vi spelar vårt spel men svetten rinner. Jag stillnar, sätter mej i ett hörn, utmattad. Tar av mej kronan. Jag vill gråta men visar det inte. Hon fortsätter ensam. Musiken liksom jagar henne. Hon dansar runt i cirklar, samtidigt som hon snurrar allt häftigare, snabbare. Jag blir yr, känner åter ett obehag. Vad är det jag är med om? Någon gång då och då ser jag hennes ögon. De är långt borta. Är hon tokig? Det finns ett leende. Om det är musiken som tvingar mej eller om det är i ett slags protest vet jag inte men jag reser mej igen, ger mej ut på golvet,

jagar henne. Hon smiter undan, men lockar. Hennes fingrar, armar rör sej som en indisk katalidansare. Betyder det något? Vad vill hon? Jag försöker ta kommandot. Det blir en kamp. Ska du härma mej eller jag dej? En kort stund följer hon mina rörelser. Jag gör dem så fantasifulla som möjligt, gör plötsliga kast, försöker lura henne, skaka av mej henne men hon följer obehindrat efter. Så vet jag inte vem som leder och vem som följer. Våra rörelser blir som en enhet, som om vi hade tränat hela livet. Och när vi stannar gör vi det samtidigt som två dervischdansare. Plötsligt står vi mitt emot varandra, ser varandra i ögonen. Det kommer tårar, eller är det svett som droppar, jag låter det rinna. Så tar hon av sej kronan. Skakar ut håret. Ljuset slocknar. Det blir totalt mörkt. Jag står still, försöker slappna av. En vacker kvinnoröst börjar sjunga en långsam melodi, som hon sjunger om och om igen. Jag är trött. Läger mej ner på golvet. Vilar i ett behag, har inga tankar, finns bara i en stillhet. Blundar. Lyssnar till hennes vackra mjuka sång.

Efter en stund hör jag en liten klockklang. Jag öppnar ögonen.

Rummet är varmljust. Jag ligger kvar. Det är tyst, bara klockan hörs svagt. Hon sitter på golvet. Har tagit av sej kjolställningen. Jag vill resa mej, gå fram till henne men blir liggande. Hon börjar pratsjunga igen. Ord utan betydelse. Som blir alltmer innerliga, ett mantra som repeteras. Efter en stund reser jag mej, sätter mej med ryggen mot hennes rygg, börjar också sjunga. Jag lutar huvudet bakåt och känner hennes huvud, hennes nacke. Hennes röst vibrerar i mej, vi blir en kropp. Vi hittar en melodislinga som vi upprepar, tar om och om. Min röst mal av sej själv, ljuden kommer inifrån, jag släpper bara ut dem. Hon fortsätter melodin men min röst gör sej fri, söker nya ljud. Våra

röster biter, skär i rummet och slingrar sej åter in i varandra. Min röst blir omväxlande hård, aggressiv eller fylld av ömhet. Hon vänder sej om. Vi ser varandra i ögonen. Hennes ögon är glansiga. Men också tomma. Jag blir förvånad. De är bara ögon. Men hennes röst är varm, så otroligt innerlig att jag nästan blir rädd. Efter en lång stund hör jag hur våra ljud sakta tonar ut, det blir tyst i rummet.

Hon lutar sej fram, lägger sina armar runt mej, håller mej länge. Jag känner hennes kropp. Den är fastare än jag trott.

– Du behöver inte vara rädd, jag är inte galen, säger hon viskande. Samtidigt reser hon sej upp, försvinner in i mörkret, och kommer tillbaks, har något i handen. Hon håller något över mej. I samma ögonblick reagerar min kropp, känner ett slags illamående. Och jag reser mej, slår undan henne, sliter av mej skynket, tar jackan, rusar ut ur rummet, kastar mej ner för trappan och ut i nattkylan.

Först efter hundra meter stannar jag och andas hårt. Kylan för mej tillbaks till verkligheten men samtidigt kommer en otäck överklighetskänsla över mej. Så ångrar jag mej och en stund funderar jag på att gå tillbaks. Be om ursäkt. Men det blir inte av, istället rör jag mej hemåt.

Stannar vid en bäck som rinner ut i min sjö. Det blänker i det svarta vattnet. Vattnet jagar, rusar, det vita skummet slår mot de svarta stenarna.

Plötsligt blir jag yr igen. Det svindlar. Jag går ner till bäcken och sköljer ansiktet med svalt vatten. Sätter mej. Rakt ner på den våta marken. Hör vattnet forsa, hör det stora bruset. Lutar mej mot en trädstam, känner en svag rörelse, som en sträng, en ton, en stor stor baston. Jag vet inte hur länge jag sitter men lugnet kommer. Blundar. Börjar gråta. Så tar jag av mej kläderna och går ner i bäcken och följer med vattnet ut i sjön. Simmar i månljuset. När

jag stannar vill jag ropa: Livet, men det kommer inget.
Natten får vara tyst och ensam.

Det är stjärnklart och nästan fullmåne när jag går över de silvriga ängarna, över berget och genom skogen. Jag hör en fågel på håll, ett kraftigt runt kusligt läte. Då och då stannar jag, andas långsamt, vill skrika. Men det kommer inget.

15

Det tog flera dar för mej att komma över den märkliga kvällen. Overklighetskänslan satt kvar som en obehaglig tyngd i bröstet. Jag försökte sjunga mej tillbaks till verkligheten men det blev bara värre, hur mycket jag än skrek. Flera gånger var jag på väg in till staden, bara för att distraheras, för att komma ifrån mej själv, men ångrade mej. Det var som om jag inte orkade med staden, den är trots allt för galen. Jag funderade på att ta kontakt igen men vågade liksom inte. Jag behövde i alla fall skingra mina känslor och har i ett par dar strövat på måfå i skogen, in i djupa mörka granskogar, upp på höga berg, gått och gått.

Idag har jag också tagit en längre promenad, har tagit mej bort till ekobyen i hopp om att hitta ekobyggaren hemma, han verkade så konkret.

Sonny bjuder på grönsakssoppa, hembakat bröd och en god hemmalagrad ost. Jag tål egentligen inte starka ostar men jag vill inte verka pjoskig.

– Var det inte gemenskap ni ville ha?

– Jovisst men var och en på sina villkor. Alla har sina egna drömmar ... hade ska jag väl säga. Dom som kom hit kom inte för att göra som någon annan. Det är egensinniga människor som bor här. Och hade dom inte varit det så hade dom inte flyttat hit.

– Var det därför som det inte fungerade, ni är för olika?

– Ja det var det nog. Men kanske mer för att var och en ville förverkliga sina egna drömmar. Tänk dej ett vanligt villaområde, där är människorna också olika men dom har som övergripande mål att vara överens, tycka om varandra och kunna säga att vi har det jävligt bra, man odlar

grannsamjan med fester och annat. Här ville var och en bygga sitt eget samhälle, att komma överens var underordnat.

– Ingen ville förverkliga någon annans idé, menar du?

– Javisst, och vi behövde ju regler för att få det gemensamma att fungera, men ingen ville underordna sej.

Han drar lite på det och fortsätter långsamt, eftertänksamt:

– Kanske är det snarare så att det finns regelmänniskor, dom som behöver ordning och reda för att känna sej trygga. Så finns det dom som till varje pris vill slå sönder alla regler, få totalt utrymme för sitt eget skapande.

– Och ni hade båda sorterna menar du?

– Precis, dessa två grupper hindrade varandra, tog lusten och musten ur varandra.

– Det är väl den kampen som alla samhällen försöker lösa, kampen mellan trygghet och frihet, kampen mellan det kollektiva ansvaret och den individuella friheten.

– Ja, och vi lyckades aldrig finna balansen. Vi hade ju heller ingen polis. Ingen som kunde se till att dom få regler vi hade efterlevdes.

– Men vem vet, ni kanske har lärt er något, och det kan komma nya människor.

– Jovisst, några måste ju börja. Men det var kanske också för att det kom nya människor som det inte gick. En man kom hit med en massa verktyg och maskiner. Jättebra, sa alla först men snart hade han tagit över, alla blev beroende av honom och han kunde förverkliga sin vision och vi andra tröttnade. Ja du ser det fanns många skäl, till sist blev det i alla fall sån osämja att dom flesta flyttade.

Åter blir det en liten paus innan han fortsätter.

– Det kanske ändå var den där konflikten mellan demokrati och handlingskraft som knäckte oss. Många

goda idéer stoppades, alltid var det någon som sa nej, och andra genomfördes i stället helt odemokratiskt och det blev bråk efteråt.

– Hur kom det sej då att du började bygga här, det verkar ju ganska jobbigt?

Han sitter tyst, tänker innan han svarar, lite dröjande.

– För min del började det nog med Borgström och Palmstierna. Dom fick mej att förstå. Jag jobbade i det offentliga, var miljösekreterare. I tjugo år åkte jag på konferenser och seminarier runt hela Jorden, åtskilliga varv ... skrev massor av artiklar, men jag tröttnade. Inget förändrades. Oljan pumpas upp, kol eldas som aldrig förr. Och nu tror dom att kärnkraften ska lösa allt. Hur fan kan dom tro att kärnkraften ska ersätta oljan det blir förstås både ock. Nej, jag ville göra något själv, visa på något konkret ...

– Och det har du gjort?

– Ja jag är nöjd.

– Tror du att du har förändrat något då?

– Samhället rullar på, man vet aldrig. Det är inte alltid dom stora greppen som förändrar ... till sist måste man göra något som man tror på, sen vet man inte ... för att politikerna ska våga göra något så måste det finnas en folklig opinion, det är väl det man kan hoppas på.

– Var är dom andra nu då?

– Jag vet faktiskt inte. Men den dag det blir sämre i världen så kommer dom kanske tillbaks, vem vet.

Han pekar på ett hus uppe på en bergavsats.

– Han där borta. Det är tragiskt. Han var ingenjör och hade egen firma, en mekanisk verkstad. Dom fick ständigt låna och investera för att hänga med. Han tvingades jobba mer och fortare bara för att kunna betala räntorna. Jobben

blev sämre och sämre. En dag orkade han inte längre, han föll ihop. Tänkte ta livet av sej, hamnade på psyket.

Han pratar lugnt men det finns också något maniskt hos honom.

– Han råkade se en annons för en förening för jordhus. Gick på en kurs, lärde sej bygga hus med halmbalar och lera. Han berättade själv att han fick en ny mening med livet när han kände den mjuka leran i handen. Detta är poesi kunde han säga. Nej, han skulle inte vara med och förstöra naturen. Men naturen hjälpte honom inte. Det regnade, det var en blöt sommar. Halmbalarna var dåligt täckta och började jäsa och mögla. Huset vred sej. Problemen blev honom övermäktiga. Han gav upp, tog sina verktyg och försvann.

– Vart tog han vägen?

– Ingen som riktigt vet. Någon säger att han bor någonstans i Norrland.

– Gick det så för alla, menar du?

– Nej inte riktigt. Men det är trist att se alla ruiner.

Han ler samtidigt som han avslutar:

– Alla rester från ljuva drömmar.

– Men du har lyckats.

– Ja för mej är det här meningen med livet, min sista insats för samhället. Jag vill visa att det går att bygga billigt, inte leva på lån, att inte bli beroende av lönearbete, eller behöva vara med i förstörelsen. Arbetslösa, som man säger, skulle kunna bygga sina egna hus och odla sin mat.

– Nya Per Albintorp menar du?

– Ja nåt ditåt. Back to basic. Det blir snart nödvändigt, oljan sinar snart. Och snart får vi nog odla vår egen mat igen.

– Du har ju visat att det går!

– Jo på sätt och vis. Men det tycks inte vara så många som är intresserade att ta efter. Om man har låga kostnader behöver man ju bara jobba några timmar om dagen. Så borde det vara. Vi människor blir ständigt pådyvlade att det är bra att ständigt arbeta, man har lagt skuld på dom som inte drivs med, som inte hänger med. Nej det finns för mycket pengar i samhället.

– Eller så måste vi använda våra pengar till att tvinga fram en hållbar utveckling, säger jag.

– Du menar köpa kravodlat?

– Javisst. Och rättvisemärkt.

– Även om vi kunde få alla människor att köpa rätt så sitter vi ändå fast, vi måste få hjulen att rulla för att vi ska få pengar till skolor och sjukvården och så ... tillväxt och miljöhänsyn går inte ihop. Det är det dom flesta förstår men inte vill erkänna.

– Kanske kommer något snille och har någon idé. Det är egentligen rätt konstigt att det inte finns något parti som kan ta till sej detta, vi hotar ju hela Jorden.

– Javisst, det skulle behövas en ny ekonomi, en utan ränta. Men du ska veta att kapitalismen är så oerhört stark, den äter och suger upp allt som kommer i dess väg. En ny ekonomi skulle inte ha en chans. Målet ekonomisk tillväxt är så tvingande, vi har blivit så beroende av materiell tillväxt att dom som har makten är beredd att göra precis vad som helst ... Det stora mänskliga projektet skyr inga medel, gräver sönder hela Jorden och ut i rymden ska vi. Och människorna är så beroende av jobb och därför lättmanipulerade. Allt färre vågar ta ställning.

Vi sitter tysta en stund, han ser lite uppgiven ut. Jag vill uppmuntra honom. Men vad ska jag säga. Han fortsätter själv.

– Det enda riktiga vore att vi delade rättvist på det miljöutrymme som finns, var och en fick en koldioxidpott att göra av med. Det finns en sån rörelse i England. Jag har bara så svårt att tro att det är genomförbart.

Han dröjer, lutar sej tillbaks, säger lätt leende och filosofiskt:

– Nä du, världen måste nog ändra sej själv.

– Hur då menar du?

– För hundra år sedan började oljan spruta upp ur jorden och världen förändrades. I Jordens inre pågår krafter, glödande magmor rör sej och en dag kommer polerna att flyttas och mycket annat kan hända. Då kommer världen åter se annorlunda ut, hur vet vi inte.

Solen har kommit fram, lyser i trädgården. Han reser sej och vi drar oss sakta ut.

– En underbar trädgård.

– Ja det är min frus. Vi hade arbetsdelning. Jag byggde, hon skötte trädgården.

– Hade säger du?

– Ja hon har flyttat ... Hon stod inte ut med ensamheten ... tror jag, lägger han till.

– Eller med fundamentalisterna? säger jag.

– Det var hon som blev fundamentalist, hälsofanatiker. Har öppnat en salong eller vad man ska kalla det. Varje morgon och kväll ska man dricka en klunk av sitt eget urin, det är visst det senaste.

Han skakar på huvudet.

Vi går på de stenlagda gångarna mellan bärbuskar, grönsaker, blommor i en härlig röra och nygrävda planteringar. Flera sittbänkar. Här och var står skulpturer, stiliga och roliga stålträdskonstruktioner.

– Din fru måste varit konstnär?

- Ja.
- Det är som en park. Måste vara underbart på våren och försommaren.
- Ja.
- Vem sköter odlingarna nu då?
- Jag gör så gott jag kan men hinner inte med allt, i stället har jag gått med i freeganföreningen.
- Freegan, vad är det för nåt?
- En frihetsrörelse, free och vegan, vi ska rädda världen genom att konsumera mindre bland annat. Samhället slösar ju så otroligt. Jag skaffar mat genom att dumstra, ta det som blir över i affärerna, restaurangerna och på andra ställen. Man kastar ju hur bra mat som helst. Det enda som skulle kunna rädda mänskligheten är att man halverade lönerna. Det finns alldeles för mycket pengar. Lever man billigt så behöver man inte vara med i den stora förstörande produktionen.
- Det låter som ett bra förslag men politiskt självmord för det parti som hade det i sitt program.
- Jo, så är det. Men några måste börja, så har det alltid varit. Och det är de små goda krafterna som trots allt gör Jorden bebolig.
- Och en dag blir det nödvändigt, säger jag.
- Jo, svarar han men låter ändå lite uppgiven.

Även denna gång går jag upp på berget, ser ut över landskapet. Det har byggts många nya samhällen i världen, små och stora. De flesta har gått över lik. Men människan ger inte upp. Byn kan få ny kraft, kanske i nya former. När oljan börjar sina kommer de. Men då kommer byborna att sitta i sina hus och skjuta på dem som försöker ta sej in.

En humla letar sej in i en mjölkört, i en rallarros, i dess finurliga skära och lila blommor. Några enstaka mygg

irriterar. Solen håller på att gå ner. När den närmar sej horisonten faller den fortare.

För att slippa mina tankar koncentrerar jag mej på stegen. Höger, vänster. Går mjukt, rullar foten från hälen till tårna. Höger, vänster.

Hemkommen skriver jag i min anteckningsbok.

Lusten sjunger sin sista bön och den euforiska oron lämnar skeppet, länge, otroligt länge ska bönen skära i universums tystnad, förbryllad lyfter jag handen och framtiden kommer rusande emot mej

Efter det sedvanliga kvällsmålet, te och smörgåsar och lite blandade grönsaker, tar jag ner mina anteckningar, novellsamling skulle jag kunna säga, sätter mej i fåtöljen. Jag minns den så väl, jag hade också min ekologiska period.

En dag reste jag till Stockholm. Det var en härlig dag. Solen sken och alla människorna såg förhoppningsfulla ut när jag passerade mellan de stora träden en månad innan blommorna fanns på marken. Men jag mötte också stockholmare som sa att visst är det härligt att finnas men synd att det finns så mycket att vara ledsen över, som orättvisor och krig och sånt.

Jag flanerade länge i centrum och såg alla varor. När jag kom till dom där berömda almarna som enligt experterna var döende redan för trettio år sedan men som trots sina sår från striden fortfarande lever i all högönsklig välmåga slog jag mej ner på en bänk. Jag betraktade bussarna och bilarna som jagade fram och vid strömkajen låg flera båtar som längtade ut till skärgården. Människor både med vinterkläderna kvar och såna som bytt till lättare vårkläder eller som kanske aldrig hade haft riktigt varma kläder rörde sej målmedvetet åt olika håll men förmodligen på väg mot samma mål. Vid strömparterren kunde jag se att de sista isflaken väntade på värmen,

på att få smälta och på att åter få röra sej fritt: få leka i vattnet, få förångas och lyfta mot himlen, få segla med molnen till bergen och dansa nerför sluttningarna, få vila i dalarna och sugas upp till trädens grenar och blad och in i markens blommor och där få dela med sej av sitt syre och väte och ytterligare en sommar få vara med och leka. Isflaken väntade helt enkelt på att åter få bli delaktiga i det stora livets eviga kretslopp efter en lång och kall vinter.

Plötsligt såg jag ett av isflaken lösgöra sej från strandkanten och på det stod en människa som tog fram sin flöjt och började spela, och jag såg hur vågorna genast började dansa i takt med hans musik. Sakta gled han nedför strömmen, han kom under Nybron, passerade Grand hotell och nationalmuseet. Människorna som var jäktade för att hinna från ett möte till ett annat kunde inte låta bli att stanna upp och lyssna. Några greps så starkt av musiken att dom började sjunga och en del till och med att dansa på kajen, ja jag kunde se självaste kungen titta förvånad ut från sitt fönster och jag förstod att han tänkte: Jag tror jag abdikerar och lär mej spela flöjt. Flöjtisten tycktes inte märka något av allt ståhej omkring honom utan fortsatte att fylla sej själv och omgivningen med toner. Inne på nationalmuseet hängde bilder gjorda av ett begåvat barn. När bilderna hörde tonerna och sången gick dom också ut i solen och dom hade förmågan att kunna segla och följa med tonerna och många följde med ända ut till dom yttersta skären. Dom gamla bilderna inne i museet ville inte vara sämre och trots sin ålder tog dom sej ner för dom tunga trapporna. Dom orkade dock inte göra som barnets bilder utan satte sej på utecaféerna och talade om gamla tider. Dom diskuterade medeltidens ekonomiska system med byteshandel och lokala länssystem utan ränta. Dom diskuterade i tur och ordning: kungamakten, borgarmakten, arbetarmakten och penningmakten. Några bilder gjorde sej märkvärdiga och vågade lägga sej i dagens ekonomiska system. Men då la sej Karl den tolfte i, han som hade otur att bli född till att försvara ett alldeles för stort rike och förlorade allt men som blev hjälte ändå, han la sej nu i och pekade utan tvekan ut

riktningen så att alla tystnade, dansen stannade och till och med flöjtisten kom av sej trots att han inte kunde se den kungliga armen. Lättad över att ordningen var återställd drog Karl den tolfte in ett djupt andetag. Men det skulle han inte ha gjort för med luften kom världens problem in i honom och utan att någon förstod varför, sänkte han plötsligt sin arm och tittade sej villrådigt omkring.

Då tappade hela den stora ordningen sin ordning, gula och röda blommor slog ut och träden släppte ut sina löv och drottningen sprang upp på taket och bissade en väldig rosenkrans och en stor blombukett på slottets flaggstång. När hon ändå stod där på taket tog hon fram sin trombon och lät en kvinnlig ton fara ut över Stockholm. Flöjtisten som just passerade strax utanför det fyrmastade skeppet Chapman lyrstrade till och svarade med att spela sitt allra vackraste solo om kärleken och längtan. Det var stor glädje i hela stan, ja så långt man kunde se och höra i alla fall.

Flöjtisten gled vidare på sitt isflak och när han passerade Slussen såg han ett jazzgäng från Frankrike sitta strax utanför Djurgårdsfärjans på- och avstigningsplats. I gänget fanns en skallrenrakad gitarrist som hade svarta glasögon och som spelade som om han härmade tusen flaskor som rullade nerför ett berg, och en basist, en violinist och en klarinettist, vilka alla spelade som om dom försökte få de stora isarna vid polerna att smälta. Flöjtisten som gärna ville spela med några kompisar och som kände att isflaket var på väg att bli vatten och förångas och allt det där, tog chansen att hoppa av och anslöt sej till den franska gruppen.

Dom spelar så konstigt, sa statsministern, som bara hade kavaj och sommarskor och råkade passera på väg mot makten och som inte hade hunnit fyllas av drottningens ton. Men då kom bågskytten, som egentligen skulle ha stått på Stora torget i Falun, till hjälp och sköt en pil i bröstet på honom. Det tog bara några sekunder innan statsministern hade ändrat sin uppfattning om den moderna musiken, ja han ändrade sej inte bara i det, för musik har en magisk kraft. Han gav till och med order om att alla varor i butikerna och

varuhusen skulle isärplockas, analyseras och återgå till sina ursprungsplatser. Men det kunde inte Ludvig Boltzmann acceptera utan protesterade. Det var han som upptäckte termodynamikens lagar och som levde kvar i många människors tankar, inte minst hos dem som studerade på ekologiska högskolor. Tiden är inte reversibel, sa han, och ingenting kan bli som det var. Statsministern hänvisade då till Newton, vars tankar ännu mera levde kvar och som byggde på att tiden inte finns, men det hjälpte inte. Varorna blev liggande. Men då kom drottningens ton till hans hjälp, statsministern föreslog genast en bojkott: Ingen ska köpa varor som inte kan ingå i det ekologiska systemet. Människorna vred och vände på varorna, analyserade och dissekerade och det mesta fick bli liggande. Nöjd gick statsministern till riksdagen och skrev en riktigt vacker kretsloppsproposition som han la fram för sin fru, som nöjd gick in till grannfrun och berättade vad som hänt och båda log.

För att fira detta paradigmskifte i mänsklighetens historia beslöt riksdagen att ordna en stor fest på kvällen, med bara ekologiskt odlad mat och dryck och med enbart aukustiska instrument för att inte slösa på elektriciteten. Till dansen spelade den franska orkestern, som under viss protest ändå hade accepterat reglerna, och nu istället spelade så att vattnet åter skulle frysa över polerna. Dom gamla bilderna som satt på utecaféerna undrade vad som hade hänt och trodde knappt sina ögon. Alla bilderna med gamla kungar, drottningar, hertigar, bankdirektörer, avdelningschefer, byråsekreterare och krigshjältar kände sej mycket utanför och drog sej tillbaks till museets väggar. Alla andra bilder deltog i dansen till och med dom som Amelin hade målat.

Men plötsligt när festen och dansen var som häftigast blev det alldeles mörkt. Alla ljusen slocknade och en hög röst som talade evroiska sa med bister stämma att Sverige inte får gå sin egen väg. "Då kommer evigt mörker att råda i landet." Men det dröjde inte länge förrän man såg fler och fler eldar tändas och folket med statsministern i spetsen ropade flerstämmigt: Vi vill vara fria från

kapitalet som utnyttjar oss människor och som tar från naturen. Och så fortsatte dansen hela den natten. Statsministern dansade både med drottningen, sin sekreterare och med alla invandrarkvinnor som lärt sej dansa säterbugg och bodapolska oavsett om dom var långa, korta eller tjocka.

När eldarna falnat och nattkyllan kom kröp man ihop och sa att lite kärlek måste man också ha. Ingen vet vem som blev med barn just den natten och ännu mindre vem som blev far. På grund av detta sedeslösa leverne, förfall och oordning, som någon sa, kände sej den evropiska kungen tvungen att intervensera. Både den svenske kungen och statsministern gav upp direkt och hissade vit flagg på slottet och på riksdagshuset. Här ska inget blod spillas, sa dom, väl medveten om att drottningens ton, som kungen många gånger erfarit, var så stark att den kunde nå ut över hela Europa.

Så kom det sej att denna vackra vårdag började folket i hela Europa sätta solrosfrön, lin och många andra nyttiga eller enbart vackra växter på alla före detta asfaltytor och även busens tak. Förvånande nog till arabernas stora glädje. För när dom läst Koranen riktigt noga och länge och tagit intryck av den sufiska läran förstod dom att för mycket pengar är inte bra för karaktären.

Till och med Newton, Galilei och Descartes, vilka i och för sej inte kunde höra drottningens ton och alltid annars höll på ordning och reda, log och insåg att för mycket ordning kan trots allt skada. Det är ordningen som ökar entropin på Jorden och även i världsalltet, sa Isaac, som om han förstod sej på dom allra största existentiella frågorna, trots att han själv förgäves hade leta efter livets egentliga orsak.

Jag som på senare år har tyckt att Stockholm har blivit för stort och opersonligt har efter detta besök ändrat uppfattning och ska besöka min gamla hemstad oftare. Jag tvivlar på att detta skulle kunna hända i en småstad eller ens i Norrland där nåjderna annars kan hitta på mycket.

Som sagt jag har också haft mina ljusa ögonblick. Med humor skulle världen räddas. Jag minns så väl, jag satt på en bänk i Kungsträdgården. Jag tog den ekologiska insikten på allvar, ja på djupaste allvar. Ändå var jag utanför, jag kunde samtidigt inte tänka mej världens stora städer och industriområden gå på sol- och vindkraft.

Jag ser ekobyggaren kämpa med sitt hus, med människorna, ser honom leta efter mat, vill hitta ett sätt att leva och jag tänker: nej världen kommer aldrig att bli bra men den blir trots allt lite bättre tack vare alla dessa små goda krafter. Så är det. Det är de små goda krafterna som trots allt gör Jorden bebodig.

Och konstigt nog, ett slags varm lycka genomfar mej.

16

Jag får vänta i flera timmar. Det är nästan tomt, inga röster, endast ett par som läser. Och jag är nära att ge gett upp när jag ser dem genom fönstret. Ser uppriktigt glada ut när de får syn på mej och hejar genast. De slår sej ner vid mitt bord och bara efter några korta hälsningsfraser säger Ragge:

– Läste du min artikel?

– Jovisst den är bra, jättebra. Men det saknas något.

Han reagerar direkt.

– Vadå?

– För att få människorna att förstå behovet av din lokala ekonomi så måste dom ju först våga se. Människor förnekar ju, stoppar huvudet i sanden.

– Precis vad jag försöker säga, säger Hilding lugnt.

Det var ju inte detta jag ville prata om men det är lika bra att passa på. Jag förstår att artikeln är viktig för honom. Så jag fortsätter.

– Din artikel är bra, ja förbaskat bra, jag menar det. Men den är för pessimistisk, människorna tar inte till sej något som inte inger hopp, som inte har någon lösning.

– Det är ju hopp den ger. Detta är en positiv artikel. Att förstå något är ju positivt, det är först då man blir fri. Man måste ju först förstå varför det är som det är, sen kan man gå vidare och hitta lösningen.

Ragge lutar sej fram och jag ser åter den där lite maniska blicken när han fortsätter.

– För att kunna föra konstruktiva samtal om framtiden måste vi inse att vi lever i och verkar på en fri marknad men ...

Jag avbryter.

– Det är ju det som människor inte vill förstå. Dom flesta tror att marknadsekonomin är förnuftig. Det måste till något nytt ... det verkar som om ord inte hjälper, det måste till något som förändrar sinnelaget ... kanske konsten skulle kunna ...

– Nä, vi måste ha en lokal ekonomi. Och vi har inte tid att

...

Jag avbryter igen.

– Man måste få människorna att förstå dom ekonomiska systemen för att kunna ändra på dom, det är så du menar, eller hur?

– Jo, precis.

– Jag fick en idé i morse, det som kan påverka människors sinnelag är bilder och symboler mer än logiska analyser och argument.

Ragge ser både nyfiket och skeptiskt på mej och jag fortsätter:

– Det gäller att få dom som förstår systemen och som har makten att ändra sinnelaget. Och det är då jag tänker att man skulle kunna skapa symboler som griper tag i deras innersta så att dom förändrar sej.

Då jag har tänkt igenom det här och när jag nu får chansen fortsätter jag.

– Om man kunde få alla dom som har makt att ta ansvar för livet och framtiden, då kanske man också skulle få dom att ändra sej, börja tänka i andra banor. Dom skulle kunna lyfta sej i håret, komma på något som gjorde att vi kom ur vårt beroende. Och är det inte det man ska ha konsten till egentligen, det är med konsten man kan påverka människorna. Tänk om vi hittade en bild som gick ut över världen. Vi behöver en ny berättelse. Vi borde skapa en positiv symbol, en symbol för kärleken till livet, till allas liv.

Inse att vi lever i en global värld, att vi är beroende av varandra.

Jag tystnar. Jag är imponerad av mej själv. Tycker att jag uttryckt mej riktigt bra. Båda två ser roade ut och Ragge säger:

– Jag tror bestämt att du trots allt brinner för något du med.

Jag vet inte om jag ska tyda det positivt eller om det är sarkastiskt, men svarar.

– Ja det var något jag fick för mej, vi måste ju göra något, komma med något nytt.

Jag är nöjd med vad jag sagt. Jag lutar mej bakåt.

– Det vore allt intressant att se den där bilden eller tecknet, säger Hilding.

– Med bilden ska det också finnas en berättelse, ett nytt synsätt på allt levande, svarar jag.

– Ja det behövs nog, säger Hilding.

När det blir tyst några sekunder säger jag:

– Ni frågade mej en gång vem jag är, vilka är ni då? Du Hilding, vad har du gjort i ditt liv?

Han blir lite ställd men ler positivt.

– Man har väl gjort en hel del.

Han säger inget mer ändå kan jag ana att han vill, och jag hjälper honom.

– Vad har du jobbat med?

– Jag har väl pysslat med lite av varje, först var jag polis. Men det varade inte så länge.

– Var det inge kul?

– Nej det är för tufft, bara dom hårda blir kvar.

Han sitter tyst, jag ser att han tänker.

– Har du inte haft familj?

Han dröjer något, men svarar eftertänksamt.

– Jodå, hade en fru, men det tog slut.

– Inga barn?

– Två. Han vill tydligen inte bli för personlig och jag avvaktar.

Men så fortsätter han som om han lika gärna kan berätta när han nu har börjat.

– Det har sina sidor att leva. Ibland uppstår situationer som man inte kan hantera. När min fru gick ifrån mej gick jag genom en kris och det slutade med att jag blev religiös. Han ser på mej, undrar hur jag ska ta det, men jag visar inget och han fortsätter.

– Jag hade att välja mellan Gud och flaskan och jag valde Gud.

– Och där är du fortfarande?

– Ja, jag är numera pastor i en församling, baptisterna.

– Polis, pastor, intressant karriär, säger jag.

– Jag har väl gjort en del annat också. Men till slut inser man att man måste göra något, inte bara prata.

– Men det är inte så lätt.

– Nä men man kanske inte får ha alltför stora krav, bara man gör något. Min församling har startat insamlingar av kläder, möbler och annat. En del säljer vi för att få pengar till en långtradare, när vi har det så kör vi ner till norra Rumänien till vår systerorganisation där som delar ut till dom behövande, mest föräldralösa barn och ungdomar.

– Låter spännande.

– Ja jag längtar verkligen att få komma ner nu, det var ett tag sen och jag vill se hur mina barn har det.

– Ska man verkligen bara ge.

– För att barnen ska få något så måste dom gå i skolan och göra sina läxor.

– Dom som inte gör det då?

– Det handlar om kärlek, vi hittar alltid något sätt att ta hand om dom.

Han reser sej.

– Nä grabbar nu måste jag dra.

– Vi hörs.

– Ja det gör vi, säger jag.

Han hejar och försvinner ut genom dörren.

När han gått säger Ragge:

– Du är en jäkel på att fråga.

– Det är spännande att lära känna varandra.

– Jag vet att han var deprimerad länge. När han förlorade både frun och jobbet gick han ner sej. Och det har tagit ett bra tag för honom att komma tillbaks. Men det är en bra kille, har bara någon underlig tro att FN ska kunna göra något.

– Eller så ska Gud lösa allt. Jag ångrar mej när jag sagt det, jag vill ta honom på allvar. Ragge svarar.

– Jag tror han tappade tron på människorna, men jag gillar honom, han vill väl.

– Ja det är nog lätt att tappa tron, men vi kämpar alla, alla har sina skäl att göra det dom gör.

Ragge nickar bara och vi sitter tysta en stund. Jag funderar på att gå. Men känner mej lite hungrig och frågar om han inte vill ha något att äta.

– En macka vore gott och lite té, ja jag dricker grönt té nuförtiden, säger han och skrattar.

Jag går och hämtar. Pratar lite med servitrisen, hon ler rart när jag berömmar hennes smörgåsar. Det behövs inte mycket för att jag ska känna den där behagliga värmen. Jag blir också varm när jag ser alla som sitter vid borden, pratar, läser. Trots allt kan jag tycka om människorna, den lilla människan.

När jag satt mej igen frågar jag:

– Du då, vem är du då? Hur kommer det sej att du sitter här?

Han skrattar till och är snabb.

– Vet vi egentligen varför vi sitter här? Är inte livet för komplicerat för att man ska förstå det.

– Jovisst är det så, svarar jag, jag försökte bara skämta.

– Jag börjar förstå att du gillar att samtala.

– Ja jag har förstått att ni båda har varit med om en hel del och att sitta så här och lyssna är ännu bättre än att läsa en bok.

– Du berättade inte så mycket om dej själv, bara att du läser en massa böcker har jag förstått.

Ett leende sprids i hans ansikte. Och jag blir förvånad när han svarar både lugnt som om han suttit och väntat på att få berätta.

– Men visst, jag kan berätta om mej själv om du vill. Jag kan berätta vad jag gjort. Är du intresserad av politik?

– Jag följer väl med och jag sa ju ...

– Var du inte med på sjuttioalet, då missade du något.

– Jag har aldrig kunnat gå in i någon rörelse. Jag blir rädd, det finns en kraft i massrörelser som skrämmer mej.

– Men man måste ta ställning ... du sa ju att du var vänster.

– Det är klart att jag demonstrerade mot vietnamkriget och en del annat.

– Jag var med, helhjärtat. Det var så det började.

– Som om någonting har en början ...

– Jo för mej. Plötsligt blev världen tydlig, jag tyckte att jag begrep något.

– Och det tycker du inte längre? Jag märker att jag inte tar honom på allvar och ångrar min attityd. Men han tycks inte nedslås, snarare skiner han upp.

– Tvärtom det är först nu jag begriper något. Men det var kul. Jag minns hur jag kände, hur jag själv lyftes fram av en rörelse av begåvade, härliga människor ... ja, vi älskade livet, vi sjöng om världen, vi sjöng om framtiden ...

– Jag kan ibland vara avundsjuk på er som var med. Det vore härligt att vara en slags fantast, en som kan gå upp i något så totalt, så oreserverat och ...

– Nej jag var aldrig någon revolutionär, om det är det du tror. Nä dom skrämde mej också. Nej jag trodde på demokrati ...

– Och det gör du inte det längre?

– Det finns olika demokratier. Jag tror inte på demokrati där människorna är passiva och bara röstar någon gång då och då. Alla är fyllda av en massa småsaker, småbeslut om elräkningar och annat ...

– Men vad är alternativet?

– Jag trodde på den svenska demokratin. Och jag trodde att det går att styra ett samhälle. Man behöver inte äga marken det räcker att kunna bestämma användningen. Det var så vi tänkte.

– Det låter som om du var med och bestämde.

Han ser åter på mej. Sitter tyst en lång stund, nickar, liksom för sej själv. Så fortsätter han:

– Jo, jovisst, jag gick in i politiken. Och jag fick större och större uppdrag. Det gick fort. Ja det är inte så svårt att göra karriär om man engagerar sej. Och vi trodde att man kunde lösa allt med en massa planer och bestämmelser ...

Han dröjer, fortsätter.

– Alla våra idéer skulle bli handling, omsättas i praktiken. Jag fick lära mej att det tog sju år att genomföra minsta förändring. Då hade dom krafter som vi skulle styra hunnit gå flera mil.

Han talar nu långsammare och lägre.

– Ja fy fan. Byråkratin som var till för att förverkliga våra idéer stampade bara i sina egna pappershögar. Produktionen, företagen som vi stöttade började obstruera, jämlikheten hade gått för långt. Och vi som knappt hade börjat fördela rättvist. Och byråkratin härmade efter. I byråkratin hamnade dom som var sämst, men som plötsligt fick makt genom oss. Jag började känna en slags osäkerhet. Men jag fortsatte att hålla mina tal, eldade upp mej själv. Ja jag trodde faktiskt på rättvisa och demokrati ...

Han höjer rösten igen.

– ... och visst, produktionen behövs för att den tillfredsställer våra behov, men ni ska veta att samtidigt fanns något som tärde i mej. Insikten, ja, den hade väl egentligen funnits länge, men jag hade lyckats hålla den tillbaka, nu åt den sej allt längre in. Insikten att mitt, ja vårt projekt var omöjligt. Trots alla våra försök så arbetade med en dåres envetenhet det stora systemet vidare. Ja du ser ju hur det har blivit. Vad skulle jag göra? Skulle jag ropa ännu högre?

Han brer ut armarna i en hopplös gest. Jag kan se honom stå i talarstolen. Hans tidigare lite överlägsna attityd har försvunnit. Nu ser han avspänd och riktigt hygglig ut.

– Jag gick ut i solen, såg denna solkraft som alltid gett liv, som vi alltid har dyrkat, tillbett, som alltid varit det högsta goda. Denna sols strålar har vi nu gjort farliga, solens strålar dödar i stället för att ge liv. Men jag såg ju också hur fångade vi var, ja fortfarande är. Värst är alla dessa fonder. Vi är ju tvungna att hålla igång systemet för att klara våra pensioner, ja hela vår gemensamma välfärd som vi byggt upp och som vi är så stolta över.

Jag börjar förstå vart han vill komma, men avbryter inte utan njuter av att se honom så engagerad. Tycker mej förstå varför han kunde göra en så snabb karriär.

– Jag ville hålla tal och säga att vi måste besinna oss. Men jag insåg att det inte skulle hjälpa. Jag hade så länge sett alla dessa ansikten som var uppfyllda av det stora mänskliga projektet. Jag insåg det omöjliga i att ändra deras inställning. Människorna vill bara höra det som uppfattades som positivt. Jag skulle bara gjort mej löjlig. Du ska veta att detta var innan alla blivit medvetna om miljöförstörelsen.

Jag kommer att tänka på när jag själv hörde en man i slutet på 80-talet på ett möte säga att nu är det bevisat att människan påverkar klimatet genom att vi förstärker växthuseffekten. Alla i publiken log lite generat.

Han fortsätter.

– Jag kunde ha valt att säga som det var, säga vad jag såg. Men vad hade det inneburit? Om man överhuvudtaget lyssnat på mej skulle människorna bara tappat hoppet, ja, i alla fall dom som hade det kvar. Varför skulle jag tala om att skutan höll på att gå i sank, när jag förstod att den inte gick att rädda? Är det inte bättre att vara ovetande? Och jag vet inte om jag hade haft den mentala styrkan att göra en helomvändning. Jag hade stått i centrum för hoppet och framstegen, det var nog det enda jag kunde. Att stå i centrum för besinning, som uppfattades som tillbakagång, nej, det kunde jag inte.

– Varför inte, tänk om alla politiker sa vad de innerst inne känner.

– Du ska veta att jag hade gripits av ett oerhört behov av att vara i centrum. Jag kunde inte bara lite snöpligt försvinna.

Jag lyssnar utan att invända, är det en skröna eller vad är det.

– Jag representerade trots allt en kraft och det minsta jag kunde göra var att försöka använda mej av den kraften i en sista ansträngning för att göra något för mänskligheten.

Sakta började en plan arbeta inom mej. Från början var det kanske bara en bisarr idé. Men min idé arbetade i mej nästan utan att jag själv hjälpte till och ju mer jag tänkte på den desto mer genial blev den. Till slut blev det en tvångsidé. Jag blev alltmer tvungen att sätta den i verket. Min plan och min idé var att jag skulle bli martyr. Jag skulle offra mej själv för att därmed väcka andra till insikt. Men då måste jag dö på ett sätt som tydligt påvisade att allt det jag stod och talade för var fel, att det kommer att leda till en katastrof.

Jag anstränger mej för att min skepticism inte ska synas.

– När en sån idé mal i huvudet är det till slut svårt att ha kontroll över vad som sker. Hur skulle jag gå till väga? Min första idé var att jag skulle bli skjuten när jag stod i talarstolen och höll ett tal om hur vi skulle ändra vår inställning till hela produktionsapparaten och därmed rädda vår framtid. Längre förberedde jag mej. Jag levde mej in i den stora organism som vi kallar Jorden, förstod hur allt levande, ja även det döda hänger samman och hur vårt arbetande, hur hela vårt mänskliga projekt går ut på att förstöra denna organism. Vart jag gick, var jag än befann mej, kände jag att vi alla var en del av detta levande klot och att vi skadade det med alla våra beslut och handlingar. Detta skulle jag säga och jag skulle säga att vi har bara en möjlighet att klara oss och det är genom att besinna oss och ödmjukt anpassa oss till naturens och Jordens förutsättningar.

Jag som alltid hade hävdad att mänsklig intelligens var suverän, att allt kunde beräknas och förutses, att mänsklig handling var den positiva kraften, vi bygger landet. Jag skulle nu förneka detta och i stället vädja om passivitet. Jag skulle plötsligt tala om vår Jord, om vår natur och hela det stora ofattbara som något heligt. Jag ville att när jag stod

där i talarstolen och ifrågasatte vårt stora galna projekt då skulle en man komma fram och skjuta mej, jag letade faktiskt efter någon som skulle kunna göra det. Det är inte svårt att hitta någon torped i den undre världen. Eller hur?

– Inte vet jag.

– Jo så är det. Jag hade också börjat inse att alla som arbetade för att ständigt förstora produktionsapparaten, vi, ja jag var ju med jag också, vi var så uppfyllda av att vi hade rätt att vi kunde tillåta oss att manipulera alla beslut. Det spelade ingen roll vilka demokratiska beslut som fattades, vi såg alltid till att det handlades så som vi ville. Ibland var vi dom kunniga, dom kloka som skulle visa vägen, leda massorna, när det passade lyssnade vi på folket. Vi lärde oss argumentera och sätten att spela med korten så att vi alltid vann. Vi var så övertygade om att vi hade rätt att vi inte skydde några medel. Produktionssamhället och den fria marknaden skulle till varje pris skyddas. Det var ju dom som skapade vår gemensamma välfärd.

Han håller igen något men snart är han uppe i varv igen.

– Allt tydligare insåg jag detta och förstod också att jag aldrig skulle kunna påverka systemet bara genom min död, att bli martyr. Man skulle bara säga att han som sköt mej var en galning.

Tänk att varje dag stödja ett system, ja stödja hela det mänskliga projektet, som man ser sakta arbetar mot vår gemensamma undergång. Jag såg också att systemet arbetade med samma frenesi mot sin undergång som jag arbetade för min och att jag bara var det stora systemets redskap. Jag började fråga mej: Finns det en inneboende kraft både i mej och i det stora systemet som driver oss mot samma död? Vill hela systemet också dö som martyr, som hjältemartyr?

Jag undrar vad han menar för system men vill inte avbryta.

– Hjälte för vem och för vad? Jag började misstänka att det finns krafter utanför oss själva. Att det finns ett maktspel i universum. Jag ville ju dö för de goda idéernas skull, för vår överlevnad. Ville det som jag uppfattade som systemet dö för de onda idéerna? Bli martyr i den universella onskans ögon? Jag kunde inte förstå att ett system medvetet kunde, för det var ju uppenbart, arbeta mot förintelsen utan någon anledning. Eller fanns det ett mycket större kretslopp som vi ingår i och som jag inte kunde fatta? Där Jorden bara är ett försök, en mutation som har gjort sitt, visat på en omöjlig väg. Men människan är ju unik, hon kan fatta hela universum, hon är på något sätt universums medvetande, skulle hon dö? Som du märker hade mina tankar börjat röra sej åt alla möjliga håll. Jag hade svårt att se vad som kunde vara rimligt.

Medan han berättar erinrar jag mej tillfällena då jag själv tappat kontrollen då jag själv höll på att bli tokig, då jag själv inte förstod vad vi håller på med. Så tänker jag att jag hört någon säga att man måste vara galen för att stå ut, men jag hinner inte utveckla tanken då jag inte vill missa något.

– Ofta när jag stod där i talarstolen kunde jag gripas av hela den absurda situationen och vilja skrika ut vad jag såg. Bara skrika rakt ut. Våga reagera. Men man skulle bara säga att jag var utbränd. Vet du vad det sista var som jag ville göra?

– Nä vad då?

– Jag ville bli självmordsbombare. Han säger det uppgivet.

– Vad då för, menar du?

– Jag insåg att det måste till något drastiskt för att världen skulle fatta. Unga människor offerar sej för yttrandefrihet, för galna religioner. En del mot förtryck, mot en övermakt

för att dom inte har något annat att ta till. En del går medvetet i fängelse mot vapenhandel. Jag ville göra något som skulle få världen att fatta att världen går mot sin undergång. Det är dom som inte har så långt kvar som bör göra något, jag kände mej själv rätt gammal, hade gjort mitt. Du ska veta att det här var ju för mer än tjugo år sen och då var det ju bara några få medvetna som vågade tala om miljön och då blev dom förlöjligade.

– Men självmordsbombare tar ju livet av en massa civila, var det det du ville?

– Jag gjorde en kalkyl, vad är det som dödar flest. Dom stora krigen som kommer när världens stormakter kommer att slåss om dom sista naturresurserna eller om jag kunde få världen att reagera.

– Det trodde väl anarkisterna också, och Bader- Meinhof, att världen skulle förstå, men det gick inte som dom trodde. Det blev snarare värre. Det är kontraproduktivt.

– Ja det var faktiskt Hilding som hindrade mej, som övertalade mej. Jag var desperat dom sista åren, knappast tillräckelig. Han pratade som du. Det är kontraproduktivt.

Ragge ser lite uppgiven ut när han fortsätter.

– Nej, jag var också för feg. Jag ville trots allt inte dö. Jag funderade mycket på olika katastrofer som jag skulle initiera, men jag förstod att systemet är så starkt att även den största katastrof skulle systemet få till något positivt för egen del. Ja, jag förstod ordet kontraproduktiv. Jag visste att en katastrof bara skulle göra dom styrande starkare och dom skulle kunna använda den som förevändning att lägga under sej än mera makt, skapa ännu större kontroll. Och det är ju den stora styrkan i det ekonomiska systemet att det kan vända allt till något positivt. Så länge det går ...

Han lägger armarna på bordet. Rör nu lite uppgivet på händerna.

– Nä nä ... jag kom aldrig på någon hållbar idé. Och det var nog tur för jag började bli alltmer desperat och hade kunnat göra nästan vad som helst i tron att jag räddade Jorden och människorna. Jag började tappa omdömet och kontrollen över mej själv. Detta tvivel gjorde också att mina tal började tappa sin kraft. Nej, jag var på väg att bli en förlorare och det hatade jag. Det var också vad människorna omkring mej började inse och dom förstod att jag var slut.

En dag kom en av mina närmaste medarbetare in till mej och bad mej att följa med. Vi åkte iväg till en gård på landet. Dom sa att jag var överansträngd och att jag måste vila. Och det gjorde jag också i början. Men vila har aldrig varit något för mej. I två år funderade jag över dom stora frågorna. Jag skrev flera böcker. Ja faktum är att jag hade en mycket kreativ period. Jag utvecklade en teori som gick ut på att jämföra hela det konstgjorda tekniksamhället med den biologiska världen. Det finns likheter. Den biologiska världen behöver hela tiden tillgång till ny energi, det får den från solen. Varifrån får då vår konstlade värld sin energi? Jo från Jorden själv. Vi gräver och tar den under årmiljoner lagrade energin. Och det är den som gör att vi med maskiner kan omfördela resurserna på Jorden till vår fördel.

Han hejdar sej. Ser mej stint i ögonen.

– Förresten vet du vad exergi är?

– Exergi, säger jag och tänker, näh.

– Vi tror att en maskin skapar kraft, men alla maskiner förstör energins kvalitet, det som kallas exergi. I alla tekniska processer minskar exergin. Elektricitet har hög exergi och värme den lägsta. När en elmotor går omvandlas energin till värme.

– Men en elmotor gör ju nytta, invänder jag.

– En elmotor omfördelar, sa jag ju, den gör ett arbete men det åtgår mer energi än man får och den förstör exergin.

– Energi kan inte förstöras har jag hört.

– Det är energins kvalitet som förstörs. Och så är det med alla motorer, all teknik, det blir till sist bara värme ...

– Ja jag tror jag förstår, men hur gick det för dej?

Han tvekar ett ögonblick.

– Jag studerade mycket som du förstår, förstod mer och mer av vad vi håller på med. Jag räknade ut, visade med siffror ... och vet du att bara underhållet av allt vad vi människor har skapat kräver mer energi än alla arabernas oljetillgångar tillsammans. Det kommer snart att se ut som i Östtyskland och Ryssland i hela världen. Det man bygger i Kina och där borta är bara smäck, ett slags skenlyx. Det sa också han alltid, byggmästaren, skenlyx sa han om det mesta vi byggde. Och då skulle han se det man bygger idag.

Han biter sej i läppen och drar med handen över munnen och fortsätter.

– Ja ja ... hursomhelst när jag skrivit färdigt en bok bad jag dom trycka den. Det lovade dom, men jag förstod till slut att dom helt sonika la den i en dokumentförstörare.

Han tystnar, lutar sej tillbaks.

– Jag lyckades aldrig ta livet av mej på det storslagna sätt jag tänkt. Jag bara försvann, glömdes sakta bort.

– Och nu sitter du här, säger jag och fortsätter. Du har ju tänkt en hel del. Du har ju din lokala ekonomi.

– Jovisst, jag har lösningen. Men ingen vill lyssna. Jag har skrivit i vanliga tidningar, i vetenskaplig tidskrifter, i ekonomiska. Pratad med politiker. Flera gånger har jag pratad i radion, i Obs, i Ring P1 men dom vill inte begripa ... Aldrig en reaktion.

– Det är väl för radikalt.

Han ser plötsligt spänd ut, grimaserar.

– Det är väl för helvete radikala lösningar som behövs när vi håller på att ta kål på hela Jorden. Inte fan hjälper alla dessa konferenser, dom bara kostar både pengar och bidrar till eländet. Undantagstillstånd är vad som behövs. Samlingsregering som under kriget.

– Tiden är inte mogen, säger jag. Så lägger jag till: Du borde skriva en bok.

– Det har jag ju gjort sa jag.

– Jag menar en roman som handlar om dina tankar. En bok i romanform skulle kunna få vanliga människor att förstå det här. Då får du ut dina idéer till folk som i sin tur kan få fart på politikerna.

– Visst, du har nog rätt, jag ska tänka på det. Men så säger han nästan aggressivt: I USA kunde man på 40-talet ställa om hela industrin till en krigsindustri på bara några få år, det är något sånt vi behöver. Han lugnar sej och säger uppgivet:

– Men jag vet, hotet måste komma först. Folk fattar inte

...

Jag har flera frågor men jag vill inte att det ska verka som om jag ifrågasätter. Och jag börjar bli trött i huvudet. Innan vi hinner ta upp någon ny aspekt på världsläget reser jag mej.

– Nä du Ragge nu börjar till och med jag bli trött, det har varit otroligt spännande att fått lära känna er två.

– Detsamma, men nästa gång får du berätta vad du hittat på i livet.

– Du ska få läsa mina böcker, säger jag leende och hejar.

På bussen hem ser jag dem framför mej. Hilding, Ragge. Människor vill tro på något, man tror på något som passar

en. Vad tror jag på? Jag vet faktiskt inte, men jag beundrar dem som i alla fall försöker.

Det är fullmåne och stjärnklart när jag närmar mej mitt hus. Karlavagnen, Orion med de tre vise männen. Tanken slår mej att jag ska gå ner till bryggan och sjunga, pröva ekot. Men jag slår bort den.

I stället, och trots att jag är ordentligt trött, klättrar jag upp på berget, sätter mej i skrevan, sjunker ner i stillheten, i tystnaden. Sjön ligger tyst. Ser himmelen med stjärnorna, ser den ljusa vintergatan. Och den taggiga svarta skogskanten som speglas i sjön.

Tänker på Ragge, hans kamp mot världen. Det är lätt att förstå honom. Visst är det så, man måste vara galen för att stå ut.

Jag kommer att tänka på en novell av García Márquez. En kvinna får motorstopp på en ödslig väg. Det är kväll, det är mörkt. Så småningom kommer en buss som stannar och tar upp henne. Alla sover i bussen och hon somnar också. När hon vaknar är de framme vid några stora byggnader. Alla går ur och hon frågar efter en telefon, hon ska ringa sin man. Hon blir hänvisad in i en byggnad. Hon fortsätter att fråga efter en telefon. Alla säger javisst, visst ska hon få ringa. Men hon blir bara visad vidare. Så småningom förstår hon att hon hamnat på ett mentalsjukhus och man tror att hon också är sjuk. Hon blir desperat och börjar skrika och göra motstånd. Men då blir hon fastbunden. Först efter många år kommer hon ut och då ansluter hon sej till en religiös sekt.

På grund av mina progressiva glasögon måste jag ta det mycket lugnt när jag klättrar ner i mörkret. Jag öppnar min tunga ekdörr, klär av mej och kryper upp till mitt sovloft.

Jag drömmer om att jag kryper in i gravkammaren. Gör den i ordning, tvättar väggarna, skurar golvet, hänger vackra bilder på väggarna, möblerar rummet med ett bord, där jag placerar blommor i en vas, intill ställer jag en stol. Läger honom på en säng, putsar honom, gör honom fin. Läger en färggrann duk över honom. Ställer fotografiet i en ram på duken. Ser mej själv sitta vid bordet och skriva brev.

På morgonen när ljuset sakta kommer, ligger jag halvvaknen. Minns drömmen. Undrar vad jag skrev och till vem.

17

Jag har simmat långt ut och ser henne på håll. Ser henne knacka på dörren. Simmar tyst in mot bryggan. Hon rör sej i trädgården, om man får kalla den så. Jag känner ett tydligt obehag men trycker ner den känslan.

Kliver upp, klär mej och går över ängen. Hon ser mej komma. När vi möts kramar vi om varandra, hon trycker sej hårt mot mej.

– Du kommer lagom till kaffet, säger jag. Men jag kan göra té om du vill.

– Jag tar gärna kaffe.

Vi går in i huset.

Jag tänder gasolen, fyller på drygt en halv liter vatten i en kastrull. Ställer kaffetratten ovanpå termosens, lägger en bit hushållspapper i tratten och lägger på fyra strukna mått.

– Jag har bakat bullar. Dom blev lite torra men är goda.

– Roligt att du bakar.

Vattnet kokar och jag fyller på termosens.

Jag tänker att jag borde tacka för senast men känner att det kan bli för komplicerat och avstår. Efter några ord om vädret, frågar hon:

– Har du byggt det här huset själv?

– Javisst, det är ett enkelt hus, bara ett kvadratisk rum. Taket är lite komplicerat men det var roligt att bygga.

– Det är ett mandelahus, ser jag, säger hon.

– Jaså, hur då?

– Ser du inte den fasta kvadratiske formen på rummet och så har du tillåtit din fantasi att leka fritt. Det är så en mandelaform skapas. Du har omedvetet skapat en tredimensionell mandela.

– Intressant, säger jag.

När jag inte säger något mer fortsätter hon.

– Jag tänkte jag kunde hjälpa dej med trädgården. Vi skulle kunna göra en kryddträdgård.

– Jovisst.

– Du har börjat där borta redan ser jag. Hon pekar mot kullen, som fortfarande ser lite uppgrävd ut.

– Nja, säger jag och tänker febrilt.

– Där kan vi göra en spiral. Det blir perfekt med en kryddspiral.

Jag vill säga: Vi väntar till våren, det hinner inte bli något i år i alla fall. Men säger bara:

– Men vi kan väl fika först.

Vi sätter oss nere vid bryggan. Det är ganska varmt. Det blåser uppe i träden men vi sitter i lä om berget och bara då och då slår en vind ner. En vind som får de tunna trädgrenarna att gunga. Långt borta hörs skogsmaskinen igen, den har varit tyst en tid.

Vi sitter en stund utan att säga något. Under några sekunder tänker jag att det är skönt att kunna sitta tysta tillsammans. Men jag vill inte att hon stannar. Denna plats är min. Jag frågar försiktigt hur det går med hennes bilder. Hon svarar inte, ler bara. Jag frågar inte mer.

Efter kaffet visar jag henne min resonanslåda, den börjar bli klar men baksidan måste komma dit först innan jag kan testa den. Jag visar henne också ett murverk som jag har påbörjat. Det ska bli som ett U, öppet ut mot sjön. Inne i U:et ska man stå och sjunga och få hjälp av den böjda formen. Jag berättar att jag tänker bygga flera runt sjön så man kan stå på olika ställen och sjunga. Hon ser intresserad ut, men säger inte så mycket.

Jag funderar intensivt på var vi ska börja, var vi ska anlägga kryddträdgården. Jag hade ju först tänkt göra den på jordhögen, men tvekar nu. Hon envisas och till sist ser

jag framför mej en grav med blommande kryddor och kan inte låta bli att hålla med.

– Vill du låna arbetskläder, säger jag.

– Nej, dom här är det inte så noga med.

Jag byter till mina.

När vi väl börjat känns det bra. Jag tycker det kan räcka med en liten kryddgård men hon vill ha mera.

– Här tycker jag vi gör en sittplats, säger jag, här är jordskiktet ändå så tunt, det är mest sten under.

Jag får flera gånger lura bort henne och hindra henne att gräva för djupt vid entrésidan. Som tur är ligger själva nedgången mot norr och jag lyckas övertyga henne, trots att hon säger att vissa kryddor mår bra av skugga, att det är fint om det finns en orörd del i spiralen. Jag låter henne annars bestämma. Vi lägger stenar, terrasserar i ringar som vrider sej in mot ett centrum. Ingenting får vara rakt. Växterna ska blandas så att de hjälper varandra.

Om det är för att provocera, vet jag inte själv, men jag säger att det är konstigt att så många människor anser att världen är för rationell, är alltför tråkig och förnuftig, att det är Descartes fel att världen ser ut som den gör. Jag tycker världen styrs nästan bara av känslor. Är det något som skulle behövas så är det mer förnuft.

Efter en kort stund säger hon:

– Till våren ska du så och sätta kryddörter.

– Ja det blir fint, svarar jag.

– Kanske du borde ha lite läkeörter också. Mattram är bra för huvudvärk. Så finns det många olika slags kärleksörter.

Jag säger:

– Jag läste i Lasse Bergs bok att det var när människan började odla som naturen blev hennes fiende. Det var då hon tvingades att börja arbeta, hon utarmade sädesslagen och blev tvungen att arbeta alltmer för varje år.

– Kul att du läst den. Du får väl bli samlare då, säger hon och skrattar.

Jag funderar på hur många Jorden skulle kunna försörja om alla var samlare.

Vi hämtar utemöbler, lite rostiga rörmöbler som jag haft stående på baksidan av huset. Ställer dem högst upp i mitten. Och där sitter vi när vi vilar från grävandet och stensättningen. Och där sätter vi oss när vi känner oss nöjda med dagsverket.

Upphöjda pratar vi om viktiga och oviktiga saker och eftermiddagen flyter behagligt. Jag nämner inte kvällen uppe i hennes vind men hon blir alltmer normal ju mer vi pratar. Det är inget konstigt med henne.

Vindar sveper över sjön, solen sänker sej, det blir kväll.

Om det är för att vi sitter ovanpå honom eller något annat vet jag inte, men jag får plötsligt för mej att jag vill läsa något för henne, något som jag inbillar mej att han skulle ha gillat.

– Får jag läsa något för dej?

– Javisst, säger hon direkt. Jag går in i huset och hämtar pärmen. Tar med två filtar. Vi sitter mitt emot varandra, på bordet mellan oss står våra urdruckna koppar. Jag läser sakta. Då och då under läsningen ser jag byggmästaren under oss. Och då och då ser jag på henne. Ett litet troll. Samtidigt är det något pampigt över henne, där hon sitter inlindad i en stor filt.

När går tåget? Dröjer det länge? Går det långt? Är det varmt dit tåget kommer? Ni förstår jag måste bort. Min själ är tyst och min kropp måste bort. Jag måste bort. När går tåget? Dröjer det länge? Har ni varit död? Går aldrig tåget? Ibland skulle jag vilja att livet inte var så stort. Hur kan livet få plats? Förstår ni inte att jag måste vidare? Bort. Livet dör inom mej. Min själ är redan så tyst och min

kropp är död. Tror ni själen kan vakna där borta? Det är varmt där borta, eller hur? Det är så kallt här. Och så tyst. Därför måste jag bort. När går tåget? Dröjer det länge? Vet ni vad ensambet är? Tror ni det finns tombet där borta? Tror ni det finns dom som vill dö bara för att livet är för stort? Kan ni tänka er att det var en som klämde ut ögonen på sej bara för att han inte orkade se? Varför svarar ni inte? Finns det inga svar? Tror ni inte att det finns svar där borta? Jo där borta finns svaren. Jag är säker. Varför går aldrig tåget? Jag har bråttom. Jag bär ju hela livet inom mej och det måste ut. Det kan bli för sent. När går tåget? Dröjer det länge? Har ni hört en ton inom er? Har ni hört en porlande bäck? Har ni sett marken andas? Är det inte mycket tyst här? Och så kallt. Varför är det så? Jag tror det är varmt där borta. Tror ni inte det? Hur länge är det tills tåget ska gå? Jag har väntat länge. Vet ni en gång var det en som sa till mej: Jag älskar dej. Men då kom ett reaplan just förbi så jag förstod det inte förrän efteråt och då var det för sent. Det borde inte finnas reaplan, eller hur? Har ni känt en gråt som vill ut? Finns det gråt där borta, tror ni? Kan en fågel gråta? Vet ni att en fågel som sitter still blir en sten och en sten blir en fågel om man kastar den? Dröjer det länge tills tåget ska gå? Varför går det inte snart? Jag har väntat länge. Varför väntar inga andra? Är det inga andra som vill åka bort? Har ni känt orden smulas sönder mellan fingrarna? Har ni hört frågorna försvinna in i dimman? Har ni ropat i skogen? Tänk att jag som är så liten bär hela livet inom mej. Det borde inte finnas reaplan eller hur? Det räcker med fåglar. Eller stenar som man kastar, tycker ni inte det? Går det inte längre något tåg härifrån, är stationen nedlagd? Jaså! Ursäkta då.

– Kul att du skriver, säger hon leende när jag läst färdigt. Jag berättar att jag satt i skogen för några år sedan och skrev det.

En stund pratar vi om längtan. Jag säger:

– Kanske det bästa är att längta, att leva i längtan. Verkligheten kan aldrig bli lika bra.

– Visualisera är ju populärt men det bästa är att hitta det möjliga, komma överens med den verklighet man lever i. Och då kan man göra sin egen verklighet tillräckligt intressant. Det är det jag gör uppe på min vind.

– Det var kanske det den där byggmästaren gjorde som byggde det där huset på andra sidan sjön. Han verkar ha gjort sin egen verklighet. Du har väl sett det?

– Jovisst.

– Har du hört talas om honom?

– Jo ... det kan man kanske säga.

– Du menar att du kände honom?

Hon reser sej plötsligt.

– Kom så går vi.

Trots att färgerna blivit varmare känns kvällskylan när vi reser oss. Vi hämtar varma tröjor. Hon har en ljusblå tröja med rosa instickningar, jag tar min svarta. Utan att vi egentligen beslutat det rör vi oss längs vattnet.

Små vågor rör sej ljudlöst, ett par svarta fåglar dyker. Vi går långsamt. Det är ovanligt tyst. Vinden har lagt sej.

– Det måste hända något i ens liv för att man ska kunna bryta sej ur, lyfta sej i håret.

Hon fortsätter sakta, men ändå spänt.

– Jag har också varit sjuk, inte inlagd men ... Det var strax efter det att min sista, ja senaste, man hade dött. Han dog plötsligt. På ett ögonblick rasade allt för mej. Det var som om det var jag som sjönk ner i jorden. Jag tappade all mening, trodde jag skulle bli tokig. Nej jag var tokig. Allting runt mej rasade.

Hon skrämmar mej igen men jag slår bort känslan.

Vi går en stund utan att säga något. Så fortsätter hon.

– Till slut gick jag in i sjukdomen, sökte liksom skydd där. Stängde in mej, vägrade se människor. Jag fick ingen ordning på tankarna, ännu mindre på känslorna. Jag magrade, var som ett benrangel. Det varade över ett halvår. Såg ingen mening varken med mitt eget liv eller livet överhuvudtaget.

Hon rör sej mjukt, jag får åter den där känslan av att hon dansat.

– En dag kom Andreas och knackade på. Han bodde ju inte så långt ifrån mej och var ju intresserad av konst. Jag visade mina bilder, han sa inte så mycket, men jag förstod att han tyckte om dom.

Det är nästan så att hon pratar för sej själv.

– Han såg att jag mådde dåligt och vi kom att prata om mycket. Och han hjälpte mej. Han pratade om livet. Helt enkelt om den enkla insikten att det är svårt att leva, att vi människor gör våra liv under hopplösa förutsättningar. Om man tillåter sej förstå det så försonas man både med sej själv och med människorna, allas vår kamp blir istället heroisk. Att gå på gatan, möta människor och tänka: Du människa, du reser dej upp i denna obegripliga värld och gör något, det är fantastiskt. Och vi kan vända allt det som vi inte förstår till något positivt. Han pratade om något som han kallade patafysik, det är undantagen, det udda, det oväntade som är själva livet. Att vara öppen för det som händer utan förutfattade meningar, att inte ta något för givet. Låta tillvaron komma emot en som den är. I det som vi kallar feLEN kan man finna det verkliga livet. I feLEN finns en laddning, en gnista till ett rikare liv. Det lärde han mej.

Vi går sakta, det knakar till ibland när någon av oss trampar på en gren, annars är marken mjuk, lite småfuktig så här nära sjön. Även om jag har invändningar så säger jag inget. Hon fortsätter.

– Han sa också att det finns en kraft mellan människa och människa, som är den goda kraften. Han ville till och med kalla den den gudomliga kraften. Den kraften kan vi lära oss att se. Man kan lyfta sej i håret, till en annan medvetandenivå, så sa han, där kan man göra sej fri från sina aggressioner mot mänsklig dumhet och i stället se det goda.

Lite försiktigt säger jag:

– Håller vi inte på att bli alltmer egoistiska, alla måste överleva och tar till alla medel som går.

– Det är nu det ja. Under en övergångsperiod, det är därför människor blir sjuka, vi är ensamma. Men det är en sund reaktion i en sjuk värld. Och det är det som är hoppet. Vi går idag genom en skärseld och det kommer att bli värre, ja mycket värre. Svårmod, depressioner, vanmakt, utanförskap, allt detta kommer att öka. Nya sjukdomar kommer varje dag, människor lider av sånt som inte går att diagnostisera. Det är människornas sätt att reagera. Man kan inte driva det materiella hur långt som helst, våra kroppar reagerar. Vad vi behöver är mänsklig kontakt. Idag pratar vi om individualismen och fri marknad, vi förnekar att vi egentligen längtar efter gemenskap. Men snart kommer vi åter att tvingas arbeta med det som är väsentligt, med människans naturliga behov och då kommer alla att vara delaktiga. Vi människor har förmåga till medkänsla. Vi kommer att återfinna den gudomliga kraften. I en global värld är alla beroende av varandra. Framtida generationer kommer att ha mycket meningsfullt att göra, att återställa allt vi förstört. Som efter en jordbävning, först total förstörelse, sen kaos och anarki, men ur anarkin växer ett medvetande om den enda möjligheten, att solidariskt lösa problemen, att åter bygga ett meningsfullt samhälle, och rättvist. Det finns exempel ...

– Tror du inte att en del klarar sej och att det blir ett krig mellan dom maktlösa och dom som har makten. Att ledare kommer att utnyttja kriserna till att samla människor och försvara sina revir.

– Vi har förstört vår Jord men det kommer att vara vår räddning. Vi går in i nästa skede i evolutionen. Vi måste gå samman, ingen kan klara sej själv. Dom katastrofer vi sett är bara början, det kommer att bli mycket värre. Men vi lär oss, vi kommer att inse att ska man klara sej själv måste vi hjälpa dom mest drabbade. Annars kommer dom som horder, som Djingis Kan eller som barbarerna. Människan har utvecklats genom samarbete, först inom familjen sen i allt större grupper, den grupp som hållit ihop bäst har segrat i evolutionen, nu gäller det allas överlevnad. Jorden är hotad men globaliseringen gör att vi nu är en enda stor grupp och vi måste samarbeta, vi sitter i samma båt. All utveckling sker genom kriser, som när jag var sjuk ...

Jag vill egentligen inte avbryta henne och ifrågasätta men kan tydligen inte låta bli.

– Det är så mycket som pågår som vi vanliga människor inte har en aning om, vi blir hela tiden lurade av dom som sitter inne med information och idag är det väl dom stora maffiaorganisationerna som vet mest. Dom driver sitt eget spel. För närvarande håller vi på att låna ihjäl oss och dom tjänar hela tiden ...

– Vi har idag nätet. Hela IT-tekniken, den är också bara i sin linda. Vi kommer att kunna hålla koll på våra ledare, även på maffiorna, ingen kommer att kunna manipulera oss. Allt om våra ledare kommer att finnas på nätet, det kan spridas till alla och vi kommer att snabbt samla oss till aktioner. På nätet har vi all information.

– Man dränker oss i information så vi inte ser vad som pågår. Vi kommer inte att kunna sortera, vi drunknar istället.

– Vi är bara i början, men dom unga lär sej. Det kommer att finnas sorteringsprogram. Internet och den teknik som kommer efter det kommer att förändra världen. Människor kommer att gå samman, onda ledare har ingen chans, det kommer inte att gå att manipulera, att fuska.

Jag hör invändningar inom mej men säger inget. I stället njuter jag av hennes äkta engagemang, hon tror verkligen på det hon säger. Jag frågar i alla fall om det var detta som byggmästaren pratade om.

– Jo det var han som lärde mej se, som satte igång mina tankar när jag var nere i botten. Han förutspådde att vi människor kommer att gå ut på gatorna igen, kommer att gå samman. Det är bara vår generation som är förlorad. Men det är ett pris man får betala för att utvecklingen ska gå framåt. Om vi som lever nu bara slutar att stängas, slutar att vara så reaktionära och i stället bejaka, lära oss behärska tekniken så gör vi det lättare för oss. Tekniken går i alla fall aldrig att stoppa.

– Tror du inte att det behövs en ny ekonomisk teori, vi sitter i en rävsax. Vi behöver ett nytt ekonomiskt system som inte kräver ständig tillväxt.

– Utan en sinnesförändring kan inget hända, människor tar inte till sej, inte ens dom bästa teorier.

Jag går före, hör hennes rörelse bakom mej. Jag tänker för mej själv att det behövs både en analys av vilka krafter som styr världen och en sinnesförändring, vilken ska komma först, de måste nog komma samtidigt. Vi passerar en liten udde.

– Här brukar jag stå och sjunga, säger jag.

– Du gillar visst att sjunga.

– Jag tror att själen talar när man sjunger, det går inte att förstålla sej, det märks i så fall genast. Ska man hitta sej själv ska man sjunga. Jag tror också att något frigörs när man sjunger. Man får kraft av att sjunga.

– Javisst, kanske är det i sången du kan finna ditt innersta, sjunga och hitta dej själv långt därinne. Var och en har ju sitt sätt. Du har så mycket tanke i dej, så det är verkligen viktigt att du odlar själen också. Jag märkte att du blev skrämmd uppe på min vind. Du vill ha kontroll och när din själ började leva så blev du rädd. Det tror jag inte du behöver bli, det är skönt att släppa loss.

Vi går sakta vidare, jag njuter av att känna hennes närhet, höra henne prata med en innerlighet som värmer. Jag säger:

– Tänk om alla världens ledare tog fram sin sorg, sin känsla och sjöng. Jag känner mej för ett ögonblick euforisk, upprymd när jag säger det. Och samtidigt skulle din bild visas på himmelen.

– Ja det går att hitta många sätt som är bättre än att bomba. Så fortsätter hon:

– Men det viktigaste som han lärde mej var nog ändå att man kan förlåta. Förlåtelsen befriar en från en massa aggressioner.

– Sa han så? Du menar att förlåtelsen är till för en själv. Ett slags kognitivt beteende menar du?

– Javisst.

Jag förstår vad hon menar men blir också arg när jag hör henne. Ska vi bara förlåta, ska vi inte kräva något. Men jag säger inget. Hon fortsätter.

– Om man förlåter så mår man bra själv. Det kanske är det viktigaste med förlåtelsen. Han sa ofta att man inte kan slå en människa för att hon inte är vacker, för att hon inte förstår, på samma sätt kan man inte anklaga mänskligheten för att den inte är bättre än den är, vi människor gör så gott

vi kan mer kan vi inte göra. Man måste förlåta människorna, evolutionen har gett oss en uppgift som är för stor för oss. Han försonades med människorna när han tänkte så. Man kan inte skuldbelägga en människa som lever under förutsättningar hon själv inte kan påverka, så sa han.

– Det gav honom kanske en slags tröst att tänka så, det kan jag förstå, men risken är att man blir passiv, slutar att slåss mot orättvisor och annat. Att bara vända andra sidan till håller inte, då tar dom onda för sej ännu mer. Det är dom galna fundamentalisterna på båda sidorna som idag bestämmer agendan. Det är för få som kämpar emot. Jag tror att man måste reagera så tidigt som möjligt, inte låta dom galna ta plats.

– Och du som lever här bortifrån allt.

– Ja du har rätt, det är ett dilemma och jag kan känna skuld ... men det är som om jag nu måste rädda mej själv. Sen kanske.

– Till sist var det väl så han också tänkte, han hade gjort vad han kunnat. Men jag vet att vi kan bättre, du kommer att få se. Det finns ett hopp bakom hopplösheten. Det är i kriser man utvecklas. Vi går igenom en lärotid. Vi är inte människor än, vi är inte mogna, men vi kommer, det tar tid. Det handlar om att både kunna förlåta och kämpa när det är möjligt. Man kan hindra det destruktiva, motarbeta en människa som gör ont samtidigt som man förstår att det finns orsaker bakom hennes beteende. Det är dit man måste komma, det gäller såväl enskilda som hela mänskligheten. Och som sagt förlåtelsen är till för en själv, man kämpar dåligt när man är aggressiv.

Jag säger inget mer. Tänker på att jag själv sa att vi måste samtala, för att förstå varandra. Det ligger nära förlåtelsen, samtala, förstå, förlåta.

Vi rör oss längs strandkanten. Hon går före. Rör sej lätt. Ibland vänder hon blicken utåt sjön och jag ser hennes profil och jag vill hålla om henne.

Vi närmar oss. På håll syns mitt hus. Det lyser från takkronan där jag satt in en solcellslampa.

– Jag har nog alltid varit rädd, säger jag när vi ligger hoprullade intill varandra under täcket.

– Och jag har nog varit en sömngångare i hela mitt liv, säger hon. Eller så har jag satt upp hinder för att våga visa kärlek. Jag trodde alltid att kärlek hörde ihop med att man ville leva hela livet tillsammans och jag vågade aldrig tänka så, jag kunde inte tänka så för framtiden var alltid så osäker för mej.

– Jag har nog alltid varit rädd för den kärlek som är okontrollerbar. Jag har aldrig kunnat hänge mej. Varit för rädd för att falla, kanske? Jag vet inte ... eller varit för rädd för att ge mej in i något där jag kunde känna mej lurad. Det har inte bara gällt kärlek, även ideologier är jag rädd för.

Hon säger inget och jag fortsätter.

– Kärlek, religion, ideologier är inte det samma sak? Ett sätt att flyga, ett sätt att göra livet större än vad det är. Jag har istället velat tränga in i det verkliga livet, försökt komma åt det som jag tror är själva livet. Pressa ihop livet till sina minsta beståndsdelar. Hitta det innersta. Som dom som vill förena gravitationskraften med den elektromagnetiska kraften, hitta urkraften ...

– Våra drömmar är också verkliga.

– Ja jag vet, men jag har varit rädd för drömmar. Kanske inte bara för att jag var rädd att falla utan också för att jag tror att drömmar döljer det verkliga.

Hon ligger bredvid mej, jag ser upp i taket medan jag pratar.

– Jag kan inte uttrycka mej bättre, säger jag.

Hon svarar.

– En gång i tiden förbjöds man att spela polska, dom som spelade, dansade eller bara lyssnade kunde bli förryckta. Jag har dansat polska, det är underbart att bli förryckt. För dom sufiska dervischerna är dansen en möjlighet att komma i kontakt med det egentliga livet.

– Jag gillar också att dansa polska, men jag har väl inte snurrat tillräckligt länge.

– Vi har det i våra gener, förmågan att komma i trans, och i transen blir man ett. Det var så man en gång i tiden höll ihop gruppen.

Mina tankar går okontrollerat åt olika håll.

– Vad är kärlek för dej? frågar jag.

Hon svarar snabbt.

– Lojalitet, tror jag är kärlek. När man ställer upp för varandra. Vill varandra väl.

– Det är väl vänskap.

– Ja kanske men när man känner att man vill varandra riktigt väl och inte konkurrerar då kan kärlek växa. I grunden är vi människor konkurrenser, du sa det ju själv, och man vill så gärna att det ska finnas åtminstone en människa som man samarbetar med, att man ställer upp för varandra. Annars är man helt ensam.

– Så kan man kanske också se det. Ändå finns det något överjordiskt som får oss att skapa, att begå heroiska handlingar. Bara jag ser en vacker kvinna så är det som om hela livet fylls av en slags mening.

Jag väntar mej att hon ska kommentera, säga att män bara tänker på sex, men hon säger inget.

Så frågar jag:

– När tror du man blir den man är? När jag hör mej ställa frågan tycker jag själv att den låter fånig.

- Du menar när du blev den du är?
- Ja jag undrar ibland hur det kommer sej att jag går här. Är det bara en massa tillfälligheter eller finns det någon slags linje? Vet du varför du bor där du bor, vet du det?
- Ja, jag tror det, svarar hon men tystnar och vi ligger tysta en lång stund igen.
- Lavendel, säger hon plötsligt och fortsätter. Jag har alltid haft svårt för ord ... Hon dröjer, tycks tveka. Men det var ett ord som förändrade mitt liv, som fick mej att förstå något. Det var ett ord av Per Lagerkvist.
- Åter dröjer hon, jag väntar.
- En gång i skolan skulle jag läsa högt, en dikt av honom, jag minns inte vad dikten heter. Men ett ord glömmar jag aldrig: Lavendel. När hon uttalar ordet låter det vackert.
- Ett vackert ord, eller hur?
- En doft av lavendel och aftonsång, säger jag.
- Javisst. Min far var snickare, mor var hemmafru. Ingen hade någon längre skolgång. Vi läste aldrig något, jag var säkert tonåring innan jag själv öppnade en bok.
- En doft av låvendel ... Nu uttalar hon lavendel med betoning på första stavelsen. Hon sätter sej upp, ser på mej, granskar mej. Jag rynkar lite på pannan. Hennes bröst hänger ner.
- Då förändrades mitt liv. Jag förstod det inte då, men jag har förstått det senare.
- Hur då menar du?
- Har du gjort bort dej någon gång?
- Många gånger.
- Har du blivit hånad för det?
- Ja det har jag nog. Jag kan fortfarande vakna på natten och ...
- Jag blev utskrattad. Jag var duktig i skolan, bland dom bästa. Ordentlig, skötsam. Till och med läraren skrattade.

Värst var att min bästa väninna skrattade. Jag skrattade själv, men hela natten grät jag. Sen var det som om min värld var förändrad. Jag blev ensam, jag drog mej undan.

Jag vill säga något försonande men vet inte hur jag ska uttrycka mej.

– En annan gång hade vi matteprov, jag var inte så dålig i matte även om det inte var mitt starkaste ämne. Vi fick ett tal som handlade om en orreforsvas. Jag hade aldrig hört talas om en sådan. Satt länge och grubblade men begrep inte talet. Det spelade ju ingen roll vilken sorts vas det var men jag blev som blockerad.

Men jag hade en talang. Jag kunde teckna. Särskilt duktig var jag på att avbilda mina kamrater. Mina bilder hängdes upp i klassrummet. Alla ville bli avtecknade. Så fick vi en ny klasskamrat, en flicka som genast tog för sej och som också hade anlag att teckna. Allting hon ritade blev vackert, glatt och positivt. Hon var suverän på att rita hästar, fåglar, ja djur överhuvudtaget, och mest imponerade var alla när hon visade sina teckningar på filmstjärnor. Intresset gick mer och mer över till hennes bilder. Hon blev idol, även för mej.

Allt jag tecknat såg plötsligt tråkigt ut. Och jag la av, brydde mej inte om att tävla. I stället beundrade jag henne, försökte ett tag att teckna som hon, men kunde inte göra det lika bra. Jag glömde tecknandet.

Några år efter skolan träffade jag en man. Han målade tavlor, jag sålde. Vi åkte mellan marknader, träffade udda människor med udda tankar. Vi levde för dagen, slösade när vi kunde. Vi fick en son, som dog efter bara några veckor. Jag klarade det bättre än han.

Hon ligger tyst en stund.

– Hans målningarna blev alltmer konstiga. Jag målar livet, sa han. Se här är själen, så pekade han på en

spermaliknande figur. Det var så otäckt, han sökte sin son i målningarna. Ja herregud, jag skulle kunna skriva en bok om allt. Det hände så mycket.

– Berätta.

– Jag träffade en annan, det varade inte länge, men min man fick reda på det, blev förbannad. Kastade saker. Sen letade han upp sin ungdomsförälskelse. Hon hade varit den vackraste. Men hon var det inte längre, hon levde med en stor sjuk hund. Han kom tillbaks men hade tappat lusten att leva, slutade att äta. Jag kunde inget göra. Han var trött, en dag tog han livet av sej.

Efter en stund fortsätter hon.

– Jag tror jag dog också, mitt liv tappade all mening.

– Nu igen.

– Det var första gången. Du tror kanske att jag är tokig, men det har bara hänt två gånger. Nu är jag starkare.

Jag vill säga något, något tröstande, men hon fortsätter.

– Men så en dag, ja jag minns den fortfarande, jag strövade på måfå i centrum. Mycket folk. Det var strax före jul. Mot mej kom klasskamraten som en gång hade vunnit över mej. Hon var flott klädd, i en mörkbrun minkpäls, högklackade skinnstövlar, hårt sminkad. Jag vet inte om hon la märke till mej. Jag fick en blick, men så tittade hon bort. Jag stod länge kvar. Det var som om någon hållit ett trollspö över mej. Plötsligt tyckte jag synd om denna sminkade kvinna. Det var hon som var offer.

Jag gick tillbaks i tiden, till skoltiden. Jag såg mej själv, hur jag hade gett upp och imponerats av henne. Jag blev alldeles matt, varför hade jag inte förstått det tidigare, förstått att jag gett upp mej själv. Jag var tvungen att sätta mej på närmaste bänk. En kraft växte inom mej, jag blev varm. Jag insåg att jag måste börja om, ta tag där jag slutade. Och det gjorde jag också.

Det var måla jag ville göra. Jag sökte in på en målarskola. Kom in, säkert mest för att skolan ville ha erfarna, förstod jag. Jag fick kämpa och var många gånger beredd att ge upp. Skolan var inte heller något vidare. Dom två manliga lärarna satt i timmar hos dom unga flickorna, analyserade, diskuterade deras bilder. Mej passerade dom, eller möjligen sa dom att mina bilder var för komplicerade. Ingen lärare i världen kan analysera alla dom färgerna, sa en. Och jag såg ju själv mitt tafatta kludd. Jag vet egentligen inte varför jag inte gav upp. Tecknade åter av människor, tafatt dåligt, men allt bättre. Jag satt på bibliotek, lite överallt. Blev stamgäst på jazzklubben. Upptäckte att det var kul att teckna till musik. Jag tänkte inte, lät pennan röra sej lika snabbt som rytmerna. Tecknade av dem som spelade. Jag har bilder på många kända musiker. James Moody, Dizzy Gillespie, Bernt Rosengren. Även på klassiker som Frans Helmersson med sin cello. Han var tacksam att teckna av, grimaserade, ansiktet uttryckte allt han spelade. Visst blev jag uppskattad, men egentligen brydde sej ingen. Musiker förstår sej bara på musik. Men det passade mej, ostört kunde jag pröva mej fram. Metodiskt började jag hitta fram till mej själv. På skolan hade jag ofta fått höra att mina bilder var litterära och så fick man inte måla. En målning ska vara en målning och inte en bok, sa man. Jag förstod aldrig det där. Var inte alla dom stora mästarnas bilder litterära, ett slags berättelser. Jag tillät mej nu. Parallellt med tecknandet målade jag. Mina målningar blev sagor, historier. Tog ur mitt eget liv, möblerade om, gjorde som jag fick lust till. Långe målade jag allegoriska fåglar, som berättade om allt jag varit med om, om ensamhet, likgiltighet, döden. Jag målade hönsfåglar som gjorde uppror mot tuppen. Tillät mej vad som helst och hade jätteroligt.

Jag njuter av värmen i att ligga och lyssna. Känner innerligheten i hennes röst.

– Nu bygger jag sakta upp min värld igen, uppe på vinden har jag en värld som jag rår över.

– Och du har lyckats?

– Ja jag tror det, jag vet inte vad att lyckas är men jag är nöjd. Men det har tagit tid. Det är först nu, när jag bor för mej själv som jag känner att jag har kommit fram. I min värld på min vind känner jag mej hemma.

– Jag förstår, säger jag, samtidigt som jag undrar över hur hennes tankar om gemenskap går ihop med att hon lever så ensam, hon borde bo i ett kollektiv. Men jag vill inte fråga, förmodligen är hon bränd men vill ändå tro att det finns ett annat samhälle. Så är det ofta.

Vi ligger åter tysta, efter en stund säger jag.

– Det finns människor som är som något slags skyddsänglar. Dom kan uppträda i olika former. Jag hade en lärare som pratade om spiritism och gjorde lustiga saker i realskolan, han fick mej att göra läxorna och jag kan tacka honom för att jag klarade mej.

– Ja det är nog så man ska se vissa människorna, som katalysatorer, dom får en att utvecklas. Men du jag ligger och funderar över varför isolerar du dej här?

Jag vet inte hur jag ska svara. Tänker en stund. Visst vill jag fly världen, som den ser ut ... men så kommer en bild för mej. Snö, enstaka fjällbjörkar sticker upp. Det börjar mörkna, himlen är rosagul. Jag kämpar ner för en brant.

Jag säger:

– Jag minns en gång när jag var ung, jag och några kompisar åkte skidor i fjällen. Vi var på väg tillbaks till vår hyrstuga. Jag åkte först, åkte ner för en brant backe, det var nästan ett stup och ganska besvärligt att ta sej ner. När jag står där nere så ropar dom till mej att dom vill åka en annan

väg och att jag ska komma upp igen. Jag vägrade och åkte ensam vidare. Jag minns frihetskänslan jag hade när jag åkte i mörkret. Jag var ensam på fjället men jag var aldrig rädd. Tvärtom fylld av en otrolig kraft. Så har nog mitt liv varit. Jag vill inte att andra ska styra mej då är jag hellre ensam. Får jag förverkliga mina egna idéer är jag otroligt stark, måste jag lyda andras så mår jag bara dåligt. Jag är bara sån, det finns väl någon orsak men jag vet inte.

– Tror du inte att man kan leva med någon utan att man styr varandra?

– Kanske. Om båda vill ha det så, man måste ha samma förväntningar.

Jag väntar mej att hon ska fråga vidare, men då hon inte gör det frågar jag.

– Du sa att hon lämnade honom, men var det inte han som ville skiljas?

Det tar ett tag innan hon svarar.

– Nä så var det inte. Han gick genom ett slags kris och blev väldigt förändrad. Hon hade svårt att klara det och började dricka. Ja det hade ju alltid varit mycket sprit i huset. Dom hade ju stora fester, salonger som man sa förr i tiden. Kultureliten träffades och pratade om konst och annat. Jag blev inbjuden, han hade ju sett mina målningar. Men jag passade inte in där. Vad tror du man gör på såna där fester. Alla letar efter nya upplevelser. Även frun alltså. Byggmästaren blev svartsjuk och förbannad.

– På frun?

– Ja men han kunde inte säga så mycket för han hade själv haft ett förhållande med en annan kvinna. Det visste alla om.

– Så dom kvittade skulle man kunna säga?

– Ja.

Hon lägger sej ner igen, ligger på sidan vänd mot mej, jag hör hennes andning. Jag lägger min hand på hennes höft, känner i handflatan hennes kroppsvärme.

– Och så småningom dog festerna ut. Det var i den vevan han sökte upp mej, sa att han ville se på mina målningar men jag förstod ganska snart att det var något annat. Vid något tillfälle sa han att han hade förstått något om sitt eget liv och nu ville han ändra på det. Jag tyckte det lät banalt. Min fru förstår mej inte och så där du vet. Men så var det inte.

– Du sa att han hjälpte dej.

– Jo jag var inne i en kris igen men egentligen hjälpte han sej själv. Det han sa till mej var ord lika mycket till honom själv. Han behövde hitta ett sätt att se på livet, ja på människorna. Han var inne i en process. Han ville inte bli bitter. Ett tag trodde jag att han höll på att bli religiös men det är jag inte säker på. Han behövde någon. Jag tror han såg mej som sin dotter, han hade ju inga egna barn, ville förklara något. Inte så långt efteråt så skilde dom sej, det var väl båda som ville.

– Vad vet du om frun då?

– Det hände en olycka. Ja, hon körde berusad och tog livet av ett barn. Hon låg själv på sjukhuset ett halvår men klarade sej. Blev religiös och åkte till Afrika, till Kenya, där tog hon hand om flera gatubarn, adopterade dom. Hon tog initiativ till att starta ett fotbollslag för att hålla barnen från gatan och det kriminella liv dom levde. Hon lärde känna människorna i slummen och var med och startade en bank för dom fattigaste. Dom fick lån så dom kunde starta ett litet företag. Dom byggde till och med en hel stad med många tusen hus. Dom startade lokala försäkringskassor och social service. Ett helt samhälle. Egen polis, det var tidigare kriminella som anställdes.

- Så du känner till det, vet var hon befinner sej.
 - Det är bara att gå in på nätet. Du kan söka på Internet. Ingrid Johansson, kanske för vanligt namn. Sök på Somi Kora så heter projektet hon jobbar med.
 - En fantastisk kvinna.
 - Ja jag tror att det var religionen som gjorde henne stark. Religionen är en otrolig kraft om man tillåter sej tro.
 - Vad vet du om henne idag, är hon kvar?
 - Jag har inte hört något annat. Jag tror hon fann en mening med sitt liv efter olyckan och skilsmässan.
 - Vore intressant att åka dit och se hur det fungerar och om hon lever.
 - Ja men hon måste vara gammal nu.
 - Fick du aldrig reda på vad som hände med honom?
 - Han reste ju sen bort. Jag tror att han försökte göra nytta på något sätt, men han sa aldrig något. Ingen vet vart, han sa det inte ens till mej. Nej, han var väldigt tystlåten om sitt liv, vad han gjorde när han var borta.
- Jag berättar vad kafémannen berättat om hur byggmästaren också genomgick en metamorfos och åkte ut i världen. Jag vet inte om hon tror på det men hon ifrågasätter inte heller. Säger bara:
- Det verkar vara typiskt honom. Det skulle alltid vara stort. Att han ville uträtta något förstod jag, och att det var något viktigt för honom. Men att få dom att stoppa att ta upp oljan var väl i värsta laget. Då förstår jag att han blev trött.
- Jag kommer att tänka på en bok om Paasikivi som jag läste för länge sedan, när han skulle medla mellan Sovjet och Finland, innan vinterkriget. Åkte mellan Moskva och Helsingfors. Försökte få finländarna att tro på Stalin och Molotov, att de skulle nöja sej med att få Hangö så att de kunde försvara sej mot tyskarna. Han misslyckades och

tusentals unga pojkar dog och Sovjet tog Hangö ändå. Jag nämner det inte men säger:

– Vilken känsla att åka ut i världen med uppdraget att ställa allt till rätta. Snacka om självförtroende. Veta att ett leende, ett rätt eller felaktigt ord kan vara avgörande för många människors liv.

– Och sen åka hem med oförrättat ärende. Det kanske inte var så lätt.

Kanske tror hon att jag jämför med hennes projekt hinner jag tänka men säger:

– Han försökte i alla fall. Sen ägnade han sej åt musiken har jag förstått.

Hon ligger tyst en stund innan hon fortsätter.

– Han kom tillbaks. Jag vet inte om jag ska berätta allt, han ville inte det. Men eftersom jag har förstått att du hittat honom så kan jag väl lika bra berätta.

Jag ligger tyst, tänker på att hon vet var han ligger, och att jag vet.

– Hur vet du att jag vet?

– Jag förstod det när vi anlade kryddträdgården. Du ville hindra mej att hitta öppningen.

– Då vet du också varför han ligger där?

– Jo. Men han ville inte att någon mer än jag skulle känna till det så jag har inte berättat det för någon.

– Men när jag nu ändå vet att han ligger där.

– Jag berättar bara om du lovar att inget säga till någon annan. Han ville försvinna, bara jag fick veta.

– Jag har ju ännu inte sagt något till någon.

– Han var alltid så tyst om sej själv. Och jag respekterade det. Det var nog därför som han kom till mej.

Jag hör vinden utanför och det smattrar lätt på taket. Hon pratar lugnt, sakligt. Jag känner hennes varma hud. Grips av

en intensiv lust att vända mej mot henne och krama henne hårt men jag ligger still på rygg. Hon fortsätter.

– Ja vad vet man egentligen om människor. Vad vi drivs av för krafter. När han berättade att han skulle lägga sej här, var han helt lugn, sa bara att han levte färdigt. Jag tror att jag förstod honom. Han var trött på något sätt. Det är väl fel att säga att han var uppgiven, men han var färdig, kunde inte få ut mer av livet. Han hade ju byggt i sin ungdom, gjort karriär och blivit rik och så bytte han liv, levde på andra sidan, det enkla livet. Samtidigt använde han alla sina pengar till något han trodde var vettigt.

– Ja det borde alla rikingar göra.

– Han var trött på det här livet ... nej det är nog fel i alla fall, nej han var nöjd, färdig som jag sa. Gjort det han tyckte han kunde göra. Jag försökte aldrig övertala honom, det hade varit meningslöst. Han var helt tillräknelig, visste vad han gjorde och hade bestämt sej. Han hade alltid gått sin egen väg. Jag vet att han lyssnade mycket på musik den sista tiden. Och så skrev han dikter. Det är han som skrev texten på den där bonaden du såg hemma hos mej. *Från havets alla vågor hör jag sånger som jag sjungit*. Jag tycker han skrev bra, men både det och musiken var inte tillräckligt för honom. En gång minns jag han sa: Jag förstår mej inte på musik.

– Måste man förstå musik?

– Han tyckte väl det. Han var förmodligen inte tillräckligt begåvad, hade inte den naturliga medfödda begåvningen. Han hade inte musiken inom sej den var bara ett sista desperat försök att ge livet en mening när han inte längre kunde eller ville bygga eller förbättra världen.

– Jag kan förstå hur han kände, det finns en slags gräns när man inte kommer längre. Jag tror dom flesta musiker kan känna så.

– Men det är intressant bara för att han hade svårt med musik så blev det faktiskt bra när han skapade något eget, så personligt. Han var fri från alla regler och konventioner.

Hon tystnar en kort stund men fortsätter:

– Han ville alltid något, vad det än gällde. Det var inte så viktigt att vara lycklig men livet måste vara intressant kunde han säga. Och han förstod när det inte gav något mer. Han ville inte hamna på något hem.

Jag lyssnar på henne, en varm skön röst. Trots det dystra ämnet så blir hennes ord mjuka och innerliga. Skapar tankar och bilder. Jag vill egentligen inte avbryta henne men när hon stannar upp frågar jag:

– Varför la han sej här då, och inte borta vid sitt hus?

– Det är kanske inte fult längre att begå självmord men knappast heroiskt, han ville inte att någon skulle veta om det. Människor ser det ju som ett uppgivande, han själv såg det som en förnuftig handling. Så fann han den här gamla källaren. Han ville inte att någon skulle hitta honom.

– Men ett märkligt sätt att dö på.

– Han var ingen självplågare, jag kan tänka mej att han tog några sömntabletter. Nä han ville inte in på något sjukhem eller liknande. När elefanter känner på sej att dom ska dö drar dom sej undan. Jag tycker egentligen att det är stiltigt att göra sej sin egen grav och låta sin kropp återgå till naturen utan en massa besvär.

– Han kanske hade sett för mycket, säger jag.

– Ja kanske, jag vet inte. Men han blev aldrig cynisk, elak. Han var för klok för det. En dag är man färdig, livskraften ebbar ut när man själv inte har så mycket att ge längre. Det måste man respektera.

Jag säger:

– Och han lärde dej att förlåta. På samma sätt som han kanske förlät människorna.

– Ja förlåta måste man kunna för att orka leva. Det finns alltid en orsak sa han alltid. Och orsaken kan ligga långt bak i tiden.

Jag tänker på att trots det hon har gått igenom är det som om hon förlåter själva livet och vill leva och göra något.

Jag hör vinden, regnet tycks ha upphört.

Barbro fortsätter.

– För inte så länge sedan såg jag en film av Ingela Romare, den handlade om en man i Marocko som satt i ett fängelse, i en mörk hålla i 18 år. Han hade varnat kungen för en statskupp. Kungen gick då till säkerhetschefen men det visade sej att det var han som skulle göra kuppen så säkerhetschefen satte mannen i fängelse. Han blev frisläppt på grund av internationella påtryckningar. Det märkliga är att han inte var bitter, inte sökte hämnd. Då hade jag förlorat ännu mer av mitt liv, sa han, jag vill inte ge dom en sekund till. För honom var varje dag, varje minut i stället ett under av lycka. Se blommorna, se himmelen, se allt som finns omkring er, sa han.

– Det verkar otroligt. Tror du han förlät kungen?

– Det framgick inte av filmen men han gjorde sej fri från sina egna aggressioner. Han ville leva.

– Men då sker ju ingen förändring, kungen sitter ju kvar.

– Ja tills vidare.

Jag hör nattliga fågelljud där ute, annars är natten helt stilla och tyst. Jag känner Barbros andning, hör svagt mitt öronsus. Efter en lång tyst stund säger jag:

– Ibland tänker jag att jag vill vara med och se hur det går, hur framtiden blir, men ibland skrämmer det mej så mycket att jag helst vill slippa, det kanske var så han kände.

– Ja kanske, men han sa också att allt kan hända, vi vet ingenting om framtiden, han gav mej trots allt en slags optimism. Vi kan göra något och vi kan hoppas att det får

betydelse, det var så han tänkte. I rätt tid, på rätt plats kan en liten sak få stor betydelse.

– Ja så säger även vetenskapen. En liten handling idag kan till och med få betydelse långt fram i tiden.

– Det har också ett egenvärde att försöka. Jag vet att du tycker att det låter fånigt, men jag har faktiskt en tro att det finns en bild inom mej som jag kan gestalta. Den finns här inne i bröstet, jag vet inte hur den ser ut men en dag ska jag få ut den och den kommer att få betydelse. Det är en stark känsla jag lever med.

– Kommer du bli besviken om du inte får ut den?

– Det vet jag inte, jag tänker inte så. Jag frågade en gång en troende man om han skulle bli besviken om det inte finns en gud. Jag har i alla fall haft glädje av att tro, svarade han. Och så kanske jag också tänker.

– Huset då, varför står det tomt, kunde han inte sälja det och skänka pengarna.

– Han avtalade tidigt med kommunen att stället skulle få dö i skönhet, sakta återgå till naturen. Det var så han ville ha det. Han ville inte att det skulle bli ett museum eller liknande, det skulle bara glömmas. Jag går dit ibland och kan känna en behaglig ro där.

– Jag kan hålla med, där finns en vila. Dö i skönhet, som det heter. Jag nämner inte att jag tror det bor någon där.

Det har blivit sent, för sent för henne att gå hem. Det är trångt på mitt loft och jag sover inte så bra. I stället kan jag då och då se på henne, höra henne andas. Ibland kommer små snarkningar, till och med dem tycker jag om.

Det är klart och råkallt när vi kommer ut på morgonen. Trots det går vi barfota. Hon har vackra fötter, ser oförstörda ut. Jag minns åter Ebba och anar åter en erotisk

lust. Den kalla jorden och det fuktiga gräset svalkar. Lätt skuldmedveten trampar jag sönder de sublimes daggfärgade spindelnäten som täcker marken. Barbro bär frukostkorgen ner till bryggan.

Denna morgon är det extra skönt att kasta sej i vattnet, trots att det nu börjar bli svalt. Vi simmar båda långt ut. Återkomna intar vi frukosten på bryggan.

Två människor sitter på en brygga, ett bord med tekoppar och brödfat. Klara färger. En svag vind, ett svagt kluckande. Då och då tränger solstrålarna ner mellan molnen och slår på värmen i kropparna.

18

En hel vecka har jag bott hos min konstkvinnna. Vi har vandrat, ätit gott, älskat och pratat om det stora och det lilla. Men inget har känts litet, varje ord har varit viktigt.

När jag i skymningen kommer cyklande hem ser jag att de har förbättrat min väg. Den är nygrusad och slät, dock inte lika skön att cykla på med det grova gruset.

Jag hör skogsmaskinen på långt håll. Det brakar och stönar. När jag kommer ut ur den kvarvarande skogen ser jag mitt hus, det står där alldeles ensamt. Träden, skogen är borta, ett kalhygge. Några enstaka träd kring mitt hus står kvar. Vid sidan om vägen ligger timmer upplagrat, en lång trave med stockar.

Egentligen är det inte mitt hus jag först tänker på, utan på vad som har hänt med graven.

När jag kommer närmare ser jag att jordhögen är borta. Jag går bort till mannen som kör. Vinkar och får honom att stanna. Huvudet ser litet ut i den stora maskinen. Han tar av sej hörselskydden.

– Vad har ni gjort? Varför har ni inget sagt? Jag bor ju här.

– Det saknades timmer. Jag försökte få tag på dej men du har tydligen varit borta ett tag. Enligt skogsplanen så ska det här området nu avverkas.

– Såg du inte att det låg en trädgård, en odling där borta?

– Jovisst, jag sparade så mycket som möjligt.

– Men kryddspiralen är ju borta.

– Jaså, var det en sån, ja jag hade bara grävt lite så sjönk allt ihop. Det måste ha legat en källare där, så jag fyllde igen gropen så att inga djur kan ramla i.

Jag går fram till platsen. En jävla röra. Jag sparkar på några stenar. Vad ska jag göra? Går ner till bryggan, ser ut över insjöhavet, upp mot den skog som inte längre finns. Klättrar upp på berget, sätter mej. Ser sjön, ser skogen på andra sidan, ser de blå bergen i bakgrunden. Ser ut över min lilla boplat. Visst är det så, platsen har förlorat sin själ. Och inte kan det spelas någon opera här som jag tänkt.

Det blir kväll. Maskinen har stannat, står ensam som ett stort urtidsdjur med huggtand.

Plötsligt blänker det till i takkronan. Solbatterilampan tänds. Lika plötsligt är det som om mina tankar gör en vända. Kronan lyser som en fyr. Mitt lilla hus står där som ett litet men mycket värdigt kapell och någonstans bland stenarna ligger byggmästaren. De tillsammans är en liten idyll, vackra rester i den stora bombade världen. Detta får jag inte förstöra.

Jag lägger mej på rygg. Ser hela den väldiga stjärnhimmelen som sakta framträder allteftersom det blir natt. Stjärnorna kvittar det lika, och nog finns det ett slags storhet när man tittar uppåt som gör allt smått löjligt.

Natten är ljum och skön, jag ligger på berget, i en skreva. Jag sover flera timmar.

Vaknar när maskinen startas och börjar böka och slita. Den låter som ett helt gäng motorcrosscyklar. Förutom skogsmaskinen står det, intill den långa stapeln med timmer, en långtradare med kran, lyfter flera stockar åt gången och lägger på flaket.

Ser ut över sjön. Där skogen är kvar är den varm och djupgrön, mäktig, björkarna lyser gula.

Så slår det mej plötsligt: Jag ska snygga till graven. Göra en värdig grav med stenarna.

Jag får låna en spade som hänger på sidan av skogsmaskinen.

Jag inser snart att det är för tungt att flytta på stenarna. Jag lyckas i alla fall, med ett spett som jag också lånar, att lägga dem tillräta. Funderar på om jag ska be skogsmaskinföraren att platta till ytterliggare. Men nej. Det ser bra ut. Naturen får göra resten. Sitter en stund försjunken. Letar efter mina känslor.

Jag förstår nu att den man som ligger där nere under marken gick in i sin grotta mycket medvetet för att i lugn och ro invänta döden. Han var inte bitter, inte ledsen, hade levt ett bra liv, hade varit med om mycket. Och han hade i alla fall försökt, gjort sitt bästa. Han behövde inte skämmas över sitt liv.

Jag lämnar en vän som har gett mej, värme, glädje, en djup vänskap. Du var starkare och större än jag, vågade mer.

Jag klättrar åter upp på berget. När jag är högst upp skriksjunger jag. *Var är du liv?* Det blir en härlig klang. Trots oväsendet från maskinerna hör jag ekot sjunga tillbaka. *Här är jag. – Här är jag,* mullrar över sjön.

Jovisst, visst kan man spela en opera här. En riktig ekoopera. Nu finns det plats för publiken, inte bara på berget, hela området kan fyllas av människor. Hela sjön kan leva med hans musik. Tung musik kommer från skogarna. Olika stämmor kommer från mina skulpturala, akustiska förstärkare. En opera som handlar om hans liv och med hans musik. Skulle vara något för operapubliken. Den store byggmästaren, rik, lever flott, kommer till insikt, förändrar sitt liv, försöker göra något, åker ut i världen. Samtidigt söker han kärleken. Det är kärleken till kvinnan som driver honom, som får honom att tro att han kan förändra världen. Men han misslyckas, världens ledare vill inte

lyssna. Han ger upp, söker sej till musiken. Allt detta utspelar sej på en stor flotte. I en annan del av sjön kämpar ekobyggaren med sitt hus, spikar och slår. Envetet vill han visa på ett annat sätt att leva.

På sjön kommer också en flotte där två män sitter och diskuterar det ekonomiska systemet, vrålsjungande för den ene fram sitt budskap. *Det behövs radikala åtgärder*, han står på ett högt torn uppe på flottan. Mässar: *Ett nytt ekonomiskt system*. Ingen bryr sej. Han är beredd att ta till våldsamheter för att få uppmärksamhet. Hans kompis hindrar honom. Samtidigt kommer en kvinna seglande på en annan flotte, hon målar på kvällshimlen stora tecken, tecken som beskriver det växande. Hon får också publiken till att börja sjunga, en melodislinga mal runt och runt, sången skapar gemenskap. Bilden och sången går ut över världen. Människorna börjar ana något, vill förstå, kommer till insikt, börjar ställa krav. De gör en synvända och förstår sambandet mellan vårt sätt att leva och Jordens levande system. Kvinnan får Nobels alternativa fredspris och människorna börjar lyssna på de två männen och människorna kräver nu att vi måste ha en ny ekonomi, som inte plundrar Jorden, en ekonomi som bygger på gemenskap i stället för konkurrens, som bygger på kärlek till allt levande. De ber mannen med den nya ekonomin om råd. Han inbjuds till FN för att beskriva sitt system, sin nya dubbla ekonomi, med plan- och marknadsekonomi i fruktbar balans. Hela generalförsamling jublar. Han får Nobels ekonomipris. Även ekobyggaren upphöjs, han har löst energifrågorna, visat hur man lever utan att tära på Jordens resurser. Nu vet människorna hur de ska göra. Musiken jublar och lockar människorna till dans. Hela sjön blir magisk, publiken kommer i trans. Operan avslutas med

att alla i publiken klär av sej nakna och simmar ut i sjön, klättrar upp på flottar, glädjedansar kring eldar.

I samma ögonblick lyser hela himlen upp, blixtrar snärtar, skär, jagar som galna hundar och lika plötsligt dundrar det från hela skogen, som tusen kanoner. Det öser ner, skyfall. Vattnet stiger. Så kommer vinden, hela sjön blir svart, vattnet börjar koka. Det stormar, det tjuter. Flottarna stjärper, människorna skriker, kastas i vattnet, simmar frenetiskt mot land. Men man orkar inte, allting drunknar, läggs under vatten. När regnet och stormen upphör blir det stilla, inte ett ljud.

Tyvärr, människan kom för sent. Livet på Jorden får nu fortgå utan detta universums medvetande som kallas människa.

Himlen är nu klar. Bara lätta moln vid horisonten. Nästan ingen vind. Några fåglar sveper över sjön. Långt där borta ligger staden. Ännu längre bort ligger världen.

Ska en opera verkligen sluta så. Kan den inte lika gärna sluta hoppfullt, visa en väg framåt. Regnet upphör, stormen bedarrar. Människorna hjälper varandra upp på flottarna, en del simmar i land, alla klarar sej.

Om det var katastrofen eller en ny insikt spelar ingen roll, förmodligen både ock. En ny era inleds i mänsklighetens och Jordens historia. Med sina öppna sinnen, sina nya kunskaper och sin nyfunna gemenskap tar de tag i de stora frågorna. Det är inte längre viktigt vilken gud som anses störst och bäst, människorna har en gemensam uppgift att förvalta Jorden.

Solen glittrar i vattenvågorna, då och då hörs en fågel.